

VJESNIK

SLUŽBENI
VOJNOG ORDINARIJATA

GODINA: XXII • BROJ: 4 (83) • 2019.

SLUŽBENI VJESNIK VOJNOG ORDINARIJATA U REPUBLICI HRVATSKOJ
Izdavač: Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj, Ksaverska cesta 12, 10000 ZAGREB
tel: 01/4670-660; 01/4670-659; 01/3784-489 (MORH); faks: 01/4670-662
www.vojni-ordinarijat.hr; e-pošta: vojni.ordinarijat@mohr.hr
Odgovara: Msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij

»POJAVILA SE MILOST BOŽJA, SPASITELJICA SVIH LJUDI«

(Tit 2, 11)

Božićna poruka vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana Božić 2019.

Draga braćo i sestre

1. Ispunjeni radošću kakvu nam samo Božić - svetkovina Rođenja Isusova - može darovati, ponavljamo ove riječi sv. Pavla i preko njih očituјemo našu zajedničku vjeru u ono što one izriču: Da, pojavila se milost Božja, spasiteljica svih ljudi! Pojavila se u Betlehemu judejskom, pojavila se u tijelu novorođenog Djeteta Isusa. Pojavila se u vremenu, pojavila se u povijesti. Pojavila se da više nikada ne isčezne s obzorja čovječanstva i ovoga svijeta. Pojavila se, dapače, da svakom čovjeku i svemu svijetu otvorí beskrajne horizonte vječnosti, otkrivši mu lice Boga koji se u ljudskom tijelu posve predao čovjeku da tog istog čovjeka, stvorena na svoju sliku i priliku (usp. Post 1, 27), uzdigne do božanskih visina! Eto srži Otajstva kojega na Božić slavimo: »Božji je Sin postao čovjekom da nas učini Bogom« (Sv. Atanazije, *De Incarnatione*, 54, 3). I to svakog čovjeka, jer je taj Bog - Bog stvoritelj, jer je taj Bog - Bog ljubitelj, jer je taj Bog - Bog spasitelj, spasitelj svakog čovjeka: »O čudesne li razmjene! Stvoritelj roda uzeviši oduhovljeno tijelo udostojao se roditi od Djevice; bez sjemena posta čovjekom i obdari nas svojim boštвom.« (Sv. Leon Veliki, *Govor 2 O Rođenju Gospodnjem*, 2.1.). Zato je naša radost velika i duboka, zato je ona - božićna radost! I, ako je autentična, ne može ne biti takvom.

To je ono što od srca želim poručiti svima nama: da se iskreno i duboko radujemo, jer smo dotaknuti, realno i stvarno, takvom Božjom ljubavlju, takvom Božjom milošću koja je za svakog od nas stalna, trajna i bezuvjet-

na, ponizna i skromna, dohvataljiva u tijelu bespomoćnoga novorođenog djeteta koje povijeno leži u jaslama (Lk 2, 13). »U tome Djetešcu, potrebitom svega, ono što Bog jest: vječnost, snaga, svetost, život, radost, sjedinjuje se s onim što smo mi: slabost, grijeh, trpljenje, smrt« (Benedikt XVI., *Kateheza na općoj audijenciji*, 4. siječnja 2012.). Tek u tom svjetlu, i samo u tom svjetlu, jedino možemo ispravno dokučiti zagonetku onoga što znači čovjek, koje je to određenje, smisao i svrha njegova postojanja. »Otajstvo čovjeka stvarno postaje jasnim jedino u otajstvu utjelovljene Riječi« (Drugi Vatikanski koncil, *Gaudium et spes*, 22).

2. To Božje sagibanje k čovjeku, taj njegov silazak k nama, u našu ljudsku povijest, to njegovo preuzimanje svih naših ljudskih stvarnosti, uključujući i našu smrtnost, ta njegova milost koja se pojavila i koja je spasiteljica svih ljudi, stavљa pred svakog od nas temeljno pitanje: kako mi, kako svatko od nas osobno, u svojem životu i radu, odgovara na tu Božju ljubav? Trudimo li se na nju odgovoriti svojim autentičnim ljudskim i kršćanskim životom? Eto za svakog od nas izazova. I to pravoga i ozbiljnog: da, naime, na Božju ljubav odgovorimo svojom ljubavlju. I to konkretnom ljubavlju koja se ostvaruje u našoj konkretnoj svakodnevničkoj, u našim konkretnim odnosima, u našim konkretnim odlukama, našim konkretnim postupcima... Da tu, upravo tu, uvijek iznova očituјemo da zaista ljubimo dobrogoga Boga, našeg Oca, koji nam se u svomu jedinorođenom Sinu Isusu Kristu učinio tako blizu da je postao jednim od nas, te da istodobno očituјemo da zaista pravom ljubavlju ljubimo i svojeg bližnjega, brata čovjeka. Gospodin, koji se u svojoj poniznosti k nama spustio da nas uzdigne pravoj veličini našega bića, to od svakoga od nas očekuje. Očekuje, naime, da ne budemo ljudi „teoretske“ vjere, nego ljudi iskrene i konkretne vjere koja se dokazuje i pokazuje u našem svakodnevnom životu. Milost koja se u Betlehemskom djetetu pojavila od nas to očekuje. Očekuje da ju iskrena srca primimo kako bi i nas »odgojila da se odrekнемo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista« (Tit 2, 12-14).

3. U tom našem nastojanju nismo sami. Dio smo velike Božje obitelji, Kristove Crkve, zajednice onih koji vjeruju, ljube i nadaju se. Isus Krist koji nam kao Dobri Pastir dolazi za

Božić kako bi položio život svoj za ovce svoje, za Uskrs će Petru, i preko Petra svakomu od nas, uputiti ono temeljno pitanje: »Ljubiš li me« (Iv, 21, 15). Božić je za svakog od nas poziv da Kristu Gospodinu i mi odgovorimo: »Ljubim te«. O našem odgovoru, o odgovoru svakog od nas pojedinačno na to pitanje ovisi budućnost Crkve, budućnost Kristova stada na zemlji (usp. Papa Franjo, *Propovijed na misi polnočki u Vatikanskoj bazilici*, 24. prosinca 2018.). Ovomu bismo nadodali također da o našem odgovoru na ovo pitanje itekako ovisi i budućnost našega naroda.

Draga braće svećenici, pomoćnici i djelatnici, koji ste u poslanju i službi Vojne biskupije, poštovani i dragi djelatnici Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, napose poštovani i dragi vjernici u mirovnim misijama po svijetu: svima Vama, svima nama, želim da u svoj život prihvativimo, iskreno i ozbiljno, konkretno i djelotvorno, ovu Božju milost koja se u djetetu Isusu pojavila kao naša spasiteljica, kao spasiteljica svih ljudi. I da na taj neizrecivi, jedinstveni, ni sa čim usporedivi iskaz Božje ljubavi prema čovjeku, kao sinovi kćeri Katoličke Crkve odgovorimo svojim osobnim i našim zajedničkim konkretnim, životnim odgovorom: »Gospodine Isuse Kriste, ja Te zaista ljubim!«

Želim svima čestit Božić i blagoslovljenu i uspješnu novu 2020. godinu

Vaš biskup

✠ Msgr. Jure Bogdan,
Vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj

Motu proprio Svetoga Oca Franje kojim se ustanavljuje Nedjelja Božje riječi

1. »Tada im otvori pamet da razumiju Pisma« (Lk 24, 45). To je bio jedan od posljednjih čina uskrsloga Gospodina prije njegova uzašašća. Ukazao se okupljenim učenicima, s njima je lomio kruh i otvorio im pamet da razumiju sveta Pisma. Tim razočaranim i prestrašenim ljudima objavljuje smisao pashalnoga otajstva, odnosno da je, prema vječnom Očevu naumu, Isus morao podnijeti muku i uskrsnuti od mrtvih da doneše obraćenje i oproštenje grijeha (usp. Lk 24, 26.46-47). Obećava zatim Duha Svetoga koji će im dati snage da budu svjedoci toga Otajstva spasenja (usp. Lk 24, 49).

Odnos između Uskrsloga Gospodina, zajednice vjernikâ i Svetoga pisma je od krajne važnosti za naš identitet kao kršćana. Bez Gospodina koji nam otvara pamet nemoguće je duboko razumjeti Svetu pismo. No vrijedi i suprotno: bez Svetoga pisma događaji Isusova poslanja i njegove Crkve na ovome svijetu ostaju nerazumljivi. Sveti Jeronim je s pravom napisao: »Ne poznavati Pisma znači ne poznavati Krista« (In Is., Prosvet: PL 24,17).

2. Na završetku Izvanrednog jubileja milosrđa zatražio sam da se razmisli o tome da jedna »nedjelja... bude u cijelosti posvećena Božjoj riječi, kako bi se shvatilo neiscrpno bogatstvo sadržano u tom stalnom dijalogu između Gospodina i njegova naroda« (Apost. pismo Misericordia et misera, 7). Posvetiti jednu nedjelju liturgijske godine Božjoj riječi može omogućiti Crkvi da iznova doživi kako uskrsli Gospodin otvara i za nas riznicu svoje riječi da uzmognemo biti u svijetu navještitelji toga nepresušnog bogatstva. U vezi s tim vraćaju nam se u misli učenja svetog Efrema: »Tko je uopće kadar razumjeti, Gos-

podine, sve bogatstvo samo jedne od tvojih riječi? Mnogo je više onoga što nam promiče od onoga što možemo razumjeti. Mi smo poput žednih ljudi koji taže žed na nekom studencu.

Tvoja riječ pruža toliko različitih aspekata, jednako kao što su brojna motrišta onih koji je proučavaju. Gospodin je obojio svoju riječ raznolikim ljepotama, tako da oni koji je proučavaju mogu kontemplirati ono što im je draže. On je u svojoj riječi sakrio sva blaga tako da svatko od nas može naći bogatstvo u onome što kontemplira« (Komentari na Diatessaron, 1, 18).

Ovim Pismom želim odgovoriti na mnoge zamolbe koje su mi pristigle od Božjeg naroda da se u čitavoj Crkvi u jedinstvu nakanâ slavi Nedjelja Božje riječi. Već je postalo uvriježeno da kršćanska zajednica odvaja trenutke za razmišljanje o važnosti koju Božja riječ zauzima u svakodnevnome životu. U raznim mjesnim Crkvama poduzete su brojne inicijative kako bi Sveti pismo postalo sve dostupnije vjernicima, tako da u njima poraste zahvalnost za tako velik dar te se predano trude živjeti ga u svakodnevici i dosljedno ga i odgovorno svjedočiti.

Drugi vatikanski sabor je dogmatskom konstitucijom Dei Verbum dao veliki poticaj za ponovno otkrivanje riječi Božje i taj tekst zaslužuje da se stalno nad njim razmišlja i da ga se živi. U toj je konstituciji jasno izložena narav Svetoga pisma, njegovo prenošenje s naraštaja na naraštaj (Drugo poglavlje), njegovo božansko nadahnuće (Treće poglavlje) koje obuhvaća Stari i Novi zavjet (Četvrto i Peto poglavlje) i njegova važnost za život Crkve (Šesto poglavlje). Ne bi li unaprijedio to učenje Benedikt XVI. je 2008. godine sazvao sinodu na temu "Riječ Božja u životu i poslanju Crkve" nakon koje je napisao apostolsku pobudnicu Verbum Domini koja je prijeko potrebna pouka za naše zajednice¹. U dokumentu se posebno produbljuje performativnu narav Božje riječi, osobito u bogoslužju u kojem dolazi do izražaja njezin izrazito sakramentalni značaj.²

Dobro je stoga da u životu našega naroda nikada ne nestane tog odlučnog odnosa sa životom riječi koju se Gospodin nikada ne umara upućivati svojoj Zaručnici, kako bi ona mogla rasti u ljubavi i svjedočenju vjere.

1 Usp AAS 102 (2010), 692-787.

2 »Sakramentalnost Riječi može se tako razumjeti po analogiji Kristove stvarne prisutnosti pod posvećenim prilikama kruha i vina. Pristupanjem oltaru i sudjelovanjem u euharistijskoj gozbi mi stvarno primamo tijelo i krv Kristovu. Naviještanje Riječi Božje u liturgijskom slavlju uključuje priznavanje da je sam Krist nazočan i da se obraća nama kako bi bio prihvaćen« (Verbum Domini, 56).

3. Određujem stoga da III. nedjelja kroz godinu bude posvećena slavljenju, razmišljanju i širenju Božje riječi. Nedjelji Božje riječi pripast će tako pravo mjesto u razdoblju u godini u kojem smo pozvani na jačanje vezâ sa Židovima te na molitvu za jedinstvo kršćana. Nije riječ o pukoj vremenskoj podudarnosti: slavljenje Nedjelje Božje riječi očituje ekumensku vrijednost zato što onima koji slušaju Sveti pismo pokazuje put kojim valja ići kako bi se prispjelo istinskom i čvrstom jedinstvu.

Zajednice će iznaći način da tu Nedjelju proslave kao svečani dan. Bit će, međutim, važno da se na euharistijskom slavlju Sveti pismo postavi na vidljivo mjesto, kako bi se pred pukom očitovalo normativnu vrijednost koju posjeduje Božja riječ. Bit će posebno prikidanu na tu nedjelju jasno istaknuti značaj navještaja Gospodnje riječi, a u homiliji naglasiti čast koju smo joj dužni iskazivati. Biskupi mogu te nedjelje predsjedati slavljem uvođenja u službu lektorata ili povjeravanja slične službe, kako bi se dozvalo u svijest važnost naviještanja Božje riječi u liturgiji. Bitno je, naime, da se učini sve kako bi se neke vjernike pripremilo da budu istinski navjestitelji riječi uz odgovarajuću pripremu, što se već uvriježilo kod akolitata ili uvođenja u službu izvanrednih djelitelja svete pričesti. Jednako tako, župnici će moći pronaći načine da Bibliju, ili neku od biblijskih knjiga, razdijele čitavom vjerničkom zboru, kako bi se time jasno pokazalo koliko je važno nastaviti u svakodnevnom životu čitati Sveti pismo, temeljito ga proučavati i moliti uz njega, s posebnim referiranjem na lectio divina.

4. Povratak Izraelskog naroda u domovinu nakon babilonskog izgnanstva obilježeno je, i to je vrlo znakovito, javnim čitanjem knjige Zakona. Biblija nam u Knjizi Nehemijinoj daje dirljivi opis toga trenutka. Narod se okupio u Jeruzalemu na trgu pred Vodenim vratima da sluša Zakon. Taj je narod bio rasut prilikom protjerivanja sa svoje zemlje, ali sada se okupio »kao jedan čovjek« oko Svetoga pisma (Neh 8,1). Narod je »pozorno slušao« dok se sveta knjiga čitala (Neh 8, 3), zna-

jući da će u tim riječima otkriti smisao svog proživljenog iskustva. Reakcija na navještaj tih riječi bila je ganutost i plać: »I [leviti] čitahu iz knjige Božjeg zakona po odlomcima i razlagahu smisao da narod može razumjeti što se čita. Potom namjesnik Nehemija, i svećenik i književnik Ezra, i leviti koji poučavaju narod rekoše svemu narodu: "Ovo je dan posvećen Jahvi, Bogu vašemu! Ne tujujte, ne plačite!" [...] "Ne žalostite se: radost Jahvina vaša je jakost"« (Neh 8, 8-10).

U tim je riječima sadržano veliko učenje. Biblija ne može biti samo baština nekih, a još manje zbirka knjiga za nekolicinu povlaštenih. Često se javljaju tendencije u kojima se pokušava monopolizirati i ograničavati sveti tekst na neke krugove ili odabранe skupina. Toga ne smije biti. Biblija je knjiga naroda Gospodnjeg koji u njezinu slušanju prelazi s raspršenosti i podjele na jedinstvo. Riječ Božja ujedinjuje vjernike i čini ih jednim narodom.

5. U tome jedinstvu, koje je plod slušanja, pastiri u prvom redu imaju veliku odgovornost tumačenja i omogućavanja svima da shvate Svetu pismo. Budući da je to knjiga naroda, oni koji su pozvani biti služitelji riječi moraju osjetiti snažnu potrebu da je učine dostupnom svojoj zajednici.

Nadasve homilija ima sasvim posebnu ulogu, jer posjeduje »gotovo sakramentalan karakter« (Evangelii gaudium, 142). Pomaganje ljudima dublje proniknuti u Božju riječ jednostavnim i jezikom prilagođenim slušateljima omogućuje svećeniku da im pomogne otkriti također »ljepotu slikâ koje je Gospodin koristio da ljude potakne da čine dobro« (ibid.). Ovo je pastoralna prilika koju se ne smije propustiti!

Za mnoge je naše vjernike to jedina prigoda koja im se pruža da vide ljepotu Božje riječi, i to s obzirom na njihov svakodnevni život. Potrebno je, dakle, posvetiti dovoljno vremena pripremi homilije. Tumačenje svetih čitanja ne može se improvizirati. Od nas se propovjednika, radije, traži da ne držimo preduge i premudre homilije ili govorimo

o temama koje nemaju veze s istima. Kad se izdvoji vremena za molitvu i meditiranje nad svetim tekstom, može se govoriti iz srca i tako doprijeti do srca onih koji slušaju, tako da se izrazi ono što je bitno i što može urodit plodom. Ne smijemo se nikada umoriti posvetiti vrijeme i molitvu Svetom pismu, tako da ono bude primljeno »ne [kao] riječ ljudska, nego kakva uistina jest, riječ Božja koja i djeluje u vama, vjernicima« (1 Sol 2, 13).

Dobro je i da katehete, u svojoj službi pomaganja drugima rasti u vjeri, osjete prijeku potrebu za osobnom obnovom kroz temeljito upoznavanje i proučavanje Svetoga pisma, što će im omogućiti da potpomognu istinski dijalog između onih koji ih slušaju i Božje riječi.

6. Prije nego će doći svojim učenicima, zaključanima u kući, i otvoriti im pamet da razumi Svetu pismo (usp. Lk 24, 44-45), Uskrslji se ukazao dvojici od njih na putu iz Jeruzalema za Emaus (usp. Lk 24, 13-35). Izvješće svestoga Luke bilježi da se to dogodilo na sam dan njegova uskrsnuća, to jest u nedjelju. Ta dvojica učenika razgovaraju o posljednjim događajima Isusove muke i smrti. Njihovo putovanje u znaku je tuge i razočaranja zbog Isusove tragične smrti. Nadali su se da je On Mesija oslobođitelj, ali umjesto toga našli su se suočeni sa sablazni križa. Sâm se Uskrslji neprimjetno približava učenicima i pridružuje im se na putu, ali oni ga ne prepoznaju (usp. r. 16). Na putu im Gospodin postavlja pitanja i, shvativši da nisu shvatili smisao njegove muke i smrti, naziva ih »bezumnima i srca spora« (r. 25) i »počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu« (r. 27). Krist je prvi egzeget! Ne samo da je u Starome zavjetu unaprijed nagoviješteno ono što će on ostvariti, nego je i On sâm želio biti vjeran toj riječi kako bi očitovao jedinstvenu povijest spasenja koja u Kristu ima svoje ispunjenje.

7. Biblija, kao Svetu pismo, govori, dakle, o Kristu i naviješta ga kao onoga koji mora proći kroz patnju da bi ušao u slavu (usp. r. 26). Ne samo dio, nego sve Pismo govori

o Njemu. Bez Pisma njegova se smrt i uskršnuće ne mogu ispravno razumjeti. Zato se u jednoj od najstarijih isповijesti vjere naglašava da »Krist umrije za grijeha naše po Pisma; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pisma; ukaza se Kefi« (1 Kor 15, 3-5). Budući da Sveti pismo govori o Kristu, omogućuje nam vjerovati da njegova smrt i uskrsnuće nisu nešto što pripada mitologiji, nego povijesti i u središtu su vjere njegovih učenika.

Duboka je veza što povezuje Sveti pismo i vjeru vjernikâ. Budući da vjera dolazi po slušanju, a slušanje je usredotočeno na Kristovu riječ (usp. Rim 10, 17), iz toga proizlazi neodložan i važan poziv: vjernici su dužni pažljivo slušati riječ Gospodnju i u bogoslužnom činu i u osobnoj molitvi i razmišljanjima.

8. "Putovanje" Uskrsloga s učenicima iz Emausa završava objedom. Tajanstveni Putnik prihvata ustrajnu zamolbu koju mu upućuju dvojica učenika: »Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku!« (Lk 24, 29). Sjedaju za stol, a Isus uzima kruh, blagoslovila ga, lomi i pruža im. U tom trenutku im se otvaraju ga oči i oni ga prepoznaju (usp. r. 31).

Iz toga prizora jasno razabiremo koliko je neraskidiva veza između Svetog pisma i Euharistije. To je ono što uči Drugi vatikanski sabor: »Crkva je uvijek častila božanska Pisma kao i sámo Gospodinovo Tijelo jer ona – iznad svega u svetom bogoslužju – ne prestaje uzimati i vjernicima pružati kruh života sa stola kako Božje riječi tako i Kristova Tijela« (Dei Verbum, 21).

Redovito čitanje Svetoga pisma i slavljenje Euharistije omogućuju nam da sebe promatramo kao dio jedne cjeline. Kao kršćani jedan smo narod koji putuje kroz povijest, snažen prisutnošću Gospodina u našoj sredini koji nam govori i hrani nas. Dan posvećen Bibliji ne želi biti "jednom na godinu", nego jednom za čitavu godinu, jer nam je prijeko potrebno rasti u dobrom poznavanju i ljubavi prema Svetom pismu i Uskrslome koji ne

prestaje lomiti riječ i kruh u zajednici vjernikâ. Zato nam je potrebno uči u prisni odnos sa Svetim pismom; u suprotnom naša će srca ostati hladna, a oči zatvorene, pogodjeni, kakvi već jesmo, bezbrojnim oblicima sljepoće. Sveti pismo i sakramenti neraskidivo su povezani. Kad se u sakramente uvodi i kad ih se prikazuje u svjetlu Božje riječi, oni se sve zornije pokazuju kao cilj hoda kojim sám Krist otvara ljudima pamet i srce da prepoznaju njegovo spasiteljsko djelovanje. Uvijek bismo, i u vezi s tim, trebali imati na umu učenje iz Knjige Otkrivenja u kojoj se uči da Gospodin stoji na vratima i kuca. Ako tko posluša njegov glas i otvorí mu, On ulazi da večera s njim (usp. 3, 20). Krist Isus kuca na naša vrata rijećima Svetoga pisma. Ako slušamo i otvorimo vrata uma i srca, tada ulazi u naš život i ostaje s nama.

9. U Drugoj poslanici Timoteju, koja na stajnoviti način predstavlja njegovu duhovnu oporuku, sveti Pavao preporučuje svome vjernom suradniku da se neprestano utječe Svetom pismu. Apostol je uvjeren da »sve Pismo bogoduho, korisno je za poučavanje, uvjerenje, popravljanje, odgajanje u pravednosti« (3, 16). Ta Pavlova preporuka Timoteju predstavlja temeljno polazište od kojeg koncilska konstitucija Dei Verbum pristupa velikoj temi nadahnuća Svetoga pisma. Iz toga temelja izlaze napose na vidjelo spasiteljska svrha, duhovna dimenzija i načelo utjelovljenja Svetoga pisma.

Dozivajući prije svega Pavlovu preporuku Timoteju, u Dei Verbum se naglašava da »mora se dosljedno ispovijedati da knjige Pisma čvrsto, vjerno i bez zablude naučavaju istinu za koju je Bog, htio da radi našega spašenja bude zapisana u Svetim pismima« (br. 11). Budući da ova poučavaju s ciljem spaseњa po vjeri u Krista (usp. 2 Tim 3, 15), istine sadržane u njima služe za naše spasenje. Biblija nije zbirka povijesnih knjiga ili vijesti, nego je u potpunosti usmjerena na cjelovito spasenje osobe. Neosporna povijesna ukorijenjenost knjiga sadržanih u svetome tekstu ne smije dovesti do toga da se zaboravi tu pr-

vobitnu svrhu: naše spasenje. Sve je usmjereni na tom cilju utkanom u samoj naravi Biblije koja je sastavljena kao povijest spasenja u kojoj Bog govori i djeluje kako bi išao ususret svim ljudima i spasio ih od zla i smrti.

Da bi postiglo tu spasenjsku svrhu, Sveti pismo po djelovanju Duha Svetoga čini to da ljudske riječi napisane na ljudski način postaju Božja riječ (usp. Dei Verbum, 12). Uloga Duha Svetoga u Svetome pismu od temeljne je važnosti. Bez njegova djelovanja, uvijek bi vrebala opasnost da ostanemo ograničeni isključivo na pisani tekst. Time bi se lako utrlo put fundamentalističkom čitanju kojega se treba kloniti ako se ne želi izdati nadahnuti, dinamički i duhovni značaj svetoga teksta. Kao što podsjeća Apostol: »slovo ubija, a Duh oživljuje« (2 Kor 3, 6). Duh Sveti, dakle, pretvara Sveti pismo u živu Božju riječ, koju se živi i prenosi u vjeri njegova svetog naroda.

10. Djelovanje Duha Svetoga ne odnosi se samo na oblikovanje Svetoga pisma, nego djeluje i u onima koji Božju riječ slušaju. U tome su smislu poučne riječi koncilskih otaca: Sveti pismo treba »čitati i tumačiti u istom Duhu u kojem je napisano« (Dei Verbum, 12). Božja objava dostiže svoju potpunost i puninu u Isusu Kristu; Duh Sveti, međutim, ne prestaje djelovati. Djelovanje Duha ne smije se svoditi samo na božansko nadahnuće Svetoga pisma i njegove različite pisce jer ga se time ograničava. Trebamo, dakle, imati povjerenja u djelovanje Duha Svetoga koji nastavlja na svoj poseban način pružati nadahnuće kad Crkva naučava Sveti pismo, kad ga učiteljstvo autentično tumači (usp. ibid., 10) i kad ga svaki vjernik čini normom svog duhovnog života.

U tome smislu možemo razumjeti riječi koje je Isus uputio svojim učenicima kad su mu potvrdili da sada razumiju značenje njegovih prispodoba: »Stoga svaki pismoznanac upućen u kraljevstvo nebesko sličan je čovjeku domaćinu koji iz svoje riznice iznosi novo i staro« (Mt 13, 52).

11. U Dei Verbum, na kraju, precizira se da »Božje su riječi izrečene ljudskim jezicima, postale slične ljudskom govoru, kao što je nekoć Riječ vječnoga Oca, uzevši slabo ljudsko tijelo, postala slična ljudima« (br. 13). Drugim riječima, utjelovljenje Božje Riječi daje oblik i značenje odnosu između Božje riječi i ljudskog jezika s njegovim povijesnim i kulturnim uvjetovanostima. U tome događaju se oblikuje predaja koja je također Božja riječ (usp. ibid., 9). Često se javlja opasnost da se Sveti pismo dijeli od predaje, ne shvaćajući da su oni zajedno jedan jedini izvor Objave. Pismeni značaj ovog prvog nimalo ne umanjuje činjenicu da je to u potpunosti živa riječ; jednak tako, živa predaja Crkva, koja neprestano prenosi tu riječ kroz stoljeća iz naraštaja u naraštaj, posjeduje tu svetu knjigu kao »vrhovno pravilo njezine vjere« (ibid., 21). Uostalom, prije nego što je postalo pisani tekst, Sveti pismo je predavano usmeno i održavano živom vjerom naroda koji ga je usred mnogih drugih naroda prepoznavao kao svoju povijest i izvor svojega identiteta. Biblijska se vjera temelji dakle na živoj riječi, a ne na knjizi.

12. Kad se Sveti pismo čita u istome Duhu u kojem je i napisano, ostaje uvijek novo. Stari zavjet nikada ne stari kad postane djelom Novoga jer je sve preobraženo jednim Duhom koji ga nadahnjuje. Sveti tekst u cjeлини ima proročku ulogu: ona se ne odnosi na budućnost, nego na sadašnjost onoga koji se hrani tom riječju. Sâm Isus to jasno kaže na početku svoje službe: »Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima« (Lk 4, 21). Onaj tko se hrani Božjom riječju svaki dan postaje, poput Isusa, suvremenik ljudi koje susreće; nije u napasti da padne u besplodne nostalgiye za prošlošću niti u sablasne utopije u svezi s budućnošću.

Sveti pismo vrši svoje proročko djelovanje prije svega u odnosu na one koji ga slušaju. Ono je ujedno i slatko i gorko. Vraćaju nam se u vezi s tim u misli riječi proroka Ezejela kad mu je Gospodin zapovjedio da pojede svitak: »bijaše mi u ustima sladak kao med«

(3, 3). Ivan evanđelist, također, na otoku Patmosu, doživljava isto Ezekielovo iskustvo jedena svitka, ali dodaje još nešto podrobnije: »bijaše mi u ustima kao med slatka, ali kad je progutah, zagonči mi utrobu« (Otk 10, 10). Slatkoća Božje riječi potiče nas da je dijelimo sa svima onima s kojima se susrećemo u svoje životu kako bismo izrazili sigurnu nadu koju ona sadrži (usp. 1 Pt 3, 15-16). Njegova gorčina, s druge strane, često je plod svijesti o tome koliko nam je teško tu riječ dosljedno živjeti ili našeg osobnog iskustva kad je vidimo odbačenu jer je se ne smatra vrijednom da dadne smisao životu. Ne smijemo zato Božjoj riječi pristupati kao po navici, nego se moramo njome hraniti kako bismo prepoznali i u potpunosti živjeli svoj odnos s Bogom i s našom braćom i sestrama.

13. Još jedan izazov koji dolazi od Svetog pisma jest onaj koji se odnosi na ljubav. Božja riječ neprestano doziva u svijest milosrdnu ljubav Oca koji od svoje djece traži da žive u ljubavi. Isusov život je potpuni i savršeni izraz te Božje ljubavi koja ništa ne zadržava za sebe, već samu sebe bespridržajno svima pruža. U prisopodobi o Lazaru nalazimo vrijeđnu uputu. Kad i Lazar i bogataš umru, ovaj potonji, vidjevši siromaha u Abrahamovom krilu, moli da se Lazara pošalje njegovoj braći da ih upozori da ljube svoga bližnjega kako bi izbjegli da i njih snađu patnje koje on podnosi. Abrahamov odgovor glasi: »Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka slušaju!« (Lk 16, 29). Slušati Sveti pismo kako bi se u djelo provodilo milosrđe: to je veliki izazov koji se postavlja pred nas u životu. Božja riječ je kadra otvoriti nam oči i omogućiti nam otrgnuti se od individualizma koji vodi do obamnosti i čini naš život neplodnim. Ona širom otvara put dijeljenja i solidarnosti.

14. Jedna od najvažnijih zgoda vezanih uz Isusov odnos s njegovim učenicima jest Preobraženje. Isus zajedno s Petrom, Jakovom i Ivanom uzlazi na goru na molitvu. Evanđelisti nam govore kako su Isusovo lice i odjeća postali blistavo bijeli dok su dva čovjeka s njim razgovarala: bili su to Mojsije i Ilija,

koji uosobljuju Zakon odnosno Proroke, to jest Sвето pismo. Petrova reakcija na ovaj priзор bila je puna radosnog čuđenja: »Učitelju, dobro nam je ovdje biti. Načinimo tri sjenice: jednu tebi, jednu Mojsiju, jednu Iliju« (Lk 9, 33). U tome času zasjenjuje ih oblak i učenike obuzima strah.

Preobraženje podsjeća na blagdan Sjenica, kada su Ezra i Nehemija čitali sveti tekst narodu nakon povratka iz izgnanstva. Ono je istodobno predokus Isusove slave gdje se učenike priprema za sablazan muke: Božju slavu evocira također oblak koji obavlja učenike kao simbol Gospodinove prisutnosti. Slično se preobraženje događa i sa Svetim pismom koje nadilazi samo sebe kad hrani živote vjernikâ. Kao što se podsjeća u Verbum Domini: »U ponovnom otkrivanju povezanosti između različitih pisamskih smislova postaje ključno uočavanje prijelaza između slova i duha. Nije riječ o automatskom i spontanom prijelazu; potrebno je, radije, nadilaženje slova« (br. 38).

15. Na putu prihvatanja Božje riječi u naša srca prati nas Gospodinova Majka koja je nazvana blaženom jer je povjerovala da će se ispuniti ono što joj je Gospodin rekao (usp. Lk 1, 45). Marijino blaženstvo prethodi svim blaženstvima koje je Isus proglašio za siromašne, ožalošćene, krotke, mirotvorce i one koji su progonjeni, jer je to prijeko potreban uvjet za svako drugo blaženstvo. Nijedan siromah nije blažen zato što je siromašan; postaje to ako poput Marije vjeruju u ispunjenje Božje riječi. Na to podsjeća veliki učenik i učitelj Svetoga pisma, sveti Augustin: »Netko iz mnoštva, obuzet oduševljenjem, povikao je: "Blažena utroba koja te nosila", a Isus je odgovorio: "Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!". Kao da želi reći: moja majka, koju nazivaš blaženom, blažena je upravo zato što čuva Božju riječ. Ne zato što je u njoj Riječ postala tijelom i prebivala među nama, nego zato što čuva tu istu Božju riječ po kojoj je stvorena i koja se u njoj utjelovila« (Traktat o Ivanovom Evanđelju, 10, 3).

Neka Nedjelja Božje riječi pomogne Božjem narodu rasti u pobožnom i revnom dubokom upoznavanju sa Svetim pismima kao što je sveti pisac podučavao još od drevnih vremena: »Jer, riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu da je vršiš« (Pnz 30, 14).

Dano u Rimu, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 30. rujna 2019.

Liturgijski spomen svetoga Jeronima na početku 1600. godišnjice njegove smrti.

Govor pape Franje o međunarodnom humanitarnom pravu¹

Draga braćo i sestre

Zadovoljstvo mi je što vas mogu primiti povodom 5. međunarodnog tečaja formacije katoličkih vojnih kapelana o međunarodnom humanitarnom pravu, posvećenom temi "Lišavanje osobne slobode u kontekstu oružanih sukoba. Poslanje vojnog kapelana". Zahvaljujem kardinalu Peteru Turksonu na ljubaznim riječima koje mi je uputio u vaše ime, srdačno pozdravljam kardinala Fernanda Filonija i zahvalan sam Kongregaciji za biskupe na organizaciji Tečaja.

Prije četiri godine, primajući sudionike istog ovakvog tečaja, naglasio sam da je potrebno odbiti napast da drugog smatramo neprijateljem kojeg treba uništiti, a ne osobom obdarrenom unutarnjim dostojanstvom, koju je Bog stvorio na vlastitu sliku. Osim toga sam vas potaknuo da se uvijek sjećate, čak i usred ratnog razaranja, da je svako ljudsko biće neizmjerno sveto¹.

Ovaj poziv, koji danas želim obnoviti, poprima još jači značaj u odnosu na osobe lišene slobode iz razloga povezanih s oružanim sukobima s obzirom na to da je ranjivost zbog uvjeta pritvora pogoršana činjenicom da su u rukama suprotstavljenih borbenih snaga. Osobe zatočene u kontekstu oružanih suko-

ba su nerijetko žrtve kršenja temeljnih ljudskih prava uključujući zlostavljanja, nasilja i različitih oblika mučenja i okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja.

Koliki li su, pak, civilni žrtve otmica, prisilnih nestanaka i ubojstava! Među njima su i brojni muškarci i žene posvećenog života, o kojima više nema vijesti ili koji su svojim životom platili posvećenost Bogu i službi ljudima, bez predrasuda prema zastavama i nacionalnostima. Uvjeravam vas da su svi ti ljudi i njihove obitelji u mojim molitvama kako bi uvijek imali hrabrosti ići naprijed i ne gubiti nadu.

Međunarodno humanitarno pravo sadrži brojne odredbe o zaštiti dostojanstva zatvorenika, posebno u pogledu zakona koji se primjenjuje na međunarodne oružane sukobe. Etički temelj i presudna važnost ovih normi za očuvanje ljudskog dostojanstva u tragičnom kontekstu oružanih sukoba znači da ih se mora ispravno i strogo poštovati i primjenjivati. To vrijedi i u odnosu prema zatočenicima, bez obzira na prirodu i težinu zločina koji su mogli počiniti. Poštivanje dostojanstva i fizičkog integriteta ljudske osobe, ne može, naime, proizlaziti iz učinjenih djela, već je moralna dužnost na koju je pozvana svaka osoba i svaki autoritet.

Poštovani ordinariji i vojni kapelani, pozivam vas da u ispunjenju vaše zadaće oblikovanja savjesti pripadnika oružanih snaga

¹ Govor pape Franje za sudionike 5. Tečaja formacije katoličkih vojnih kapelana u međunarodnom humanitarnom pravu, 26. listopada 2015.

ne štedite napore kako bi norme međunarodnog humanitarnog prava bile prihvачene u srcima onih koji su povjereni vašoj pastoralnoj skrbi. Neka vas vode riječi Evandželja sadržane u velikom "protokolu" ili velikom pravilu: "U tamnici bijah i dodoste k meni" (Mt 25, 36).

Riječ je o pomoći onom određenom dijelu Božjeg naroda koji je povjeren vašoj skrbi da prepozna u zajedničkoj baštini koja veže sve ljude, i koja proizlazi iz prirodnog zakona, one elemente koji mogu postati most i mjesto susreta sa svima. Kristovi službenici u vojnem svijetu su također prvi službenici čovjeka i njegovih temeljnih prava. Mislim na one od vas koji su blizu vojnicima u situacijama međunarodnog sukoba, i stoga pozvani na usmjeravanje njihove savjesti prema univerzalnom dobroćinstvu koje približava čovjeka čovjeku, bez obzira na rasu, nacionalnost, kulturu ili vjeru drugoga.

Ali prije toga dolazi preventivni rad, odnosno odgojno-obrazovni rad u skladu s odgojem u obiteljima i kršćanskim zajednicama. Radi se o oblikovanju osobnosti otvorenih za prijateljstvo, razumijevanje, toleranciju, dobrotu, poštovanje svih; mladi otvoreni za upoznavanje kulturne baštine naroda,

zauzeti za univerzalno građanstvo kako bi potaknuli rast velike ljudske obitelji. Drugi vatikanski Sabor vojнике naziva "služiteljima sigurnosti i slobode naroda" (Gaudium et spes, 79): vi ste među njima jer ove riječi, koje rat vrijeda i poništava, mogu biti stvarnost, mogu dati smisao životima tolikih mlađih i manje mlađih ljudi koji, kao vojnici, ne žele biti lišeni ljudskih i kršćanskih vrijednosti.

Draga braćo i sestre, 12. kolovoza 1949. godine u Ženevi su potpisane Konvencije o zaštiti žrtava rata. Na ovu 70. obljetnicu želim ponovno potvrditi važnost koju Sveta Stolica pridaje međunarodnom humanitarnom pravu i izraziti nadu da će pravila koja razmatra u svim okolnostima biti poštovana. Prema potrebi, potrebno ih je dalje pojasniti i ojačati, posebno u pogledu međunarodnih oružanih sukoba, i još više u pogledu zaštite dostojanstva osoba lišenih osobne slobode iz razloga povezanih s tim sukobima.

Uvjeravam vas da će Sveta Stolica i nadalje nastaviti davati svoj doprinos u raspravama i pregovorima unutar obitelji Naroda. Povjeravam vas zagovoru Djevice Marije, Majke Milosrđa, i od srca udjelujem svoj blagoslov vama i vašim voljenima. A vi, molim vas, molite za mene. Hvala!

Poruka pape Franje za Međunarodni dan osoba s invaliditetom¹

Na Međunarodni dan osoba s invaliditetom obnavljamo pogled vjere koji u svakom bratu i sestri vidi prisutnost samog Krista, koji smatra da je svako djelo ljubavi prema jednom od najmanje braće učinjeno njemu samom (usp. Evandželje po Mateju 25, 40). Ovom prigodom želim podsjetiti da danas

promicanje pravâ na sudioništvo ima središnju ulogu u borbi protiv diskriminacije i promicanju kulture susreta i kvalitetnog života. U pogledu osoba s invaliditetom veliki je napredak postignut u području zdravstva i skrbi, ali i danas se primjećuje prisutnost kulture odbacivanja i mnogi od njih smatraju da su u svome životu i postojanju lišeni pripadnosti i sudioništva.

Sve to iziskuje ne samo zaštitu prava osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, nego nas i

¹ Tiskovni ured Svetе Stolice objavio je Poruku pape Franje povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom koji se obilježava u utorak, 3. prosinca a ove godine ima za temu "Budućnost je dostupna".

potiče da svijet učinimo humanijim uklanjajući sve što sprječava njihovo punopravno građanstvo, prepreke predrasudâ, i promičući pristupačnost mjestâ i kvalitete života gdje će se voditi računa o svim čovjekovim dimenzijama.

Potrebno je voditi brigu o osobama s invaliditetom i pratiti ih u svakom životnom stanju, služeći se pritom također današnjim tehnologijama, ali ne tako da ih se apsolutizira; potrebno je snagom i nježnošću preuzeti na sebe brigu za one koji žive na rubu društva, biti im suputnicima na njihovu životnom putu i "oplemeniti ih" dostojanstvom u cilju aktivnog sudjelovanja u građanskoj i crkvenoj zajednici. To je zahtjevan pa i naporan hod koji će sve više pridonositi oblikovanju savjesti sposobnih svakoga pojedinca prepoznati kao jedinstvenu i neponovljivu osobu. Ne smijemo zaboraviti ni brojne "skrivene izgnanike" koji žive u našim domovima, našim obiteljima, našim društvima (usp. Angelus, 29. prosinca 2013.; Obraćanje Diplomatskom zboru, 12. siječnja 2015.). Tu mislim na osobe svih dobnih skupina, posebno starije koji se, također zbog invaliditeta, ponekad smatraju teretom drugima i da samo smetaju te su u opasnosti da budu odbačeni, da im se uskrate konkretne perspektive zaposlenja kako bi mogli sudjelovati u izgradnji vlastite budućnosti.

Pozvani smo u svakoj invalidnoj osobi, pa i u onoj sa složenim i ozbiljnim invaliditetom, prepoznati jedinstveni doprinos općem dobru kroz vlastitu originalnu biografiju. Pozvani smo jednakako tako prepoznati dostojanstvo svakog pojedinca, itekako svjesni da to ne ovisi o funkcionalnosti pet osjetila (usp.

Colloquio con i partecipanti al Convegno della CEI sulla disabilità, 11. lipnja 2016.). Tome obraćenju nas uči evanđelje.

Potrebno je razviti antitijela protiv kulture koja jedne živote smatra "prvom ligom", a druge "drugom ligom": to je socijalni grijeh! Treba imati hrabrosti dati glas onima koji su diskriminirani zbog stanja invalidnosti, jer ih se, nažalost, u nekim zemljama, i dan-danas teškom mukom prepoznaće kao osobe jednok dostojanstva, kao braću i sestre u čovještvu.

Donošenje dobrih zakona i rušenje fizičkih barijera je važno, ali nedovoljno ako se ne promjeni također mentalitet, ako se ne prevlada raširenu kulturu koja nastavlja rađati nejednakosti, sprječavajući osobama s invaliditetom aktivno sudjelovanje u svakodnevnom životu.

Ovih su se godina poduzeli i provodili inkluzivni procesi, ali to još uvijek nije dovoljno, jer predrasude, osim fizičkih barijera, stvaraju također ograničenja pristupu obrazovanju za sve, zapošljavanju i sudioništvu. Osoba s invaliditetom, da bi se izgradila, ne treba samo živjeti nego također pripadati nekoj zajednici.

Potičem sve one koji rade s osobama s invaliditetom da nastave to važno služenje i zlaganje koje određuje stupanj civilizacije nekog naroda. Molim se ujedno da svaka osoba osjeti na sebi Božji očinski pogled koji afirma njezino puno dostojanstvo i bezuvjetnu vrijednost njezina života.

Iz Vatikana, 3. prosinca 2019. godine

HRVATSKI BISKUPI

Priopćenje s 59. zasjedanja Sabora Hrvatske biskupske konferencije¹

Plenarno, 59. zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije održano je pod predsjedanjem predsjednika HBK zadarskog nadbiskupa mons. Želimira Puljića u Zagrebu od 16. do 18. listopada 2019. Na zasjedanju su uz članove HBK sudjelovali delegat Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vojni ordinarij Tomo Vukšić, srijemski biskup Đuro Gašparović i subotički biskup Ivan Penzeš.

Pozdravljujući nazočne na početku zasjedanja nadbiskup Puljić posebno je pozdravio i izrazio dobrodošlicu novom apostolskom nunciju u Republici Hrvatskoj nadbiskupu Giorgiu Lingui poželjevši mu plodnu i uspješnu misiju u našoj zemlji. Zaželio je dobrodošlicu i novom članu Hrvatske biskupske konferencije imenovanom varaždinskom biskupu mons. Boži Radošu sa željom da njegov rad bude plodan i blagoslovljen. Predsjednik HBK ujedno je zahvalio dosadašnjem varaždinskom biskupu Josipu Mrzljaku za sve dobro što je učinio u biskupiji i u konferenciji napose za višegodišnje vodstvo Hrvatskog Caritasa.

Nakon prihvatanja zapisnika s prošlog zasjedanja biskupi su upoznati s prijedlogom Kurikula katoličkih škola i odobrili su njegovu provedbu. Naime, predsjednik Vijeća HBK za katolički odgoj i obrazovanje požeški biskup Antun Škvorčević potaknuo je uključivanje katoličkih škola u reformu kurikula kako bi se definirale posebnosti i istaknuo identitet katoličkih škola. U tome smislu prošle godi-

ne osnovano je Povjerenstvo za izradu plana i programa u katoličkim školama koje je priredilo dva dokumenta. Jedan sadrži opće dopune kurikula za potrebe katoličkih škola, a drugi dopune kurikula za svaki pojedini nastavni predmet u čijoj su izradi sudjelovali učitelji i nastavnici katoličkih škola. Probna provedba dopunjениh kurikula u svim katoličkim osnovnim i srednjim školama započela je u ovoj školskoj godini 2019./2020. Istaknuta je potreba nastavka jačanja autentičnosti katoličkih škola i njihovih standarda obrazovanja kako bi se u njima održao katolički identitet.

Na zasjedanju je razmotren nacrt poruke HBK o ekumenizmu koja bi trebala dati smjernice i nove poticaje za promicanje ekumenizma u našoj stvarnosti. U raspravi su biskupi istaknuli važnost objavljivanja takvog dokumenta te su ga uz pojedine prijedloge uputili na daljnju doradu. Budući da je imenovanjem mons. Bože Radoša varaždinskim biskupom upražnjeno mjesto rektora Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, biskupi su na zasjedanju razmatrali pitanje njegovog nasljednika. Jedna od tema zasjedanja bilo je funkciranje i djelovanje crkvenih medija napose onih koji su u mjerodavnosti Hrvatske biskupske konferencije. Istaknute su pozitivne strane objedinjavanja medija HBK u Hrvatsku katoličku mrežu (HKM) koja je zaživjela prošle godine u novim prostorima u sjedištu HBK. Biskupi su izrazili zahvalnost svim djelatnicima na trudu koji svakodnevno ulažu u zahtjevnu zaduču stvaranja bogatog medijskoga sadržaja u svim sastavnicama HKM-a: Hrvatskom

¹ Zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu od 16. do 18. listopada 2019.

katoličkom radiju, Informativnoj katoličkoj agenciji te novim medijima. Ujedno su istaknuti i izazovi s kojima se ta medijska kuća suočava napose u smislu svojeg specifičnog poslanja na hrvatskoj medijskoj sceni kao i u sklopu evangelizacijskog poslanja Crkve u našem vremenu. U tome smislu biskupi su dali poticaje da se u našim crkvenim medijima još više poradi na evangelizaciji, apostolatu, duhovnosti, promicanju kršćanske umjetnosti, kulture, kao i društvenoj dimenziji vjere i odgoju. Isto tako istaknuto je kako iskustvo stečeno od uspostave HKM-a može biti dragocjeno za ozbiljniju analizu radi dalnjega razvoja i unaprjeđenja cijelog sustava.

Biskupi su zatim podrobnije upoznati sa sadržajem dokumenta „Muško i žensko stvori ih“ koje je u lipnju ove godine objavila Kongregacija za katolički odgoj. Podnaslov toga dokumenta sažima razlog njegova nastanka a glasi „Prema putu dijaloga o pitanjima roda (gender) u obrazovanju“. Dokument ima za cilj pomoći onima koji djeluju na području odgoja i obrazovanja novih naraštaja u odnosu na pitanja ljudske afektivnosti i seksualnosti, jer se nalazimo u vremenu, kako stoji u dokumentu, „kulturne dezorientacije“ koju je donijela sa sobom pojava rodne ideologije. Kongregacija za katolički odgoj željela je jasno iznijeti crkveni nauk te donijeti odgojne smjernice u odnosu na tu pojavu, ali i predstaviti metodologiju dijaloga s obzirom na pitanja ljudske spolnosti koja su u središtu diskusije. Članovi HBK podržali su prijedlog Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve da se od 23. do 25. listopada 2020. održi Šesti hrvatski socijalni tjedan. Glavna tema toga skupa bit će „Demografija - iseljavanje - migracije“. Prihvaćen je i prijedlog da za predsjednika Programskog odbora tjedna bude imenovan prof. dr. Gordan Črpić, a za dopredsjednika mr. Zvonimir Ancić.

Na kraju drugog dana zasjedanja u četvrtak, 17. listopada, hrvatski su biskupi slavili svečanu euharistiju u zagrebačkoj prvostolnici s novim apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj nadbiskupom Giorgiom Linguom

na početku njegove službe u našoj zemlji.

Između ostalog na ovom je zasjedanju odlučeno da Odbor za mlade HBK više neće biti glavni organizator Festivala duhovne glazbe Uskrsfest. Naime, u organizaciju toga festivala koji se održava od 1979. godine Odbor za mlade HBK uključio se 2004. godine.

Predsjednici pojedinih tijela, Komisija, Vijeća i Odbora HBK podnijeli su redovita godišnja izvješća.

Na zasjedanju su donesene i odluke o pojedinim mandatima u tijelima HBK. Za novog delegata HBK pri Komisiji biskupskih konferencijskih zemalja Europske Unije – COMECE izabran je bjelovarsko križevački biskup Vjekoslav Huzjak, a za zamjenika porečki i pulski biskup Dražen Kutleša. Pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško ponovno je izabran za nacionalnog delegata za međunarodne euharistijske kongrese.

Kalendar događanja Hrvatske biskupske konferencije u idućem razdoblju uključuje izvanredna zasjedanja 27. siječnja i 9. lipnja 2020. Redovita plenarna zasjedanja Sabora HBK održat će se od 21. do 23. travnja 2020. te 20. do 22. listopada u Zagrebu. Susret članova HBK s redovničkim poglavarima i poglavaricama bit će upriličen 8. lipnja 2020. Deveti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike održat će se 3. i 4. ožujka 2020. u Zagrebu. Susret hrvatske katoličke mlađeži održat će se u Zagrebu 9. i 10. svibnja 2010. U Šibeniku će 21. lipnja 2020. biti proslavljen 50. obljetnica proglašenja svetim Nikole Tavelića. Šesti hrvatski socijalni tjedan održat će se od 23. do 25. listopada 2020. u Zagrebu. Međunarodni znanstveni simpozij u povodu 100. obljetnici smrti biskupa Antuna Mahnića bit će upriličen 12. prosinca 2020., a svečana misa u krčkoj katedrali sutradan, 13. prosinca 2020.

Biskupi pozivaju da se i ove godine 18. studenog u 18.11 sati oglase crkvena zvona u znak sjećanja na žrtvu Vukovara i na sve žrtve Domovinskoga rata.

„Starost je konačno razdoblje ljudske zrelosti. Ona je izraz Božjega blagoslova“¹

Drage starije osobe, dragi djedovi i bake

U povodu Međunarodnoga dana starijih osoba, koji se svake godine obilježava 1. listopada, riječima ove prigodne čestitke želim doći do svakoga od vas. Čestitku vam upućujem uime biskupijskih i nadbiskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji te Vijeća HBK za život i obitelj, koje treći ciklus obiteljskog pastoralala (2019. – 2021.) posvećuje vama, starijim osobama, međugeneracijskoj solidarnosti te poslanju baka i djedova. Tim ciklusom želimo vam izraziti zahvalnost i odati priznanje za sve ono što ste činili i što činite u svojim obiteljima i zajednicama, ali i skrenuti pozornost na probleme i teškoće s kojima se susrećete.

Sveti Ivan Pavao II. je u svojem Pismu starijim osobama 1991. godine, koju je Organizacija ujedinjenih naroda posvetila starijim osobama, napisao: »Starost je konačno razdoblje ljudske zrelosti. Ona je izraz Božjega blagoslova.« Međunarodni dan starijih osoba obilježava se na blagdan sv. Terezije od Djeteta Isusa, naučiteljice Crkve i uteviljiteljice Malog puta, koji karakterizira spremnost srca da sve što čini, čini iz ljubavi prema Bogu i ljudima. Idući tim putom i vodeći se geslom »Samo ljubav vrijedi!«, ona je rano postigla ljudsku zrelost, preminuvši na glasu svetosti u 25. godini. Tu zrelost, kao najmlađe dijete svojih svetih roditelja, duguje svetom životu majke Zelije i oca Ljudevita. Ona se prihvaćanjem svakidašnjice obilježene trpljenjem, življenjem običnih kreposti i osobito poziva ljubavi, uzdigla do nebeskih visina. Njezin put bio je izvanredan.

Ljudsku zrelost koju je ona postigla mlada, većina nas postiže u starijoj dobi. To se dogodi osobito kada stariju dob, usprkos svim poteškoćama koje ona sa sobom nosi, shvatimo kao Božji blagoslov, isto onako kako je ona shvatila svoju bolest i nemoć. Kada se čovjek u jeseni svojega života osvrne unazad, ako želi biti iskren prema sebi i drugima, ne preostaje mu ništa drugo nego potvrditi riječi sv. Terezije od Djeteta Isusa da samo ljubav vrijedi, odnosno da istinski vrijedi samo ono što je s ljubavlju učinjeno. Djela učinjena s ljubavlju ostavljaju neizbrisiv trag koji povezuje prošlost, sadašnjost i budućnost, sežući sve do vječnosti onkraj ovozemaljskoga života.

Želeći zajedno s vama slaviti život, koji je čudo i dar ne samo kada smo mladi i u napunu snage već i u trenucima kada odmaknemo na svojemu životnomu putu, čestitkama uz vaš dan pridružujem i svoje iskrene želje. Neka vaš život nastavi biti davanje i primanje i u ovom razdoblju. Prihvatajući prolaznost života, tražite oproštenje i opraštajte kako biste, po daru jednostavnosti rasterećeni od svega suvišnoga te zahvaljujući i blagoslivljajući, mogli nastaviti oplemenjivati svijet ljepotom i dobrotom te tako svojim životom poslužiti ljubavi. U razgovoru s Bogom u molitvi, nastojte sve bolje razumijevati Božje očinstvo, ali i otkrivati majčinsku dimenziju njegove ljubavi. Hodeći tim putom, dajte životu najbolje od sebe, ostavite za sobom tragove ljubavi, i budite izvorom blagoslova za djecu i unuke, ako su vam darovani, ali i za sve ostale ljude s kojima se susrećete i živite.

Drage starije osobe, dragi djedovi i bake!

Želeći biti uz vas i za vas ne samo na Međunarodni dan starijih osoba nego i tijekom godine koju smo posvetili posebno vama,

¹ Čestitka predsjednika Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za život i obitelj dubrovačkog biskupa Mate Uzinića za Međunarodni dan starijih osoba 1. listopada 2019.

pripremili smo vam i prigodan dar. Tijekom idućih jedanaest mjeseci moći ćete svakoga prvoga u mjesecu na mrežnim stranicama Hrvatske katoličke mreže pročitati prigodnu razradu ovih želja u obliku kateheza, poslušati te kateheze na valovima Hrvatskoga katoličkog radija i Radio Marije te pogledati ih na Laudato televiziji.

Pridružujem se na kraju i želji pape Franje da mlade i starije osobe jedne drugima pruže ruke u radosni zagrljaj koji se suprotstavlja kulturi odbacivanja (usp. Amoris laetitia, 191), promičući dobnu ravnopravnost i zajedništvo svih dobnih skupina. To je cilj kojemu svi trebamo težiti, putovanje na koje se trebamo odvažiti. U Crkvi i u društvu općenito, pozvani smo izgrađivati kulturu u kojoj će se starije osobe među nama osjetiti jednakovrijedne, cijenjene i uvažene u svojem ne-

otuđivom dostojanstvu, kako bi mlade osobe mogle u njima i njihovom životu prepoznati pravu ljepotu starosti (usp. Christus vivit, 183). Tome cilju želimo i mi dati doprinos pripremajući se za IV. nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Ludbregu 2021. godine, kojim ćemo zaključiti treći ciklus obiteljskog pastoralnog posvećenog starijim osobama.

Na sve vas zazivam Božji blagoslov i sve nas povjeravam zagovoru svete Male Terezije i njezinih svetih roditelja Zelije i Ljudevita.

U Zagrebu, 30. rujna 2019., na blagdan svetog Jeronima, velikog i plodnog sveca iz naših krajeva, koji je doživio duboku starost

✠ Mate Uzinić, dubrovački biskup i predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj

Idite, misionarite!¹

Draga braćo i sestre

Sveta misa završava poslanjem. Naš hrvatski prijevod latinskog poklika: Ite, missa est poziva nas: Idite u miru. Ovim nas riječima svećenik šalje u svijet da Radosnu Vijest koja nam je na svetoj misi bila navještena i okrijepljeni Isusovim euharistijskim darom, započnemo misije – postanemo misionari. Želeći pobuditi novo misionarsko oduševljenje, papa Benedikt XV., prije sto godina, 30. studenog 1919., objavio je apostolsko pismo Maximum illud i pozvao cijelu Crkvu da bude svjesna svoje odgovornosti u naviještanju Kristova evanđelja.

Ne želeći da ova visoka obljetnica bude zaboravljena, papa Franjo je odredio da mjesec listopad ove godine za cijelu Crkvu bude »izvanredno razdoblje misijskog djelovanja.«

Budući da je Poruka pape Franje za svjetski Dan misija objavljena 9. lipnja, na svetkovinu Duhova, već nas ta pomno izabrana svetkovina podsjeća na one prve Duhove kad je prva Crkva izašla iz svoje zatvorenosti i anonimnosti i predstavila se cijelom svijetu. Od tada pa do danas Kristovo se evanđelje širi svijetom i prožima pojedine narode, kulture i civilizacije i na taj način svaku od tih kultura i naroda izvlači iz njihove zatvorenosti i izoliranosti i otvara sveopćem ljudskom bratstvu.

Kako ne bismo ostali zatvoreni u svoj svijet i bili sami sebi dostatni, papa Franjo nas u svom prepoznatljivom stilu ponovno poziva na Izlazak. Moramo izaći! Tko, kuda i kamo? U ovoj Poruci za svjetski Dan misija Sveti Otac riječ izaći spomenuo je čak pet puta. Treba izaći Crkva Božja sve do nakraj svijeta. Treba »izaći iz vlastitog doma, obitelji, zemlje, jezika i mjesne Crkve.« Treba »izaći iz okvira isključive pripadnosti vlastitoj zemlji

¹ Predsjednik Vijeća HBK za misije krčki biskup Ivica Petanjak uputio je poruku za misijski mjesec listopad 2019..

i vlastitom narodu [...] nadilazeći svake ne-prilične etničke i crkvene introvertiranosti.« Treba izaći svaki krštenik i svaka krštenica iz samoga sebe, jer »onaj koji ljubi nikad ne miruje«, jer je »privučen od drugoga i privlači druge.« Ovaj veliki Izlazak na koji je pozvana sveopća Crkva, i preko nje svaki pojedini narod i kultura, zatim mjesna Crkva i svaki pojedini krštenik, podsjeća nas na Izlazak Abrahama, praoce naše vjere i na onaj čudesni Izlazak Izabranog naroda iz egipatskog ropsstva, kad je trebalo napustiti sigurnost postojećeg stanja i doma te krenuti u nepoznato i zadobiti nešto novo čemu je sigurnost jedino vjera u Božju riječ i u Božja obećanja.

Sveti Otac vjeran svojoj viziji i svome poslanju ne prestaje nas pozivati na Izlazak, jer bez njega nismo vjerni svome Učitelji i Gospodinu koji nam je nakon uskrsnuća dao mandat: »Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju!« (Mk 16,15). Ovaj izvanredni misijski mjesec pod gesлом »Kršteni i poslani – Kristova Crkva u misiji u svijetu« želi probuditi svijest misijskog poslanja, što je zapravo i narav same Crkve da bude misijska!

Da bi oslikao zadaću svojih učenika Isus se poslužio dvjema slikama: ribarima ljudi i dobrog pastira. Čini se da smo mi djelomično zapamtili samo onu drugu i najveći dio svog vremena posvetili onome da »pasemo ovce«, tj. da se zadovoljimo primanjem sakramenata i sakralnim čuvanjem preostalih, a da smo gotovo izgubili svijest da smo prije svega pozvani biti »pastiri koji traže izgubljenu ovcu« i »ribari ljudi«. Ovo se očito ne odnosi na sve one misionare i misionarke iz cijelog svijeta, pa i naše domovine, koji su Kristov mandat uistinu osobno shvatili i njemu svoj život posvetili, nego na cijelu Crkvu Kristovu. Ovaj izvanredni misijski mjesec prvenstveno stavlja naglasak na svakog krštenika. Ako svaki krštenik sebi dozove u svijest da je po samom krštenju pozvan i poslan da bude jedna misija u svijetu tada će izaći iz svojih uskih okvira i tada će u nama zaživjeti ono što je suvremenii svijet gurnuo po strani, a to

je spoznaja i osjećaj crkvenosti. Ne može se biti kršćanin, a da se nikom ne pripada. Nitko ne može biti sam svoj kršćanin, jer smo stvorenici na sliku Božju i po sakramantu krštenja, u Crkvi kao majci, preporođeni na novi život za djecu Božju. Iz te božanske i crkvene zbilje proizlazi naše ljudsko i kršćansko dostoјanstvo, kao i misijska uloga i poslanje.

Kako bi smo iskoristili ovo milosno vrijeme koje je pred nama, nastojmo ovaj izvanredni misijski mjesec živjeti u Duhu s cijelom Crkvom i u duhu rečenoga vidjeti gdje mi kao pojedinci, a onda i kao mjesna Crkva i Crkva u našem narodu na najbolji način možemo posvjedočiti svoje misijsko poslanje. Usuđujem se dati neke prijedloge: svakodnevna molitva za misije i misionare, post i pokora na istu nakanu, kateheze za roditelje prvpričesnika i krizmanika, misijski pohod vjeroučitelja i manjih grupa vjeroučenika obitelji drugih vjeroučenika sa željom da se zajednički moli za potrebe obitelji. Postoji li mogućnost da se ne ide samo »našima« nego »svima«? Može li se u našoj sredini potražiti »izgubljenu ovčicu«, »izgubljenu drahmu«, »izgubljenog sina i kćи«? Možemo li postati »ribari ljudi«, оформiti misijsku skupinu u župi koja će i nakon mjeseca misija voditi misijske inicijative kako one misijske narave u župi tako i moleći za misije u svijetu? Možemo li učiniti konkretnu karitativnu gestu prema potrebitima u župi, kao znak djelotvorne ljubavi, materijalno pomagati misije...? Ovo su samo neke ideje kao izazovi i pozitivne provokacije za sve one druge koje će vam Duh Božji nadahnuti. Zahvalni našim misionarima i misionarkama diljem svijeta, kao i svima onima koji u potpunosti već žive ovaj misijski život i dišu misijskim duhom odvažimo se i mi krenuti njihovim stopama.

U Krku, 1. listopada 2019., na spomendan svete Terezije od Djeteta Isusa, zaštitnice Misije.

✠ Ivica Petanjak,
biskup krčki
predsjednik Vijeća HBK za misije

Čovjek stvoren „na sliku Božju“ – njegova veličina i poziv¹

Uvod

1. Čovjek nikada nije znao o sebi više nego danas. Različitim istraživanjima tijekom mnogih stoljeća došao je do mnoštva spoznaja o sebi samome i svome životu, o čovječanstvu i svijetu oko sebe. S jedne strane, to stečeno obilje znanja donijelo je neizmjerne prednosti i poboljšanja uvjeta ljudskoga života te unapređenja čovječanstva i stvorenoga svijeta. S druge strane, ono vodi do nekoliko zaključaka, koji nadilaze samo jedno područje ili partikularno znanje o čovjeku i njegovu svijetu.

2. Što više i dublje prodire u svoje biće i svoj život, što više spoznaja o sebi stječe, to se čovjeku otvara više novih pitanja. Rastom spoznaja o sebi čovjek i dalje sam sebi ostaje pitanje, usmjeren na traženje novih odgovora. U obilju svojih spoznaja on ima i iskustvo nedorečenosti, jer spoznaje da nije došao do krajnjega odgovora na pitanje o sebi, a što ga potiče na uvijek nova istraživanja i propitivanja. Svojom težnjom za novim spoznajama nadilazi samoga sebe prema još neostvarenim mogućnostima. Time što se čovjek nalazi između iskustva nedovršenog znanja o sebi i unutarnjeg impulsa za sve dubljim proučavanjem svoga bića i života, otvara se načelno pitanje, može li čovjek sam sebe i iz samoga sebe do kraja spoznati i je li on sam sebi u konačnici do kraja nedokučivo biće?

3. U suvremenom obilju znanja o sebi prisutna je opasnost da se čovjek rasprši u pluralnosti spoznaja, koje više nije u mogućnosti povezati u jednu smisaonu cjelinu ili svesti ih na jedan zajednički nosivi temelj. Sve brojnije, preciznije i kompleksnije spoznaje o čovjeku i sve različitiji diskursi mogu čo-

vjeka voditi u nepovezivu fragmentiranost i nesavladivu nepreglednost znanja, tako da više nije u stanju oblikovati jednu cjelovitu, normativnu sliku sebe, prema kojoj bi se mogao orijentirati u svome životu i djelovanju. Izobilje spoznaja o sebi, koje nije moguće povezati u cjelovitu, mjerodavnu sliku, nosi opasnost da čovjek postane nesiguran u svoj identitet, da izgubi orijentir glede svoga mesta unutar svijeta, smisla i cilja svoga života.

4. U suvremenim istraživanjima zamjećuje se tendencija prema isključivo empirijskom proučavanju čovjeka, poglavito preko područja prirodnih znanosti i tehnologije. Promatranjem konkretnih datosti – konkretna čovjeka, njegove konstitucije, ponašanja i životnih uvjeta – dolazi se do sve preciznijih uvida o tome što je čovjek, što čini njegovu „narav“: koje su njegove zajedničke karakteristike, koje čine čovjeka dijelom ljudske vrste. Postoji tendencija prema isključivo naturalističkom razumijevanju čovjeka, koje često vodi materijalističkim i determinističkim zaključcima. Time prijeti opasnost da se zanemari onaj pristup koji je usmjeren prema cjelovitom razumijevanju čovjeka i svega ono što ga čini pojedinačnom, nezamjenjivom osobom i članom ljudske zajednice. Čovjek, naime, nije samo egzemplar ljudske vrste, nego i osoba s pripadajućim identitetom i dostojanstvom, razumom, slobodom i odgovornošću. Upravo shvaćanje čovjeka kao osobe i s time povezano njegovo neotuđivo dostojanstvo i ljudska prava doprinos su kršćanstva zapadnoj civilizaciji. U vidu povezivosti dvaju različitih i nerijetko polarizirajućih načina proučavanja čovjeka, valja ustvrditi da se znanstveno-empirijski pristup čovjeku i biblijsko-teološko shvaćanje čovjeka međusobno ne isključuju. Ni objektivizirajući znanstveni pristup ne može pretendirati na isključivost i sveobuhvatnost razumijevanja čovjeka, niti se teološko promišljanje načelno može izolirati od inter-

¹ Dokument Vijeća HBK za nauk vjere, 26. studenoga 2019.

disciplinarnog dijaloga s onim znanstvenim područjima, koji dublje proučavaju naravne datosti čovjeka i njegova života.

5. Katolička teološka interpretacija čovjeka, utemeljena na Božjoj samoobjavi čovjeku, koja je artikulirana u Bibliji i tradiciji Crkve te aktualizirana u dijalogu sa suvremenim znanostima, ne pridonosi prvenstveno povećanju pojedinačnih znanja o čovjeku niti stoji s njima u konkurenciji. Ona pruža temeljne istine, koje omogućuju cjelovit pogled na čovjeka i smisao njegova života te oblikuju mjerodavni okvir za traženje odgovora na pojedinačna pitanja. Teologija pokazuje da se bit čovjeka ne otkriva samo promatraljući njega samoga, otkrivajući njegova psihofizička svojstva te prirodne i društvene okolnosti njegova života, nego čovjeka u cijelini razumijeva iz njegova konstituirajućeg odnosa s Bogom, unutar kojega se mogu integrirati i kritički vrednovati različiti aspekti znanja o čovjeku. U konačnici, čovjek sam sebi ostaje do kraja neiscrpno otajstvo, jer je, stvoren na sliku Božju, odraz Božjega otajstva i samo se u Богu može do kraja otkriti smisao njegova postojanja.

I. Čovjek stvoren „na sliku Božju“

6. Temeljno polazište katoličke teološke slike čovjeka jest činjenica da je čovjek Božje stvorenje. I onda, kada je prihvaćena spoznaja da se čovjek do svoga sadašnjega stanja razvio u jednom evolutivnom procesu, to ne poništava biblijsku i teološku tvrdnju da čovjek postoji jer ga je Bog htio. Kao univerzalni transcendentni uzrok svega što postoji, Bog je ne samo svijetu, nego i čovjeku omogućio razvoj evolutivnim načinom i uputio mu poziv u osobno zajedništvo svoga života. Koliko god imao zajednički evolutivni razvoj s drugim živim bićima na zemlji, čovjek ih nadilazi po duhovnoj duši, svijesti, razumu, savjeti, slobodi i ljubavi. Ni evolutivni razvoj prvog čovjeka ili ljudske skupine ne može se objasniti samo znanstvenim metodama i pojmovima. Katolička teologija pretpostavlja poseban Božji zahvat u nastajanju čovjeka, a to izražava tvrdnjom da Bog neposredno

stvara dušu svakoga čovjeka. „Ontološki skok“ prema čovjeku u procesu evolucije ne proizlazi iz razvoja materije, nego iz posebnoga Božjeg djelovanja, koje omogućuje da se razvije čovjek. Pojam „duša“ u teološkom načinu govora izražava da Bog samo s čovjekom i sa svakim čovjekom, od početka njegova postojanja uspostavlja osobni odnos i time ga uzdiže iz samo materijalne na duhovnu razinu života. Svako ljudsko biće po svojoj stvorenosti stoji u bitnoj povezanosti s Bogom, koju je u svome osobnome životu pozvano realizirati.

7. Istinu kako je Bog čovjeka htio kao posebno biće među ostalim stvorenjima, kojemu nudi poseban odnos zajedništva, Sвето писмо izražava tvrdnjom da je čovjek stvoren na sliku Božju: „I reče Бог: ‘Наћинимо човјека на svoju sliku, себи слична, да буде гospодар ribama морским, pticama небеским и сточи – свој земљи – и свим гмизавцима што пузе по земљи!‘ На своју sliku створи Бог човјека, на sliku Božju он га створи, мушки и женски створи ih.“ (Post 1,26-27) Taj jedinstveni izraz prepoznat je u kršćanskoj i katoličkoj tradiciji kao teološka „definicija“ čovjeka, u kojoj su sadržane njegove značajke, njegov odnos prema Богу i drugima, njegovo mjesto i uloga u svijetu te smisao njegova života. Izraz da je čovjek stvoren „na sliku Božju“ kazuje najprije da je Bog htio da čovjek bude na poseban način s njime povezan i da ima udjela u njegovu trojstvenome božanskom životu. Time Бог svakome čovjeku, neovisno o njegovim sposobnostima, rasi, izobrazbi, ugledu, imetu, daje neotuđivu vrijednost i dostojanstvo. Odатле proizlazi zapovijed da se ni jednim čovjekom ne može raspolagati kao sredstvom i da ni jedno ljudsko biće ne može biti podređeno nekom ideološkom sustavu, strukturama ili interesima pojedinaca i skupina. Čovjek nije gospodar drugoga čovjeka, nego se treba prema njemu odnositi poštujći „sliku Božju“ u njemu, njegovu vrijednost i dostojanstvo.

8. Iz posebne čovjekove povezanosti s Богом određen je njegov odnos prema само sebi, prema drugim ljudima i stvorenome

svijetu. Stvoren na sliku Boga koji je zajedništvo triju osoba, čovjek nije samačko biće niti izolirani individuum, nego je po svojoj naravi upućen na odnos i zajedništvo s drugima. Ponajprije je pozvan u zajedništvo trojstvenoga Boga, potom je usmjeren na interpersonalne odnose s drugim ljudima i smješten u univerzalnu zajednicu svih stvorenja. Njegovo konkretno postojanje ostvaruje se u napetosti između individualnoga dostojarstva i slobode oblikovanja vlastita života te upućenosti na druge s kojima tvori zajedništvo života u ovome svijetu. Čovjek je odnosno i socijalno biće, koje živi i djeluje iz primarnog zajedništva s Bogom, unutar mnogostruktih ljudskih zajednica na razini obitelji, društva, vjere, posla, čovječanstva te u povezanosti s ostalim stvorenjima. Ljudski život satkan je od temeljnog odnosa s Bogom, koji mu omogućuje odnos sa samim sobom, s drugim ljudima i s ostalim stvorenjima. Stvoreni na sliku trojstvenoga Boga, ljudi se ne mogu u potpunosti ostvariti kao samodostatni i neovisni subjekti, nego je njihov odnos s Bogom i suživot s drugima značajan čimbenik u njihovu osobnome ispunjenju.

9. Velik broj suvremenih teoloških tumačenja naglašava da čovjekova stvorenost na sliku Božju nema samo supstancialni ili funkcionalni karakter, u smislu da se odnosi samo na čovjekove misaone i djelatne sposobnosti ili samo na zadaću koja mu je od Boga povjerena da vlada zemljom. Čovjekova stvorenost na sliku Božju tiče se cjelovita njegova bića, njegova postojanja i djelovanja. Citav čovjek, u svojoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji, stvoren je na sliku Božju i čitav čovjek stoji u odnosu s Bogom i s drugima. To znači da je duhovna dimenzija, zajedno s onom psiho-fizičkom, povijesnom i društvenom, neizostavni dio ljudskoga bića, koja prožima sve druge njegove dimenzije i koju u svome osobnome napredovanju također treba dalje razvijati. Iz čovjekove povezanosti s Bogom slijedi da on nije biće koje pripada samo materijalnome svijetu, ljudskoj vrsti i čovječanstvu, nego mu je otvorena mogućnost i poziv da nadiže sebe i svijet te sudjeluje u vječnom zajedništvu života s trojstvenim Bogom.

10. Čovjek kao Božje stvorenje nije staticko ni dovršeno biće. U Bibliji ne стоји да čovjek „jest“ slika Božja, nego je stvoren „na“ sliku Božju, što uključuje dinamično razumijevanje njegove naravi i života. On je pozvan rasti i sve više realizirati bogolikost unutar svoje osobne, društvene i povijesne egzistencije. Tako se čovjek u potpunosti razvija tek onda kada raste i u povezanosti s Bogom i po njemu u zajedništvu s drugim ljudima i stvorenjima. Katolička teološka antropologija pri tom polazi od temeljne čovjekove upućenosti na Isusa Krista. On je taj koji čovjeku otvara mogućnosti da sve više napreduje u svojoj stvorenosti na sliku Božju. Kao Sin Božji, Isus Krist je prava „slika Boga nevidljivoga“. On je Prvorodenac, po kojem je sve stvoreno i usmjereno na njega kao svoga cilja. On je i Početak novoga, obnovljenoga stvorenja koje vodi prema eshatološkom pomirenju s Bogom (usp. Kol 1,15-20). K tome, Isus Krist je savršeni čovjek koji je obnovio sliku Božju izobličenu grijehom prvih ljudi. On je novi Adam, u kojem je potpuno ostvaren čovjek kao slika Božja i po kojem je započelo novo čovječanstvo. Po svojoj potpunoj predanosti Ocu i otvorenosti ljudima u ljubavi i milosrđu on pokazuje što znači biti i živjeti kao prava slika Božja. Isus Krist je stoga uzrok, uzor i krajnji cilj ljudskoga života: on mu omogućuje život u obnovljenom stanju slike Božje, on mu otkriva otajstvo njegova bića te smisao i uzvišeni poziv njegova života. I obrnuto, ljudski rod je od početka usmjerен prema sve većem suočenju s Isusom Kristom kao savršenom slikom Božjom i kao konačnim ostvariteljem zajedništva Boga i čovjeka.

11. Čovjek je pozvan sve više suočavati se slici Krista (usp. Rim 8,29), prema kojoj je stvoren, otkupljen i obnovljen. Po sakramentalnome zajedništvu s Kristom i darovima Duha Svetoga on biva preobražen u novoga čovjeka i ospozobljen za osobni rast prema potpunome preobraženju u sliku Krista (usp. 2 Kor 3,18). To osobno postajanje sve sličnjim Kristu u naslijedovanju njegova života čovjek ne ostvaruje samo na razini nutarnjega života niti samo u svrhu zadobivanja vječnoga života s Bogom. Njegova duhovna

preobrazba u sliku Isusa Krista treba biti vidljiva u njegovu zemaljskome životu na svim razinama njegove komunikacije i djelovanja. Božji poziv upućen čovjeku da se izgrađuje u svojoj bogolikosti po udioništu u Kristovu otajstvu otkupljenja neodvojivo je povezan s njegovim konkretnim zalaganjem za razvoj čovječanstva i stvorenoga svijeta. Čovjekova osobna preobrazba treba se proširiti u preobrazbu ljudske povijesti i društva, unutar kojega bi se sve vidljivije trebala ostvarivati načela Kraljevstva Božjega.

II. Čovjek kao muškarac i žena

12. Prema svojoj stvoriteljskoj zamisli, Bog je čovjeka, kao muško i kao žensko, stvorio na svoju sliku (usp. Post 1,27). I muškarac i žena su na jednak način stvoreni na sliku Božju, imaju jednaku od Boga im darovanu vrijednost i dostojanstvo. Jedinstvo muškarca i žene čini prvi i najintimniji oblik zajedništva među ljudima, u kojemu se na poseban način odražava čovjekova bogolikost. U svojoj jednakoj stvorenosti na sliku Božju kao ljudskih bića te istodobno u različitosti konkretnog postojanja na sliku Božju, muškarac i žena su iskonski upućeni jedno na drugo te u odnosu uzajamnosti i komplementarnosti oni izgrađuju zajedništvo života. Povijesni oblici podređivanja jednoga spola drugome ne pripadaju Božjemu idealu međuljudskih odnosa, nego su posljedica čovjekovim grijehom narušenog odnosa s Bogom, koji ima posljedice i na sve druge odnose (usp. Post 3,7-24).

Ta stvorenjska jednakovrijednost i zajedništvo muškarca i žene prisutni su i u njihovu upravljanju zemljom. Bog je dao muškarcu i ženi zadatak ne da vladaju jedno nad drugim, nego da vladaju nad povjerenim im svjetom (usp. Post 1,28). Božji poziv upravljanja zemljom upućen je na jednak način i muškarcu i ženi, što znači da oboje aktivno i na ravнопravan način sudjeluju u izgradnji ljudske zajednice i stvorenoga svijeta. I muškarac i žena su jednakovrijedni i jednakopravni Božji predstavnici na zemlji i oboje su „vladari“ nad Božjim svjetom. Oboje su životno upućeni jedno na drugo, te u uzajamnosti odnosa doprinose izgradnji stvorenoga svijeta.

13. Čovjek je stvoren u spolnoj različitosti, kao muškarac i kao žena. Spolna određenost nije samo neki sekundarni dodatak ljudskome biću. Ona prožima čitava čovjeka i konstitutivna je za njegov osobni identitet. Spolna određenost kao muškarca i kao žene jest način na koji čovjek postoji, djeluje i komunicira. S jedne strane, kroz povijest su se pojedinim spolovima nametale određene društvene i kulturne uloge u isključivom smislu i na taj način su se postavljala neravnopravna ograničenja glede mogućnosti životnoga ostvarenja muškaraca i žena. S druge strane, iz takvih primjera ne može se izvući zaključak da je tjelesno spolno određenje čovjeka potpuno nevažno za njega kao osobu, za njegov život u svijetu i za odnose s drugim ljudima. U svezi s tim, najprije je važno istaknuti da tjelesno spolno određenje ne može služiti kao temelj za diskriminaciju žene ili muškarca. No, jednakom mjerom valja naglasiti da spol i rod nisu ni sasvim odvojene stvarnosti. Nije u skladu sa čovjekovom stvorenom naruči dualistički razdvajati ga na njegove biološke datosti koje se mogu promijeniti, i na apstraktnu samosvijest i absolutnu slobodu, po kojima bi on neuvjetovano mogao kreirati svoju narav i identitet. Čovjekova tjelesnost, a time i spolna određenost, više je od biološke činjenice; ona je sastavni dio ljudskoga bića, njegova osobnoga identiteta i komunikacije s drugima. Spolni identitet trajni je način na koji postoji čovjek stvoren na sliku Božju i bit će sačuvan u njegovu eshatološkome dovršenju.

III. Čovjek kao tjelesno i duhovno biće

14. Biblijska i teološka tradicija shvaćaju čovjeka kao jedinstvo tijela i duše, kao prožest njegove tjelesne i duhovne dimenzije. Biblija i teologija ne zastupaju dualističku podjelu čovjeka, prema kojoj bi duhovna dimenzija bila vrjednija od one tjelesne. Biblija ne govori da čovjek „ima“ tijelo, dušu ili duh, nego da čitav čovjek „jest“ tijelo, duša ili duh. Čitava čovjeka promatra iz različitih vidova, koji izražavaju kompleksnost njegova bića i zato ga nije moguće razdvojiti u pojedine „dijelove“. Čitav čovjek stvoren

je na sliku Božju i kao takav postoji samo u fizičkom i duhovom jedinstvu, u kojem se tjelesna i duhovna razina prožimaju i jedna u drugoj izražavaju. Čovjek je kao cjelina u svojoj duhovnoj i tjelesnoj dimenziji nositelj slike Božje. On se ne može reducirati na svoje mjerljive materijalne, biološko-kemijske sastavnice niti ga se može apstrahirati samo na duhovno-duševnu dimenziju odvojenu od tijela. U čovjeku se prožimaju tjelesna i duhovna razina: njegov duhovno-psihički život se izražava kroz tijelo, a tijelo sa svoje strane utječe na njegovu duševnu i duhovnu razinu. Moglo bi se reći da je čovjek „oduhovljeno“ tijelo i „otjelovljena“ duša.

15. Jedan od ključnih izazova za razumijevanje čovjeka danas dolazi iz područja znanstveno-empirijskoga proučavanja čovjeka, gdje se stavlja naglasak na čovjekovu narav, koja se razumijeva materijalno-biološki i koja se može empirijskom metodom mjeriti i proučavati. Na tim naturalističkim temeljima, postoje tendencije da se čovjekova slobodna volja zamijeni determiniranošću, čovjekov duh i svijest reduciraju na neuronalne procese, a čovjekova osobnost određuje isključivo genetskim zadanostima. U takvoj redukcionističkoj slici na čovjeka se gleda kao na bice kojim upravlja njegovo materijalno tijelo sa svojim zadanostima i funkcijama, a zanemaren je čovjek kao cjelovita, tjelesna i duhovna osoba sa svime onime što se ne može strogo empirijski obuhvatiti. Tjelesno i duhovno djelovanje je međusobno povezano i ne može se jedno na drugo reducirati. Utjecaj neurona i gena ne ukida stvarnost ljudske osobe. Sposobnosti slobode, svijesti i duha u čovjeku čine ono „više“ od samih psihofizičkih aktivnosti u kojima se one pokazuju. To vrijedi i za čovjekovu povezanost s Bogom, koja nadilazi samo određene mjerljive pоказatelje njegove svijesti o transcendenciji ili duhovne aktivnosti.

16. Empirijske znanosti ne mogu dati cjelovit uvid u čovjeka, jer postoje stvarnosti i pitanja koja nadilaze domet empirijsko dohvataljive naravi čovjeka, kao što su: ljudska osobnost,

individualnost, svijest, savjest, sloboda, ljubav, kao i pitanja glede porijekla čovjeka, smisla i cilja njegova života. Spoznaje znanstveno-empirijskih proučavanja u mnogostrukom su pogledu doprinijele boljitu ljudskoga života. Međutim, potrebno je ukazati i na njihove granice, posebno onda kada se te spoznaje predstavljaju kao absolutno vrijedeće i kada empirijski pristup teži nametnuti se kao obuhvatni kriterij poznavanja cjeline čovjeka i njegove stvarnosti. Koliko god je čovjek biće satkano od svojih tjelesnih funkcija, koliko god se njegove duhovne aktivnosti mogu zamijetiti u njegovim tjelesnim procesima, koliko god se nalazio pod utjecajem svoje okoline, on nije do kraja empirijski proničljiv, jer svojom individualnom osobnošću i oduhovljenosću, koja uključuje i božansku povezanost, nadilazi samo materijalno-tjelesni način postojanja.

17. Današnji napredak znanosti i tehnologije otvara čovjeku gotovo neograničene mogućnosti, koje se ne koriste samo u dijagnostičke ili terapijske svrhe njegova tijela, nego u sebi nose potencijal da promijene identitet samoga čovjeka. Čovjek se nalazi pred pitanjem, je li mu iz vjerske i etičke perspektive dozvoljeno učiniti sve što mu je moguće učiniti? Dokle može ići u mogućnostima samo-oblikovanja koje mu se nude, a da ne promijeni svoj ljudski identitet? Ima li on pravo absolutno raspolažati svojim tijelom i tijelo koristiti u svrhu koju on sam odredi? Čovjek stvoren u svojoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji na sliku Božju, ne može absolutno raspolažati niti svojom biološkom naravi. Njegovo tijelo nije samo objekt na kojem može djelovati, ono je dio njegove osobne cjelovitosti. Tijelo spada u čovjekov osobni identitet u tolikoj mjeri da je sam Bog postavši pravim čovjekom u Isusu Kristu uzeo stvarno ljudsko tijelo, koje je po uskrsnuću preobraženo za vječni život u Bogu. Vjera u uskrsnuće mrtvih u određenom smislu uključuje i materijalno-tjelesnu dimenziju, s nadom da će čitav čovjekov zemaljski život, po primjeru Isusa Krista, biti sačuvan i uključen u njegov vječni život u sveopćem zajedništvu s Bogom.

18. Čovjek je pozvan izgrađivati sebe i poboljšavati uvjete svoga života. Danas, kada je ljudski život sveden na ovozemaljske vremenske okvire te kada znanstveni napredak i moderna tehnologija otvaraju gotovo bezgranične mogućnosti, ljudi se sve više nalaze pod pritiskom da usavršuju sami sebe, svoje sposobnosti i kvalitetu svoga života. U tim pokušajima postoji opasnost da čovjek prekorači svoju stvorenjsku granicu, da genetskim ili informacijsko-tehnološkim poboljšanjem tjelesnih i kognitivnih sposobnosti neograničeno oblikuje sama sebe i svoje životne uvjete prema sve većem usavršavanju i prevladavanju svoje ograničenosti. Takvim težnjama, ako su odvojene od etičkih načela i usmjerene samo na funkcionalnost i korisnost, čovjek u konačnici postiže suprotan učinak i dovodi u pitanje samoga sebe, svoju zadalu tjelesno-duhovnu strukturu i identitet. Umjesto stvorenja koje je Bog stvorio na svoju sliku i darovaо mu život, čovjek sam postaje svoj stvoritelj. Na mjesto transcendentnoga Boga Stvoritelja i Otkupitelja, stupa čovjek koji sam sebe želi perfekcionirati i „pobožanstveniti“. Pri tom je čovjek u opasnosti da sama sebe svede na razinu pasivnoga tjelesnoga objekta, kojega tehnološkim zahvatima usavršuje u svrhu boljega funkcioniranja, i odrekne se svoga razvoja kao ljudske osobe u njezinome dostojanstvu, slobodi i odgovornosti te upućenosti na druge ljude. Takvim težnjama čovjek je, nadalje, u opasnosti da dovede u pitanje nedodirljivost i poštivanje dostojanstva drugoga, „nesavršenoga“ i „normalnoga“ čovjeka, što bi moglo prouzročiti duboke podjele u samome ljudskome društvu.

19. U pozadini takvih težnji za sebe-poboljšanjem nalazi se povezanost optimizma stalno rastućega znanstveno-tehničkoga napretka i optimizma čovjekovih stvaralačkih mogućnosti, koja ne uvažava ograničenost i konačnost kao uvjete ljudskoga života niti ljudsku sklonost egoizmu i grijehu. Biblijsko-kršćansko razumijevanje čovjeka, međutim, poručuje da čovjek ide u pravome smjeru samo ako u svoje usavršavanje uključi duhovnu i

moralnu preobrazbu, ako raste u svojoj darovanoj bogolikosti po sve dubljem jedinstvu s Kristom i naslijedovanju njegova života. Nije svrha čovjekova života da stekne nadljudske sposobnosti ili da nadvlada svoju konačnost. Cilj ljudskoga života je sjedinjenje s Bogom i vječni život u zajedništvu s njime. Iz toga polazišta postaje jasno da čovjek stoji pred Bogom i u odgovornosti za sebe samoga i za raspolaganje sobom.

IV. Čovjek u odgovornosti za stvoreni svijet

20. Čovjek stvoren na sliku Božju zauzima posebno mjesto u Božjem stvoriteljskom naumu i cijelom stvorenom svijetu. Istodobno važno je naglasiti da je on u svojoj posebnosti smješten unutar stvorenoga svijeta i o njemu ovisi. Čovjek je konstituiran odnosom prema Bogu i usmjeren je prema drugim ljudima i ostalim stvorenjima. Ta relacijska određenost njegova bića obvezuje čovjeka da realizira sebe i odgovori na Božji poziv upravo u tim od Boga zadanim okolnostima života. Stvoren svijet je „prostor“ za čovjekov život i njegovo djelovanje. Iz toga slijedi da čovjekova sloboda nije potpuno bezgranična, nego se u pravom smislu razumijeva i realizira kada je poveže s odgovornošću prema stvorenome svijetu i poštivanjem njegove od Boga mu darovane vrijednosti.

21. S tvrdnjom da su muškarac i žena stvoren na sliku Božju Biblija povezuje Božju zapovijed da sebi „podlože“ zemlju i njome „vladaju“ (usp. Post 1,28). Čovjek, kao muškarac i kao žena, ima privilegij posebna odnosa s Bogom te s njime povezan zadatak upravljanja stvorenim svijetom. Na pozadini biblijskoga mentaliteta, to najprije znači da nije priroda ta koja upravlja čovjekom, nego je čovjek taj koji vlada prirodom. Međutim, taj privilegij upravljanja stvorenim svijetom ne čini ga apsolutnim gospodarom na zemlji, nego ga obvezuje da kao Božji povjerenik odgovorno brine za Božja stvorenja na način samoga Boga, kojega predstavlja. Zato je važno istaknuti i pravu sliku Boga kojega čovjek treba naslijedovati. Biblijski Bog koji se obja-

vio ljudima je svemogući Bog, ali istodobno Bog koji mudro upravlja svijetom i koji u ljubavi brine za svoja stvorenja sve do žrtve svoga Sina.

22. Čovjekov privilegij sudjelovanja u Božjem upravljanju nad vidljivim stvorenjem ne smije se izobličiti u proizvoljno, apsolutističko podređivanje stvorenja sebi i njegovo izrabljivanje. U svome odnosu prema stvorenju on se treba orijentirati prema Božjem djelovanju i stvorenje sve više upravljati prema njegovu Stvoritelju i Spasitelju. Čovjek će pred Bogom „polagati račun“ o svome upravljanju, i grijesi ako stvorenjima ne vlada u skladu s Božjim zakonom i planom spasenja za sva stvorenja. U današnje vrijeme posebno valja istaknuti da konačni cilj svih stvorenja nije čovjek, nego Božja punina koju je već postigao uskrsnuli Krist i koji je mjera punine čitave stvarnosti. Zadaća ljudi je u tome da sva stvorenja vode u napredovanju prema konačnoj punini u Bogu, u kojoj će uskrsnuli Krist sve obuhvatiti. Zato vladanje nad stvorenjima ljudi trebaju ostvarivati kao služenje u svjetlu vlastite odgovornosti pred Bogom.

23. U čovjekovu brigu za očuvanjem stvorenja spada i poziv da dublje proučava i razumijeva stvoreni svijet. Biblijsko-kršćanska antropologija ne protivi se znanosti i tehnicu kao načinima proučavanja stvorenoga svijeta i ovladavanja njime. Samo se takvi pristupi svijetu trebaju ostvarivati u skladu s Božjim stvoriteljskim planom čuvanja i unapređenja stvorenja, umjesto da se čovjek zavodi mišlju o vlastitoj svemoći i neograničenim mogućnostima. Znanost i tehnologija nemaju svrhu u samima sebi, nego se imaju ravnati prema načelu, da čovjek ne može činiti sve ono što mu je moguće i što njemu koristi, posebno ako to ima razarajuće posljedice ne samo za čovječanstvo nego i za cijeli stvoren svijet.

24. Suvremeno izrabljivanje stvorenja motivirano znanstvenim, tehnološkim i ekonomskim pristupom svijetu te potrošačkim stilom života protivi se vrijednosti stvorene stvarnosti koju joj je darovao sam Bog. Stoga

je potrebna radikalna promjena osobnoga i društvenoga života, odgoj za okoliš po kojemu treba obnoviti sve razine, koje čine cjelovitu ekološku ravnotežu: unutarnji sklad sa samim sobom, solidarno zajedništvo s drugima, stvorenjsku povezanost sa svim živim bićima i duhovno zajedništvo s Bogom. Štoviše, potrebno je „ekološko obraćenje“ pojedinca i ljudske zajednice, koje zahtijeva priznavanje vlastitih grijeha i propusta, iskreno pokajanje te stav zahvalnosti i brižno zalaganje za ostala stvorenja. Tek unutarnja promjena spoznaja i stavova vodit će ljudi do drugačijega odnosa i djelovanja prema stvorenome svijetu. U tom smislu, kršćanska teologija stvaranja i antropologija doprinosi rješenju ekološke krize time što otkriva vrijednost stvorenoga svijeta, čovjekovo mjesto u njemu i načela njegova ponašanja. Ona poziva na prihvatanje temeljne istine da stvoren svijet pripada Bogu i da je ljudima darovan kao „prostor“, unutar kojega se sami razvijaju i ostvaruju univerzalno zajedništvo svega stvorenoga s Bogom Stvoriteljem i Ot-kupiteljem.

25. Unutar suvremene ekološke svijesti otvara se čovjeku zadatok da premisli i na nov način oblikuje svoj odnos prema životinjama i prirodi. Životinje su dio stvorenoga svijeta, s kojim ljudi čine zajedništvo života i koji će biti uključen u zajedništvo s Bogom. Stoga, uz legitimno korištenje životinja, čovjeku nije dozvoljeno njihovo bezgranično izrabljivanje ili zlorabljenje, jer i za njih stoji pred Bogom u odgovornosti. S druge pak strane, valja se čuvati druge krajnosti prema kojoj bi se zaštita životinja stavljala na istu razinu s obranom dostojanstva čovjeka ili čak briga za životinje imala prednost pred zalaganjem za boljšak samoga čovjeka i čovječanstva. Ni priroda se ne bi trebala razumjeti samo kao sustav zakona i mehaničkoga funkciranja, nego kao mjesto organiziranoga i razvijajućega života. Čovjek ni životinje ni prirodu ne može svesti samo na objekte svoga vladanja ili iskorištavanja niti ih znanošću i tehnikom pretvoriti samo u okruženje za svoj život. Oni su u određenom smislu čovjekovi „sugovornici“ s kojima ostvaruje sveopće zajedništvo

stvorenja. Ipak, u takvom odnosu potrebno je trajno zadržati u svijesti ontološku razliku između čovjeka, životinja i prirode te čovjekovo prvenstvo među njima. Jedino je čovjek stvoren na sliku Božju i jedino je njemu povjerena briga nad životinjama i prirodom, a ne obrnuto.

26. Ponekad se antropocentrizam shvaćao jednostrano i koristio se kao opravданje za samovoljno i izrabljivačko ponašanje čovjeka prema stvorenome svijetu. Biblijsko-teološki govor o čovjeku i ostalim stvorenjima u svjetlu Boga Stvoritelja i Spasitelja ne pruža nikakve temelje za takvu interpretaciju. S jedne strane, neporeciva je činjenica da čovjek stvoren „na sliku Božju“ nadilazi ostala stvorenja kako po svojoj osobnoj konstituciji tako i po božanskom pozivu unutar stvorenoga svijeta. Jedino je čovjek obdaren posebnim odnosom s Bogom i jedino je čovjek osoba sposobna samostalno odlučivati o sebi i svome životu. S druge strane, čovjek je dio stvorenoga svijeta, unutar kojega kao Božji povjerenik ima odgovornost čuvanja i unapređenja stvorenja prema Bogu kao cilju čitave stvarnosti. Tek kada se čovjek shvati kao dio stvorenoga svijeta, može ispravno razumjeti sebe i shvatiti zadaće koje su mu povjerene. Čovjek je smješten u širu zajednicu stvorenja i samo unutar nje postoji i upućen je na nju. Biblijsko-kršćanska antropocentričnost, prema tome, jedino se ispravno razumijeva u povezanosti s njezinim teološkim utemeljenjem u Bogu i kozmičkim proširenjem na sve stvoreno. Čovjek ima ključnu ulogu u povijesti čovječanstva i svijeta, koju mu je povjerio Bog – tu ulogu ostvaruje unutar svojih životnih odnosa s Bogom, s drugim ljudima i svim stvorenim svijetom. Antropocentričnost je, dakle, povezana s Bogom i ostalim stvorenjima: čovjekovo mjerilo i korektiv za djelovanje je najprije sam Bog, pred kojim стоји u odgovornosti, te cijela zajednica stvorenoga svijeta koju vodi prema Bogu.

V. Čovjek potreban spasenja

27. Bog čovjeka nije stvorio u stanju savršenosti, kao gotovo biće. Stvorivši ga na svoju

sliku, Bog mu je darovao težnju za sobom te sposobnost slobode da prihvati njegov poziv i da se razvija prema sve dubljem zajedništvu života s njime. Iz te biblijske činjenice proizisko je temeljno kršćansko načelo: čovjek u sebi nosi težnju za Bogom, koja ga pokreće da nadilazi samoga sebe i koju može ispuniti samo Bog. To znači da krajnju puninu svoga života čovjek ne nalazi u oblicima ovozemaljske sreće, u zdravlju, materijalnome blagostanju, društvenome ugledu, znanju ili sposobnostima, nego u punini zajedništva s Bogom. To pak zajedništvo u konačnici čovjek ne može postići samo svojim snagama, ono je Božji dar u Kristu Isusu, kojega čovjek slobodno prihvata i otvara mu se da ga preobrazi.

28. U Božjemu pozivu čovjeka na zajedništvo života te u njegovu daru slobode, po kojoj se čovjek može odlučiti za i protiv Boga, pokazuje se istodobno čovjekova veličina i ozbiljnost njegove odgovornosti. Time što mu je Bog darovao slobodu, on ima mogućnost i zlorabitи svoju slobodu. Čovjek grijehom može promašiti smisao svoje slobode, i to čini onda kada odbija Boga kao zadnjega cilja svoga života te se, umjesto njemu, okreće prolaznim stvorenjskim dobrima. Već od početka ljudske povijesti postoji raskorak između Božje idealne zamisli za čovjeka i posljedica čovjekova konkretna odbijanja Božjega poziva. Biblija (usp. Post 2 - 3) prikazuje kako se izvorno zamišljen skladan odnos između Boga i čovjeka pretvorio u raskid, čije posljedice dominiraju u čovjekovoj osobnoj i društvenoj egzistenciji, u njemu samome i u njegovu odnosu prema drugim ljudima i stvorenjima. Tako s prvim grijehom započinje konkretna povijest svijeta, koja je isprepletena ljudskim činjenjem dobra i činjenjem zla, narušavanjem i izgrađivanjem odnosa prema Bogu i ljudima.

29. Čovjek je u svojoj slobodi odlučio okrenuti se protiv Boga i ne prihvatići njegove zapovijedi kao putokaze života. Izabrao je pravac života neovisan o Božjemu stvorenjskom i spasenjskom planu te kroz svoj život i povijest svojim odlukama i djelima to uvijek iznova čini. Umjesto da je zahvalno prihvatio

Božji dar zajedništva (opredijelio se za Boga), on je uzrokovao raskid s njime i samoga sebe postavio kao mjerilo oblikovanja vlastita života. Umjesto da je rastao u daru stvorenosti na sliku Božju, on je svoju bogolikost izobličio. Njegovo otuđenje od Boga dovelo je do rastrganosti u njemu samome (usp. Rim 7,14-25) te poremetilo njegov odnos s drugim ljudima i stvorenjima. Grijeh tako pogađa samoga čovjeka, njegove odnose i potomke te sam od sebe to stanje ne može prevladati. Dominira ambivalentnost i nesklad ne samo u čovjeku i u svijetu ljudi, nego je čitavo stvorenje u „porodajnim bolima“ (Rim 8,22) i svi su potrebni otkupljenja. Konkretna egzistencija čovjeka pojedinca i čovječanstva označena je ambivalentnošću između nagnuća prema grijehu i narušenih odnosa s jedne strane, te težnje za oslobođenjem i ostvarenjem ispunjena života s druge strane.

30. Svaki grijeh je najprije osobni čin i uvijek grijesi pojedinačni čovjek. Međutim, kako on nije izolirana jedinka, nego živi u isprepletenu odnosa s drugima, posljedice njegovih čina, kako dobrih tako i zlih, šire se na zajednicu u kojoj živi, na društvo i na cijelo čovječanstvo. Duhovne posljedice grijeha prvi ljudi proširile su se na njihove potomke koji sa svoje strane, nalazeći se u stanju oslabljene slobode i sklonosti grijehu, nastavljaju grijesiti. Tako se kroz povijest čovječanstva umnožavaju grijesi koje ljudi čine i s njima narušeni međuljudski odnosi. Razvijaju se „strukture grijeha“ koje oblikuju negativno životno ozračje i povratno utječu na pojedinoga čovjeka, njegovo razmišljanje, slobodu, odlučivanje i djelovanje. Potpadajući pod utjecaj svoje nutarnje sklonosti grijehu i „struktura grijeha“, pojedinac nastavlja grijesiti i time sam doprinosi širenju negativnih životnih struktura u društvu. Svojim djelovanjem čovjek doprinosi napretku ili nazadovanju društva i čovječanstva u njihovu hodu prema sve vidljivijem uprisutnjenu Božjega kraljevstva i sveopćem eshatološkom zajedništvu s Bogom. I obrnuto, društvo sa svojim stavovima i mjerilima ponašanja utječe na pojedinca i više nego što mu se čini, što

je posebno važno istaknuti danas kada čovjek ima dojam neograničene mogućnosti oblikovanja sebe i svoga života. Na poseban način taj negativni, „grešni“ međuutjecaj pojedinca i ljudske zajednice na vrlo očit način pokazuje da se ni čovjek niti čovječanstvo ne mogu spasiti sami po sebi i da sami od sebe ne mogu iskorijeniti iz svijeta grijeh i njegove posljedice.

31. Čovjek stvoren na sliku Božju, trajno upućen na Boga, potreban je u dvostrukom smislu Božje spasenjske milosti: ranjen grijehom potreban je Božjega oslobođenja od moći i posljedica grijeha; stvoren za Boga, potreban je Božje pomoći da bi se uzdigao k njemu, da bi sve više rastao u sličnosti i zajedništvu s njime. Spasenje čovjeka Bog je ostvario u Isusu Kristu, svojoj savršenoj slici i nudi ga svakome čovjeku i cijelome čovječanstvu. Čovjek je po Kristu oslobođen od moći grijeha s jedne strane te duhovno obnovljen i usmijeren prema usavršenju slike Božje u sebi s druge strane. Iako čovjek u svojoj egzistencijalnoj situaciji živi još u napetosti između vlastitoga grijeha i Božje milosti, on je u Isusu Kristu već opravdan i spašen te po milosti sakramenata već sada ima udjela u plodovima spasenja, koje može ugraditi u svoj život. Bog tako i nakon grijeha nastavlja ostvarivati svoj spasenjski plan: Čovjeka predusreće svojom milošću i ponudom spasenja da bi ga duhovno obnovio i omogućio mu novi način konkretna života i djelovanja.

32. Na temelju rečenoga vidljivo je da se spasenje koje je donio Isus Krist ne može shvatiti samo unutar ovozemaljskih ljudskih zamisli. Spasenje nije prvenstveno ispunjenje ljudskih želja ili egzistencijalnih nedostataka. Spasenje se ne sastoji ni u postizanju sve veće savršenosti čovjeka u njegovim psihofizičkim sposobnostima. Spasenje je prije svega dar novoga života po sjedinjenju čovjeka s Isusom Kristom, koji je svojim utjelovljenjem, životom, smrću i uskrsnućem obnovio sliku Božju u njemu, njegove odnose s Bogom i drugima s ciljem eshatološkoga zajedništva Boga i njegovih stvorenja. Nadalje, spasenje

se ne ograničuje ni samo na čovjekovu individualnu puninu života s Bogom. Osobno sjedinjenje s Kristom, koje zahtijeva životno naslijedovanje Krista, po svojoj nutarnjoj dinamici otvara čovjeka prema zalaganju za boljšički čovječanstva i cijelog stvorenog svijeta. U tom smislu, spasenje nije samo ni duhovna stvarnost, koja ne bi dotala ljudsku egzistenciju u konkretnom prostoru i vremenu. Čovjek je pozvan svoje osobno spasenje, preobraženost i suobličenost Kristu učiniti sve vidljivijim u obnovi cijele ljudske zajednice, svojih odnosa s drugim ljudima i stvorenim svijetom.

Zaključak

33. Biblijsko-kršćanska vjera čovjeka gleda iz njegova temeljnog odnosa prema Bogu, koji je uzrok, smisao i cilj njegova postojanja. Polazi od toga da je čovjek stvoren na sliku Božju – to ga čini na poseban način povezanim s Bogom i daje mu jedinstvenu osobnu vrijednost, obvezuje ga na odgovornost pred Bogom za sebe i za stvoreni svijet te mu postavlja uvjete za život i djelovanje. Čovjek po svojoj povezanosti s Bogom nadilazi ostali stvoreni svijet i istodobno je kao stvorenje dio toga svijeta. On je Božji predstavnik na zemlji, na njemu se odražava Božje otajstvo i on ima neotuđivo dostojanstvo. No, njegova posebna vrijednost ne postavlja ga u ap-

solutni položaj u odnosu na ostala stvorenja, nego dobiva svoj pravi smisao u njegovojoj odgovornosti da razvija sebe i stvoreni svijet u skladu s Božjim stvorenjskim i spasenjskim naumom.

34. Iz biblijsko-kršćanske perspektive gledano, čovjek nije samodostatno ni savršeno biće. Upućenost na druge i ograničenost pripadaju čovjeku kao Božjemu stvorenju. Prihvatići granice svoje stvorenosti ne znači sebe poništiti pred Bogom niti prepustiti se neodgovornosti i nezauzetosti u svome osobnom, društvenom i ekološkom razvoju. Ograničenost, uvjetovanost i konačnost unutar njegovih odnosa prema Bogu, drugim ljudima, ostalim stvorenjima i samome sebi, konkretni su uvjeti svakoga ljudskoga života. Unutar njih svaki je čovjek pozvan Božjom milošću, vlastitim angažmanom i suradnjom s drugima, sebe razvijati prema sve većoj bogolikosti i unapređenju cijelog svijeta. Moglo bi se paradoksalno zaključiti da čovjek upravo u svijesti svoje stvorenjske uvjetovanosti otkriva istinski optimizam koji mu daje smisao života. Spoznaje svoju pravu veličinu koju mu daruje Bog, svoju odgovornost te mogućnosti ostvarenja sebe i svoga uzvišenoga poziva.

✠ Vlado Košić
sisački biskup
predsjednik Vijeća HBK za nauk vjere

Korišteni i preporučeni crkveni dokumenti

1. Drugi vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija „Gaudium et spes“ o Crkvi u suvremenom svijetu, 1965.
2. Ivan Pavao II., Redemptor hominis – Otkupitelj čovjeka, 1979.
3. Katekizam Katoličke Crkve, 1994.
4. International Theological Commission, Communion and Stewardship. Human Person Created in the Image of God, 2004.
5. Kongregacija za nauk vjere, Dignitatis personae – dostojanstvo osobe. Naputak o nekim bioetičkim pitanjima, 2008.
6. Hrvatska biskupska konferencija, „Muško i žensko stvori ih!“ Poruka biskupa Hrvatske biskupske konferencije, 2014.

7. Papa Franjo, Laudato sì. Enciklika o brizi za zajednički dom, 2015.
8. Kongregacija za nauk vjere, Placuit Deo – Bogu se svidjelo. O nekim aspektima kršćansko ga spasenja, 2018.
9. Papa Franjo, Gaudete et exsultate – Radujte se i kličite. O pozivu na svetost u suvremenu svijetu, 2018.
10. Kongregacija za katolički odgoj, „Muško i žensko stvori ih.“ Za put dijaloga o pitanju rodne (gender) teorije u obrazovanju, 2019.

**„Upamti da u Božjim očima ništa nije maleno.
Sve što činiš čini s ljubavlju.“¹**
(sv. mala Terezija)

*Draga braćo i sestre,
dragi prijatelji Caritasa*

I ove godine treću nedjelju u došašću slavimo kao Nedjelju Caritasa. U svim župama na području Hrvatske biskupske konferencije, odlukom nâših biskupa, molit ćemo za potrebite, siromašne, odbačene i one na rubu društva te prikupljati milostinju za potrebe djelovanja župnog, biskupijskog i nacionalnog Caritasa u Hrvatskoj.

Ovu nedjelju, u već bližoj pripravi za slavlje rođenja našeg Spasitelja, pozivam Vas da zajedno promislimo o preobražavajućoj snazi iskustva ljubavi, Božje ljubavi, o značenju i smislu zajedništva, da si posvjestimo i pokajemo se za sva ona djela i propuste kojima činimo zlo našim bližnjima. Razmatrat ćemo o tome u duhu Papina obraćanja sudionicima 21. zasjedanja Caritasa Internationalis. Primivši 27. svibnja 2019. u Rimu na audijenciju 400 djelatnika Caritasa sa svih kontinenata, papa Franjo ponajprije podsjeća da se ne može govoriti o milosrdnoj ljubavi i živjeti u luksuzu, s obzirom na to da milosrdna ljubav nije pobožan osjećaj, nego iskustven susret s Kristom. Milosrdna ljubav nije obično dava-

nje. Kada bi njezina narav bila takva, Crkva bi postala humanitarna agencija, a karitativna služba njezin logistički odjel. No Crkva to nije! Ona je u Kristu, znak i sredstvo Božje ljubavi za čovječanstvo i za sve stvoreno, naš zajednički dom.

Nadalje, Papa upozorava da su siromašni prije svega osobe, u njihovim licima skriva se Kristovo lice, jer su Njegovo tijelo, znakovi Njegova raspetog tijela, te mi moramo, obzirno i nježnošću majke Crkve, doći do njih i na krajnjim periferijama. Bog ne želi da prema siromašnima gajimo općenitu ljubav i solidarnost, nego da u njima susrećemo Njega samog. Siromašni nisu brojevi, nego osobe! Živeći sa siromašnima učimo u duhu siromaštva provoditi u djelu milosrdnu ljubav, učimo da je milosrdna ljubav uzajamno dijeljenje, ističe Sveti Otac.

Treća je misao o zajedništvu koje objašnjava samu bit Crkve. Crkveno zajedništvo jest zajedništvo u Kristu i u Crkvi koja pokreće, prati i podupire službu milosrdne ljubavi, bilo u samim zajednicama, bilo u žurnim prilikama u cijelom svijetu. Kako ističe apostolska pobudnica ‘Radost evanđelja’: „opredjeljenje za siromašne mora se prevesti u povlaštenu i prioritetu vjersku brigu“. Bez elementa osobnog susreta s materijalno i duhovno potrebitom braćom i sestrama, bez autentična dijeljenja darova i dobara koje posjedujemo

1 Poslanica predsjednika Hrvatskog Caritasa, umirovljenog varaždinskog biskupa Josipa Mrzljaka za Nedjelju Caritasa koja se obilježava na treću nedjelju došašća 15. prosinca 2019.

i kojima se koristimo, živimo tek licemjernu i prijetvornu milosrdnu ljubav, koja se identificira s milostinjom, dobročinstvom ili smirujućom tabletom za naše nemirne savjesti – rekao je papa Franjo i dodao: „Milosrdna ljubav koja ne zahvaća u džep lažna je ljubav, milosrdna ljubav koja ne uključuje srce, dušu i cijelo naše biće samo je ideja milosrdne ljubavi koja još nije ostvarena.“

Ljudsko biće ima potrebu biti bezuvjetno voljeno; tko ne primi tu ljubav, u sebi nosi određenu neispunjenošć. Ispunjavanje te praznine određenim zamjenama, prihvaćanjem kompromisa i osrednjosti koji su samo blijedi okus ljubavi, produbljujemo nezrele ljubavi i navezanosti zavaravajući se da ćemo naći svjetlo života u nečem što je, u najboljem slučaju, samo njezin odraz. Bog koji je ljubav stvorio nas je za ljubav kako bismo ljubili druge ostajući ujedinjeni s Njim. Htjeti ljubiti bližnjega bez ljubavi prema Bogu bilo bi zavaravanje; isto tako, zavaravanje bi bilo

htjeti ljubiti Boga bez ljubavi prema bližnjemu. Te dvije dimenzije ljubavi, prema Bogu i bližnjemu, ujedinjene, oznaka su Kristova učenika. Svakodnevno, odlučno, vjerno i predano činiti male znakove ljubavi prema bližnjem izgrađuje nas osobno, jača našu ljubav prema bližnjima i cijelom svijetu. Jer ljubavi ništa nije nemoguće!

Neka nam Blažena Djevica Marija svakodnevno pomaže prihvatići i svjedočiti tu pouku punu svjetla kako bi u svijetu raslo kraljevstvo Božje, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira. Amen!

Na blagdan svetog Martina, 11. studenoga 2019.

✠ Josip Mrzljak
predsjednik Hrvatskog Caritasa
varaždinski biskup u miru

Sveti Nikola zaštitnik u nevolji i pomoćnik obitelji¹

*Draga braćo i sestre u vjeri Kristovoj,
Dragi pomorci i ribari*

Sveti Nikola zaštitnik je pomoraca i ribara. Umro je 6. prosinca 327. godine te je pokopan u Miri. Zbog turskih osvajanja tijelo mu je preneseno u talijanski grad Bari gdje se i danas nalaze njegove relikvije. O njemu su ispričane mnoge legende, pobožne predaje. One uvijek govore o svečevoj dobroti i želji da pomogne potrebnome, da izbavi iz nevo-

lje. Prema predaji Nikola je činio velika čudeza. Ozdravljao je bolesne i tješio ljudе u svim potrebama. Poput Isusa smiruje uzburkano more i zato je zaštitnik mornara. Napose mu pripisuju da je činio velike stvari pomažući djecu, sve do najvećih čudesa.

Ukaže se tamo gdje je prijetila velika pogibelj, gdje je bila ugrožena obitelj i dostojanstvo čovjeka. Svojom pomoći sveti Nikola preokrene nevoljne okolnosti u dobar ishod. Pobožnost svetom Nikoli, utjecanje pod njegov zagovor, ima više stoljetnu tradiciju upravo među pomorcima i ribarima. Zbog njegove dobrote i pomaganja djeci postao je zaštitni znak darivanja djece o njegovu spomendanu.

1 Poruka Predsjednika Odbora HBK za pastoral pomoraca Tomislava Rogića, šibenskog biskupa pomorcima i ribarima o blagdanu sv. Nikole 2019., u Šibeniku, 27. studenoga 2019..

Ljudi od mora, pomorci, ribari i svakovrsni moreplovci dobro znaju što je prevrtljivost vremena i nepredvidiva čud mora. Stari bi rekli: *More puno moré!* Plovidba i ribarenje uvijek predstavlja put u neizvjesno, neočekivano, nepredvidljivo. Usprkos modernoj tehnologiji i raznim dostignućima plovidba je i danas jednako opasna. Čovjek se ne može pouzdati samo u svoja dostignuća, sposobnosti, snagu motora ili veličinu broda. Nevera uvijek iznenadi. Valovi mogu biti veoma

veliki. Pokazalo je to i posljednje jugo na Jadranu, te nedavne pogibije pomoraca na oceanu.

U prenesenom smislu nevere i valovi života uвijek su nepredvidivi. Život pomoraca i ribara, uz neizvjesnost plovidbe donosi i odvojenost od obitelji. Očevi i sinovi, a danas već žene i majke, bordižaju morima dok ih obitelj, djeca i najbliži čekaju da se vrate. Poseban je to život obitelji kad višemjesečna razdvojenost traži čvrstu ljubav i vjernost, ustrajnu molitvenu povezanost makar bili miljama udaljeni.

Vjernička duša bira sebi nebeske zaštitnike zato što je svjesna da postoje stanja i događaji koja nas nadilaze i koja su izvan ljudske kontrole. Tada nam samo Nebo može pomo-

ći, jer su takva stanja u dosegu Neba, tj. Boga Oca stvoritelja i onih koji su na posebni način s njim povezani, a to su sveci jer odražavaju Božju ljubav i dobrotu.

Tako je i sveti Nikola biskup postao zaštitnik pomoraca i ribara zato što su pomorci prepoznali u njemu Božjeg čovjeka koji im može biti pomoćnik i zagovornik dok plove neizmjernim morskim prostranstvima na kojima i najveća ljudska građevina izgleda kao orahova lјuska.

Sveti Nikola pomaže nam razumjeti kako smo pred silama stvorene prirode maleni, potrebni pomoći, potrebni zagovornika i zaštitnika. Moleći se Bogu po zagovoru sveca on svojim primjerom vjere i pouzdanja jača našu vjeru i pomaže nam staviti sebe, svoj život i svoje najbliže u ruke providnosti Božje. Molimo se svetom Nikoli i za pomorce koji su na morima izgubili život, dovršili svoju plovidbu, da uplove u luku vječnosti gdje ih više nikakva nevera ne može stići jer su pred licem Svevišnjega.

✠ Tomislav Rogić, šibenski biskup
predsjednika Odbora HBK za pastoral
pomoraca

PROPOVIJEDI I GOVORI

Dan Hrvatske ratne mornarice¹

1 Tim, 4, 12-16; Lk 7, 36-50;

Draga braćo i sestre

1. Čestitam vam Dan hrvatske ratne mornarice. Čestitam vam dvadeset i osmu obljetnicu osnivanja i ustrojavanja Hrvatske ratne mornarice.

Ljubav i poštovanje prema poginulim i preminulim hrvatskim braniteljima, povodom dvadeset i osme obljetnice obilježavanja ustanovljenja Hrvatske ratne mornarice, okupili su nas u katedralnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo, u gradu svetoga Vlaha - Dubrovniku. U sklopu proslava Dana hrvatske ratne mornarice kao i u drugim istaknutim danima i proslavama u našoj Domovini, molitveni spomen na poginule i preminule hrvatske branitelje zauzima istaknuto mjesto.

Pohod njihovim grobovima, spomen obilježja po našim selima i gradovima, paljenje svijeća i polaganje cvijeća, molitve, cvijeće na moru, rijekama i jezerima diljem Lijepe naše, znak su naše duboke povezanosti s onima koji su prošli „vrata smrti“, koji su prešli na drugu stranu, na drugu obalu... Slavlje euharistijske žrtve - svete mise za njihove duše u katedralama, svetištima i župnim crkvama, znak su našeg duhovnog zajedništva i povezanosti s njima... S osobitim poštovanjem i zahvalnošću pozdravljam mjesnog biskupa msgr. Matu Uzinića koji danas s nama u svojoj katedrali, sa svojim svećenicima i vjernicima i svima nama, moli za poginule

i preminule hrvatske branitelje. Sjećamo se večeras idealizma devedesetih godina koji je prožimao našu naciju u obrani vlastite slobode i neovisnosti. Spominjemo se međusobne solidarnosti, povezanosti, složnosti... Velikodušnost, požrtvovnost, časno izvršavanje vlastite zadaće i pod cijenu vlastitoga života trajne su vrijednosti koje crpimo i spomena na ljude i događaje prije 28 godina! Na tome smo im zahvalni. Ovaj grad i kraj su platili visoku cijenu slobode.

2. Današnje misno evanđelje, u četvrtak XXIV. tjedna kroz crkvenu godinu donosi nam neobičnu zgodu sa svečanog objeda u kući farizeja Šimuna. Uz druge ugledne ljudе farizej Šimun je pozvao i Isusa u goste. Isus je dobro poznat u cijelome kraju i za njim hrle mnoštva. On je neosporiv auktoritet među narodom. Je li farizej Šimun nešto slavio i koji je povod ovoga svečanog objeda - banketa, možemo samo nagađati. I zašto je i Isusa pozvao u goste? I kad je počela gozba, u redu i po protokolu, neočekivano i na opće iznenadenje „stvorila se u dvorani“ - „banula odnekud“ jedna žena i krenula k Isusu. Kaže evanđelist Luka: „Stade odostrag kod njegovih nogu. Sva zaplakana poče mu suzama kvasiti noge: kosom ih glave svoje otirala. cjlivala i mazala pomašću“. Promakla osiguranju! Domaćin, farizej Šimun i drugi sustolnici su je prepoznali. Bila je to javna grešnica. Možda je ona Isusa već vidjela iz daleka i čula ga kako propovijeda!? Ili je o njemu kao čudotvorcu i iscjetitelju rana na duši na tijelu, čula od drugih! Očito poduzela je sve kako bi osobno susrela Isusa i iskazala mu duboko poštovanje. Nastala je pat pozicija! Vrlo delikatna situacija!

1 Propovijed msgr. Jure Bogdana na misi za poginule i umrle hrvatske branitelje, u Dubrovniku, u katedrali Uznesenja BDM, 19. rujna 2019., 18.00 sati. Četvrtak, XXIV. tjedan kroz godinu.

3. Ova žena vrlo dobro zna tko je Isus, i ona dobro zna tko je i što je ona sama. Ona zna svoj život i nesretni zao glas koji je bije i među sustolnicima banketa. Ona jednakotako zna i tko je Isus pred kojim se duboko sagiba, i kojemu predaje sve ono što raskajana ljudska duša može iskazati. To isto zna i Isus! On to zna još bolje i još dublje. Dapače, Isus to zna savršeno, jer je Isus Bog i sve savršeno zna i poznaje! Onaj tko je u dubokom neznanju jest farizej Šimun: on samo izvanjski poznaje ovu ženu i procjenjuje je po njezinu zlu glasu o kojemu tako hladno raspreda u svomu srcu; jednakotako, on zapravo samo izvanjski poznaje Isusa. On zapravo ne zna tko je Isus, jer on i njega procjenjuje i potcjenjuje svodeći ga na svoju vlastitu viziju proroka. On zapravo u svom srcu misli da on to zapravo uopće i nije, jer eto, ne čini ono za što on misli da bi svaki prorok trebao znati i činiti. Gostoljubivost ovog farizeja se tako očituje neiskrenom, vođena je nekom računicom, pukom znatiželjom i bez iskrenog poštovanja koje bi trebao ukazati gostu - Isusu.

Ono što zapravo u biti ovom farizeju izmiče jest Božje djelovanje koje uvijek prethodi našem djelovanju, Božji darovi koji uvijek prethode našoj spoznaji o onomu što smo i o onomu što nam je darovano. Farizej je uvjeren da je zapravo on onaj koji nešto daruje Isusu i da zapravo od Isusa nema što primiti jer mu ništa ne duguje. A žena grešnica? Ona je svjesna da je od Isusa primila mnogo, jer je njezin dug bio golem. Ona je spoznala da je to što može darovati Isusu tako malo i tako skromno u odnosu na ono što je zadobila i što joj je Isus darovao. A to što je zadobila i što joj je bilo darovano jest oproštenje grijeha. To će Isus, suočivši farizeja sa istinom o njemu samome, i o onomu u čemu je zaka-

zao, i sam potvrditi: "Stoga, kažem ti, oprošteni su joj grijesi mnogi jer ljubljaše mnogo. Komu se malo opraviči, malo ljubi." Isus u ovoj ženi, za razliku od farizeja, nije video samo neku grešnicu, nego ženu grešnicu ali kojoj je oprošteno. Ženi grešnici su oprošteni grijesi mnogi, jer je mnogo ljubila! „Vjera te tvoja spasila! Idi u miru“, kaže joj Isus. Njezine geste ljubavi izviru iz spoznaje u vjeri da joj je oprošteno. Oproštenje koje joj je Isus darovao urodilo je ovim njezinim postupcima. Sviest o tomu da joj je Isus milosrdno oprostio dovela ju je do Isusovih nogu. Nisu njezini postupci bili uzrokom Isusova oproštenja, nego je oproštenje uzrokovalo njezine ovakve postupke. A takva je spoznaja kod ove žene bila moguća jer je vjerovala u Isusa. A to je baš ono što je nedostajalo farizeju. Njemu je nedostajala vjera! Nedostajao mu je pogled vjere na Isusa, na ženu grešnicu i, u konačnici, na sebe samoga. Na svoju sadašnjost i na svoju prošlost. Naravno, onda i na svoju budućnost. Bez pogleda vjere sve zista ostaje samo na površini. Sve ostaje usko, ograničeno ljudskim prosuđivanjem.

To je poruka današnjeg Evanđelja: samo pogled vjere daje istinitu, izoštrenu, stvarnu sliku o onomu tko smo i što smo, odakle dolazimo i kamo idemo. I kao pojedinci, i kao zajednica. I to je pravi pogled! Samo pogled na neizmjernu ljubav Božju koja nam opraviči i koja nas opravdava, čini da se iz našeg srca izdigne odgovor ljubavi koja Bogu daje ono najbolje i najdragocjenije što može dati. Inače nam prijeti opasnost da i mi poput farizeja mislimo da smo mi oni koji Bogu nešto darujemo svojim znatiželjnim pozivom da svrati u našu kuću, te da tako zapravo potvrdimo da ljubimo same sebe, a da Boga zapravo uopće ne ljubimo.

Peto evanđelje¹

Draga braćo i sestre u vjeri

Čestitam vam blagdan sv. Franje Asiškog. U prvoj redu vama poštovana i draga braćo franjevci i sestre franjevke, vama koji ste nadahnuti životom i djelom sv. Franje izabrali put nasljedovanja Krista u franjevačkom redu. Čestitam Dan kapelanijske sv. Franje Asiškog policijskom kapelanu vlč. Aloju Vidučeku, svima vama u Policijskoj upravi međimurskoj na čelu s vašim načelnikom, vama policajcima i policajkama okupljenima na misnom slavlju. Čestitam sv. Franju svim vašim kolegama i kolegicama koji su sada na svojim dužnostima, svima iz Policijske uprave međimurske.

Draga braćo svećenici, poštovani i dragi vjernici! Želim da svima nama, okupljenima na ovom misnom slavlju, svetac iz Asiza bude trajno nadahnuće kako se ljubi Bog, kako se voli Crkva, kako se osluškuje Božji glas i kako se traži i izvršava njegova sveta volja.

“Jedno se sunce rodilo svijetu”. Tim riječima, u *Božanstvenoj komediji* (*Raj*, 11. pjevanje), veliki talijanski pjesnik Dante Alighieri aludira na rođenje Franje Asiškoga, koje se zabilježilo krajem 1181. ili početkom 1182., u Asizu u Italiji. U našem razmišljanju danas, o životu i djelu sv. Franje, zaustavljamo se na nekim „događajima“ iz njegova života koji mogu biti svima nama poticaj za osobno i zauzetije življenje vlastite vjere. *Exempla trahunt!* (Primjeri privlače). Općepoznato je da sv. Franjo potječe iz dobrostojeće obitelji, bogatog

trgovca tkaninom, Pietra di Bernardonea². Godine mладenštva živio je dosta slobodno. Poput mnogih vršnjaka svoga doba, u srcu je gajio viteške ideale. Kao dvadesetogodišnjak, sudjelovao je u nekoj vojnoj akciji i tamo je bio zarobljen. U zarobljeništvu je obolio i tada je pušten na slobodu. Ponekad nam životni križevi i nevolje, koje ne razumijemo i teško prihvaćamo pomažu da o svemu dublje razmišljamo te da u vlastitome životu presložimo stvari. Obraćenje je redovito proces! Upravo to se dogodilo kod sv. Franje. U ovoj fazi života započeo je u njemu polagani proces duhovnog čišćenja, obraćenja. Malo pomalo, napustio je svjetovni i površni način življenja.

Iz toga razdoblja njegova života potječu poznati događaji: susret s gubavcem kojeg je Franjo sišavši s konja poljubio, i poruka raspetog Isusa u crkvici svetoga Damjana. Srcu otvorenom, poniznom i raskajanom Bog progovara i usmjeruje ga što činiti i kako ići naprijed! Spasitelj čovjeka, raspeti Krist, tri puta mu se obratio riječima: “Franjo, idi i popravi moju kuću koja se ruši.” Te jednostavne Isusove riječi koje je Franjo čuo u ruševnoj crkvi Svetog Damjana kriju u sebi veliku dubinu i značenje. Franjo je pozvan popraviti tu crkvicu. Ruševno stanje u kojem se nalazilo to zdanje bilo je samo slika - simbol teškog i dramatičnog stanja Crkve, zajednice Kristovih vjernika koji su u svakom vremenu i prostoru pozvani biti sol zemlje i svjetlo svijeta. Ali sol je obljetavan. Svjetlo je potamnilo! Oslabili su i zidovi i temelji Crkve! Crkva u Franjino vrijeme bila je Crkva slabe vjere. Malovjerna! A površna vjera ne formira, ne preobražava život. Nikoga ne oduševljava! Kler je bez apostolskog žara. Monasi, redovnici i redovnice nemaju u sebi čvrstog opredjeljenja za Krista i Crkvu.

1 Homilija msgr. Jure Bogdana na Dan Policijske kapelanijske "Sv. Franjo Asiški" 4. listopada 2019. godine, u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Čakovcu. Osnova ove homilije je kateheza Pape Benedikta XVI., na općoj audijenciji, u srijedu, 27. siječnja 2010.

2 Usp. *Bibliotheca Sanctorum V*, III edizione gennaio 1991, 1052.-1150.

Samostani se prazne, sjemeništa zatvaraju! Duh svijeta uvukao se u Crkvu! Nestalo je duha pokore, žrtve, molitve... Crkva je bila oslabljena iznutra što je za posljedicu imalo nutarnje idejne i druge razdore, podjele, sade... U tome ozračju, pomutnji ideja i stava, u toj velikoj krizi identiteta same Crkve, „ruševne crkvice“ u središtu je raspeti Krist. On snažno progovara i poziva sv. Franju da popravi crkvicu Svetoga Damjana. Bio je to poziv Franji, da živom vjerom i ljubavlju prema Kristu, obnovi Kristovu Crkvu. Franjo je tada imao oko 25 godina života.

Nešto kasnije, oko 1207. godine, zbio se i drugi važan događaj. Papa Inocent III.³, u snu je video kako se urušava njegova stolna crkva bazilika svetog Ivana na Lateranu. Jedan mali i gotovo nepoznati redovnik svojim ledima podupirao je crkvu da se ne sruši. Papa teolog Inocent III. shvatio je poruku: Nije on – Petrov nasljednik onaj koji obnavlja Crkvu, nego mali i beznačajni redovnik, Franjo iz Asiza! Njega Bog izabire i šalje!

Franjo nije Girolamo Savonarola! On ne obnavlja Crkvu bez ili protiv pape, već samo u zajedništvu s njime. Dvije stvarnosti idu jedna s drugom ukorak, idu zajedno: Petrov nasljednik, biskupi, Crkva utemeljena na apostolskom nasljeđu i nova karizma koju Duh Sveti stvara u tome trenutku za obnovu Crkve. Prava se obnova događa zajedno.

U obitelji sv. Franje sve su jače nesuglasice. Pietro di Bernardone, Franjin otac, prekorača sina da je previše slab prema siromasima. Dijeli im previše od obiteljske baštine. Upropastit će sve. Sve će ih razbaštiniti! A Franjo ima svoj pravac i ne odustaje! Pred asiškim biskupom, simboličnom gestom skida sa sebe svoju odjeću, oblači jednostavnu suknenu, odriče se očeve baštine. Kao u trenutku rođenja, ostaje gol bez ičega! Franjo ne posjeduje više ništa osim života koji mu je dao Bog. U njegove se ruke potpuno predaje. Živi

pustinjačkim životom. Duhovno sazrijevanje u tišini, molitvi, pokori, siromaštvu! Slobodan od svega. „Blago siromasima duhom, njihovo je kraljevstvo nebesko“ (Mt 5,3). Milost oblikuje njegovu nutrinu i priprema ga za veliko djelo.

Slušajući ulomak iz Matejeva Evanđelja, Isusov govor o slanju apostola da svjedoče i propovijedaju Isusovu nauku i Franjo se osjećao pozvanim živjeti u siromaštvu i posve se posvetiti propovijedanju. Bilo je to 1208. godine. Svojim stilom života i načinom djelovanja izazvao je zanimanje kod mnogih. Jedni su ga smatrali čudakom koji izlazi iz redovnih normi ponašanja, a drugi su ga oduševljeno podržavali, pratili, slijedili... Neki su pošli za njim i tako je spontano nastala zajednica istomišljenika, malena jezgra koja će rasti i razrasti se u veliko stablo obnove Crkve. S nekoliko njih 1209. g. Franjo se uputio u Rim, ravno k papi Inocentu III. Papi je htio predstaviti kako on vidi obnovu kršćanskog života. Papa je bio uvjeren da Bog po Franji djeluje u Crkvi. Mladić Franjo u vjeri je znao da svaka karizma dana od Duha Svetoga mora biti stavljena u službu izgradnje mističnoga Tijela Kristova, Crkve. Franjo je stoga uvijek djelovao u punom zajedništvu i jedinstvu s crkvenim auktoritetom. To će biti i ostati jedan od kriterija za prepoznavanje autentičnih karizmi u Crkvi sve do naših dana.

Franjo i njegova sve brojnija braća nastanili su se u Porcijunkuli, odnosno crkvi Svete Marije Andeoske, svetome mjestu u pravom smislu riječi franjevačke duhovnosti. I Klara, djevojka iz Asiza iz plemićke obitelji, stupila je u Franjin pokret, u njegovu duhovnu školu. Nju su slijedile mnoge djevojke.

Tako je nastao Drugi franjevački red, red klarisa, koji će sve do naših dana donositi Crkvi velike duhovne plodove.

Papa Honorije III.⁴, nasljednik Inocenta III.,

3 Innocenzo III., u: Enciclopedia dei Papi, Nicolò, santo, Sisto IV, Istituto della Enciclopedia Italiana, str. 326.-350.

4 Onorio III., u: Enciclopedia dei Papi, Nicolò, santo, Sisto IV, Istituto della Enciclopedia Italiana, str. 350.-362.

bulom *Cum dilecti* iz 1218. podupro je jedinstveni razvoj prve manje braće, koja su otvarala svoje misije u raznim zemljama Europe, pa čak i u Maroku. Franjo je 1219. godine dobio dopuštenje razgovarati, u Egiptu, s muslimanskim sultanom Melek-el-Kamelom, kako bi i ondje propovijedao Isusovo evanđelje. U vrijeme kad je vladao sukob između kršćanstva i islama, Franjo, oboružan samo svojom vjerom i osobnom blagošću, uspješno je kročio putovima dijaloga. Kronike nam govore o dobrohotnom i srdačnom prijemu na kojeg je naišao kod muslimanskog sultana. Model je to na kojem bi se i danas mogli i trebali nadahnjivati odnosi između kršćana i muslimana: promicati dijalog u istini, u međusobnom poštivanju i uzajamnom razumevanju (usp. *Nostra aetate*, 3). Čini se kako je Franjo 1220. posjetio i Svetu zemlju, bacivši tako sjeme, koje će donijeti obilne plodove. Njegovi će duhovni sinovi učiniti od mjesta u kojima je živio Isus povlašteno polje svoga evangelizacijskog poslanja sve do naših dana. Teško je i zamisliti kako bi izgledala Sveta Zemlja sa svetim mjestima bez djelovanja redovnika franjevaca.

Po povratku u Italiju, Franjo je predao upravljanje Reda svome zamjeniku, fra Pietru Cataniju. Papa je novoosnovani franjevački red s mnogim redovnicima povjerio zaštiti kardinala Ugolina, budućem Vrhovnom svećeniku Grguru IX. Franjo, sav posvećen propovijedajući, sastavio je Pravilo, koje će papa kasnije odobriti.

U osami na La Verni, 1224. godine, Franjo je imao viđenje Raspetog. Iz susreta s Raspetim dobio je stigme. Bio je to dar koji izražava njegovo duboko poistovjećivanje s Kristom. Kao život tako i smrt sv. Franje bili su posebni. Preminuo je u Porcijunkuli, u večernjim satima 3. listopada 1226. godine. Mogao je tada imati oko 45 godina. Nakon što je blagoslovio svoje duhovne sinove, prostrt na go-

loj zemlji, predao je svoju dušu Bogu. Samo dvije godine poslije smrti, papa Grgur IX. ga je kanonizirao, uvrstio ga je među svece Katoličke Crkve. Njemu u čast podignuta je u Asizu velika bazilika, koja je i danas odredište mnoštva hodočasnika iz cijelog svijeta. Slikar Giotto ovjekovječio je prekrasnim freskama iz Franjina života veliku baziliku.

U zbornoj molitvi na blagdan sv. Franje iz Asiza Crkva moli i ispovijeda da je „Franjo po siromaštvu i poniznosti“ bio „živa slika Kristova“⁵. Njega također nazivaju i Isusovim bratom. Bog podiže u svakome vremenu pojedince i skupine koji radikalno žele naslijedovati Isusa. Njihov ideal je biti poput Isusa. Razmatrati Krista iz Evanđelja, ljubiti ga, oponašati njegove kreposti. Sveti Franjo je na osobit način htio dati temeljnu vrijednost unutarnjem i izvanjskom siromaštvu. Biti slobodan od svega, na ništa navezan! Prvo blaženstvo iz Govora na gori – „Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! (Mt 5,3) – našlo je ostvarenje u životu i riječima svetoga Franje. Doista, sveci su najvrsniji tumači Biblije; oni, utjelovljujući u svome životu Božju riječ, čine je privlačnjom no ikad, tako da nam ona stvarno govori. Oni su peto evanđelje. Oni su Isusova poruka upisana u njihovo srce, dušu, u svakodnevnu praksu, u život. To peto evanđelje čitaju svi.

Draga braćo i sestre! Franjo je bio veliki svetac i radostan čovjek. Zbog svoje jednostavnosti, svoje poniznosti, svoje vjere, svoje ljubavi prema Kristu, svoje dobrote prema svakom čovjeku, bio je živo Evanđelje. Mnoge je oduševio za Isusa. Njegov život i djelo su poziv i poticaj svima nama.

⁵ Rimski Misal, Sveti Franjo iz Asiza, redovnik, 4. listopada.

Propovijed na misi zadušnici povodom 100. obljetnice smrti don Marka Sikirića¹

(*Don Marko Sikirić, Bibinje, 19.X.1858.-Zagreb, 11. X. 1919.*)
(*Bar, 4, 5-12. 27-29; Mt 4, 4 b*)

*Poštovani prijatelji i poštovatelji lika i djela don Marka Sikirića,
Dragi hodočasnici iz župe sv. Roka,
Braćo svećenici,
Draga braćo i sestre u Kristu Isusu*

1. Sve vas srdačno pozdravljam, okupljene u zagrebačkoj prvostolnici na euharistiskome slavlju, u prigodi obilježavanja stote obljetnice smrti znamenitog čovjeka, svećenika, bibinjskog župnika don Marka Sikirića. Ovome spomenu u molitvenom slavlju kod oltara Gospodnjeg, pridružuje se u duhu i sve vas srdačno pozdravlja iz Rima zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić.

„Ohrabri se narode moj, spomene Izraelov!“ (*Bar 4, 5*) riječi su proroka Baruha, vjernog pratitelja proroka Jeremije kojima tješi Izraelce u Babilonskom progonstvu. U teškim vremenima Izraelskog naroda i povijesti, kad malodušje obuzima dušu i srce, kad su nevolje goleme za pojedince i cijeli narod, križevi preveliki i preteški, proroci i svi Božji ljudi imali su uvijek veliku i nezamjenjivu ulogu: ohrabriti svoje sunarodnjake, čuvati ljudski, nacionalni, duhovni i religijski identitet. U danima sivila, kolektivne depresije i beznađa buditi nadu i najvažnije, stalno se brinuti da narod bude vjeran – da ostane uz Boga-Jahvu. Premda je izraelski narod u sužanstvu bio izložen ondašnjim globalizacijskim procesima i nezaustavljivoj babilonskoj asimilaciji, polagano je gubio svoj identitet, rekli bismo „svoju dušu“, Bog ga ne zaboravlja jer, prema starozavjetnom obećanju,

Bog se nikada ne odriče „svoje drage svojine“. Bog ostaje trajno vjeran savezu sklopljenom s izraelskim ocima. I u vrijeme proroka Jeremije i Baruha, u teškim godinama babilonskog sužanstva, Bog budno pazi na svoj narod, šalje mu pobožne i moralne ljude, neustrašive svjedočke, proroke koji su bili znak nade, svjetionici u olujama nametrnute im tuđine, putokazi izbavljenja i izlaska iz ropstva, „Božji prst“ u njegovoj teškoj povijesti. „Samo je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje. Samo on je moja hrđ i spasenje, utvrda moja, neću se pokolebiti“ (*Ps 62,22-3*) lapidarno će izreći psalmista duhovnu konstantu Božjih ljudi u povijesti izabranog naroda.

2. Poštovani i dragi župljani sv. Roka, prijatelji i poštovatelji života i djela don Marka Sikirića. Iz bogate i još uvijek dovoljno neistražene povjesnice vašeg mjesta i vašeg kraja, znademo da je povijest Bibinja, sve tamo od rimskih vremena kroz stoljeća sve do naših dana Domovinskoga rata, bila teška, puna mnogih izazova. Njegovi stanovnici poput Izraelaca prolazili su kroz brojna i raznovrsna iskušenja. Sukobi velikih sila na međunarodnoj i lokalnoj razini, strane i „domaće“ politike, gospodarski i drugi problemi, redovito su se odražavali i na svakodnevni život i ovog našeg hrvatskog mjesta. Ovdje ne možemo ne spomenuti, višestoljetnu tradiciju i živi spomen na slavnog sina Bibinja don Stipana Sorića koji je za „krst časni i slobodu zlatnu“ pod Ribnikom 1648. položio svoj život. Iz vaše župe, vašega mjesta, potekao je i u njemu izrastao značajan broj muškaraca i žena, anonimnih i poznatih, težaka, pomorača, radnika, ratnika, kulturnih i javnih djelatnika koji su ostavili duboki trag u povijesti vašeg mjesta, ali i izvan njegovih granica,

1 Propovijed msgr. Jure Bogdana, vojnog ordinarija u Zagrebu, prvostolnica, subota 5. listopada 2019., 11.00 sati.

kako na domovinskoj društvenoj tako i na crkvenoj i kulturnoj razini. Kako nekad tako i danas! Među njima ovdje posebice ističemo svećenike Bibinje i bibinjske župnike, osobe čvrste vjere, vrijedne radnike - zauzete apostole u Gospodnjem vinogradu, karakterne i samozatajne duhovne pastire, odgojitelje i prosvjetitelje svoga naroda, čuvare i promicatelje zdravog, naravnog, ljudskog, crkvenog, katoličkog i nacionalnog identiteta i ponosa.

3. U godinama velikih političkih previranja, u nadasve složenim društvenim prilikama za naš narod i Crkvu, u drugoj polovici XIX. i prva dva desetljeća XX. stoljeća, Bog je u ovom malom primorskom mjestu zadarske nadbiskupije Bibinjama podigao i svome puku podario svećenika don Marka Sikirića. Svi vi ovdje okupljeni, sigurno ste pod dojmom mirogojskog groblja, don Markova zemaljskog počivališta, biografskih podataka ovog iznimnog Božjeg čovjeka. Mjesec listopad zauzima posebno mjesto u don Markovu životu. Rođen je u Bibinjama 19. listopada 1858., za svećenika Zadarske nadbiskupije zaređen je 7. listopada 1883. (sljedeći ponedjeljak je 136. obljetnica svećeničkog ređenja don Marka), preminuo je u Zagrebu 11. listopada 1919. Don Marko nas je nakon stotinu godina, opet u mjesecu listopadu okupio na ovu spomen misu u glavnome gradu Hrvatske. „Pokoljenja djela sude, što je čije daju svjema.“ reći će pjesnik. S određene vremenske distance, za don Marka Sikirića već je rečeno i napisano da je bio „jedinstvena (je to) ličnost, pravi uzor značajnika, iznimana vjernik i svećenik, brižni pastir i skrbnik, gorljiv rodoljub, te na kraju mučenik. Bibinjski puk i dan danas gaji živo sjećanje na svog velikog sina i župnika o kojem se govori s dužnim poštovanjem i dostojanstvom. Kao dugogodišnji župnik Bibinja iskazao se kao vjeran služitelj odgajajući narod u duhu bogoljublja i domoljublja. Bog, vjera i Hrvatska bili su mu glavno i jedino“².

Osim župa Radovina i Visočana (1883.-1884.), najveći dio svoga župnikovanja proveo je u rodnim Bibinjama, od 1884. pa sve do prisilnog bijega 1919. (punih 36. godina pastoralnog djelovanja). Iz ovog razdoblja iščitavamo teške društvene i političke okolnosti u kojima je djelovao kao svećenik, a to su prije svega odlazak s povijesne pozornice Otomanskog carstva, Balkanski ratovi, Prvi svjetski rat, propast Austro-ugarske monarhije, stvaranje Kraljevine Jugoslavije, talijansko zauzeće Zadra i Hrvatskog primorja. To su godine prisilnog iseljavanja hrvatskoga življa i odnarođivanje hrvatskoga puka. Ostati na vlastitome ognjištu, biti katolik i Hrvat, don Markove su odrednice u svem pastoralnom djelovanju. Njegovo pastoralno djelovanje doživljava procvat na svim područjima. Brine se za kulturnu i materijalnu skrb svoga mesta što pokazuju i konkretni postupci izgradnje župne kuće, obnove župne crkve sv. Roka i pučke škole. Kroz otvaranje pučke kuhinje skrbi za najpotrebitije. Njegovim je zalaganjem 1904. otvorena i pučka knjižnica u Bibinjama.

4. U Kristovim riječima: „Slavim te Oče, gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima“ (Lk 10, 21) koje smo čuli u današnjem Evanđelju pronalazimo aktualizaciju u djelovanju ovog svećenika i župnika Bibinja. Briga don Marka za „malog čovjeka“ iskazivala se svakodnevno kroz njegov čvrsti stav svećenika odgojitelja koji je ponajprije svojim primjerom i cjelokupnošću svećeničkog života bio blizak svome narodu u najtežim vremenima. Kako smo vidjeli na primjeru starozavjetnog proroka Baruha, prorok uvijek mora biti spreman i za mučeništvo. Ne dopustivši ni u jednom trenutku nasilnoj talijanizaciji – odnarođivanju svoga mesta, da preuzme rodno Bibinje don Marko do zadnjega ostaje bedem, zaštitnik hrvatske kulture i tradicije.

Pod prijetnjom smrti don Marko je morao prihvatiti svoje „babilonsko sužanjstvo“ u Zagreb gdje je preminuo 11. listopada 1919.

2 A. Gverić, *Iz prošlosti Bibinja*, 102.

u zakladnoj bolnici milosrdne braće.³ Nevjerojatan je podatak i taj da je svoj zemaljski život završio upravo u Zagrebu, gradu kojeg je iznimno cijenio i isticao kao središte hrvatskog naroda riječima „držite se Zagreba“.

5. Promatrajući iz današnje perspektive župu sv. Roka i sve njene mještane zanimljivo je pogledati demografsku sliku ovog mjesta koje ne zna za bijelu kugu, kao i njegovu vjersku jasnoću žive crkvene zajednice koja i danas daje brojne svećenike te nepromjenjivi stabilni domoljubni duh. Nisu li upravo spomenuti župnici poput uzornog lika don Marka Sikirića utkali u ovaj bibinjski narod iste vrijednosti koje 100 godina nakon njegove smrti još uvijek žive i nose ne samo mjesto nego i cijelu našu domovinu Hrvatsku!? Nije li ovo mjesto upravo na primjeru don Markova mučeništva i otpora „babilonskoj okupaciji“ oblikovalo kroz stoljeće današnji identitet i kulturu!? Koliko je važan odgoj i primjer dobrog svećenika svjedoči nam i ova obljetnica.

Svakako ne smijemo zaboraviti i najvažniju don Markovu odliku, a to je vjernost Isusu Kristu, pravom Bogu i čovjeku, u čijoj je službi i po čijem je duhu pastoralno djelovao za vrijeme svog svećeničkog života. Don Markovo pastoralno djelovanje u duhu današnjeg Evanđelja poprima Isusov poticaj kako se Isusovi učenici – sljedbenici ne trebaju

radovati što im se duhovi pokoravaju nego što su im imena zapisana na nebesima (usp. Lk 10,20). Bibinjski je narod kao i cijeli hrvatski narod opstao između ostalog kroz svoju povijest zahvaljujući Božjim poslanicima, iznimnim svećenicima koji su u teškim vremenima znali i umjeli Božjim duhom voditi povjereni im stado. Upravo molitva, koju je don Marko utkao u bibinjske obitelji na kraju 19. i početkom 20. stoljeća, očuvala je ovo mjesto od najvećih zala 20. stoljeća. Katehizacija i vjerske upute kojima je don Marko brižljivo i u duhu evanđelja odgajao generacije s početka 20. st. rezultirale su da je i dan danas nedjelja sveti Božji dan kada se vjernici okupljuju oko euharistijskog stola Isusa Krista. Imam osjećaj da ovaj veliki svećenik vašega roda i dalje s nebesa vodi molitvom vaše mjesto kao župnik kojem je nasilno prekinut dekret na zemlji, ali ne i na nebu.

Dragi vjernici!

Ostanite vjerni vrijednostima don Marka Sikirića u odgoju svoje djece i mladeži i nećete imati straha za svoju budućnost i budućnost vašega mjeseta i Crkve u njemu! Zahvalan Bogu, a i vama dragi vjernici Bibinja što kao vojni ordinarij mogu molitveno sudjelovati u stotoj obljetnici smrti svećenika i rodoljuba don Marka Sikirića, molim zajedno s vama riječima koje već godinama spominjete i pjevate poznatim stihovima „Bože čuvaj nam Bibinje, to naše milinje s Tobom smo silni k'o grom.“ Amen.

3 Usp. Isto, 112-113.

27. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistricu¹

Hab 1, 2-3; 2, 2-4; 2 Tim 1, 6-8.13-14; Lk 17, 5-10;

„Pravednik živi od svoje vjere“ (Hab 2,4);

„Apostoli zamole Gospodina: umnoži nam vjeru“ (Lk 17, 5);

*Dragi hodočasnici
hrvatski vojnici, policajci i branitelji,
draga braćo i sestre*

1. U Mariju Bistricu dolazi iz godine u godinu nebrojeno mnoštvo hodočasnika: muževa i žena, roditelja i djece, starih i mladih, zdravih i bolesnih. Svatko od njih dolazi s nekom posebnom nakanom, željom ili brigom. Sve ove pojedinačne molitve slijevaju se u jednu veliku molitvenu rijeku koja po Blaženoj Djevici Mariji dolazi pred lice Božje. I vi, poštovani hrvatski vojnici, policajci i branitelji, svi vi hodočasnici, došli ste ovdje u dom naše najvjernije Odvjetnice, Majke Božje Bistrice, sa svojim osobnim i zajedničkim nakanama. Došli ste obnoviti svoje duhovne snage kako biste časno, pravedno i požrtvovno ispunili službu koja vam je povjerena na opće dobro hrvatskoga naroda i svih stanovnika lijepe naše Domovine.

Poučeni riječima proroka Habakuka iz prvog čitanja: „Propada onaj čija duša nije pravedna, a pravednik živi od svoje vjere.“ (Hab 2,4), zajedno s apostolima iz Lukinog evanđelja želimo danas moliti: "Gospodine, umnoži nam vjeru!" (Lk 17, 5). Umnoži vjeru koju baštinimo od svojih djedova i baka. Usavrši vjeru koja nam je predana na svetom krštenju. Učvrsti vjeru koja je posvjedočena krvlju mučenika – od istarskih, solinskih i srijemskega mučenika, preko Nikole Tavelića, do Miroslava Bulešića i Alojzija Stepinca!

2. Ovu molitvu izgovaramo u vremenima kada se čini da će u svijetu prevladati malodušje, okorjelost srdaca i oholost života. Gdje su vjera, nada i ljubav? Zar su ove kršćanske krjeposti nestale iz duša i umova našeg čovjeka? Kako to da se neki stide svjetla vjere koje skoro 14 stoljeća sjaji našem puku? U globaliziranom svijetu, uslijed mnoštva informacija u našoj svakodnevici, katkada nam se može učiniti da je otvorenih pitanja i teških problema sve više, a dobrih i pravednih rješenja sve manje. Ima trenutaka kada bismo i mi najradije zavapili s prorokom Habakukom iz prvog čitanja : „Dokle ću, Gospodine, zapomagati, a da ti ne čuješ? Vikati k tebi 'Nasilje!' a da ti ne spasiš? Zašto puštaš da gledam nepravdu (...) Raspra je, razmirica bjesni.“

Ove snažne riječi upućuju na pitanja društvene pravednosti, međuljudskih odnosa i odgovornosti za opće dobro. No, ne samo to. Prorok također upućuje na sve ono što se događa u srcu i duši pojedinca. Kada iskreno gledamo u dubine svoga srca, otkrivamo koliko tu ima nemira i lutanja. S jedne smo strane izloženi izvanjskim neprilikama i napastima, a s druge strane suočeni smo s unutarnjim borbama i duhovnim ranama. Sve to prečesto izaziva u nama osjećaje ogorčenosti, nedostatnosti i beznađa. Tada nam se čini kao da će nas problemi i brige pregaziti. Ako u našim srcima ne stanuje opredjeljenje za objektivno i opće dobro, a to je uvijek plod Duha Svetoga, kako ćemo onda kao pojedinci i zajednica djelovati? Kakvi će biti naši obiteljski, susjedski i profesionalni odnosi? Od nas Isusovih učenika - kršćana u svakome vremenu i trenutku očekuje se najveći stupanj

1 Propovijed msgr. Jure Bogdana, vojnog ordinarija u RH u Mariji Bistrici 6. listopada 2019., 10.00 sati XXVII. nedjelja kroz crkvenu godinu.

duhovne i fizičke spremnosti, odgovornosti i zauzetosti. Od nas ovdje hodočasnika u Gospinome svetištu, vojnika, policajaca, kulturnih i javnih djelatnika, svećenika i biskupa, svih bez iznimke, očekuje se profesionalna zauzetost i predanje u svome zvanju i poslaniu. Naša služba, naše služenje, ne odražava se samo na nas osobno, nego na čitav narod. Stoga je potrebno pronaći čvrst životni temelj koji je kadar nositi nas i u najtežim prilikama.

3. Taj čvrsti temelj jest vjera. „*Pravednik živi od svoje vjere*”, tako Bog odgovara na vapaj proroka Habakuka. Dragi prijatelji, ovo valja osobito naglasiti, jer stariji se toga još sjećaju, desetljećima su nam govorili da je vjera nazadna i štetna, da je „opijum za narod”, a nažalost ni danas nisu utihnuli ovi glasovi. Stoga, s ovoga svetog mjesta, glasno i jasno poručujemo: vjera nije privatna stvar koja bi ostala unutar četiri zida moje kuće, moga doma, nego po samoj svojoj naravi zahvaća čitav ljudski život i međuljudske odnose. Ali to ne čini na način da čovjeka zarobljava, da se silom nameće, kao što to čine razne ideologije, nego u potpunoj slobodi ispunja naš život smislom i kreativnošću. Vjera nije određena od vlastitoga mišljenja, nego štoviše najviši izraz ljudske slobode jer prepoznaće da je sve proizšlo iz ruke Božje i da se k Njemu treba vratiti. Vjera otvara nove vidike na stvarnost. U svjetlu vjere bolje shvaćamo ljudе i događaje oko nas. Ona nam omogućuje da uđemo u srž stvari i pruža nam ključ za razumijevanje ovoga svijeta. Jednom riječi: vjera je temelj života.

Potvrđuje nam to iskustvo tolikih kršćana vjernika tijekom stoljeća. Svima nam je u životu sjećanju primjer naših hrvatskih branitelja kojima su izvor snage bile krunica oko vrata i vjera u srcu. I mi bismo željeli imati takvu vjeru – čvrstu, jasnu, nepokolebljivu. Pred očima nam je također primjer svetaca i blaženika koji su na herojski način živjeli naravne i nadnaravne krjeposti, a često su to potvrdili i svojom mučeničkom krvlju. Na ovome mjestu osobito se spominjemo blaženog Alojzija Stepinca. Njegovo biskupsko ge-

slo glasilo je: "U tebe se, Gospodine, uždam". Izabrao je upravo to geslo jer je znao da je čovjek bez vjere, bez pouzdanja u Boga, osuđen na nemoć. U blaženom Alojziju Stepinu prepoznajemo progonjenoga pravednika koji je od vjere živio. Vjera u zajedništву Katoličke Crkve bila mu je nadahnuće za njegovo svećeničko i biskupsko služenje. Ona mu je dala snagu da obrani Božja i ljudska prava od bezbožnih ideologija i režima. Katolička mu je vjera bila oslonac dok je nosio teški križ cijele jedne nacije. Na taj je način svjetlo vjere u potpunosti proželo blaženog Alojzija Stepinca te je postao primjerom i svjedokom vjere za sve Kristove učenike.

4. Sveti Pavao u Poslanici Timoteju ističe kako Božji Duh djeluje u čovjeku vjerniku: „*Nije nam Bog dao duha bojažljivosti, nego snage, ljubavi i razbora.*“ Tko je primio dar vjere, ne može ostati zatvoren u se, ne može biti preplašen i bojažljiv. Zamislite bojažljivoga policajca ili preplašenoga vojnika – to bi bio absurd. To još više vrijedi za kršćanina vjernika. Tko je upoznao Isusa Krista, raspetoga i uskrsloga, pravoga Boga i pravoga čovjeka, hrabro kroči ovim svijetom u snazi, ljubavi i razboru.

Vjera je izvor *snage*. Ona nam daje sigurnu orientaciju u nesigurnosti i prevrtljivosti ovoga svijeta. Za ljudski život nema boljega „navigacijskog sustava“ od Evanđelja i crkvene predaje. Vjera nas ne će uvesti u slijepu ulicu, nego će nas dovesti do odredišta, a to je vječno zajedništvo s Bogom.

Vjera nam donosi dar *razbora*. U raznolikim mogućnostima ljudskoga života lako možemo izgubiti pregled i upasti u proturječja i nedosljednosti. Počnemo se ponašati „kako vjetar puše“. To je život u fragmentima jer po potrebi biramo ovaj ili onaj obrazac ponašanja, stavljamo ovu ili onu masku. Nema tu ni cjelovitosti ni sklada ni autentičnosti. Postajemo robovi grijeha. Vjera pak sposobljava nas za razborite odluke i pomaže nam da sve svoje intelektualne, afektivne i tjelesne snage povežemo u skladnu cjelinu. Tako postajemo

duhovno zrele osobe koje će biti dosljedne u svojim stavovima, pravedne u svojim odlukama i pouzdane u svome djelovanju.

Vjera nas potiče na *ljudav*. Ljudav prema Bogu i bližnjemu glavna je odrednica kršćanske egzistencije: ljubiti onako kako je Krist ljubio. Bez vjere ne bismo poznavali Boga kao Oca, bili bismo siročad koja je zarobljena sebičnim prohtjevima i uvjetovana silama ovoga svijeta. A bez poznavanja Boga ne bismo ni prepoznali u drugom čovjeku brata i bližnjega, nego suparnika i neprijatelja. Vjera otvara put ljubavi. Ljudav je Božja snaga koja preobražava sav svijet, čisti naša srca i oplemenjuje naše međuljudske odnose. Po ljubavi sve što radimo dobiva vrijednost za vječnost. Vaša profesionalna vojna, policijska, društvena djelatnost, ako je prožeta ljubavlju, postaje vaš put posvećenja, vaš put do Boga na ovom svijetu. To vrijedi za svaku ljudsku djelatnost. Vjera je upravo ta koja nam otkriva ovu veliku preobražajnu i posvetiteljsku snagu ljubavi.

5. Vjera, dakle, nije nešto statično, nego dinamična stvarnost. Ona u sebi krije velike potencijale poput gorušićina zrna koje je najsitnije od svega sjemenja ali ima moć izrasti u veliko stablo. Uđimo u tu logiku i dinamiku gorušićina zrna poput Blažene Djevice Marije. Ona, ponizna službenica Božja, iz maloga neznatnog mjesta Nazareta, postala je Velika Gospa, naša majka u redu milosti, jer je upravo od vjere živjela. I mi danas ovdje želimo crpiti iz obilnoga izvora Marijine vjere utječući se njezinom majčinskom zagovoru.

Gospodine, pogledaj okupljene tvoje vjernike – hrvatske vojниke, policajce, branitelje, sve nas okupljene u ovome svetištu. Budi im ti najčvršći štit i sigurna zaštita. Daj da ne klonu pred izazovima današnjega vremena. Ispuni ih svojom snagom, razborom i ljubavlju. Gospodine, po zagovoru Majke Marije, s apostolima mi Te molimo: umnoži nam vjeru i blagoslovi svoj narod. Amen.

Homilija apostolskoga nuncija Giorgia Lingue na početku misije¹

*Uzoriti gospodine kardinale,
Preuzvišeni Predsjedniče Biskupske
Konferencije,
Draga braćo biskupi,
Predstavnici državnih vlasti,
Kolege Diplomatskog zbora,
Predstavnici crkava i vjerskih
zajednica,
Draga braćo i sestre,
Hvaljen Isus i Marija*

Radostan sam što započinjem svoju misiju u Hrvatskoj ovim euharistijskim slavlјem

na spomendan svetog Ignacija Antiohijskog, sveca koji je bio oduševljen Kristom do te mjere da je više volio mučeništvo od života kako bi mogao biti s Njime. Jutros smo u časoslovu čitali odlomak, u kojem svetac, pred mučeništvom, moli svoje učenike da ne posreduju kako bi ga pošteldjeli smrti i govorase: "Pustite me da slijedim muku svoga Boga". Da, molimo i mi Gospodina da nam udijeli dar i rasplamsa žar srca prema njevoj muci. Ali Ignacije mi se također jako sviđa zbog osjećaja koji ima prema Crkvi i njezina jedinstva, osobito između biskupa i njegovih vjernika. Na početku moje misije u ovoj zemlji duboke katoličke tradicije i vjernosti Petrovoj Stolici, želio bih da Ignacijeve riječi poslane u poslanici kršćanima u Efezu budu i moje, gdje hvali i potiče kršćane: "Zato nastojte djelovati u potpunom skladu

1 U zajedništvu s hrvatskim biskupima i pedesetak svećenika, mons. Giorgio Lingua, novi apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, vjernicima se predstavio i obilježio početak svoje misije, predvodeći na hrvatskome jeziku u četvrtak 17. listopada 2019. euharistijsko slavlje u zagrebačkoj katedrali.

s voljom vašeg biskupa, kao što i činite". Drago mi je znati da vrijedi i ovdje, u Hrvatskoj, pohvala koju je Ignacije dao svećenicima u Efezu kada je napisao: „Vaše se časno svećeništvo, dostoјno Boga, uskladilo s biskupom kao žice s citarom.“

I pozivao je sve vjernike da žive u istom slozi jer: "Na taj način s osjećajima i savršenim skladom bratske ljubavi uzdignut će se pjesme hvale Isusu Kristu." I potiče ih: "A i svi vi pojedinci budite kao zbor, pa u skladnoj slozi prihvatile napjev Božji te u jednom zboru pjevajte Ocu jednim glasom zajedno s glasom Isusa Krista. Tako će vas čuti i po vašim dobrim djelima razabratи da ste udovi njegova Sina."

Ignacije je bio svjestan da zajedništvo s Bogom ovisi o zajedništvu s braćom i zato ih je molio: „Ostanite u neokaljanom jedinstvu, pa ćete uvijek biti združeni s Bogom.“ Divne li misli! Ne možemo biti združeni s Bogom ako nismo u savršenom zajedništvu. Kakav li izazov!

Nažalost, znamo dobro da nismo u savršenom skladu i da Crkva danas nosi toliko rana i toliko nesloge. Ali, ne možemo ne vjerovati u taj san. S druge strane, bio je to san samog Isusa koji se u posljednjoj velikoj molitvi na zemlji, prije nego što će se oprostiti od svojih, obratio Ocu govoreći: "da svi budu jedno... da svijet povjeruje!" Da, kako svijet može vjerovati ako mi nismo jedno?

Utješno je ono što smo čuli u drugom čitanju: "Smatramo da se čovjek opravdava vjerom, bez djela Zakona". Što to znači? Ako bismo gledali na svoja djela, trebali bismo se zabrinuti, ali sve je milost! Spasenje ne zadobivamo zato što smo dobri, nego zato što vjerujemo u Isusovo otkupljenje. Isus je došao na zemlju ne zato što smo to zaslužili, nego zato što bijasmo grešnici! I još smo to uvijek. Ali, On nas je spasio i On je onaj koji nas nastavlja spašavati. On je onaj koji gradi jedinstvo u svojoj Crkvi.

Istina je, da je vjera bez djela mrtva, kao što kaže sveti Jakov (Jak 2,26), ali nisu djela ta koja nas spašavaju, ona su tek dokaz da smo spašeni! I svaki dan smo pozvani iznova obnavljati našu vjeru u Njega, u Krista i On nas spašava. Unatoč našoj bijedi, unatoč našim neslaganjima. Da, i danas je Crkva ranjena. Kristovo Tijelo krvari. Ponekad se stječe dojam da raste nesloga. Zasigurno, zbog toga patimo.

Ovog ljeta proveo sam neko vrijeme uz moju bolesnu majku. Na trenutke sam imao dojam da me čak i ne prepoznaće. Već nekoliko mjeseci ne može više govoriti. Kad sam se oprštao i rekao da odlazim, video sam kako su se njezine oči napunile suzama... bilo mi je teško otići i ostaviti je kao nikad prije. Shvatio sam što je više vidim nemoćnom, to više osjećam da je volim.

Tako je isto i s Crkvom. Crkva je moja majka. Ona mi je dala život u vjeri, duhovni život, opršta mi grijeha i što je više vidim slabijom, trpećom, ranjenom, razjedinjenom... više je ljubim.

Zamolimo Gospodina da nam udijeli, zajedno sa žarom prema njegovoj muci, kako je govorio Ignacije, isti žar prema Crkvi, našoj majci.

Evo nas uz grob onoga koji je žarko ljubio Krista i Crkvu, Njegovo Tijelo. Nije oklijevao suočiti se s mučeništvom zbog ove vjernosti Bogu i Crkvi. O kako je svjetli primjer svjedočanstva od kojeg imamo i danas puno toga naučiti.

U ovim prvim danima na hrvatskom tlu tražio sam da ga više upoznam i naišao sam na pismo vjernicima Nadbiskupije iz tisuću devetsto pedeset i sedme godine koje me jako pogodilo i u kojem je snažno naglašen taj žar za Kristovu Crkvu. Napisao je ovako: „Dragi vjernici moje Nadbiskupije, pod svaku cijenu, pa i uz cijenu života svoga, ako bude potrebno, ostajte vjerni Kristovoj Crkvi, koja ima svoga vrhovnoga pastira Petrova nasljednika! (...) Godine tisuću devetsto četrdes-

set i prve mi smo se spremali svečano proslaviti tisuću tristotu godišnjicu prvih veza Hrvatskog katoličkog naroda sa Svetom stolicom. Svjetski rat je omeo tu svečanu jubilarnu proslavu, ali ni rat, ni mir, ni sreća, ni nesreća ne smiju nas pokolebiti u našoj odlučnosti da ostanemo vjerni Kristovoj Crkvi sve do smrti.”

Mnogi se pitaju zašto još blaženi Alojzije nije kanoniziran. Pazite, rekao sam “kanoniziran”, a ne “sveti”. Jer on je već svet. Nisu naše izjave te koje nadodaju ili oduzimaju nešto njegovoj svetosti.

Prvu nedjelju nakon dolaska u Zagreb poželio sam hodočastiti upravo ovdje. Kleknuo sam pred grobom i započeo razgovarati s njim pitajući ga što misli o cijeloj toj priči koja je podignula toliko neraspoloženje. Upitao sam ga: “Dragi blaženi Alojzije, mogu li učiniti nešto da se prepozna tvoja svetost? Što trebam učiniti?” Ne kažem ovo da bih stekao vaše simpatije, niti tražim od vas da nađete mir u srcu i ne razmišljate više o tome. To kažem jer mi se učinilo da ga vrlo jasno čujem kako mi neprestano ponavlja: “Ne brini za moju svetost, brini za svoju”!

To je ono što Blaženik traži svakog od nas: da postanemo sveti, da postanemo sveti zajedno, kao što je Ignacije tražio od vjernika u Efezu, s onim skladom koji je vidio u svećenicima toga grada. Molimo da i vjernici u Hrvatskoj sa svojim svećenicima i svim biskupima budu primjer jedinstva i sklada: to će biti najbolji način pokazivanja djelima nasljeđovanja ove svetosti koja je za sve nas izvor nadahnuća i snaga u vjernosti koju je tako žarko posvjedočio i blaženi Alojzije Stepinac kao i prije i nakon njega sveti Nikola Tavelić, sveti Marko Križevčanin, sveti Leopold Bogdan Mandić, blažena Marija od Propetog Isusa Petković, blaženi Ivan Merz, blaženi Miroslav Bulešić i mnogi drugi poznati i manje poznati sveci koji su živjeli i žive među nama. Sveti Otac Papa Franjo, koji me šalje u vašu zemlju kao svog predstavnika, u apostolskoj pobudnici „Gaudete et Exultate“ govoreći o svećima piše: „Ne mislimo samo na one već proglaštene blaženima ili svetima“ (n.6), i poziva gledati na „svetost ‘susjeda po red nas’, onih koji žive blizu nas i odraz su Božje prisutnosti.“

Brinimo se za svoju svetost i naučimo otkrivati svece koji žive među nama. Amen.

„Evo, začet ćeš i roditi sina“ (Lk 1, 31)

Iz 7,10-14; Ps 40,7-11; Heb 10,4-10; Lk 1,26-38

1. Isus - Riječ Božja postala čovjekom

Na ovom svetom mjestu, u ovoj siromašnoj špilji, Riječ Božja je Tijelom postala čovjekom; ovdje se ispunio Božji spasiteljski naum za čovjeka, izrečen u Izajjinom proročanstvu: „Evo Djevica će začeti i roditi Sina i zvat će se Emanuel, s nama Bog“ (Iz 7, 14). Da, Riječ Božja je postala čovjekom - došla je ovdje, u Nazaret, k nama, uzela pravo ljudsko tijelo,

nastanila se među nama. U Isusu iz Nazareta, pravom Bogu i pravom čovjeku, Bog je doista i realno došao na ovaj naš svijet, prodrio u našu ljudsku povijest, ostao s nama i za nas. Ovdje je vječna Božja Riječ započela svoju egzistenciju u vremenu. Zato danas i ovdje na poseban način kad budemo molili *Vjerovanje* naklonimo svoje glave i svoja koljena, još više: naklonimo svoja srca na riječi: *I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice, i postao čovjekom.*

1 Propovijed don Marka Trogrlića u Nazaretu u bazičici Navještenja, 22 listopada 2019.

Oko te istine smo okupljeni, njoj se klanjamo, njoj se, kao izrazu neizmjerne Božje ljubavi, divimo, nju ispovijedamo, od nje živimo. Ovdje svatko od nas na poseban i neizreciv način osjeća blizinu Božje tople ljubavi koja nam je dala sve ono što nam je mogla dati, sve baš sve: svoga Sina, svoju vječnu Riječ, koja je "jurnula s nebeskih visina" (Mudr 18, 14-15) da nas povrati u krilo Očevo, da nas obnovi, da nas spasi! Ovdje je savez Boga s čovjekom, Stvoritelja sa svojim stvorenjem, tako često prikazivan i pretkazivan u Starom Zavjetu, ostvaren na savršen i konačan način!

2. Marija - Majka Utjelovljene Riječi

Vječna se Božja Riječ sa svojom božanskom naravi, združila ovdje s našom ljudskom, po Duhu Svetom, u krilu Djevice Marije. Ono „Evo me“ Božjeg Sina, ono njegovo „Evo dolazim Gospodine, vršiti volju Tvoju“ – združilo se ovdje s onim ljudskim „Evo me“, Marije iz Nazareta, Bezgrješne Djevice Marije. I to po njezinu slobodnom ljudskom „Evo me“! Zato je govor o Utjelovljenju uviјek nužno i govor o Mariji. Govor o Sinovom posluhu vječnom Nestvorenom Ocu uviјek je i govor o posluhu stvorenja, njegove Majke. Zato je uviјek govor o Utjelovljenju - govor o onom „Evo me“ Božje ljubavi i čovjeka koji na tu ljubav spremno odgovara u Mariji, koja je prvina onih koji vjeruju, s njezinim *Da*, njezinim „Neka mi bude“, izrečenim bez pridržaja, posve svjesno i posve slobodno. Njezin je pristanak, njezin slobodni „Neka mi bude“ otvorio vrata Riječi Božje spasiteljske ljubavi da se razlike ovim svijetom, i u trenutku kad ga je izrekla, u tom trenutku vječna je Božja Riječ započela svoju egzistenciju u vremenu, kao čovjek, kao ljudsko biće.

Sveti Bernard će za Mariju reći da je „*aquaeductus*“ (*Sermo in Nativitate B. V. Mariae*, PL 183, 437-448): *akvadukt, vodotok* Božje ljubavi prema čovjeku. A sv. Augustin će, promatrajući ovo neizmjerno Otajstvo Utjelovljenja, zapitati anđela Gabrijela: „Reci mi o anđele, zašto se to zabilo u Mariji?“ Odgovor je, odvratio mu je anđeo, sadržan u riječima samog anđeoskog pozdrava: „Zdravo, milosti puna“. Doista, anđeo ju ne oslovljava

njezinim zemaljskim imenom – Marijo, nego njezinim božanskim imenom, onako kako ju Bog od vijeka vidi, gleda i označava: „Milosti puna“ – *Gratia plena*“ (Lk 6,7). A milost nije ništa drugo doli Božja ljubav, pa je ona koja je puna Božje milosti puna Božje ljubavi, od Boga „ljubljena“. Ljubljena kao nijedno drugo ljudsko biće, ni prije ni poslije, jer nijedno ljudsko biće, ni prije ni poslije Marije nije bilo tako savršeno ispunjeno Božjom ljubavlju, od Boga ljubljeno kao ona, bez trunke odstupa od te ljubavi od prvog časa svojeg postojanja, začeta bez trunke grijeha, bez ikakve njegove ljage. Zato je ona Bezgrješna!

3. Mi - Isusovi učenici, Marijina djeca

Što nam to ona, Bezgrješna Djevica Marija, ovdje, u Nazaretu poručuje? Poručuje nam, najprije, što je i kakav je život vjere. Što znači vjerovati Bogu, i vjerovati u Boga. Marija prima anđelov navještaj i iznenada se nalazi u jednoj, za nju posve novoj, situaciji. Ona sama ne zna točno kako, smetena je, pita i na koncu izriče svoj pristanak na Božju ponudu riječima „Neka mi bude“. Marija svoj pristanak izriče svjesno i slobodno, ali u vjeri u Boga koji sve može. I mi smo svi pozvani svjesno i slobodno vjerovati u Boga, predati se Bogu, prihvatiti Božju Riječ koju On svakomu od nas upućuje. Valja htjeti vjerovati, htjeti reći: Neka mi bude!

Marija se našla u situaciji koja ju je iznenadila, nije s njome računala, takvo nešto nije ni mogla zamisliti. No, ona vjeruje i tada. To je poruka i nama da vjerujemo i onda kad nas Božja Riječ, Božja volja iznenadi, kad nismo spremni, kad ona nadilazi ili je suprotstavljena našim ljudskim planovima i programima, našim računicama ili računicama onih koji nas okružuju. Ali Bogu tada, baš tada, valja reći svoj *Da*, vjerovati mu. Valja učiniti, valja htjeti učiniti taj skok vjere koji spašava!

Božja ponuda Mariji zbilja se u okviru svakodnevног života. Marija je mlada osoba, koja se sprema za udaju, zaručena je s mužem. I baš joj je u toj normalnosti, svakodnevni upućena Božja Riječ. To je poruka i nama da u svom svakodnevnom životu prihvaćamo Božju ponudu spasenja i da ne

tražimo neke izvanredne situacije u kojima bismo počeli vjerovati, nego da vjerujemo Bogu ovdje, danas i sada, tu gdje jesmo, i u onomu što radimo.

„Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?“, pita se Marija. Da, ovdje Božji plan nadilazi sve ono što se ljudski može zamisliti, nadilazi ljudske mogućnosti. No, unatoč njima, Božja se Riječ kojoj Marija vjeruje, ostvaruje, postaje čovjekom. To je poruka i nama: ako se u vjeri otvorimo Bogu, onda će se u našemu životu dogoditi stvari koje se, ljudski gledano, teško mogu i predvidjeti, ograničiti, a vrlo često i shvatiti i razumjeti. To je moguće samo u svjetlu vjere, to je moguće samo očima vjere. Bog je veći od našeg srca, naših ljudskih ograničenja i kalkulacija, zato mu je uvijek potrebno vjerovati: „Ta Bogu ništa nije nemoguće!“ Božji život u nama, i Božji planovi s nama i po nama ne ovise o tomu koliko mi shvaćamo ili ne shvaćamo, nego o tomu koliko se Bogu u vjeri predajemo, koliko u svomu životu osiguravamo prostora za onoga koji nas i sve što jesmo beskrajno nadilazi!

„Nato Marija reče: "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!" I anđeo otiđe od nje“. Davši svoj pristanak Bogu, Marija je začela Sina Božjega. Anđeo je otišao. Marija je ostala, ovdje u Nazaretu. Naoko, sve je isto, ali je istodrbno sve posve drugčije.

Svojim poniznim *Neka mi bude*, omogućila je Bogu da uđe u našu povijest i doista postane *Emanuel – s nama Bog*. Što ostaje? Marija i dalje ostaje Marija. Gospodin joj ništa nije oduzeo od njezine slobode, njezine osobe, njezine inteligencije, svega onoga što ona jest. No, uveo ju je u novost života, koja je urodila plodnošću, koju svatko od nas uživa. No, valjalo je ostati vjernom, toj novosti jer je anđeo otišao. Valjalo je dakle nastaviti vjerovati Bogu. Bogu kojemu je sve moguće, ali kojemu treba vjerovati u onomu što jesmo i u čemu jesmo. U neizvjesnostima, u problemima, u samoci, često i u odbačenosti, u tami nerazumijevanja, opasnosti, borbe, muke i patnje...

Marijina vjera - čvrsta i ustrajna - poziv je i nama da ustrajemo na putu vjere, u svemu što živimo i proživljavamo, u svemu što nosimo u svojim životima i svojim srcima. Marija nas razumije, Marija je u svemu tome s nama i za nas, Marija je naša Majka i pomoćnica. Njezina sloboda je posve ostvarena u vjernosti Bogu. Ona nas poučava da je najveća i najbolja sigurnost u predanju svoga srca u vjeri Bogu, koji nas neizmjerno ljubi, koji je „radi nas ljudi i radi našega spasenja“ ovdje u Nazaretu postao čovjekom. Ona neka nam pomogne na tom putu vjere. Amen. Hvaljen Isus i Marija!

„Mi smo narod blaženih“¹

Mt 5,1-12a

*Preuzvišeni Oče biskupe,
braćo svećenici,
dragi hodočasnici,
draga braćo i sestre*

Nalazimo se u crkvi Blaženstava koja na arhitektonski način zorno predočava poruke osam blaženstava. Na svakoj od tih osam strana nalaze se veliki prozori s napisanim po jednim blaženstvom. S tih prozora puca prekrasan pogled na Genezaretsko jezero. U daljini se nazire Kafernaum kao najznačajnije mjesto Isusova djelovanja u Galileji. Crkva je kao građevina projektirana da simbolizira blaženstva, jer je sve u znaku broja osam. Crkva ima osam strana, osam lukova, osam prozora s vratima, osmerokutno svetohranište. Ova crkva je idealno mjesto, na kojem se ujedinjuje ljepota prirode i uzvišenost nauka.

Govor na gori predstavlja doista program novog svijeta i novog čovjeka. Govor na gori ostaje najupečatljivija novost u povijesti svijeta. U ovim riječima je uistinu ponuda novog svijeta za misliti, biti, živjeti. Za nas vjernike ovaj govor pokazuje smjer našeg neprestanog obraćenja; a za nevjernike je jedna enigma zagonetka i u isto vrijeme jedan izazov. Kristove riječi pobuđuju također divljenje i ne uspijevaju zastarjeti.

Ponovno poslušajmo Govor na gori (Mt 5,1-12), koji Isus danas ponovno nudi Crkvi: naviješta ovdje, danas, za nas.

Blaženi! Prva riječ je jedna sigurnost onomu tko traži radost i sreću. Ako vjera ne daje zadovoljstvo, očito je nema, ili je slaba, uzburkana, nesigurna. Ako donosimo žalost i

širimo žalost, onda je potrebno ponovno provjeriti cijeli naš kršćanski život zato što vjera i radost se traže i idu zajedno. Ovo je jako dobro razumjela majka Terezija kad je jednog dana svojim sestrama rekla: „Naša radost je nabolje sredstvo kršćanskog naviještanja“.

F. Nietzsche, skoro sa bijesom, je uzviknuo: „Da bi me naučili vjerovati u vašega Boga, potrebno je da kršćani pjevaju najlepše pjesme, potrebno je da odišu zadovoljstvom“.

Pa ipak, iskoristimo također jedan izričaj od G. Bernanos-a, „Crkva posjeduje radost kojom može iscijeliti sve žalosti čovjeka“.

Primijenimo ovo na nas.

Ako naš život ostaje vedar u kušnjama, ako je naš mir doista utemeljen u Bogu, dakle u sigurnosti...naš život ide u prilog Božjeg postojanja; ali ako je naš život neprestano razapinjanje, nemiran, potišten, žalostan... iako smo obukli odjeću Božjih sinova, a srce nam je daleko od Boga.

Isus nastavlja: „Blago siromasima duhom, blago ožalošćenima, blago krotkim...“ Očito prijedlog sreće koji dolazi od Isusa je drugačiji od onog koji rješenje traže u blagostanju i u zabavi koji dotiču vanjštinu, ali ne ispunjavaju srce. Ako želimo biti precizni, potrebno je reći: svijet nudi ugodnosti, dok Bog nudi duhovnu radost, plod ljubavi. Bog, koji je izabrao Betlehem, dosljedan je samom sebi: bogatstvo, moć, zdravlje, takozvana sreća ne rješavaju radost ljudskog bića. Činjenice potvrđuju to svaki dan.

Isus doista dijeli povijest: njegov put je apsolutna novost i, u isto vrijeme, odgovara na ono što osoba oduvijek traži. Isus zove blaženima siromašne, ožalošćene, krotke,

¹ Homilija generalnog vikara don Marka Mede na Brdu blaženstva, 23. listopada 2019.

one koji su gladni i žedni pravednosti, milosrđa, čiste srcem, mirovorce. Zašto?

I tko je siromah kojeg Isus stavlja na čelo svoje rang liste?

Evandeosko siromaštvo nije jednostavno ekonomsko stanje, nego stav duše: Evanđelje, naime, govori o siromasima u srcu, siromasima u nakanama, siromasima u duhu.

Tko su siromasi duhom?

To su oni koji svoje uporište ne traže u novcu, moći i uspjehu. Siromah je onaj koji je prekinuo s idolatrijom novca i moći. Siromah je onaj koji osjeća u sebi duboku uznemirenost koja ga potiče gledati odozgor drugu stranu stvari odozgor i tražiti sve do nalaženja Boga. Siromah je onaj koji se oslanja na Boga.

Posljednje je blaženstvo: „*Blago vama kad vas – zbog mene pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima*“.

Tko živi evandeoska blaženstva neka očekuje ismijavanje i progon: jer oni koji žive u tami mrze svjetlo. Bog, zaista, čini velike stvari s malenima, s poniznima, s onima koji nemaju zahtjev da mu se nametnu.

Čudnovata je veličina Božja! Abraham, skroman nomad postaje ocem mnogih vjernika; Mojsije, šutljivi faraonov prognanik, postaje osloboditelj izraelskog naroda; David, posljednji sin, postaje izraelski kralj i baštinik mesijanskog obećanja; Marija, jedna neznačna djevojka, postaje blagoslovljena među svim ženama. Ovo je jedna duga povijest koja seže sve do nas u kojoj Bog postojano ponavlja to isto čudo: mnogi su bili bezznačajni za svijet i u svijetu, pa ipak je svijet bio prisiljen prepoznati u njima jednu veličinu koja dolazi od Boga.

Božja lekcija je jasna: ne pobjeđujemo inteligencijom, razumnim prosuđivanjem, sposobnostima i ljudskim sredstvima: pobijedit ćemo zlo ako budemo siromašni i ponizni, jer će tada Bog pobijediti u nama.

Sveta misa u crkvi Dobrog Pastira u Jerihonu¹

Post 2, 7-9; 3,1-7; Ps 51, 3-6a.12-14.17; Mt 4, 1-11;

Draga braćo i sestre

1. Nalazimo se u podnožju brda gdje je Isus bio kušan. Na mjestu gdje se na poseban način pokazala „kenosis“ Utjelovljenja, na mjestu gdje se na poseban način iskazalo da je Isus ne samo pravi Bog, istobitan s Ocem nego i pravi čovjek - jednak nama u svemu osim u grijehu, te je kao pravi čovjek, poput svakoga od nas, bio i kušan.

Evangelje koje smo upravo čuli, a koje donosi izvještaj o Isusovoj kušnji, započinje riječima „Duh odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskuša“. Kristova kušnja je dakle plod Božjeg plana spasenja. Po Božjem spasenjskom planu Krist je u kušnji iskusio svu moć đavlova napastovanja, te je svojoj kušnji združio sve naše kušnje. Stoga je Kristovim nadvladavanjem kušnje pobijeđena moć svake kušnje, tako su u Njemu, u njegovoj pobjedi, i sve naše kušnje već nadvladane.

Evangeleoski izvještaj donosi nam opis Kristove kušnje kao pravu dramu, kao borbenu dramu. Evangelje nas uvodi u tu dramatičnu borbu izjavom da je Isus u pustinji 40 dana postio. I pustinja i 40 dana puni su značenja. Pustinja je mjesto izuzeto od vreve svakodnevnice i otvara horizonte sržnim stavovima. Pustinja ogoljuje od sve zaokupljenosti svjetovnim i otvara čovjeka za temeljna egzistencijalna pitanja. Brojka 40 je brojka biblijskog vremena priprave za susret s Bogom: toliko dana je Mojsije postio pripravljujući se za susret s Bogom na Sinaju; 40 godina je

Izrael boravio u pustinji pripravljujući se za ulazak u Obećanu zemlju. Evanđeoski izvještaj, dakle, locirajući Isusovu kušnju u pustinji nakon četrdesetodnevnog posta naglašava da se u Kristovoj kušnji odigrava sržno odlučivanje cjelokupnog njegova poslanja, bitan izbor njegove ljudske egzistencije.

2. Kušnje dovode u pitanje ono najbitnije, dovode u pitanje samo Kristovo Sinovstvo. Dovode u pitanje sam Kristov identitet. U kušnjama odzvanja napasnikov upit: „Ako si Sin Božji...“ Ovo napasnikovo pitanje je zapravo pitanje koje glasi: Zar pravi čovjek, zar Ti Kriste, koji živiš u ovom i ovakovom svijetu, možeš biti doista pravi Sin Božji? Pogledajmo pobliže evanđeoski izvještaj i uočimo kako napasnik napastuje Isusa trima napastima sljedeći u tomu trostruku požudu koju prva Ivanova poslanica formulira sljedećim riječima: „Jer sve, što je u svijetu požuda je tijela, požuda očiju i oholost života, nije od Oca, nego od svijeta.“ (1 Iv 2,17).

Prva je napast, napast požude tijela: „I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: ‘Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.’ A on odgovori: ‘Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.’“

Čovjek je doista tjelesno biće i ima tjelesne potrebe. No čovjek nije samo tjelesan, čovjek je i duhovno biće, biće stvoreno na sliku i prijliku Božju. Temeljna egzistencijalna čovjekova glad je glad za Bogom. Da je Krist pristao na tzv. horizontalnu viziju čovjeka, zanemarivši njegovo transcendentalno, „vertikalno“ određenje odrekao bi se istinskog sinovstva, bio bi kao stariji sin iz Prispodobe o razmetnom sinu koji oca doživljava gospodarem, a

1 Propovijed don Hrvoja Relje u crkvi Dobrog Pastira u Jerihonu, 24. listopada 2019.

sebe najamnikom koji želi ugojeno tele, a ne očevu ljubav. Stoga Krist neće pretvoriti kamenje u kruh nego kruh u svoje tijelo, dajući nam tako jedinu hranu koja zasićuje onu naj-dublju ljudsku glad, glad za Bogom.

Druga je napast ona koja se tiče oholosti života: „Đavao ga tada povede u Sveti grad, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: ‘Ako si Sin Božji, baci se dolje! Ta pisano je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.’ Isus mu kaza: ‘Pisano je također: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!’“

Đavao nudi Isusu da pristane na viziju magijskog odnosa s Bogom, viziju u kojoj Otac mora ispunjavati hirove Sina, viziju u kojoj Otac nije otac nego čarobni štapić u našoj ruci. No, Krist zna da je Bog Svemogući Otac koji ga neizmjerno ljubi. Krist ne sumnja da je Očeva svemoguća Volja naše spasenje, da providonosno upravlja svime, te je stoga i u križu prisutna kao Očinska svemoguća ljubav. Krist, budući da se potpuno predao u ruke Očeve, ne baca se s hrama niti silazi s križa, nego umire na križu da bi slavno uskrnuo obznanivši nam Očevu svemoguću ljubav.

Treća je napast požuda očiju: „Đavao ga onda povede na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu pa

mu reče: ‘Sve ču ti to dati ako mi se ničice pokloniš.’ Tada mu reče Isus: ‘Odlazi, Sotono! Ta pisano je: Gospodinu, Bogu svom se klanjam i njemu jedinom služi!’“

Đavao Isusu nudi da mu se pokloni i da ga prizna gospodarom, što pretpostavlja da se odrekao Božjeg sinovstva. Nudi mu da kao mlađi sin u prispolobi o razmetnom sinu napusti Očev dom, nudi mu bogatstvo i blagostanje izvan Očeva doma. Krist je jasan i odrješit: jedinstvo s Ocem je svo njegovo blago. Kako kaže sv. Terezija Avilska „Tko ima Boga ništa mu nedostaje“.

Draga braćo i sestre

slijedom Sotonina napastovanja i Kristovog odgovora koji prethodi Kristovom javnom djelovanju, biva nam jasno što je Krist donio ovom svijetu, biva nam jasno Kristovo poslanja: Krist nije donio ovozemni mir, Kristovo poslanje nije uspostava ovozemnog blagostanja, već je donio Božje sinovstvo, Kristovo poslanje jest da po njegovom Sinovstvu postanemo sinovi u Sinu. Kaže sveti Toma Akvinski „Jedinorođeni [...] Sin Božji, hoteći nas učiniti dionicima svoga boštva, uzeo je našu narav da bi, postavši čovjekom, ljude učinio bogovima.“ (KKC, 460). Neka nam na tom putu pomogne svojim moćnim zagovorom Blažena Djevica Marija, Majka Isusova i naša Majka. Tako neka bude. Amen.

Betlehem¹

Iz 52, 7 – 10, Heb 1, 1 – 6, Iv 1, 1 – 18

A ti, Betleheme, zemljo Judina! Nipošto nisi najmanji među kneževstvima Judinim jer iz tebe će izaći vladalac koji će pâsti narod moj – Izraela! (Mt 2, 6)

1. Bog nas je obdario darom govora, da možemo izreći svoje misli, želje, potrebe. U govoru smo mi, sebe izričemo i posredujemo jedni drugima. Riječ je odraz našega uma, srca, duha i duše – naše nutrine koja bi inače ostala neizrečena. Ono nevidljivo, skriveno u dubinama nalazi put do drugih po riječima, zaodijeva se riječima. Riječi nas otkrivaju. Mi smo u riječima koje izgovaramo, mi smo naše riječi. Ja sam riječi koje izgovaram svaki dan. Riječ me otkriva. Koje li samo sреće moći izreći sebe i svijet oko sebe. Riječ je moćna, u njoj je život. Zato je uzvišena. Dok o njoj tako razmišljamo, svjesni smo da se riječ obezvrijedila, olako se izgovori, pa i one najveće riječi koje bi s velikim oprezom i sa strahom, sa strahopočitanjem trebalo izgovoriti.

2. Riječi leti u svakojakim obličjima, zagljušuju nas i ranjavaju. Ponekada nema druge nego pobjeći i skriti se pred bujicom svakodnevnih riječi jer nam i najbliži postanu teret, ne možemo podnijeti lakoću izgovorenih riječi koje su teške, potapaju i gase povjerenje, ostavljaju u mraku. Tako nas lako pogode, a olako su i precizno izbačene kao otrovne strijеле, pogađaju samu bit, srce i moždane, srčiku našega krhkog bića. Koliko je samo žuči, crnila i beznađa u našoj svakodnevici, jadikovki i očajavanja svake vrste. Naviknuli smo se na riječi koje razaraju, prihvatali da je to ljudski govor.

3. Betlehem je kuća riječi. Bog govori. Nije šutljivi Bog, zakopčan u tišinu. Njegova je

riječ život. Bog stvara riječima: Neka bude! Bog se očituje. Njegova je riječ vodilja, svjetlo i putokaz. Sav Božji govor ljudima nalazi ispunjenje u Isusovu utjelovljenju. Najsnažnija poruka i veličanstven govor. Bog je postao čovjekom, *nama u svemu jednak osim u grijehu*, da tako u nama zavoli ono što mu bijaše milo u Sinu (usp. *Predslovje nedjelja u godini, VII*). To je ljubav koja se samo srcem i vjerom prepoznaće, prihvata i razumije.

4. Božjom milosti i dobrotom danas smo u Betlehemu pred tajnom neizmjerne Božje ljubavi iskazane u Isusovu rođenju. Pojedinci i zajednica, pripadnici dvaju ministarstava pod dušobrižničkom skrbi Vojne biskupije. Više od svega, pred tom se tajnom trebamo čuvati pretjeranih riječi i govora. Što su zapravo slabe ljudske riječi u usporedbi sa snažnom Riječi koja progovara, koja daje život, koja obnavlja i sve čini novim, a koja svojom uzvišenosti nadilazi slabu ljudsku spoznaju i pokušaj dokučivanja i proniknuća u samu njezinu bit. Još više od toga valja bježati od olakoga vrjednovanja i nerazmišljanja, prihvaćanja riječi koje gotovo ispraznjavaju sadržaj temeljne poruke. Božji je govor jasan i jednostavan. Upravo jednostavnost i jasnoća najsnažnije govore. Često smo komplikirani i nejasni u svojim riječima, djelima i životu, što nas udaljava jedne od drugih i stvara procijep, nepremostiv jaz. Zapravo, sve važno, mudro, presudno, kristalno je jasno i jednostavno. Oslobođeno je patetitke i pečata mudrovanja, prosipanja mudrosti, soljenja i začina.

5. Svjesni upravo izrečenoga opreza od suvišnih riječi, kako bi nas dotaknula Božja riječ

¹ Propovijed u Betlehemu fra Frane Musića, biskupskog vikara za pastoral MUP-a, u crkvi sv. Katarine, 26. listopada 2019.

u svojoj veličini i tajni, ipak se moramo zaputiti putem traženja i odgonetavanja, kao tri maga s Istoka, sa svjetiljkom Božje riječi koja nas vodi. Kao tragači i ne poznajući put, ali gonjeni nemirom i željom za novim, za bliznom koja lječe, prepoznačajući svaki trag koji će nas dovesti na mjesto gdje se božansko združilo s ljudskim, nebesko sa zemaljskim – gdje se Božja Riječ utjelovila u liku djeteta.

6. Danas smo u Betlehemu, hodimo Učiteljevim stopama. Još u utrobi majke Marije, za popisa svega svijeta, Isus dolazi u Davidov grad. Betlehem – hebr. *bait lehem* – kuća kruha, *be bait lehem* – u kući kruha. Nomen est omen. Etimologija često govori više nego što nam je potrebno, a da nismo ni svjesni. Betlehem – kuća kruha. U kući smo kruha, potrebni kruha. Isus kaže da je On kruh koji je s neba sišao, tko bude jeo taj kruh, živjet će uvijeke (usp. Iv 6, 58). Možemo li gladovati u kući kruha? Gladni smo kruha koji nasiće i hrani, riječi koje hrane, a ne praznih priča, otpadaka i ulomaka sažvakanih priča, tračeva koji truju um, srce, duh i dušu. Na ovome se mjestu nasiće život. Betlehem je kruh svagdanji.

7. Bog najsnažnije govori u jedinorođeno-
me Sinu, ljubavi bez mjere, učovječenjem,
utjelovljenjem – postao je čovjekom da nas
obožanstveni. Ljubav je Njegova povjerena
ljudima, lako ranjiva i, iako snažna, krhka i
ranjiva, lomljiva poput čistoga stakla u svo-
joj bistrini i prozirnosti, sjaju bez bore i mrlje.
Božja je ljubav postala čovjekom, učovječena,
povjerena ljudima i treba je ponizno i brižno
primiti i njegovati, čuvati. Bog silni, vječni
i svemoćni sišao je među nemoćne i smrtne
ljude. Bog je to blizak – Emanuel, s nama
Bog. Traži nas i želi otkupiti, želi da se svi spa-
se i dođu do spoznanja istine (1Tim 2, 4) jer Bog
je uistinu tako ljubio svijet te je dao svoga Sina
Jedinorodenca da nijedan koji u Njega vjeruje ne
propadne, nego da ima život vječni. Ta Bog nije
poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se
svijet spasi po Njemu (Iv 3, 16 -17)

To je najnježnija priča ikada ispričana, pre-
nošena tisućama naraštaja. To je šapat Bož-

je nježnosti, Božjih riječi upućenih u dubi-
nu bića, u središte, cijelim bićem, a ne samo
usnama. Ta slova, taj glas, to pismo, taj jezik
poznavaju i razumiju samo oni koji imaju lju-
bavi. Oni koji ljube, razumiju govor ljubavi.
Govor koji nije bučan, nego se šapuće, potiho
se izriče. Bog nam je prišao u novorođeno-
me djetetu, Isusu. Bog nije pojам ni ideja, On
je osoba. Bog se objavljuje i pokazuje svoje
milosno lice. On je *milosrdan, milostiv i blag,*
spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću (usp.
Izl 34, 6), pun sućuti osobito prema slabima,
nevoljnima. On je otac koji prašta i ljubi, silan
Bog koji je sama ljubav i milosrđe. Oslobodi-
mo se krivih slika o Bogu koje smo primili ili
su nam nametnute.

8. Mnogi se još muče s pitanjem postoji li
Bog. Možda ne toliko zato što ne vjeruju u
Boga, nego više zato što im nije vidljiv ni pre-
poznatljiv u životu, dalek, posebice jer su im
toliki pokazali lažnu sliku Boga, ili su svojim
djelima zakrili lice Božje. Bog je pokazao svo-
je lice u Isusu, lice suošjećanja, blizine i topli-
ne, empatije prema čovjeku. I to lice treba vi-
djeti i prepoznati, a oslobođiti se krivih slika
o Bogu. Svima nam je Bog potreban. Čovjek
bez Boga je siroče.

Bog se u Isusu ponudio svima, došao je obo-
gatiti naše siromaštvo, oplemeniti nas, uzvi-
siti našu ljudskost. Došao je svima, ali se
ne nameće, kuca, ali ne provaljuje, samo na
otvorena vrata ulazi. Boga treba tražiti. Ali
nije svaka potraga istinska ni iskrena. Može
se svesti samo na pojedine trenutke lošega
stanja, u nevoljama, bolesti, kada smo ne-
moćni.

9. Čovjek je potreban Bogu. Bog nam iskazuje
svoju ljubav i dobrotu. Želi ispuniti prazninu
našega srca i obasjati tamu. Naše je vrijeme
teško vrijeme, a sva su vremena teška, puna
tuge i mraka, samoće i sebičnosti, nasilja sva-
ke vrste, mržnje i nevjernosti, izdaje, neizvje-
snoti i straha pred budućnosti. Sve nas to boli
i teško se nosimo sa svim što nas snalazi. Ne-
mamo rješenja. Potrebni su nam nada i utje-
ha, ohrabrenje. Potrebno nam je svjetlo. Pa-
stiri nisu pronašli Isusa svojim snalaženjem

ni vještinom, nego uz pomoć neba, zvijezda ih je vodila. Nebo je i nama putokaz. Tragovi Božjih puteva do nas ucrtani su u naše biće, u genetskome kodu, u kartama našega srca. Bog nam se objavljuje od trenutka našega začeća, poziva u život, od prvoga plača do posljednjega daha. Sjaj nebeske zvijezde obasjava nam put i vodi nas neprevarljivo prema Bogu.

10. Betlehem je kuća svjetla, *svjetla istinskoga koje prosvjetljuje svakoga čovjeka* (Iv 1, 9), da ne hodimo u tami. Zvijezda koja je jednom zasjala, ne gasi se. Danica koja ne zna zalaza – Isus Krist. Rekao je: *Ja sam svjetlo svijeta, tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života* (Iv 8, 12). Potrebno nam je svjetlo. Život bez svjetla je smrt, pomračenje uma, srca, duha i duše. Želimo slijediti svjetlo, i kada

su nam nesigurni koraci da jedva održavamo ravnotežu, ali i onda kada smo puni snage. Naš je dolazak u Betlehem hod prema svjetlu i za svjetlom, *vidjesmo gdje izlazi zvijezda Njegova pa dođosmo pokloniti se, raspitujući se gdje je taj novorođeni Kralj* (usp. Mt 2, 2 - 3). Pokloniti se jedinomu Kralju čitavim svojim bićem, srcem, dušom, duhom, umom, svojim životom. Poput mudraca s Istoka, koji su čitali znakove s neba, želimo otkriti znakove i slijediti tragove koji vode daleko od očaja, mraka i besmisla. Koji vode u život.

Pastiri su tražili Boga, išli mu u susret otvorena srca i radosno pjevali: *Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!* (Lk 2, 14). To je i naš hvalospjev, danas i uvijek.

Propovijed u crkvi Marijina usnuća¹

Mt 26, 36-46

Dragi hodočasnici

Vjerujem da osjećate da su ovi hodočasnički dani u Svetoj Zemlji privilegirani trenuci našega života. Hodamo putevima kojima je hodao naš Spasitelj Isus Krist, vlastitim očima gledamo što je i Isus gledao, vlastitim rukama dodirujemo što je i Isus doticao, vlastitim ušima slušamo što je i Isus slušao, vlastitim plućima udišemo zrak ove zemlje kao što je i Isus udisao. Prolazimo mjestima koja su obilježila prošlost, ali su značajna i danas i u sve vjekove.

Biti dionik ovog hoda je veliki blagoslov. Koliko ćemo samo proširiti znanje o povijesti spasenja, proširiti znanje o Bogu koji je postupno, korak po korak, kroz duga stoljeća objavljivao istinu o Bogu, čovjeku i njegovom spasenju, te na kraju, kada se ispunilo vrijeme, poslao svoga Sina Jedinorođenca da nas spasi. Koliko ćemo samo još više zavoljeti i uzljubiti našeg dobrog Spasitelja Isusa čije je utjelovljenje objavio anđeo Gospodnji u Nazaretu, koji je rođen od Djevice Marije u Betlehemu, koji je neumorno propovijedao i činio čudesna djela po Galileji i cijeloj Svetoj Zemlji, koji je svoje posljednje ovozemaljske dane odživio u Jeruzalemu, koji je izdan od Jude Iškariotskog, bičevan, pribijen na križ, umro i treći dan uskrsnuo.

Dragi hodočasnici, pokušat ću u što kraćim crtama rekonstruirati sam događaj. Polovica je mjeseca travnja. Četvrtak. Prvi je dan židovskog blagdana Beskvasnih kruhova. Isus je odlučio i već dogovorio slaviti Pashu tj. Posljednju večeru sa svojim učenicima u Jeruzalemu u dvorani jedne kuće dobrosto-

jećeg židova. Blagovanje je moglo započeti tek po zalasku sunca, a to značiiza 18:30 sati. Isus je, dakle, mogao započeti večeru oko 19 sati. Juda je napustio Isusa i Jedenaestoricu vrlo rano tj. na samom početku večere. Isus se s apostolima zadržao na večeri sve do 22 sata. Iz dvorane posljednje večere krenuli su u Getsemani, tj. maslinik kod, najvjerojatnije, dobrog poznanika. Trebalо im je manje od pola sata da dođu do Maslinskog vrta.

Većina apostola se zaustavila na samom ulazu u maslinik, a Isus je s Petrom, Ivanom i Jakovom pošao malo dalje. Ovu trojicu apostola Isus je zamolio da bdu i mole dok i on bude molio, odvojivši se od njih korak-dva. Dok je Isus u smrtnoj agoniji molio Boga da ga mimoide muka i smrt, trojica apostola su spavala. Isus ih tri puta nalazi pozaspale. Na kraju, pojavljuje se Juda izdajnik i izručuje svog učitelja za 30 srebrnjaka onima koji će ga osuditi na smrt i prikovati na križ.

Dragi prijatelji, pokušajmo se barem na kratko uvući u kožu našeg Spasitelja Isusa. Ponajprije treba jasno istaknuti: Isus je Sin Božji, On je i Sin Čovječji, On je Bogočovjek, u jednoj osobi dvije naravi, božanska i ljudska. Teško je to razumjeti, ali je moguće s vjerom prihvati. Evanđelist Matej kao čovjek pokušava riječima izreći što je i kako proživiljavao Isus - Bogočovjek. Kao Bog apsolutno zna što će mu se dogoditi. Zna koju će muku i bol proživiljavati. A kao čovjek proživiljava agoniju, borbu za život. Obuzela ga je smrtna tjeskoba.

Isus poziva apostole da zajedno s njim bdu i mole, da budu budni, da budu moralna podrška. Evanđelist Luka piše da mu se ukazao anđeo koji ga hrabri. Ali, Isus uz anđela želi i svoje najbliže pored sebe, da ga hrabre. Na

¹ Propovijed don Slavka Rajića u Jeruzalemu, u crkvi Marijina usnuća, 25. listopada 2019.

žalost, apostoli su pozaspali. Isus je prolazio kroz smrtnu borbu bez blizine i ohrabrenja onih s kojima je tri godine provodio dane i noći, koje je pripremao za ovaj trenutak, koji su slušali njegove božanske propovijedi i koji su vidjeli čudesna djela njegova.

Isus pade ničice, licem dodirujući zemlju. Redovito se molilo stojeći, a Isus, Bog, pada ničice na zemlju i u grču i smrtnoj боли zove svoga Oca „Abba“ – tata, što je Židovima bilo nezamislivo. Isus sinovski od svog tate traži da ga oslobođi te strašne muke i smrti. Evanđelist Marko stavlja Isusu u usta ove riječi: Tebi je sve moguće, tata. Otkloni ovu strašnu smrt od mene. Evanđelist Luka dodaje da je Isus toliko teško patio i s neizrecivom боли proživiljavao trenutke uoči smrti da se znojio krvavim znojem. Nije to znoj koji izgleda kao krv, nego je to stvarni krvavi znoj.

Isus kao čovjek proživiljavao je smrtnu agoniju kao nitko od ljudi. Naime, apsolutno je

znao da će biti mučen i ubijen jer je sveznajući Bog, ali ljudska slabost traži nemoguće. Na kraju Isus kao Bog kaže: „Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti“.

Dragi hodočasnici, mi smo kršteni u ime Isusa koji se znojio krvavim znojem i koji je u toj smrtnoj agoniji povjerio svoj život Bogu Ocu rječima: neka bude volja tvoja, a ne moja. Iskustvo njegovog života je naš životni put.

Toliko smo se puta našli u teškim, skoro bezizlaznim, životnim nedaćama. Možda nismo imali smrtnih borbi i nismo se znojili krvavim znojem, ali smo zasigurno imali teških životnih križeva koje smo jedva nosili. I tome nije kraj. Dok smo živi moramo računati na križeve. Kako smo ih nosili i kako ćemo ih nositi? Isus nam jasno poručuje: bdijte i molite, tražite da vas Bog zaštiti od svih poteškoća, ali uvijek neka vaša molitva završava ovim riječima: „Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti“. Amen.

Krist – po žrtvi pomiritelj naroda¹

Ef 2,13-18; Iv 14,1-6

Braćo i sestre, poštovani zbole

SJEDINITEJSKA KRV KRISTOVA:

Sada pak, u Kristu Isusu, vi koji nekoć bijaste daleko, dođoste blizu - po Krvi Kristovoj (Ef 2,13).

Najprije: „bijaste daleko“. Tko? - Na jednoj strani Židovi koji imaju Zakon s tisućama provedbenih uputa koje su više „predaje starih“ (Mt 15,2) negoli pravila Božja. Židovi sebe smatraju povlaštenim narodom, odre-

đenim za spasenje, koje inače nije nikomu unaprijed zajamčeno: svima nam je „sa strahom i trepetom raditi oko svoga spasenja“ (Fil 2,12). Na drugoj su strani pogani, neznačajci, koji o spasenju ništa ne znaju i nemaju, osim ugrađena kompasa savjesti o pravdi i nepravdi, o istini i laži, u vrtlogu požuda i mitova koji ne donose spasenja. Apostol Pavao piše: spominjite se, Efežani, da nekoć bijaste narod neznabožacki, daleko, daleko.

A onda: „dođoste blizu“. Apostol vjernike podsjeća na ovo „vrijeme spasa“ (2 Kor 6,2). U Tijelu se pojavi Božji Sin „kao sinak Djevičin“, Spasitelj koji svojom neizmjernom

1 Homilija msgr. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanjskog u Vukovaru, 18. studenoga 2019.

vrijednošću mučeničke Krvi objektivno otkupi cijelo čovječanstvo, i židove i pogane, ali svatko od ljudi osobno sudjeluje vjerom i trpljenjem u svom tijelu dopunjajući „što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo nje-govo, za Crkvu“ (Kol 1,24), što vodi spasenju u nebu.

SJEDINITEJSKO TIJELO KRISTOVO:

Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome Tijelu (Ef 2,14).

Pavao govori o dvojcu, o židovstvu i poganstvu. Tako su ta dva svijeta živjela stoljećima sa zidovima, koji su se simbolično predstavljali u tisućgodišnjem Hramu u Jeruzalemu. Kako? - Eto tako što je u tom Hramu bilo pet odjela: jedno predvorje za pogane, pa odio za židovske žene, za židovske muškarce, za svećenike i za Svetinju nad Svetinjama. Tko je ušao u predvorje pogana, mogao je pročitati na raspoređenim pločama natpis: „Prijeđeš li ogradu, čeka te smrt“.

Onda dođe Krist na razmeđi Stare i Nove ere, gdje je vijorila ta zastava razdvojnica između Židova i pogana. I on sruši tu pregradu i razori njihovo neprijateljstvo prikazavši žrtvu za pomirenje jednih i drugih horizontalno i s Bogom Ocem vertikalno.

SJEDINITEJSKI KRIŽ KRSTOV:

Zakon zapovijedi s propisima obeskrijepi da u sebi, uspostavljujući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo (Ef 2,15).

Kako? - Eto, tako što se utjelovljeni Božji Sin tomu Židovu i paganinu ponudio kao najiskreniji prijatelj. Ne samo prijatelj, nego najvjerniji pomiritelj koji prenosi vječnu odluku da se on osobno žrtvuje do krvi, do smrti, smrti na Križu, da upoznaju da nije život u napuštanju zapovijedi Božje, ni u držanju „predaje ljudske“ (Mk 7,8), ni u tisućama poganskih kumira oholosti i idolicâ plodnosti, nego u velikodušnoj Ljubavi Božjoj. A ta njegova nesebična Ljubav daje mir po žrtvi

Križa tvoreći od Židova i poganova jednoga novog čovjeka u novom Tijelu koje Gospodin Isus uspostavlja. Nije to, dakle, bilo samo nadahnuto Pavlovo tumačenje, nego veličanstven dar Isusov jer on je kao dokaz svoje Ljubavi žrtvovao svoje Tijelo, prolio svoju Krv na Križu da uvjeri ta dva svijeta da on jednako voli jedne i druge. On je postao pomirenje dvaju svjetova, Mir naš. On je uzajamno židovsko-pogansko neprijateljstvo svojom žrtvovanom Ljubavlju ubio u sebi, u svome Tijelu, u Tijelu svoje Crkve, pomirivši ih s Bogom Ocem. *O, neshvatljive li ljubavi Očeve: da roba otkupi, Sina predade!*

Termopilski klanac. U Starome svijetu nisu bile razdvojnica samo u Palestini, označene hramskim pregradama. Štoviše, 500 godina prije Krista veliko Perzijsko Carstvo zaprijeti grčkim državicama koje su proživljavale svoje sretno doba. Pred rušilačkom perzijskom vojskom 490. godine ustoboči se u Grčkoj kao posljednji bojni red Termopilski klanac sa svojim spartanskim kraljem Leonidom i 300 suboraca njegovih kojih je, kako i sam vojskovođa reče, „za smrt bilo previše“, a „za slave nije trebalo više“. I svi do jednoga za domovinu izgibioše i zato, uz druge bitke i pobjede, okrenuše sudbinu Grčke.

Tako i mi, Hrvati i Srbi, spominjemo se kada smo bili neznabroši, izvan Krista. A onda smo doznali za Krista, koji je došao prije nas, 600 i više godina prije. Bili smo daleko, a onda smo došli blizu i postali njegovi učenici, hvaleći se tijekom vremena jedni katoličkim znabrostvom, a drugi pravoslavnim. Ali su se uspostavljale i pregrade razdvojnice. Kao narodi, koji se vole dičiti kršćanskim imenom, u svome su okrilju imali i onih koji nisu uvi-jek bili Kristovi učenici, ni beskompromisno svjedočili za istinu i pravdu – oprosti nam, Bože! Kao što je bilo i onih, poput blaženoga mučenika nadbiskupa Stepinca, koji su žrtvovali svoj život za jedinstvo Crkve Isusove – hvala Ti, Bože! Zajednica - župna, gradska, narodna, državna može imati uspjeha samo kada u njoj ima istinskih služitelja općega dobra, spremnih nesebično slijediti ideale mira utemeljena na pravdi i istini. Od Boga

molimo što više takvih svećenika, učitelja, liječnika, odvjetnika, redarstvenika, vojnika i predvodnika u građanskom životu. Neće se, dakle, nikakvom nacionalističkom agresijom dokinuti neprijateljstvo i uspostaviti priateljstvo među narodima, nego samo vlastitom žrtvom prožetom ljubavlju i uključenom u Kristovu žrtvu.

Vukovarski klanac. Pred jednom takvom ekspanzijom - da navedemo ovaj naš komemorativni događaj - stoji grad Vukovar sa svim popratnim gradovima i selima istočne Slavonije, Baranje i zapadnoga Srijema. Stoji grad sa svoje više-manje 2.000 branitelja i svojim Leonidom na čelu, koji je svjestan da ih je za smrt previše, a za domovinski ponos i diku i ne bi trebalo više; svaka je prava žrtva za pravu slobodu i sve na veću slavu Božju. I kada je grad razoren, kada su branitelji poubijani u obrani grada, pa i onih nekoliko stotina iz bolnice i u bolnici, a drugi u nepoznato odvedeni i još se neki nisu vratili, kada se nije moglo proći gradom od užasa i strave, kada se kukalo iz svega grla zbog poraza i pada, najednom njihova žrtva novom zarudje zorom.

Vratimo se na Kalvariju gdje je Gospodin otkupio ljudski rod mukom, smrću i uskršnjem svojim.

SJEDINITEJSKI DUH OCA I SINA:

I [Krist] dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima blizu, jer po njemu jedni i drugi u jednome Duhu imamo pristup Ocu (Ef 2,17-18).

Predivne li Trojstvene vizije i akcije! Kalvarija je postala poprište gdje se ljudsko s božanskim, a nebesko sa zemaljskim dodiruje. Tako onaj neprijateljski zemaljski komad božanske drame bijaše i zle ruke i hrđave duše. A đavao čekaše trenutak da iskali svoju zavist:

- „A pošto Isusa razapeše, razdijeliše među se haljine njegove, bacivši kocku“ (Mt 27,35). Umjesto da Gosi daju njegovu haljinu, koju je ona otkala, oni razdijeliše ono malo njegove odjeće na kocku, pa komu zapadne!

- Ali se na Golgoti svemirski osjeti i ona božanski čista objaviteljska Ljubav oproštenja svima, i židovima i poganim: „Oče, oprosti im jer ne znaju što čine!“ (Lk 23,34). Oproštenje je udijeljeno, samo koliko je s ljudske strane, subjektivno, primijenjeno?

- Nebeska akcija Otkupljenja onih koji se istinski kaju: Još večeras sa mnom si u raju (usp. Lk 23,43) - prvi otkupljenik, kojega je sam Otkupitelj kanonizirao.

I kada se mislilo da je sve soreno što je do tada građeno, da su sve nepotopive nadе potonule u emauskoj frazi: „A mi se nadamo da je on onaj koji ima otkupiti Izraela“ (Lk 24,21), upravo toga jutra zabruja Kristov uskrsni Aleluja: svjetlo tamu obasja, novi hram se u tri dana sagradi, gorušica se razgrana, pšenično zrno proklijia, novi se vino-grad novim zametnu grožđem! Smrti, gdje je tvoja pobjeda, gdje je tvoj žalac? Gospodin Isus u hipu dokaza da sve patnje ovoga svijeta nisu apsolutno ništa prema trenutcima slave u uskrsnom jutru i životu.

Vratimo se Vukovaru. Tromjesečna epopeja branitelja završi u očima ljudi kao katastrofa na današnji dan prije 28 godina. A mi se nadamo da će branitelji, da će mediji, da će političari, da će međunarodna, da će..., a kad tamo: pobijeni, deportirani, izgubljeni; silovane; uništenje... A onda iz bezdana poraza i tolike nedužne krvi prolivene ukaza se velebna pobjeda kao rezultat žrtve paljenice, užasan gubitak kao neprotumačiv dobitak, iz tragične smrti novi život.

Doista, iako mi na ovim prostorima ne vidi-mo da su sve nepravde ispravljene i istine ot-krivene, već smo doživjeli onu biblijsku: gdje se bio umnožio grieh razaranja, nadmoćno izobilova milost izgradnje. Bog veličanstve-no pokaza da ne potpisuje ničiju nepravdu, ničiju neistinu, ničiju mržnju, čija god ona bila! Jer u Boga je vaga pravde, svjetlo istine i mjera ljubavi. On je na strani onoga tko čini pravdu, tko govori istinu i tko uzvraća ljubavlju na ljubav, tkogod on bio.

Zaključak. Rušenjem Berlinskoga zida, prije 30 godina, modernoga zida stida i boli, mislio se da će Europa konačno prodisati na oba plućna krila, istočno i zapadno. Nisu pomrli zidari Berlinskoga zida! Nisu svi. Krist nas poziva da u njemu budemo blizu jedni drugima, jer on je Otkupitelj naš; da u njemu na Pravdi i Istini uspostavljamo Mir, jer on je Mir naš! Stoga, ako se danas u ime sekularizma koji potiču i šire zidari ovoga svijeta – *saeclum-a*, na svu silu želi iz europske sredine ukloniti kršćanska vjera i kultura, koja je u ove 2.000 godina pratila i štitila ljudska prava univerzalno prihvaćena, vjera koja ima pred očima Boga Stvoritelja čovječanstva i Sudca svakoga čovjeka s vječnim spasom pravednikâ ili s vječnom osudom nepravednikâ, takva će se Europa nasukati na tragediju besmislenih prava:

- prava na pobačaj protiv naravna rađanja,
- prava na eutanaziju protiv Božjega vlasništva nad ljudskom egzistencijom,
- prava na promjenu spola i roda protiv ljudske naravi,
- prava na gay brakove protiv prave ženidbe,
- prava na bezimene roditelje protiv postulata obitelji i tako redom.

Jer, ni najznanstveniji ateizam, ni najdemokratskiji liberalizam, ni najprivlačniji relativizam nisu Božje istine nego ljudske deformacije božanske istine.

KRISTE, MIRE I POMIRENJE NAŠE, pomiri Srbe i Hrvate, i u tolikim zemljama domaće i migrante, da Ti svi budemo ne: *daleko*, nego *blizu*; da uvijek doživljavamo plodove Tvoga Otkupljenja. Ti nam svima poručuješ u današnjem Evandželju (Iv 14,1-16) da se „ne uznemiruje srce“ naše, pod uvjetom da vjerujemo „u Boga“ i u Tebe. Evo mi vjerujemo u Boga Oca i u Tebe, Sina njegova Jedino-rođenoga. I nastojimo se držati Tvoje zapovjedi! Ti si nam pokazao put objavljujući nam da „u kući Oca“ Tvojega ima „mnogo stanova“, da nema ne bi nam kazao: „Idem pripraviti vam mjesto“. Kada nam pripraviš mjesto, doći ćeš po nas da i mi budemo gdje si Ti. A kuda i kamo Ti odlaziš, znamo put: put Križa kojim si Ti prošao, put Žrtve koju si Ti podnio, Put Istine i Života, jer si Ti sam jedina Istina i Život. Kada dođeš, Gospodine Isuse, nađi nas ne kako ratujemo za stanove zemaljske, nego kako se radujemo i radimo za „stanove vječne“. Tako neka bude!

Homilija kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog¹

2 Sam 5, 1-3; Kol 1, 12-20; Lk 23, 35-43

Predraga braćo i sestre u Kristu

1. Danas slavimo svetkovinu Krista Kralja svega svijeta, kojom završava liturgijska godina. Crkva nas ovom Svetkovinom poziva na propitkivanje i razmišljanje o smislu povijesti, o tijeku vremena koje prolazi, stavljajući pred nas iznimno ozbiljna pitanja:

1 Homilija zagrebačkog nadbiskupa metropolita kardinala msgr. Josipa Bozanića na biskupskom ređenju msgr. Bože Radoša, u varaždinskoj katedrali, 24. studenoga 2019.

Tko je istinski kralj? Tko je pravi Gospodar vremena i vječnosti? Upravo nam Evandželje pomaže spoznati oznake pravoga kralja. Za nas ljude kraljevanje znači prednost, prestiž, novac, vlast, autoritet... Nasuprot tome u današnjem Evandželju uzdiže se križ i na njemu Raspeti. Križ predstavlja krajnju slabost, nemoć, napuštenost... Na križu Raspeti umire. Upravo na tom uzdignutom drvu križa objavljuje se bogatstvo Kristova kraljevanja. Križ istodobno postaje i znak krajnje slabosti i vrhunac istinske ljudskosti. Nema ništa

uistinu ljudskijeg, nema većeg kraljevanja do li dati svoj život za one koje ljubiš (usp. Iv 15,13).

2. »Sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje« (Lk 23, 42), moli umirući zločinac raspetog Isusa. To je krajnji sažetak svake prave molitve. »Danas ćeš biti sa mnom u raju!« (Lk 23, 43), odgovara Ljubav s križa. To je cilj spasenja.

Braćo i sestre, Isus veli bit ćeš sa mnom. On kaže, neću te se samo spomenuti, nego ču te prihvatići, zagrliti, ući ćeš u moje zajedništvo, bit ćeš zauvijek sa mnom. To je ono na što Krist svakoga od nas poziva. To su oznake Kristova kraljevanja koje dosižu svoj vrhunac na križu. Isus je na križu u smrtnoj болi i nije prvotno zaokupljen vlastitim mukama, nego spašava onoga koji umire pokraj njega. Isus je do kraja u djelu spašavanja čovjeka, grješnika, osuđenika na križu. Isus je istinski kralj, jer njegova moć nije u novcu, ni u vlasti, ni u prestižu nad drugim ljudima, nego u ljubavi za druge i to u ljubavi do kraja.

3. Dok promatramo obješenog zločinca na križu čujemo Isusovu poruku da na ovoj zemlji nije nitko definitivno izgubljen i nitko ne može otici toliko daleko od Očeve kuće da ne bi mogao biti dohvaćen ljubavlju Kristova križa. Križ je tron Božanske ljubavi. To je kraljevstvo na koje smo pozvani, jer svima su otvorena vrata Božjega milosrđa. Svetkovina Krista Kralja je naša radosna zahvala Bogu Ocu za dioništvo u baštini svetih u svjetlosti, jer On nas izbavi iz vlasti tame i prenese u kraljevstvo Sina, ljubavi svoje (usp. Kol 1, 12-13).

4. Braćo i sestre, danas se tom temeljnom razlogu naše radosti pridodaje jedan novi, a to je biskupsko ređenje msgr. Bože Radoša, koga je papa Franjo imenovao biskupom varaždinskim. Ređenje biskupa ima izuzetno značenje za Crkvu i uvijek je razlog posebne radosti i slavlja. U njemu se očituje svijest Crkve, koja zna da je Krist Kralj čuva i ljubi. U biskupskom ređenju slavi se istodobno i uni-

verzalnost Crkve i njezino ukorjenjenje na određenom prostoru; njezina novost života i njezin neprekiniti kontinuitet s crkvenim isodištem, s prvom kršćanskom zajednicom.

Naime, Isus »poslan od Oca da otkupi ljudski rod, poslao je u svijet dvanaest apostola da, ispunjeni silom Duha Svetoga, propovijedaju Evanđelje i sve narode, skupljene pod jednim Pastirom, posvećuju i ravnaju. A da bi ta zadaća potrajala do svršetka svijeta, apostoli su sebi izabrali pomoćnike i predali im, polaganjem ruku, od Krista primljeni dar Duha Svetoga kojim se podjeljuje punina sakramenta reda« (Rimski pontifikal, Obredna homilija za ređenje biskupa).

5. Tako, dakle, u biskupima živi trajno, tijekom cijele povijesti Crkve i živjet će do svršetka svijeta, ono isto poslanje, zadaća i služba koju je Isus povjerio apostolima. Po vidljivosti biskupske službe uskrslji i otajstveno prisutni Isus Krist svoju Crkvu poučava, posvećuje i upravlja u istini i zajedništvu ljubavi. U biskupima, okruženim prezbiterima, posred vjernika, prisutan je Gospodin Isus Krist, vrhovni svećenik (usp. LG, 21).

Brate u Kristu, Bože, za koji trenutak, nakon što mi, Crkva hodočasnica, zazovemo zagovor i zaštitu nebeske Crkve, zajedno sa suposvetiteljima, Tvojim prethodnikom na varaždinskoj biskupskoj stolici, biskupom Josipom i nadbiskupom đakovačko-osječkim Đurom, Tvojim dosadašnjim dijecezanskim biskupom te brojnim nazočnim biskupima, položit ču ruke na Tebe i moliti Duha Svetoga da Te prožme svojom snagom. Duh Sveti će Te opečatiti puninom svetog Reda da kao biskup, snagom apostolskog nasljedstva, budеš svjedok Isusa Krista. To ova živa Crkva, sabrana danas oko Tebe, u ovom znakovitom Slavlju vjeruje i tim pouzdanjem prati ovo Božje djelovanje. Tom vjerom će Te prihvatići Tvoji prezbiteri, đakoni, redovnici, redovnice i Kristovi vjernici laici svete Crkve varaždinske.

6. Legitimitet i valjanost biskupskog djelovanja proizlazi iz pravovaljanosti njegova izbora i ređenja, a učinkovitost njegove službe dolazi od Božje milosti. Međutim, vjerodostojnost njegova djelovanja proizlazi od intenziteta biskupova osobnog odnosa s Gospodinom, od dnevnog nastojanja što ga on svakoga dana ostvaruje u sebi da bi prije svega bio dobar učenik Krista Kralja, te iz dana u dan sve više postajao dobar Učitelj i Pastir Božjeg naroda.

Stoga Ti želim, dragi mons. Bože, da budeš uvijek biskup po srcu Isusa Krista Kralja, nasiđedovatelj njegove Ljubavi do kraja, srdačan i velikodušan, neka Tvoja čvrstoća bude povezana s krotkošću, kako bi osobe Tebi povjerene prepoznale u Tebi odraz Božjeg milosrđa i dobrote. Pozvan si biti za druge, Kristovom ljubavlju davati, trošiti svoj život za povjerene Ti vjernike, dapače za svakoga čovjeka. Biskup je onaj koji povezuje i gradi zajedništvo. On povezuje ljudе s Bogom. On gradi crkveno zajedništvo služeći radosno Gospodinu. Tvoje biskupsko geslo je dakle i Tvoj program, Tvoja težnja, Tvoja osobna biskupska iskaznica.

7. Dragi biskupe Bože, papa Franjo je Tebi povjerio službu Učitelja, Posvetitelja i Pastira ove partikularne Crkve Božje. Tim je imenovanjem povjerio Tvome srcu i Tvojoj savjeti svećenike, đakone, redovnike, redovnice, bogoslove i sjemeništarce, redovničke kandidate i kandidatice i sve vjernike Varaždinske biskupije da im kao apostol Isusov budeš učitelj, pastir i djelitelj Božjih otajstava.

Gledajući unatrag, gotovo od samih početaka kršćanstva, na ovim je hrvatskim prostorima djelatna snaga Radosne vijesti, ali od kada je sveti papa Ivan Pavao II. uspostavio Varaždinsku biskupiju gradi se i razvija na području Međimurja, Zagorja i Podravine vjernički identitet s varaždinskim predznamkom pripadnosti, osjetljiv na posebnosti kul-

ture koja se odražava na svim područjima i koja je donijela nove plodove kršćanskog življenja. Valja ovdje istaknuti divan vijenac samozatajnih dijecezanskih i redovničkih svećenika kao i redovnica raznih družbi te vjernika laika zauzetih u različitim oblicima apostolskog i karitativnog djelovanja, naglašavajući posebno važnost katoličkih obitelji. Stoga se u ovom slavlju s posebnom zahvalnošću spominjemo prvog varaždinskog biskupa blagopokojnog Marka Culeja, čije tijelo počiva u ovoj katedrali i koji je obilježio prvo desetljeće života ove Biskupije. Draga braćo i sestre, danas ovdje zahvaljujemo dobrom Bogu za puno darova što ste ih osjetili i primili po službi biskupa msgr. Josipa Mrzljaka, koji je do sada bio vaš Pastir. Njegove ljudske i svećeničke kvalitete, njegovu naklonost jednostavnosti i blizinu sa svećenicima i vjernicima te njegovu zauzetu biskupsku aktivnost, nije potrebno ovdje spominjati. To je poznato Gospodinu, Crkvi i svima vama.

8. Draga braćo i sestre Crkve varaždinske, kao zajednica vjere i kao živa Crkva, molite Božji blagoslov novom pastиру Varaždinske biskupije, msgr. Boži Radošu, koji vam imenovanjem pape Franje dolazi kao poslanik Isusa Krista i koji u ovoj mladoj Biskupiji nastavlja apostolski slijed jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve. Neka njega i vas trajno prati Božji blagoslov i zagovor Presvete Bogorodice Marije kojoj je posvećena ova katedrala i tolike crkve Varaždinske biskupije i kojoj se s iskrenom pobožnošću povjerava podravska, zagorska i međimurska duša hrvatskih ljudi. Molimo i nebeski zagovor biskupijskih zaštitnika svetoga Marka Križevčanina i blaženoga Alojzija Stepinca.

Dragi brate u Isusu Kristu Kralju, izabrani biskupe Bože, dođi! Izabrao Te je Krist. Krist Te šalje da zajedno s Njim vodiš ovu svetu Crkvu varaždinsku. Budi blagoslov za Crkvu, za svoj narod i svakoga čovjeka. Amen.

Kršćani u rimskoj vojski¹

Rimsko Carstvo na vrhuncu je svoje teritorijalne ekspanzije tijekom vladavine cara Trajana (98-117) obuhvačalo prostor europskog kontinenta do Dunava i Rajne sa Britanijom, sjevernu Afriku do rubova Sahare, Malu Aziju i veliki dio Bliskog istoka uključujući dijelove obala Crvenog mora i Perzijskog zaljeva. Svoje je granice širilo i održavalo zahvaljujući profesionalnoj vojsci čiju je kralježnicu činilo 30 legija, stotine pomoćnih postrojbi i dvije carske ratne mornarice ukupne snage više od 300 tisuća vojnika. Oni su za svoju službu primali plaću, nakon časnog otpusta gotovo su redovito dobivali zemljoposjed i preko njega ostvarivali nove prihode. Strogo uređena vojska s jasnom hijerarhijom bila je impregnirana snažnim utjecajem državne religije u kojoj je posebno mjesto imao carski kult namijenjen božanskom štovanju careva.

Najkasnije od sredine 2. stoljeća vojsci su stupali i brojni kršćani. Izuzmu li se spomeni centuriona i tribuna u Evandželjima i Djelima apostolskim, sve do 173. godine nema izravnih dokaza o kršćanskim vojnicima. Upravo je ove godine na Dunavu car Marko Aurelije (161-180) u okviru velikoga rata protiv barbarica sa svojom XII. *Fulminata* legijom bio okružen od barbarskih Germana i Sarmata. Legionari su ostali bez vode te su kršćani među njima kleknuli i molili za spas. Odgovor na njihove vapaje bila je oluja sa munjama koja im je donijela osvježenje i natjerala barbare u bijeg. Događaj bi se lako mogao opisati kao izmišljotina da nije do nas došao iz pera poganskih pisaca kao što je Dion Kasije i da nije zabilježen u reljefu na stupu Marka Aurelija koji još uvijek stoji u Rimu na svom izvornom mjestu.

Historiografija poznaje 24 pisana izvora o

vojnicima kršćanima koji su skončali mučeničkom smrću prije velikih progona cara Dioklecijana (284-305) početkom 4. stoljeća. Najstariji među njima je vojnik Marino koji je ubijen oko 260. godine u Cezareji u Palestini. Trebao je biti promoviran u centuriona kada je jedan od vojnika prigovorio da je kršćanin zbog čega neće moći prinositi žrtve bogovima što je kao pripadnik vojske bio dužan činiti. Iz izvještaja se može pretpostaviti da je Marino bio izvrstan vojnik, ali nije bio siguran treba li se odreći svoje vjere u kojoj ga je na kraju učvrstio biskup Teotekno.

Drugi primjer govori o novaku Maksimilijanu ubijenome 12. ožujka 295. u afričkoj Tavasti u Mauretaniji Cezarijanskoj. Njegov je otac bio jedan od brojnih službenika zaduženih za provođenje novačenja te su u vojsku nerijetko privodili i vlastite sinove. Maksimilian je odbio služiti jer je bio kršćanin i posebno se protivio nošenju olovne identifikacijske pločice (*signaculum*). Tadašnji car Dioklecijan i njegovi suvladari smatrali su se predstavnicima bogova Jupitera i Herkula i najvjerojatnije su kao takvi bili prikazani na pločici koju je Maksimilian očito smatrao idolopokloničkim predmetom. Namjesnik ispred kojega se održavalo suđenje pokušao ga je razuvjeriti objašnjavajući mu da u vojski ima kršćana koji služe pod carevim osobnim zapovjedništvom. Taj podatak je znakovit jer dokazuje da je u vojski bilo kršćana, da je vlast za njih znala i da zbog toga nisu snosili posljedice. Međutim, Maksimilian nije bio zadržan. Osuđen je na smrt jer prema rimskom pravu nije ispunio svoju zakonom određenu dužnost. Tri godine poslije u Mauretaniji Tingitani umro je centurion Marcelo. Kada je održavana proslava godišnjice Dioklecijanove i Maksimilianove divinizacije, on je objavio da dalje ne može služiti u vojski. Čin odbijanja vojne službe označio je odbacivanjem svoga pojasa i centurionskog štapa dok je stajao ispred stijegova svoje centurije

1 Predavanje koje je održao doc. dr. sc. Ivan Matijević s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu prigodom susreta zaposlenika Vojnog ordinarijata te pomoćnika kapelana u Valbandonu, u lipnju 2019.

Kapela sv. Venancija, apsida. U gornjem dijelu apside dominira lik Spasitelja nad oblacima, a s jedne i druge strane su mu po jedan anđeo. U apsidi, u sredini mozaika Majka Božja. Do nje nadesno: sv. Petar, sv. Ivan krstitelj, sv. Dujam, Teodor I.; do Majke Božje nalijevo: sv. Pavao, sv. Ivan evanđelist, sv. Venancij, Ivan IV.

za koje je kazao da su drveni i kameni bogovi. Tijekom suđenja je istaknuo kako je prisegnuo Kristu zbog čega ne može tolerirati takve vojne znakove. Na ponovljenom suđenju potvrdio je svoje uvjerenje i završio je život tako što su mu odrubili glavu. I on je, poput Marina, bio izvrstan vojnik. Iz ova tri primjera prilično je jasno da država nije tražila kršćane u vojnim postrojbama i ukazuje da nisu predstavljali problem sve dok su bili poslušni svim pravilima i naredbama. Marino, Maksimiljan i Marcelo su ubijeni jer su samoinicijativno pokazali da su im religijske prakse u vojski uvredljive. Nisu se bojali umrijeti za uskrsloga Isusa Krista jer su u srcima nosili svjedočanstvo žive vjere, iskušto živoga Boga koji im je promijenio život, i to nisu mogli zanijekati. Nisu mogli reći da je car Bog jer su upoznali pravoga Boga.

Dioklecijan je proveo mnoge reforme kako bi oporavio Carstvo i pri tome je posebnu brigu posvetio obnovi kultova starih rimskih božanstava. Pisac Laktancije izvještava kako je 301. godine car bio uvrijedjen jer su tijekom obreda proricanja budućnosti iz životinjskih jetara prisutni kršćani na svojim čelima učinili znak križa. Dioklecijanovi svećenici objasnili su da je taj njihov čin prepao duhove koji su se razbježali pa je ritual morao biti ponovljen nekoliko puta. Zato je Dioklecijan svima zapovjedao da prinesu žrtve i da se bičuju oni koji to odbiju. Odmah je poslao pisma svim zapovjednicima legija da vojnici moraju žrtvovati, a koji to ne učine bit će protjerani iz vojne službe. Neki pisani izvori kažu da su zbog ovoga mnogi napustili vojnu službu, a neki su smrtno stradali.

Okolnosti su se za kršćane drastično pogorsale nakon početka 303. godine što svjedoči nekoliko primjera. Početkom sljedeće godine dekapitiran je veteran Tipasije jer je odbio carvu zapovijed da se vrati u službu kako bi sudjelovao u provedbi edikta o progonima. Njegova *Acta* svjedoče da je primio častan otput i trebao biti u postrojbi veterana što jasno govori da je bio dobar i pouzdan vojnik. Jednako je skončao i veteran Julije. Nije htio primiti novac kojega su vojnici dobivali prili-

kom carevog obilježavanja desete godišnjice vladanja jer je to od njega zahtjevalo i prinošenje žrtava caru. Namjesnik Maksim ga nije mogao razuvjeriti. Nakon uhićenja mu je zapovijedeno da prinese žrtvu paljeniku. Julijeva jedina obrana na sudu bilo je njegovih 27 godina besprijekorne službe i sudjelovanje u sedam bitki.

Dioklecijanovi progoni 304. osobito su snažno pogodili Salonu, glavni grad rimske provincije Dalmacije i sjedište biskupa. Tada je mučeničkom smrću stradao sv. Dujam, ali i četvorica vojnika za koje predaja kaže da su pripadali Dioklecijanovoj tjelesnoj straži. To su bili Telij, Antiohijan, Gajan i Paulinijan čija su tijela nakon ubojstva prenesena i pokopana u tzv. Sjevernoj gradskoj nekropoli, zajedno sa tada ubijenim prezbiterom Asterijem. Iznad njihovih grobova sredinom 4. stoljeća podignuta je cemeterijalna bazilika na Kapljuču. Kada je Salona prestala postojati početkom 7. stoljeća njihove su relikvije prenesene u Rim gdje je sredinom stoljeća papa Ivan IV. na Lateranu izradio kapelu sv. Venecija i ukrasio ju mozaikom sa prikazom svih salonitanskih mučenika.

Nakon završetka velikih Dioklecijanovih progona u pisanim izvorima više nema spomena o vojnicima mučenicima. Godine 312. car Konstantin je na Milvijskom mostu uništio vojsku svoga protivnika Maksencija prije čega je navodno imao viziju križa i naredio svojim vojnicima da na štitove naslikaju grčka slova Hi i Ro. Već 313. godine Konstantin je proglašio Milanski edikt kojim je kršćanstvo dobilo slobodu ispovijedanja nakon čega započinje polagana kristijanizacija vojske. Uvedene su promjene u njezinoj religijskoj kulturi stavljanjem kršćanskih simbola na vojno znakovlje, inkorporiranjem štovanja kršćanskog Boga u tradicionalne vojne kultove. Dopustio je pristunost kapelana u logorima, zajamčio nedjelju kao dan odmora za vojnike kršćane, historiografija kaže da je uveo prenosive šatore za molitvu za sebe i svaku postrojbu u vojski. Arheologija je potvrdila postojanje crkava u vojnim logorima. Vojnici su prisegu polagali zazivajući ime

Boga Oca, Krista i Duha Svetoga. Vrijeme je prolazilo i vojska se, kao ključna institucija

rimске države, borila kako bi zaštitila kršćansko Rimsko Carstvo i njegovu Crkvu.

Izbor iz korištene literature:

Adrian Goldsworthy, *The Complete Roman Army*, Thames and Hudson 2001.

John Helgeland, Christians and the Roman Army, *Church History* 43, Cambridge University Press on behalf of the American Society of Church History, 1974, 149-163+200.

John F. Shean, *Soldering for God. Christianity and the Roman Army*, Brill 2010.

Pat Southern, *The Roman Empire from Severus to Constantine*, Routledge 2001.

Salona Christiana, ur. Emilio Marin, Split 1994.

Salonitanski kršćanski mučenici¹

U proljeće 304. godine Dioklecijanovi su progoni pogodili kršćansku zajednicu u Saloni o čemu jasno govore arheološki nalazi. Zahvaljujući njima dokazano je da su tada stradali martir Dujam, Septimije, Asterije, Anastazije, Antiohijan, Paulinijan, Gajan i Telij. Pridružuje im se i Venancij koji je stradao u pretvodnom razdoblju i čiju važnost dokazuje njegov prikaz na mozaiku Lateranske kapele.

Najznačajniji je, dakako, biskup Dujam o čijoj smrti 10. travnja izravno govori fragment ploče otkopane u cemeterijalnoj bazilici na Manastirinama, točno iznad njegova groba. Septimijevo ime također je sačuvano na nadgrobnoj menzi otkrivenoj na Manastirinama, Asterijevo ime zapisano je na mozaiku bazilike Petorice mučenika na Kapljuču. Bio je prikazan i na jednoj freski načinjenoj u južnom dijelu amfiteatra u Saloni. Sačuvano je i na malom ulomku natpisa zajedno sa imenima Antiohijana, Gajana, Paulinijana i Telija. Anastazije je pokopan u mauzoleju i potom prenesen ispod oltara južne bazilike na Marusincu.

Malo prije sredine 7. stoljeća papa Ivan IV. dao je na Lateranu u Rimu sagraditi kapelu

sv. Venancija i ukrasiti ju mozaikom sa prikazom salonitanskih mučenika i konfesora Mavra Porečkog. Upravo su on i Dujam prikazani kao biskupi, Septimije i Asterije kao svećenici, Antiohijan, Paulinijan, Gajan i Telij kao vojnici. Najvažnije mjesto na mozaiku ima Dujam pored čijega su groba kasnije pokopani njegov nećak i biskup Primo, zatim sedmorica biskupa, jedan horepiskop, trojica svećenika, dvojica đakona i dvojica subđakona, jedan ostijarij i jedna opatica. Na rimskom mozaiku Anastazije je odjeven kao civil što odgovara njegovom zanimanju. On je bio suknar porijeklom iz Akvileje te je došao u Salonu u želji da svoju vjeru u Isusa Krista posvjedoči mučeničkom smrću. Bio je osuđen i sa mlinskim kamenom oko vrata bacen u salonitanski zaljev. Bogata Salonitanka Asklepija izvukla je njegovo tijelo i pokopala ga u svome mauzoleju. Anastazijeva *Passio* kaže da je ubijen 28. kolovoza.

Lateranski mozaik prikazuje đakona Septimija odjevena u bijelu dalmatiku i s knjigom u ruci. Važnost đakona u onodobnoj Crkvi bila je mnogostruka. Iako su po sv. redu bili niži od svećenika, funkcije koje su izvršavali pokazuju da su vodili brigu o disciplini u Crkvi, biskupu prenosili molbe i žalbe vjernika, brinuli o bolesnicima i siromasima, dijelili Euharistiju i sakramet Krštenja. Tijekom pro-

1 Prilog predavanju doc. dr. sc. Ivana Matijevića, Filozofski fakultet u Splitu.

gona udaralo ih se jadnako kao i biskupe, pisi izvori puni su izvještaja o njihovim mučeničkim smrtima koje su podnijeli zajedno sa biskupima. Sv. Ignacije Antiohijski pisao je da bez đakona nema Crkve.

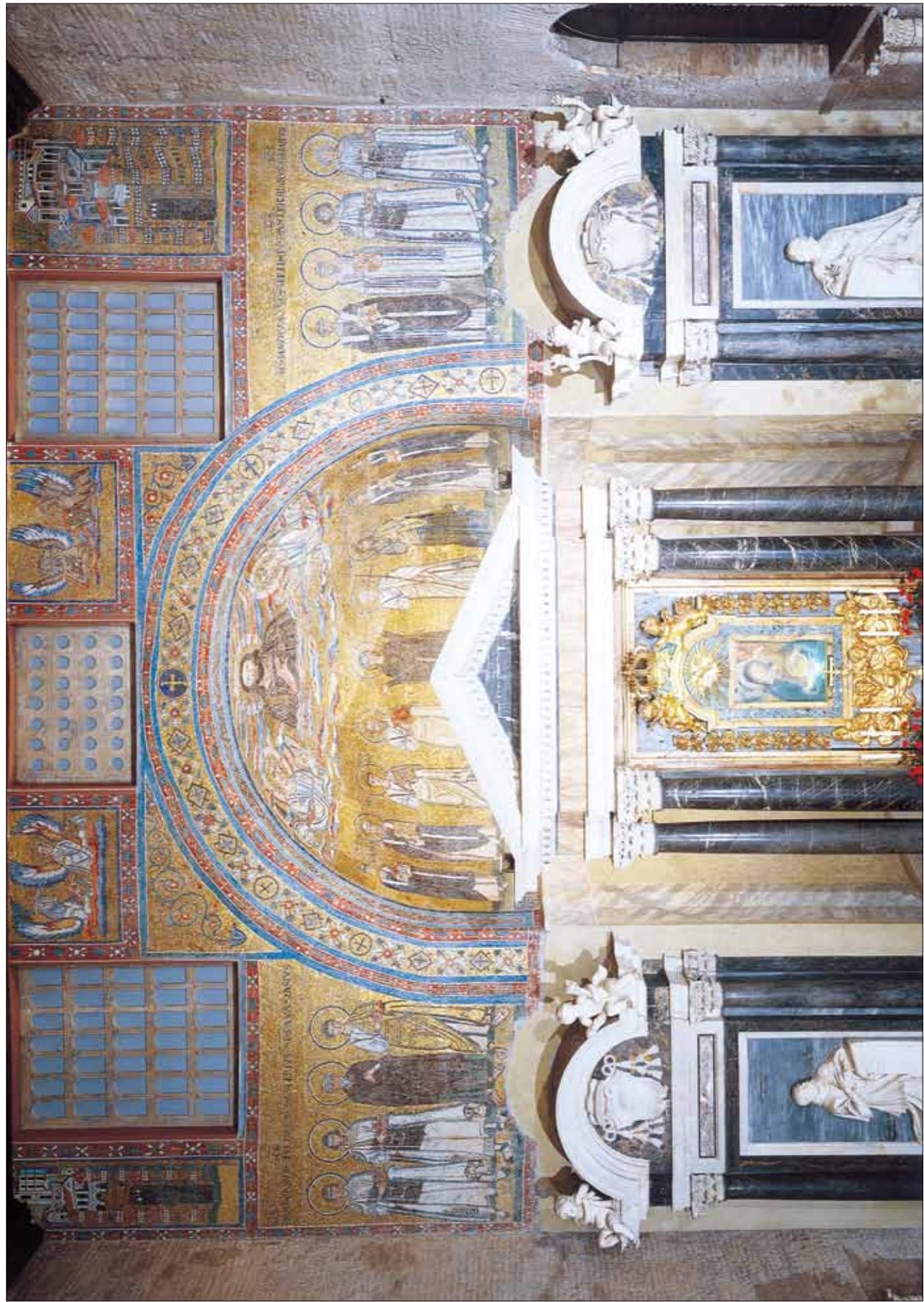
Pored Anastazija prikazan je mučenik Astereije kako u ruci drži svitak. Salonitanskom zboru mučenika pripada i sv. Feliks čijega prikaza nema na Lateranu.

Uoči pada Salone u prvoj polovici 7. stolje-

ća svi tjelesni ostatci salonitanskih mučenika bili su u bazilici na Manastirinama. Nakon što je Salona prestala postojati papa Ivan IV., rodom Dalmatinac, poslao je u Dalmaciju opata Martina da od barbara otkupi zarobljenike i u Rim donese relikvije solinskih mučenika. Salona više nije živjela, stara Crkvena hijerarhija nastavljena je u Dioklecijenovo palači, budućem Splitu, a hrvatski je narod zatečenu kršćansku tradiciju prihvatio i pretvorio u ključni dio svoga identiteta.

Kapela sv. Venancija: detalj mozaika (u apsidi). Sv. Dujam i papa Teodor I.

Kapela sv. Venancija u Rimu: mozaik s likovima i imenima mučenika.

Kapela sv. Venancija: na lijevoj strani mozaika su sv. Paulinjan (vojnik), sv. Telij (vojnik), sv. Asterije (svećenik), sv. Anastazije (bojitelj sukna).

Kapela sv. Venancija: na desnoj strani mozaika su sv. Mavro Porečki (biskup), sv. Septimije (đakon), sv. Antiohijan (vojnik), sv. Gajan (vojnik).

IZ UREDA VOJNOG ORDINARIJATA

KLASA: 032-08/19-01/04

URBROJ: 512-07-19-68

Zagreb, 11. listopada 2019.

**DJELATNICI KURIJE VO I UREDA KURIJE VO
POMOĆNICI VOJNIH I POLICIJSKIH KAPELANA
MORH - SAMOSTALNI ODJEL ZA POTPORU VO
MUP - SAMOSTALNA SLUŽBA ZA SURADNJU S VO**
- svima -

PREDMET: Duhovne vježbe za djelatnike Vojnog ordinarijata u RH

- obavijest, daje se

Duhovne vježbe pomoćnika vojnih i policijskih kapelana, djelatnika MORH-ova Samostalnog odjela za potporu, MUP-ove Samostalne službe za suradnju te djelatnika Vojnog ordinarijata održat će se sukladno Godišnjem pastoralnom planu za 2019. godinu od 12. do 15. studenoga 2019. godine u hotelu „Admiral“ u Vinkovcima.

Svi djelatnici trebaju ispuniti formular prijave u privitku ovog dopisa i dostaviti ga putem elektroničke pošte (e-mail: vojni.ordinarijat@morh.hr) ili telefaksom u Vojni ordinarijat do 25. listopada.

Djelatnici koji se prijave za organizirani prijevoz autobusom okupit će se dana 12. studenoga u 12:30 sati na ručku u zgradbi Ordinarijata u Zagrebu. U Vinkovce svi trebaju doći do 18:00 sati kada je predviđen smještaj, te večera u 18:30 sati i kratki uvod u duhovne vježbe. Potrebno je ponijeti brevijar.

Sudjelovanje pomoćnika vojnih kapelana na duhovnim vježbama bit će, sukladno prijavama, regulirano kroz Zapovijed Načelnika Glavnog Stožera OS RH.

Program duhovnih vježbi završava s ručkom u petak 15. studenoga.

JB/RS

Uz pozdrav u Gospodinu,

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Prilog: Formular za prijavu

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 813-07/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-
Zagreb, 16. listopada 2019.

VOJNIM KAPELANIMA
- svima -

PREDMET: Godišnji plan rada vojne kapelaniјe za 2020. godinu
- traži se

Poštovani,

Molimo Vas da pristupite izradi Godišnjeg plana rada Vaše vojne kapelaniјe za 2020. godinu, te da se pri izradi istog vodite Planom dušobrižništva Vojnog ordinarijata u RH za 2020. godinu kojeg odobrava vojni ordinarij, a čiju radnu verziju Vam dostavljamo u prilogu.

Isti je po izradi potrebno dostaviti pisanim putem u dva (2) primjerka u Vojni ordinarijat do 8. studenoga, na odobrenje vojnog ordinariju u RH.

Napominjemo da je pri izradi Godišnjeg plana rada zadaće i aktivnosti Vaše kapelaniјe potrebno usuglasiti sa zapovjednikom postrojbe u kojoj djeluje Vaša vojna kapelaniјa.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
don Marko Medo
generalni vikar

Prilog: kao u tekstu

Dostaviti:
1. Naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 813-07/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-18
Zagreb, 18. listopada 2019.

POLICIJSKIM KAPELANIMA
- svima -

PREDMET: Godišnji plan rada policijske kapelaniјe za 2020. godinu
- traži se

Poštovani,

Molimo Vas da pristupite izradi Godišnjeg plana rada Vaše policijske kapelaniјe za 2020. godinu.

Isti je po izradi potrebno dostaviti pisanim putem u dva (2) primjerka u Vojni ordinarijat do 8. studenoga, na odobrenje vojnog ordinariju u RH.

Napominjemo da je pri izradi Godišnjeg plana rada zadaće i aktivnosti Vaše kapelaniјe potrebno usuglasiti sa voditeljem Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom u RH i sa načelnikom Policijske uprave u kojoj djeluje Vaša policijska kapelaniјa.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
don Marko Medo
generalni vikar

Prilog: kao u tekstu

Dostaviti:
1. Naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 032-08/19-01/03
URBROJ: 512-07-19-50
Zagreb, 21. listopada 2019.

**VOJNIM KAPELANIMA
POLICIJSKIM KAPELANIMA**
- svima -

PREDMET: Obilježavanje Dušnog dana
- uputa i poziv, dostavlja se

Poštovana braćo svećenici,

Sukladno tradiciji služenja svetih misa za poginule i umrle hrvatske branitelje u sklopu obilježavanja svetkovine Svih Svetih i Dušnog dana, u svojim kapelanijama upriličite slavlje svetih misa zadušnica, u dogovoru sa zapovjednicima postrojbi odnosno načelnicima Policijskih uprava, u vrijeme koje je najprikladnije u postrojbi odnosno Upravi. Savjetujemo da to bude 31. listopada 2019. godine.

Središnja sveta misa zadušnica za sve poginule i umrle hrvatske branitelje na razini Vojnog ordinarijata u RH održat će se u zavjetnoj crkvi Sveta Mati Slobode na zagrebačkom Jarunu, u srijedu 30. listopada 2019. u 14.00 sati. Svetu misu predvodi generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH don Marko Medo. Očekujemo Vaš dolazak i koncelebraciju u ovoj svetoj misi.

Molimo Vas da sa sobom ponesete albu, a svoje sudjelovanje potvrdite u tajništvo Ordinarijata do ponедjeljka 28. listopada. Očekujemo također sudjelovanje svih pomoćnika vojnih i policijskih kapelana iz Zagrebačkog vojnog i policijskog dekanata.

MM/RS

Uz pozdrav u Gospodinu,

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti:

1. Naslovu, telefaksom
2. Pomoćnici vojnih i policijskih kapelana – Zagrebački dekanati
3. Pismohrana, ovdje

KLASA: 070-06/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-35
Zagreb, 21. listopada 2019.

**IZABRANIM I IMENOVANIM ČLANOVIMA
PREZBITERSKOG VIJEĆA VOJNOG ORDINARIJATA U RH
ZBORU DEKANA VOJNIH I POLICIJSKIH DEKANATA**
- svima -

**PREDMET: Sjednica Prezbiteriskog vijeća Vojnog ordinarijata u RH i Zbora vojnih
i policijskih dekana**
- poziv, dostavlja se

Poštovani,

Pozivam Vas na zajedničku sjednicu Prezbiteriskog vijeća Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj i Zbora vojnih i policijskih dekana koja će se održati u petak 8. studenoga 2019. godine s početkom u 10,00 sati u zgradi Vojnog ordinarijata u Zagrebu.

Dnevni red:

Pastoralni kalendar Vojnog ordinarijata u 2020.;
Ljetne pastoralne aktivnosti Vojnog ordinarijata u RH
(ljetovanja djece, mlađih i studenata);
Duhovne vježbe;
Vođenje uredskih knjiga u kapelanijama;
Razno.

Molim Vas da razmotrite ove točke te dođete na Sjednicu pripravni glede inicijativa za kvalitetan rad Vojnog ordinarijata u RH i rješavanje drugih tema.

Nakon radnog dijela pozvani ste na zajednički ručak.

Radujem se susretu s Vama i srdačno Vas pozdravljam!

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti:
1. Prezbiterisko vijeće, svim članovima
2. Vojnim i policijskim dekanima, svima
3. Pismohrana, ovdje

KLASA: 070-06/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-36
Zagreb, 21. listopada 2019.

ZBOR SAVJETNIKA VOJNOG ORDINARIJATA U RH
- svim članovima -

PREDMET: Sjednica Zbora savjetnika Vojnog ordinarijata u RH
- poziv, dostavlja se

Poštovani,

sazivam sjednicu Zbora savjetnika Vojnog ordinarijata u RH koja će se održati u petak 8. studenoga 2019. godine s početkom u 13.30 sati u zgradi Vojnog ordinarijata u Zagrebu.

Dnevni red:

Pastoralni kalendar Vojnog ordinarijata u 2020.;
Ljetne pastoralne aktivnosti Vojnog ordinarijata u RH
(ljetovanja djece, mlađih i studenata);
Duhovne vježbe;
Vođenje uredskih knjiga u kapelanijama;
Razno.

Molim Vas da razmotrite ove točke te dođete na Sjednicu pripravni glede inicijativa za kvalitetan rad Vojnog ordinarijata u RH i rješavanje drugih tema.

Radujem se susretu s Vama i srdačno Vas pozdravljam!

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti:
don Marko Medo
don Slavko Rajić
fra Frano Musić, OFM
don Ilija Jakovljević
don Vladislav Mandura
don Damir Vrabec
Pismohrana, ovdje

KLASA: 032-08/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-94
Zagreb, 20. studenoga 2019.

**KOORDINACIJSKI ODBOR ZA ORGANIZACIJU 27. HODOČAŠĆA
HRVATSKE VOJSKE, POLICIJE I BRANITELJA
U MARIJU BISTRICU 2019.**

**PREDMET: 27. hodočašće Hrvatske vojske, policije i hrvatskih branitelja
u Mariju Bistrigu, raščlamba**
- poziv, dostavlja se

Obavještavamo Vas da će se u utorak 26. studenoga 2019. godine u 10.00 sati u Vojnom ordinarijatu u Zagrebu, Ksaverska cesta 12, održati raščlamba 27. hodočašća Hrvatske vojske i policije te Hrvatskih branitelja u Mariju Bistrigu.

U skladu s gore navedenim pozivamo Vas da se odazovete i sudjelujete u evaluaciji provedenog hodočašća.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti putem telefaksa:

1. Zapovjednik 27. hodočašća u MB kontraadmiral Ivo Raffanelli
2. MUP - Zapovjednik za MUP g. Josip Bukvić
3. MORH - Glavni tajnik ministarstva g. Petar Barać
4. MUP - Glavna tajnica ministarstva gđa Sanda Šimić Petrinjak
5. GSOS - Kabinet Načelnika GS, predstavnik
6. Rektor bistročkog svetišta preč Domagoj Matošević, na znanje
7. MORH - S. odjel za protokol
8. MORH - M3 - Služba za potporu
9. MUP - S. služba za suradnju s Voj. ordinarijatom
10. MUP - Služba za uslužne djelatnosti, g. Andelko Lovrić
11. MUP - PU krapinsko-zagorska - predstavnik
12. MUP - Ravnateljstvo Civilne zaštite, g. Mladen Vinković
13. MUP - Odjel za protokol
14. Min. hrv. branitelja - Uprava za hrvatske branitelje
15. Min. pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav
16. Min. financija - Carinska uprava
17. Hrvatska vatrogasna zajednica - predstavnik
18. GSOS - ZOS
19. GSOS - HKoV
20. GSOS - ZZP
21. GSOS - ZZP, Orkestar OS i Klapa „Sv. Juraj“ HRM
22. GSOS - Dom Glavnog Stožera
23. GSOS - Pukovnija VP
24. GSOS - PZB
25. GSOS - OP
26. GSOS - ZSS
27. GSOS - HRZ
28. GSOS - HVU
29. MUP - Klapa „sv. Mihovil“
30. Pleter-usluge d.o.o.
31. HRT - Religijski program
32. Savez povijesnih postrojbi
33. stn Dražen Čulig, pom.vk
34. stn Mario Barišić, pom.vk
35. nnr Danijel Radinović, pom.vk
36. Pismohrana, ovdje

KLASA: 805-03/19-07/01
URBROJ: 512-07-19-59
Zagreb, 19. studenoga 2019.

**POVJERENSTVO VOJNOG ORDINARIJATA U RH
ZA ORGANIZACIJU I PROVEDBU 28. HRVATSKOG VOJNOG,
POLICIJSKOG I BRANITELJSKOG HODOČAŠĆA U LOURDES 2020.**

**PREDMET: Imenovanje Povjerenstva za organizaciju i provedbu 28.
hrvatskog vojnog, policijskog i braniteljskog hodočašća u Lourdes 2020.**

Vojni ordinarijat u RH će i 2020. godine sudjelovati na međunarodnom vojnom hodočašću u Lourdes u Francuskoj. Ovime imenujem članove Povjerenstva za pripremu i provedbu 28. hrvatskog vojnog, policijskog i braniteljskog hodočašća u Lourdes 2020. godine, a u sklopu 62. međunarodnog vojnog hodočašća u Lourdes:

don Marko MEDO, generalni vikar, voditelj Povjerenstva i glavni koordinator cjelokupnog hodočašća;
fra Frano MUSIĆ OFM, biskupski vikar za pastoral u MUP-u i policiji;
don Slavko RAJIĆ, biskupski vikar za pastoral u MORH-u i Oružanim snagama;
don Ilija JAKOVLJEVIĆ, policijski kapelan u PU istarskoj;
gđa Karolina PRALAS PULJIĆ, ekonoma Vojnog ordinarijata;
gđa Ana STANIĆ, pravna savjetnica;
npr Vladimir KRPAN, osobni tajnik generalnog vikara;
gđa Paula KOVAČEVIĆ, savjetnica za međunarodnu suradnju;
bjn Ivica KRIŠTO, Voditelj MORH-ova Samostalnog odjela za potporu VO;
gosp. Mario DOKMANIĆ, Voditelj S. službe MUP-a za suradnju s VO;
pk Mira ŽUTIĆ, djelatnica HVU „dr. Franjo Tuđman“;
gosp. Luka NORAC KEVO, pomoćnik policijskog kapelana, MUP PA.

Odmah po imenovanju, pod vodstvom glavnog koordinatora i voditelja, Povjerenstvo će pristupiti pripremi i organizaciji hodočašća u suradnji s mjerodavnim službama MORH-a, MUP-a, MHB i drugim ustanovama potrebitim za organizaciju i provedbu hodočašća.
Svim članovima Povjerenstva želim uspjeh u radu i na sve Vas zazivam Božji blagoslov.

✠ Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti:

don Marko MEDO	Paula KOVAČEVIĆ
fra Frano MUSIĆ, OFM	bjn Ivica KRIŠTO
don Slavko RAJIĆ	Mario DOKMANIĆ
don Ilija JAKOVLJEVIĆ	pk Mira ŽUTIĆ
Karolina PRALAS PULJIĆ	Luka NORAC KEVO
Ana STANIĆ	Pismohrana, ovdje
Vladimir KRPAN	

KLASA: 032-08/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-95
Zagreb, 21. studenoga 2019.

**POVJERENSTVO ZA ORGANIZACIJU I
PROVEDBU HODOČAŠĆA U LOURDES 2020.**
- svim članovima -

PREDMET: 28. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes 2020.
- poziv na prvi sastanak, dostavlja se

Obavještavamo Vas da će se u utorak 26. studenoga 2019. godine u 13,00 sati u Vojnom ordinarijatu u Zagrebu, Ksaverska cesta 12, održati prvi sastanak biskupijskog Povjerenstva za organizaciju i provedbu 28. hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes (FR).

Pozivamo Vas da se odazovete i sudjelujete na navedenom sastanku kako bismo zajednički uspješno organizirali 28. hrvatsko vojno, policijsko i braniteljsko hodočašće u Lourdes.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar
i voditelj povjerenstva

Dostaviti:

1. don Slavko Rajić
2. fra Frano Musić, OFM
3. don Ilija Jakovljević
4. Karolina Pralas Puljić
5. Ana Stanić
6. Vladimir Krpan
7. Paula Kovačević
8. bjn Ivica Krišto
9. Mario Dokmanić
10. pk Mira Žutić
11. Luka Norac Kevo
12. Pismohrana, ovdje

KLASA: 130-01/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-7
Zagreb, 29. studenoga 2019.

**VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA
DJELATNICIMA VOJNOG ORDINARIJATA U RH
POMOĆNICIMA VOJNIH I POLICIJSKIH KAPELANA
DJELATNICIMA MUP-ove S. SLUŽBE ZA SURADNJU
DJELATNICIMA MORH-ova S. ODJELA ZA POTPORU**
- svima -

PREDMET: Izvješće Vojnog ordinarijata za 2019., Plan rada za 2020. i
Božićni susret
- obavijest i poziv, dostavlja se

Godišnje izvješće o radu Vojnog ordinarijata u RH za 2019. godinu te smjernice za Pastoralni plan rada u 2020. godini bit će predstavljeni svim djelatnicima Ordinarijata u utorak 17. prosinca 2019. godine u Vojnom ordinarijatu u Zagrebu, s početkom u 11.30 sati. Pozivamo Vas da sudjelujete na ovome činu.

Također će biti upriličeno čestitanje biskupu Vojnom ordinariju u RH msgr. Juri Bogdanu povodom blagdana Božića i Nove 2020. godine.

Molimo Vas da sudjelovanje potvrdite slanjem obrasca (u prilogu) do 10. prosinca, putem elektroničke pošte (e-mail: vojni.ordinariat@morph.hr) ili telefaksa 01/4670-662.

U nadi susreta najsrdačnije Vas pozdravljam.

MM/RS

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Prilozi: - Obrazac za sudjelovanje kapelana
- Obrazac za sudjelovanje djelatnika / pomoćnika

Dostaviti:

1. Naslovu, faksom
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 030-01/19-01/01

URBROJ: 512-07-19-27

Zagreb, 4. prosinca 2019.

VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA

- svima -

**PREDMET: Prijepis matica kapelaniye za 2019.,
Godišnje izviješće o radu kapelaniye za 2019.
i Crkvena statistika kapelaniye za 2019.
- traži se**

Svaki kapelan dužan je do kraja siječnja 2020. godine predati Vojnom ordinarijatu prijepis Matice krštenih, potvrđenih, vjenčanih i umrlih za 2019. godinu.

Po završetku svake kalendarske godine kapelan zaključuje upis u matice i parice zaključnim brojem i ovjerava svojim potpisom i pečatom kapelaniye. Ako tijekom godine ne bi bilo ni jednog upisa u maticu, neka kapelan to ubilježi u maticu i parice za dotičnu godinu i ovjeri svojim potpisom i pečatom kapelaniye i potom parice dostavi Ordinarijatu.

Također, potrebno je Ordinarijatu dostaviti i Godišnje izviješće o radu kapelaniye za 2019. godinu, kao i Crkvenu statistiku vjerskog života kapelaniye za 2019. godinu (prema priloženom obrascu).

JB/RS

+ Jure Bogdan

Msgr. Jure Bogdan
vojni ordinarij u RH

Dostaviti:

1. Naslovu, svima
2. Pismohrana, ovdje

KLASA: 032-08/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-96
Zagreb, 28. studenoga 2019.

VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA

**PREDMET: 62. Međunarodno vojno hodočašće (PMI),
28. Hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja
u Lourdes 2020. godine,
- obavijest, daje se**

Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj organizira 28. Hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes.

Hodočašće će se održati od 12. do 19. svibnja 2020. godine i bit će uključeno u 62. međunarodno vojno hodočašće (62. PMI).

U Lourdesu hodočasnici mogu boraviti u hotelima ili vojnem kampu (taborski uvjeti smještaja).

1. Ukupna cijena za smještaj u hotelima (četiri puna pansiona i jedan polupansion) iznosi 2.350,00 kuna. Doplata za jednokrevetnu sobu iznosi 800,00 kn po osobi i to je potrebno navesti u obrazac prilikom prijave. Cijena za boravak u vojnem kampu iznosi 850,00 kuna. Smještaj u vojnem kampu predviđen je isključivo za pripadnike OS RH i MORH-a te pripadnike Interventne i Specijalne policije (MUP). Obvezna je prikrivna (maskirna) odora i oprema za taborski smještaj. (U privitku - Obavijest o taborskim uvjetima smještaja).

2. Zajednička fotografija, boravišna pristojba, putno zdravstveno osiguranje, akreditacija i službena oznaka 62. PMI-a uračunati su u cijenu.

3. Plaćanje je moguće izvršiti u više obroka, tako da je zadnji obrok uplaćen najkasnije do 01. travnja 2020. godine. To je nužno radi konačne prijave broja hodočasnika i pravodobne uplate Hotelskoj udruzi u Lourdesu te ispunjavanja obrasca za putno zdravstveno osiguranje.

Podaci za plaćanje (prema uplatnici u privitku):

Primatelj: Vojni ordinarijat u RH, Ksaverska cesta 12

IBAN: **HR5623400091100155761**

Model: **HR00 Poziv na broj: 2020-1-OIB hodočasnika**

Opis plaćanja: **Hodočašće u Lourdes 2020.**

4. Za sve hodočasnike djelatnike MORH-a, OS RH i MUP-a koji sudjeluju na 62. PMI-u u Lourdesu odobravaju se slobodni dani za vrijeme trajanja hodočašća prema Odluci Ministra obrane RH i Ministra unutarnjih poslova RH.

5. Svaki hodočasnik obavezan je ispuniti pojedinačno **Obrazac za prijavu** i dostaviti ga uz

potpis i ovjeru nadležne vojne / policijske kapelanije što žurnije u Vojni ordinarijat. Djelomično popunjeni obrasci ili bez potpisa odgovorne osobe (vojni ili policijski kapelan) neće se uzimati u obzir i smatrati prijavom.

Uplatnice, **odmah** nakon uplate potrebno je dostaviti u Vojni ordinarijat, (Ksaverska cesta 12, 10 000 Zagreb) ili faksirati u Ured Vojnog ordinarijata na broj faksa: 01/4670 662.

6. U slučaju odustajanja od putovanja potrebno je **odmah** javiti se u Vojni ordinarijat. Vojni ordinarijat osigurava povrat 80% uplaćenih sredstava za odjave koje **su pristigle do 07. travnja 2020. godine**. Opravdane zamjene već prijavljenih hodočasnika moguće su jedino uz odobrenje odgovornih osoba u Vojnom ordinarijatu.

7. Molimo Vas da u Vašim postrojbama i policijskim postajama provedete što bolju promidžbu za navedeno 28. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes i najkasnije do 01. travnja 2020. godine dostavite u Vojni ordinarijat točan broj i podatke o prijavljenim hodočasnicima prema obrascu u privitku.

Kontakt osobe za ostale informacije o organizaciji hodočašća su:

- bjn Ivica Krišto, Samostalni odjel za potporu VO u RH (za MORH i OS RH)
tel.: 01/45 68 640 (spec. 68 640)
- Mario Dokmanić, Samostalna služba za suradnju s VO u RH (za MUP)
tel.: 01/2426 525 (spec.: 26 525)
- gđa. Paula Kovačević, savjetnica u VO za međunarodnu suradnju
tel. 01/45 68 633 (spec. 68 633)
- Vladimir Krpan, osobni tajnik Generalnog vikara
tel. 01/4670 659 ili 01/4670 660 – kućni 106.

S poštovanjem,

don Marko Medo
don Marko Medo
generalni vikar

Privitak: - Plan putovanja

- Obavijest o taborskim uvjetima smještaja
- Obrazac za popis hodočasnika (MORH) i Obrazac za popis hodočasnika (MUP)
- Obrazac za prijavu hodočasnika
- Uplatnica.

Dostaviti:

Naslovu

Pismohrana, ovdje.

KLASA: 032-08/19-01/01
URBROJ: 512-07-19-97
Zagreb, 28. studenoga 2019.

VOJNIM I POLICIJSKIM KAPELANIMA

PREDMET: 62. međunarodno vojno hodočašće (PMI)

**28. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes 2020. godine,
smještaj u vojnem taboru,**
- obavijest, daje se

Za sve hodočasnike koji sudjeluju na 28. hodočašću hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdesu (62. PMI) u vremenu od 12. do 19. svibnja 2020. godine, a prijavili su se za smještaj u vojnem kampu - dajemo slijedeće obavijesti:

U vojni kamp mogu se prijaviti **isključivo djelatne vojne osobe i djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova (s pravom nošenja odore).**

U vojnem kampu spavanje je u šatorima, obvezatno je ponijeti vreću za spavanje, pokrivač i manji jastuk.

Za cijelo vrijeme boravaka u vojnem kampu obvezatno je nositi prikrivnu (maskirnu) odoru (ponijeti jaknu i kišnu kabanicu).

Za hodočasnike smještene u vojnem kampu dnevno su osigurana tri obroka (doručak, ručak i večera) kao i pribor za jelo.

Potrebito je ponijeti pribor za osobnu higijenu (uključujući i ručnike).

U vojnem kampu nije potrebno davati službe dežurstva, osim interno za hodočasnike hrvatskog izaslanstva.

Časnik odgovoran za hodočasnike hrvatskog izaslanstva smještene u vojnem kampu bit će određen po zapovijedi zapovjednika 28. hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes.

Svi hodočasnici smješteni u vojnem kampu dužni su pridržavati se odobrenog Plana putovanja i boravka 28. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes, kao i dobivenih uputa od zapovjednika vojnog kampa.

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti:

- Naslovu
- Pismohrana, ovdje

KLASA: 032-08/19-01/04

URBROJ: 512-07-19-79

Zagreb, 4. prosinca 2019.

VOJNIM KAPELANIMA

**PREDMET: Duhovne vježbe za djelatnike Ministarstva obrane RH i
pripadnike OS RH**
- obavijest, daje se

Za proljetni turnus duhovnih vježbi za 2020. godinu, Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj osigurao je smještaj i prehranu za djelatnike Ministarstva obrane i pripadnike Oružanih snaga RH, prema slijedećim lokacijama i rasporedu:

od 10. do 13. ožujka 2020. godine

- "Kuća Betanja" Veli Lošinj	27 osoba
- vojarna "Kovčanje" Mali Lošinj	33 osoba
- "Hotel Admiral" Vinkovci	27 osoba

od 17. do 20. ožujka 2020. godine

- "Kuća Betanja" Veli Lošinj	27 osoba
- vojarna "Kovčanje" Mali Lošinj	33 osoba
- "Hotel Admiral" Vinkovci	27 osoba

od 24. do 27. ožujka 2020. godine

- "Kuća Betanja" Veli Lošinj	27 osoba
- vojarna "Kovčanje" Mali Lošinj	33 osoba
- "Hotel Admiral" Vinkovci	27 osoba

Vojni ordinarijat će za svaku grupu odrediti mjesto održavanja vježbi, vodeći računa o traženjima vojnog kapelana i slobodnim terminima, a o čemu je potrebno u pisanim obliku rezervirati termin.

Prilikom odabira termina (zbog racionalizacije troškova prijevoza) potrebno je voditi računa da u istoj grupi budu djelatnici koji su po lokaciji iz istog mesta, ali nije obvezno da pripadaju istoj kapelaniji.

Kompletirane popise djelatnika, kao i linije-relacije (pravac kretanja) potrebno je dostaviti u Vojni ordinarijat najkasnije do 7. veljače 2020. godine radi pravovremene nabave autobusa pri Samostalnom sektoru MORH-a za javnu nabavu.

Pozivamo Vas da u svojim vojnim kapelijama i pripadajućim ustrojstvenim cjelinama izvršite pravovremenu i adekvatnu promidžbu za proljetni i jesenski turnus duhovnih vježbi, kako bismo uspješno organizirali i proveli ovu pastoralnu aktivnost Vojnog ordinarijata u RH. Također, molimo kapelane, voditelje vježbi da izvješća o provedenim vježbama u pisanim obliku dostave u Vojni ordinarijat.

Osoba za kontakt ispred Vojnog ordinarijata je vikar za pastoral Ministarstva obrane u RH,
don Slavko Rajić, telefon: 01/6631 318, mobitel: 098/16 32 359.

MM/MV

S poštovanjem,

don Marko Medo
generalni vikar

Dostaviti:

- Naslovu,
- Pismohrani, ovdje

Otpuštanje cenzure zbog pobačaja u 2020. godini

„Tko nešto poduzme radi pobačaja upada, ako dođe do učinka, u izopćenje unaprijed izrečeno“ (kan. 1398). No, Katekizam Katoličke crkve dodaje da „Crkva time ne kani suziti područje milosrđa. Ona iznosi na vidjelo težinu počinjenog zločina, nenadoknadivu štetu učinjenu ubijenom nevinom biću, njegovim roditeljima i cijelome društvu“ (br. 2272).

Prema općim kanonskim normama u izopćenje upadaju one katoličke osobe koje su svjesno i slobodno, fizički i moralno, sudjelovale u zločinu učinkovitog pobačaja. Redovitom vlašću mogu otpustiti cenzuru: ordinarij (tj. dijecezanski biskup, generalni i biskupski vikar i viši redovnički poglavari) u sakramentu ispovijedi i izvan njega; a samo u sakramentu ispovijedi svaki biskup i kanonik pokorničar (usp. kan. 1355, § 1; 508, § 1). Da bi vjernici u našoj biskupiji mogli lakše dobiti otpuštenje cenzure zbog pobačaja i zatim odrješenje od grejha, ovime prenosim odluku pape Franje koju je objavio u apostolskom pismu Misericordia et misera 20. studenog 2016. u br. 12: „podjeljujem od sada nadalje svim svećenicima, po snazi njihove službe, ovlast da daju odrješenje onima koji nešto poduzmu oko grejha pobačaja“, a kojom svim svećenicima koji imaju ovlast za ispovijedanje (jurisdikciju), a nije im prestala, daje ovlaštenje da vjernike koji su počinili grejhe i kazneno djelo pobačaja odriješe od grejha i cenzure izopćenja. Neka ispovjednici na primjeru način pokornicima predoče ozbiljnost i težinu počinjenog grejha te im, prema njihovim prilikama, odrede odgovarajuću spasonosnu pokoru.

✠ Jure Bogdan, biskup
vojni ordinarij u RH

Post i nemrs u 2020. godini

Katoličkim vjernicima preporučujemo post i molitvu kao dragocjeno sredstvo na putu zajedništva s Bogom i služenja braći ljudima.

POST I NEMRS obvezuju vjernike na Pepelnici i Veliki petak. Uzdržavanje od mesne ili druge hrane obvezuje na sve petke u godini, osim ako se petkom slavi neka svetkovina (kan. 1251).

NEMRS koji obvezuje svakog petka može se, osim u korizmi, zamijeniti – u cijelosti ili djelomično, drugim oblicima pokore, osobito karitativnim djelima, odricanjem od pića, pušenja, zabave, kao i vježbama pobožnosti (kan. 1253; Službene vijesti HBK, 1/ 1994., str. 10).

Zakon NEMRSA obvezuje one koji su navršili 14. godinu života, a zakon POSTA obvezuje sve punoljetne osobe do započete 60. godine života (kan. 1252).

U skladu s kanonskim odredbama podjeljujem za 2020. godinu oprost od nemrsa članovima obitelji i njihovim uzvanicima u slučajevima kad se petkom slavi vjenčanje ili neka druga obiteljska svečanost ili se žaluje zbog smrti (kan. 87).

✠ Jure Bogdan, biskup
vojni ordinarij u RH

Nakane za 2020. preporučene članovima Papine svjetske molitvene mreže

Apostolat molitve

Siječanj

Evangelizacijska: Promicanje svjetskog mira

Molimo da kršćani, sljedbenici drugih religija i svi ljudi dobre volje promiču mir i pravdu u svijetu.

Biskupska: Slušanje Božje riječi

Da Crkva, hodočasteći kroz svijet, bude ustrajna u slušanju Božje riječi te radosno živi mudrost evanđelja i svim ljudima očituje ljepotu Božjeg čovjekoljublja.

Veljača

Opća: Slušati vapaje migranata

Molimo da se čuju i razmotre vapaji naših braće i sestara migranata, žrtava kriminalne trgovine.

Biskupska: Čista savjest putokaz do Krista

Da nam svetost blaženoga Alojzija Stepinca i njegovo svjedočanstvo čiste savjesti budu putokaz u življenju istinske pritjelovljenosti Kristu, odanosti njegovoj Crkvi i otkrivanju novih puteva svetosti.

Ožujak

Evangelizacijska: Katolici u Kini

Molimo da Crkva u Kini ustraje u svojoj vjernosti Evanđelju i raste u jedinstvu.

Biskupska: Potreba za Božju milosrdnu ljubav

Da Božja milosrdna ljubav, očitovana u otajstvu križa, bude snaga obnovljenoga života naših zajednica, u brižnoj osjetljivosti prema siromašnima, osamljenima i svim potrebitima.

Travanj

Opća: Sloboda od ovisnosti

Molimo da se pomogne onima koji pate od ovisnosti i da ih se prati.

Biskupska: Radosno svjedočenje evanđelja

Da radost Kristova uskrsnuća ispunи Crkvu misionarskim oduševljenjem za naviještanje i svjedočenje evanđelja svima koji Krista ne upoznaše ili se od njega udaljiše.

Svibanj

Evangelizacijska: Za đakone

Molimo da đakoni, vjerni u služenju Riječi i siromašnima, budu okrepljujući simbol za cijelu Crkvu.

Biskupska: Zauzetost za rast Božjega kraljevstva

Da djeca i mladi, privučeni životom i otvorenosću naših župnih zajednica, pronađu u Crkvi mjesto zajedničkoga rasta u vjeri te budu zauzeti u izgradnji Božjega kraljevstva u sredinama u kojima žive.

Lipanj

Evangelizacijska: Put Srca

Molimo da svi koji trpe mogu pronaći svoj put u životu, dopuštajući da ih dotakne Isusovo Srce.

Biskupska: Vjernost Božjem pozivu

Da svećenici i po redovničkim zavjetima Bogu posvećene osobe radosno žive svoj poziv te se, otvoreni poticajima životvornoga Duha, zdušno predaju poslanju Crkvi i služenju Kristovu naumu spasenja.

Srpanj

Opća: Naše obitelji

Molimo da današnje obitelji budu popraćene ljubavlju, poštovanjem i vodstvom.

Biskupska: Otvorenost daru ljudskog života

Da naše obitelji žive u radosnoj otvorenosti daru života, a nositelji odgovornosti u zakonodavstvu, zdravstvu, odgoju i znanosti promiču kulturu života, poštujući dostojanstvo ljudskoga života od njegova začeća do prirodne smrti.

Kolovoz

Opća: Primorje

Molimo za sve one koji rade i žive od mora, među njima mornare, ribare i njihove obitelji.

Biskupska: Ljubav prema našoj domovini

Da žrtva onih koji su svoje života darovali za slobodu domovine urodi u svima nama ljubavlju prema istini o našoj povijesti, odgovornošću za napredak društva i razlogom za ostanak u domovini.

Rujan

Opća: Poštivanje resursa planete

Molimo da se resursi planeta ne pljačaju, već da se dijele na pravedan i dostojan način.

Biskupska: Odgoj i obrazovanje

Da nastojanja u odgoju i obrazovanju budu usmjerena prema cijelovitome razvoju ljudske osobe, čuvajući vrjednote utkane u temelje našega narodnoga bića i kulture.

Listopad

Evangelizacijska: Poslanje laika u Crkvi

Molimo da kršteni laici, osobito žene, mogu više sudjelovati u područjima odgovornosti u Crkvi.

Biskupska: Zagledanost u lik i uzor BDM

Da, zagledani u dragi lik Majke Gospodinove, slijedimo njezin primjer poučljivosti i pouzdanje vjere te ponizno spoznajemo i spremno prihvaćamo poslanje koje nam povjerava nebeski Otac.

Studeni

Opća: Umjetna inteligencija

Molimo da napredak robotike i umjetne inteligencije uvijek služi čovječanstvu.

Biskupska: Oslobađajuća snaga Krista uskrasnolog

Da svi koji su zarobljeni zemaljskim brigama, strahovima i ovisnostima otkriju snagu oslobođenja koje izvire iz Kristove pobjede nad smrću.

Prosinac

Evangelizacijska: Za molitveni život

Molimo da naš osobni odnos s Isusom Kristom bude hranjen Božjom riječju i životom molitve.

Biskupska: Obiteljska molitva

Da u našim obiteljima poraste duh ljubavi i požrtvovnosti, oplemenjene zajedničkom obiteljskom molitvom, te obitelji budu snaga obnove čitavoga društva.

DEKRETI I IMENOVANJA

don Ivan Grinišin imenovan je policijskim kapelanom Policijske kapelaniye „sveti Nikola biskup“ u PU krapinsko-zagorskoj s danom 1. studenoga 2019. godine (KLASA: 805-03/19-07/01, URBROJ: 512-07-19-54, od 14. listopada 2019.).

don Branimir Projić imenovan je vojnim kapelanom za 5. HRVCON eFPBG-USA u Republici Poljskoj s danom 25. listopada 2019. godine (KLASA: 805-03/19-07/01, URBROJ: 512-07-19-55, od 18. listopada 2019.).

o. Jozo Mravak, OP imenovan je za v.d. kapelana Vojne kapelaniye sv. Nikola biskup u ZHRM u Splitu i za v.d. dekana Splitskog vojnog dekanata, za vrijeme trajanja operaci-

je 5. HRVCON eFPBG-USA u Republici Poljskoj na koju je poslan vojni kapelan i dekan don Branimir Projić, s danom 25. listopada 2019. godine (KLASA: 805-03/19-07/01, URBROJ: 512-07-19-56, od 18. listopada 2019.).

don Vjekoslav Vidaček imenovan je dekanatskim zapisničarom Varaždinskog policijskog dekanata s danom 1. prosinca 2019. (KLASA: 805-03/19-07/01, URBROJ: 512-07-19-60, od 25. studenoga 2019.).

mr. sc. Karolina Pralas Puljić razriješena je službe ekonoma Vojnog ordinarijata u RH s danom 30. studenoga 2019. godine (KLASA: 805-03/19-07/01; URBROJ: 512-07-19-61, od 30. studenoga 2019.).

IZVJEŠĆA I DOGAĐAJI

28. obljetnica oslobođenja požeške vojarne

U utorak 17. rujna svečano je obilježena 28. obljetnica oslobođenja požeške vojarne i Dan hrvatskih branitelja Požeško-slavonske županije. Svetu misu zadušnicu u kapeli sv. Ivana Krstitelja u vojarni 123. brigade Hrvatske vojske predvodio je vojni kapelan don Željko Volarić.

Obljetnici su prisustvovali izaslanik predsjednice RH i vrhovne zapovjednice Oružanih snaga RH Kolinde Grabar-Kitarović i ministra hrvatskih branitelja Tome Medveda, umirovljeni general zborna Josip Lucić, zatim izaslanik predsjednika Vlade Andreja Plenkovića i potpredsjednika Vlade i izaslanik ministra unutarnjih poslova RH Davora Božinovića, pomoćnik ministra unutarnjih poslova Cvjetko Obradović, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane Da-

mira Krstičevića, brigadir Zlatko Radočaj, izaslanik Zapovjedništva za potporu general bojnika Mladena Fuzula, zapovjednik vojarne 123. brigade, pukovnik Mato Tomašević, požeško - slavonski župan Alojz Tomašević, načelnik PU požeško-slavonske Željko Grgić dogradonačelnik Požege Ferdinand Troha, ostali gradonačelnici i općinski načelnici s područja Požeško-slavonske županije, obitelji poginulih, umrlih i nestalih hrvatskih branitelja, hrvatski branitelji te predsjednici braniteljskih udruga proisteklih iz Domovinskog rata. Pripadnici Hrvatske vojske i policije položili su vijence i zapalili svijeće uz spomenik poginulim braniteljima na Trgu 123. brigade.

Obilježavanje je završilo svečanom akademijom u Gradskom kazalištu Požega.

28. godišnjica pogibije redarstvenika u Hrvacama

U Hrvacama je 17. rujna obilježena 28. godišnjica pogibije policijskih službenika i redarstvenika Ante Škoko, Kažimira Abramovića, Zorana Bočine, Ivice Grubača, Bogoslava Lukića, Jakova Topića, Dušana Cvrlje, Mira Milanovića i Ante Radana koji su 1991. godine dali svoje živote braneci domovinu. Svečano obilježavanje započelo je svetom misom u crkvi Svih Svetih koju je predslavio don Hrvoje Relja a koncelebrirali su don Marko Trogrlić i fra Neven Pavlinušić, župnik u Hrvacama.

Uz članove obitelji poginulih redarstvenika na svetoj misi sudjelovali su Ivica Franić, načelnik Sektora policije, Slobodana Marendić, načelnik Sektora za granicu, zapovjednik Specijalne jedinice policije Split Ante Vugdeš, načelnica Diana Jakšić i načelnik Nediljko Garac, te načelnici policijskih postaja PP Sinj, PGP Imotski i PGP Trilj. Također, obilježavanju su nazočili Damir Gabrić, izaslanik

Splitsko-dalmatinske županije, načelnik općine Hrvace gospodin Dinko Bošnjak, gradačelnica Grada Sinja gospođa Kristina Križanac i izaslanstvo Grada Vrlike, te članovi brojnih braniteljskih udruga. Na svetoj misi pjevala je policijska klapa Sveti Mihovil.

Nakon svečane mise na spomeniku koji je u Hrvacama podignut u čast svim poginulim redarstvenicima, vijence su položili i svijeće upalili članovi obitelji, izaslanstvo PU splitsko-dalmatinske, predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, općine Hrvace, grada Sinja, grada Trilja i predstavnici brojnih braniteljskih udruga. Cvijeće je položeno i svijeće upaljene i na spomeniku redarstvenicima koji su bili dio specijalne policije, ali i na ostale spomen ploče podignute u čast poginulih redarstvenika.

Svečano obilježena 28. obljetnica ustanovljenja Hrvatske ratne mornarice

Dana 19. rujna u Dubrovniku je svečano obilježena 28. obljetnica ustanovljenja Hrvatske ratne mornarice. Svečanost je započela u 16.15 sati na dubrovačkom gradskom groblju Boninovo. Podno Središnjeg križa izaslanstva Hrvatske vojske i grada Dubrovnika položila su vijenace i zapalila svijeća za sve poginule u Domovinskom ratu. Uslijedio je obred polaganja vijenca u more za sve poginule hrvatske mornare. U uvali Danče, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov položio je lovorov vijenac u more za sve poginule hrvatske mornare.

U dubrovačkoj katedrali Velike Gospe, vojni biskup msgr. Jure Bogdan predslavio je misu za poginule i umrle hrvatske branitelje u koncelebraciji s dubrovačkim biskupom

msgr. Matom Uzinićem, generalnim vikarom don Hrvojem Katušićem i vojnim kapeljima. Misnom slavlju prisustvovali su načelnik Glavnog stožera OS RH general zbora Mirko Šundov, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice komodor Ivo Raffanelli, gradonačelnik Mato Franković sa suradnicima, časnici i dočasnici HRM-a te brojni vjernici grada Dubrovnika. Liturgijsko pjevanje predvodila je klapa HRM-a „Sveti Juraj“.

Msgr. Jure Bogdan je počeo homiliju ovim riječima: „Ljubav i poštovanje prema poginulim i preminulim hrvatskim braniteljima, povodom dvadeset i osme obljetnice obilježavanja ustanovljenja Hrvatske ratne mornarice, okupili su nas u katedralnu crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo,

u gradu svetoga Vlaha Dubrovniku. U sklopu proslave Dana hrvatske ratne mornarice kao i u drugim istaknutim danima i proslavama u našoj Domovini, molitveni spomen na poginule i preminule hrvatske branitelje zauzima istaknuto mjesto. Pohod njihovim grobovima, spomen obilježja po našim selima i gradovima, paljenje svijeća i polaganje cvijeća, molitve, cvijeće na moru, rijekama i jezerima diljem Lijepe naše, znak su naše duboke povezanosti s onima koji su prošli 'vrata smrti', koji su prešli na drugu stranu, na drugu obalu. Slavlje euharistijske žrtve za njihove duše u katedralama, svetištima i župnim crkvama, znak su našeg duhovnog zajedništva i povezanosti s njima".

Pozdravio je mjesnog biskupa msgr. Matu Uzinića i sve okupljene svećenike i vjernike te se spomenuo idealizma devedesetih godina koji je prožimao Hrvatsku u obrani vlastite slobode i neovisnosti, kao i međusobne solidarnosti, povezanosti, složnosti. „Velikodušnost, požrtvovnost, časno izvršavanje

vlastite zadaće i pod cijenu vlastitoga života trajne su vrijednosti koje crpimo iz spomena na ljudе i događaje prije 28 godina! Na tome smo im zahvalni. Ovaj grad i kraj su platili visoku cijenu slobode.“

Potom je vojni ordinarij protumačio pročitani evanđeoski ulomak o ženi grešnici koja se našla u kući farizeja Šimuna prilikom svečanog objeda te je počela Isusu suzama prati noge. Sustolnici i domaćin su znali da je ona javna grešnica, a to što je Isus nije otjerao za njih je bio znak da on nije prorok. Nastala je vrlo delikatna situacija. Žena je Isus iskazala duboko poštovanje, dok je domaćin Šimun procjenjivao izvanjski i o ženi i o Isusu.

„On zapravo ne zna tko je Isus, jer on i njega procjenjuje i potcjenjuje svodeći ga na svoju vlastitu viziju proroka. Gostoljubivost ovog farizeja se tako očituje neiskrenom, vođena je nekom računicom, pukom znatiželjom i bez iskrenog poštovanja koje bi trebao ukazati gostu - Isusu. (...)

Farizeju izmiče Božje djelovanje koje uvijek prethodi ljudskom djelovanju, Božji darovi koji uvijek prethode čovjekovoj spoznaji o onomu tko je on i o onomu što mu je darованo. Farizej je uvjeren da on nešto daruje Isusu i da od Isusa nema što primiti jer mu ništa ne duguje”, rekao je vojni biskup.

Biskup Bogdan je potom pojasnio stav žene grešnice koja je svjesna da je od Isusa primila mnogo jer je njezin dug bio golem. Ona je spoznala da je to što može darovati Isusu tako malo i tako skromno u odnosu na ono što je zadobila i što joj je Isus darovao, a darovao joj je oproštenje grijeha.

„Ženi grešnici su oprošteni grijesi mnogi, jer je mnogo ljubila”, istaknuo je biskup. „Njezine geste ljubavi izviru iz spoznaje u vjeri da joj je oprošteno. Oproštenje koje joj je Isus darovao urodilo je ovim njezinim postupcima. (...) Nisu njezini postupci bili uzrokom

Isusova oproštenja, nego je oproštenje uzrokovalo ovakve njezine postupke. A takva je spoznaja kod ove žene bila moguće jer je vjerovala u Isusa. (...) Samo pogled na neizmjernu ljubav Božju koja nam oprاشta i koja nas opravdava, čini da se iz našeg srca izdigne odgovor ljubavi koja Bogu daje ono najbolje i najdragocjenije što može dati. Inače nam prijeti opasnost da i mi poput farizeja mislimo da smo mi oni koji Bogu nešto darujemo, te da tako zapravo potvrdimo da ljubimo same sebe a da Boga zapravo uopće ne ljubimo”, naglasio je biskup Bogdan.

Skrenuo je pozornost kako možemo zadowoljiti svu formu kršćanskog života, ali da u svemu tome izostane istinska duboka povezanost s osobom Isusa Krista, da nema one vjere koju je Isus prepoznao u srcu žene grešnice. Poželio je da svakoga prožima takva vjera.

Duhovne vježbe za svećenike Vojnog Ordinarijata

Od utorka, 17. rujna do petka 20. rujna 2019. pri hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke za sve svećenike u službi Vojnog ordinarijata - vojne i policijske kapelane - održane su duhovne vježbe. Voditelj je bio prof. dr. sc. don Mladen Parlov, profesor na katedri moralnog i dogmatskog bogoslovija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Okupljanje svih sudionika na godišnje duhovne vježbe koje se redovito održavaju u rujnu započelo je u kasnim poslijepodnevnim satima u utorak, 17. rujna. Duhovne vježbe otvorene su zazivom Duha Svetoga, nakon čega je uslijedila pozdravna riječ vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana upućena svim okupljenim svećenicima i voditelju prof. Parlovu kojem je na poseban način zahvalio jer se, unatoč brojnim obvezama, spremno odazvao da bude voditelj ovogodišnjih

duhovnih vježbi za svećenike koji diljem Hrvatske služe u specifičnoj i zahtjevnoj službi vojnih i policijskih kapelana. Biskup Bogdan je svima zaželio plodne dane molitve i sabranosti te obnovu snage za daljnje svećeničko služenje.

Prvo uvodno razmatranje na predlošku evanđeoskog teksta o izgubljenoj i nađenoj ovci te o izgubljenoj i nađenoj drahmi, prof. Parlov je posvetio govoru o Božjem milosrđu. Naglasio je važnost potpunog predanja u traženju Božje volje, usmjeravanju svega sebe prema Gospodinu, oživljavanju svijesti uvijek iznova. Naglasio je da svatko tko vrši svećeničku službu, uvijek je vrši u snazi Duha koji je ujedno i temeljni zakon našega kršćanskog življenja. U tom smislu nužno je potrebno tražiti šutnju kao preduvjet za osluškivanje Duha Svetoga u vlastitom životu. Šutnja uvijek pomaže ući u nutrinu,

osluškivati što to Duh govori želeći se iznova predati njegovu vodstvu sa zahvalnošću za sve primljene darove.

Tijekom slijedećih dana u prijepodnevnim i poslijepodnevnim satima održana su i ostala razmatranja, na temelju Božje Riječi, posvećena pobožnosti koja je plod ponajprije Božje ljubavi, ali i čovjekova odgovora na istu, zatim spremnosti da se uvijek iznova uči i nauči moliti. Prof. Parlov je rastumačio poimanje temeljne strukture kršćanske molitve, njezina mjesta u životu svakog vjernika – kršćanina, a svećenika napose, kao i dinamiku molitve onako kako je promatra, shvaća i razlaže kršćanska katolička duhovnost i tradicija. Na osobit način je istaknuo važnost jačanja svi-

jesti o tome da je svaki svećenik pozvan biti suradnikom Duha Svetoga u izgradnji njegova tijela - Crkve te da je baš Duh Sveti glavni djelatnik u tom djelovanju. Od svakoga koji je primio svećeničku službu služenja činom primanja Sv. reda trajno se zahtjeva povjerenje Duhu i predanje Duhu, što uvijek znači i rast u poniznosti i rast u ljubavi. Jedno od razmatranja bilo je posvećeno odnosu svećenika prema svećeničkoj službi koja se očituje u službi posvećivanja, tj. odnosu prema sv. sakramentima, službi poučavanja – navještaju i tumačenju Božje Riječi te službi upravljanja.

Voditelj je naglasio da bi svaki svećenik Riječ Božju trebao učiniti programom vlastitog

svećeničkog života, a kod slavljenja svetih tajni uvijek imati živu svijest o tomu da preko njih upravo svećenik donosi Božju svetost ovomu svijetu. Konačno, istaknuo je prof. Parlov da kod službe upravljanja koju svećenik izvršava valja uvijek bdjeti nad opasnošću koja je trajno aktualna, a to je ona koja zavodi u osjećaj vlastite nadmoći i vlasti nad tuđim životima, kojoj se svaki svećenik treba suprotstaviti poniznom sviješću o tome da on doista nema ništa što nije primio, da je on samo sluga slugu Božjih koji je pozvan tajno razvijati karizmu duhovnog očinstva daleko od bilo kakvih osjećaja superiornosti kakve poima i prakticira ovaj svijet.

Voditelj duhovnih vježbi također je progovorio u svojim razmatranjima o Blaženoj Djevici Mariji te njezinu mjestu i ulozi u identitetu katoličkog vjernika, a svećenika napose. Naglasio je kako su svećenici na osobiti način Mariji posvećeni, ističući euharistijsku povezanost s onom koja je na Kalvariji bila povjerena Ivanu, a to znači na poseban način svakom Kristovu svećeniku. Tako je svaki svećenik trajno pozvan uvijek iznova uzimati Mariju u svoj život i uvijek iznova izvršavati Kristov nalog i zadaću: „Evo ti majke!“

U ovom je dijelu na poseban način bilo govor o učiteljstvu Crkve, napose o koncilskom dokumentu *Presbiterorum Ordinis te apostol-*

skoj pobudnici sv. Ivana Pavla II *Pastores dabo vobis*. Voditelj je zaključio da je za svakog svećenika odanost Mariji izvor bogatih nadahnuća za njegovo ministerijalno svećeništvo kako to uvijek naglašava katolička tradicija i veliki svetački likovi Crkve. U njihovom slučaju trajno vrijedi: „O Mariji nikad dosta!“

Uz razmatranja i svakodnevno slavljenje sv. mise, svećenici su zajedno s voditeljem moli li *Službu časova*.

U srijedu navečer na bistričkoj Kalvariji su molili zajednički Križni put za koji su pripravili kraća razmatranja i molitve povezavši ih sadržajno s hodom hrvatskog naroda kroz njegovu tešku, ali Bogu i Katoličkoj crkvi vjernu povijest. U četvrtak navečer u kapelici sv. Petra imali su zajednički sat Euharistiskog klanjanja kojeg je animirao prof. Parlov.

Duhovne vježbe završile su u petak, 20. rujan zajedničkom zahvalnom sv. misom. Generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo srdačno je zahvalio prof. Mladenu Parlovu u ime vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana, vikara za pastoral MUP-a i MORH-a te svih nazočnih svećenika. Svi koji su sudjelovali na duhovnim vježbama imali su prigodu da se, kroz razmatranja koja su slušali te kroz zajedničku i osobnu molitvu, otvore nadahnucima Duha Svetoga.

**Sveta misa povodom svečane prisege
17. naraštaja kadeta HVU-a**

Uoči polaganja prisege 17. naraštaja kadeta Hrvatskoga vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", 20. rujna 2019., u crkvi Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta u Kninu vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan predslavio je svetu misu. U koncelebraciji s njime bio je vojni kapelan pri HVU-u o. Zoran Vujičić, DI. Uz kadete svetoj misi nazočili su zapovjednik HVU-a general bojnik Mate Pađen te načelnik Centra vojnih škola „Petar Zrinski“ brigadir Damir Stručić.

Msgr. Jure Bogdan čestitao je pripadnicima 17. naraštaja kadeta i njihovim obiteljima na dosadašnjoj formaciji, izboru vojnog poziva i prisezi koju će sutra položiti. Zaželio im je također da se ostvare u zvanju koje su izabrali. U subotu, 21. rujna, u Kninu, svečanu prištu domovini položilo je 122 kadeta. Svečano-

sti su nazočili izaslanik predsjednika Vlade, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, izaslanik predsjednice Republike Hrvatske i njezin savjetnik za obranu i nacionalnu sigurnost Zrinko Petener, izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora Darija Puljić, zamjenica župana Šibensko-kninske županije, načelnik Glavnog stožera OS RH general zbora Mirko Šundov, zamjenik načelnika GS general-pukovnik Drago Matanović, savjetnici ministra i zapovjednici grana OS RH, gradonačelnik grada Knina Marko Jelić, predstavnici akademске zajednice, predstavnici vojno diplomatskog zbora i drugi. Svečanoj prisezi nazočio je i vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, vojni kapelan pri HVU-u o. Zoran Vujičić, DI te fra Josip Gotovac, župnik i gvardijan u Kninu.

Apostolski nuncij msgr. Giorgio Lingua pohodio Vojni ordinariat

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup msgr. Giorgio Lingua pohodio je u utorak 24. rujna 2019. godine Vojni ordinariat u RH. U zgradi Ordinarijata nuncija je primio vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan. U pratnji Nuncijska bio je savjetnik u Nunciaturi msgr. Janusz Stanisław Błachowiak. Vojni ordinarij je upoznao nuncija s djelovanjem Vojnog ordinarijata u RH.

Apostolski nuncij msgr. Giorgio Lingua, rođen je 1960. u Fossanu (Cuneo) u Italiji. Za svećenika biskupije Fossano zaređen je 1984.

U diplomatsku službu Svete Stolice stupio je 1992. godine. Dosad je obavljao diplomatsku službu u apostolskim nunciaturama u Obali Bjelokosti, Sjedinjenim Američkim Državama, u Državnom tajništvu Svete Stolice u Odjelu za odnose s državama, u Apostolskoj nunciaturi u Italiji i u Srbiji. Apostolskim nuncijem u Iraku i u Jordanu imenovan je 2010., a 2015. nuncijem na Kubi. Papa Franjo imenovao ga je 22. srpnja 2019. apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj. U Hrvatsku je doputovao 20. rujna o.g.

Predavanje polaznicima Ratne škole

Biskup vojni ordinarij u Republici Hrvatskog msgr. Jure Bogdan održao je u srijedu, 25. rujna 2019. predavanje polaznicima 22. naraštaja Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ na Hrvatskom vojnem učilištu „Dr. Franjo Tuđman“ (HVU) predavanje. Msgr. Bogdana na HVU dočekao je zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta general-bojnik Mate Pađen.

Biskup vojni ordinarij govorio je na temu: „Međunarodni ugovori između Svetе Stoli-

ce i Republike Hrvatske“. Nakon predavanja odgovarao je na njihova pitanja te se upisao u knjigu dojmova Ratne škole.

Osim polaznika Ratne škole, predavanju su nazočili vojni kapelan na HVU pater Zoran Vujčić DI, nastavnik Međunarodnih odnosa brigadir Slobodan Čurčija i načelnik Ratne škole brigadir Mijo Kožić.

Sveti Mihael arkanđeo na HVU

Povodom blagdana sv. Mihaela arkanđela zaštitnika Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ i početka akademske godine na istome, vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, u srijedu, 25. rujna, u 17.00 sati, u crkvi sv. Antuna Padovanskoga na Svetome Duhu, služio je sv. misu za polaznike, profesore, nastavnike, instruktore i zapovjednike. U zajedništvu s vojnim biskupom sv. misu su slavili gvardijan franjevaca konventualaca na Svetome Duhu fra Tomislav Glavnik OFM Conv., župnik župe fra Roko Bedalov, vikar za pastoral u MORH-u vojni kapelan don Slavko Rajić, vojni kapelan don Željko Savić i vojni kapela HVU-a p. Zoran Vujičić DI. Biskup je pozdravio sve djelatnike HVU-a i pozvao na molitvu za novu akademsku godinu, za blagoslov, napredak, uspjeh i sreću kako polaznika tako i profesora. U prigodnoj propovijedi protumačio je tko su anđeli, tko su anđeli za nas i što to mi vjerujemo o anđelima. Što nam Božja riječ i tradicija Crkve govori o anđelima. Anđeli su sluge Božje, poslanici Božje Riječi, oni su naši čuvari. Sv. Mihovil Arkanđeo je zaštitnik Božjeg naro-

da, on prati naše duše u nebo, bori se protiv zla. U borbi protiv zla anđeli su pobjednici. U susretu Isusa i Natanaela prepoznajemo susret „maloga čovjeka“ i Boga. Isus je prepoznao Natanaela, on poznaje svakoga od nas u dušu i uvijek je spreman da nas susrete. Važno je u srcu biti otvoreni jedni prema drugima, međusobno se prepoznavati, biti prijatelji spremni na suradnju, iskrenost i pravednost, da u nama raste čovještvo, vrednote razumijevanja, praštanja i mira, da živimo svoj život odgovorno i da na njega gledamo optimistično, da razvijamo svoje talente i sposobnosti, da iskoristimo dar koji nam je dan, i da budemo dar drugima.

Evangelje naviješta Isusa Krista, Učitelja, Život ne kao formule i naučeno napamet znanje nego kao onoga koji cjelovito zahvaća i formira osobu da bi se ona suočila njemu. Biskup je progovorio i o žrtvi i požrtvovnosti naših branitelja koji su stali na branik naše domovine i sve okupljene pozvao na suprostavljanje zlu, grijehu da budemo promicati dobra u ovome svijetu.

Svečano obilježena 28. obljetnica prve vojne akcije oslobođanja Požeštine od agresora

U četvrtak 26. rujna kod spomen-obilježja poginulim hrvatskim braniteljima u Kamenkoj obilježena je 28. obljetnica prve vojne akcije oslobođanja Požeštine od agresora. Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća odana je počast poginulim hrvatskim vitezovima. Don Željko Volarić vojni kapelan požeške kapelani "Sveti Ivan Krstitelj" izmolio je molitvu za poginule pripadnike Zbora narodne garde 63. A, samostalne bojne i 4. bojne 108. brigade ZNG-a Slavonski Brod.

U povodu ove obljetnice, organiziran je 6. memorijalni maraton od Trga 123. brigade u Požegi do spomen-obilježja u Kamenskoj, u dužini 25 km, a dolaskom sudionika maratona počelo je svečano obilježavanje. Uz izaslanstvo obitelji poginulih, sudjelovala su

izaslanstva Koordinacije braniteljskih udruženja proisteklih iz Domovinskog rata Požeško-slavonske županije, Grada Požege, Grada Lipika. Vijence su položili pripadnici vojarne 123. brigade HV Požega s zapovjednikom pukovnikom Matom Tomaševićem, dočasniči požeške Dočasničke škole, s pukovnikom Zdenkom Šakotom, predstavnici općina Brestovac, Jakšić i Velika, Policijske uprave požeško-slavonske, 123. brigade, Ureda za obranu, Državne uprave i područne jedinice hrvatskih branitelja, Osnovne škole Dragutina Lermana iz Brestovca, 6. memorijalnog maratona i ostali.

Učenici brestovačke osnovne škole sa svojim zborom i tamburaškim sastavom izveli su državnu himnu i prigodan glazbeno-recitatorski program.

Dan policije proslavljen u Zaboku

Generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo u koncelebraciji policijskog kapelana don Branka Čagelja i župnika Marijana Culjaka slavio je misu u srijedu 25. rujna u župnoj crkvi Sv. Jelene Križarice u povodu blagdana sv. Mihaela.

Na misi su bili djelatnici Policijske uprave krapinsko-zagorske te članovi obitelji, rodbina i prijatelji poginulih i nestalih redarstvenika, koji su stradali u Domovinskom ratu i župljani župe. Pozdravljajući okupljene, Čagelj je pozvao vjernike da se u molitvama sjete pokojnih hrvatskih branitelja koji su položili život za domovinu i s kojima se nalaze u zajedništvu slaveći euharistiju koja je svojevrstan susret čitave Crkve, živuće i one proslavljene u vječnosti.

U propovijedi je generalni vikar Medo zaželio svima da im sveti Mihael bude zagovornik, pomoćnik i poticatelj da u svakodnevnom životu budu milosrdni prema bližnjem, osobito onima koji su u nevolji, te da usmjeravaju život prema najvećoj vrijednosti, a to je Bog. „U životu i djelovanju oslanjajte se na svoju savjest koju je potrebno izgrađivati na ispravan način u suglasju s duhovnim vrijednostima“, potaknuo je Medo, pojasnivši da je savjest u čovjeku svojevrstan policijac u njemu koji ga upozorava što je dobro, a što nije.

Na kraju misnoga slavlja župnik Culjak podsjetio je na značenje Mihaelova imena 'Tko je kao Bog?' koje je za kršćane i danas važno i aktualno, osobito u vrijeme kada se sve relativizira i govori da je sve jednako vrijedno i dobro. Policajcima je čestitao njihov dan i zaželio što manje posla u održavanju reda i sigurnosti, a svima okupljenima zaželio je da, po savjeti kao svom osobnom policajcu, budu oni koji će pridonijeti da bude što manje zla, nasilja i nepoštivanja zakonskih propisa, a što više Božjeg reda u svakodnevnom životu i radu kojima kao kršćani izgrađuju društvo. „Svi mi zajedno trebamo se truditi izgrađivati društvo da bude što bolje i poštene, s više ljubavi, mira, blagostanja i životnog zadovoljstva“, poručio je župnik Culjak uoči završnog blagoslova.

U sklopu obilježavanja Dana policije i njezinog zaštitnika sv. Mihovila, kraj spomenika poginulim pripadnicima MUP-a ispred zgrade Policijske uprave krapinsko-zagorske u Zaboku, položen je vijenac, a izaslanstva su zapalila svijeće. Počast poginulima, između ostalih, odali su krapinsko-zagorski župan Željko Kolar, načelnik PU krapinsko-zagorske Darko Car, gradonačelnik Zaboka Ivan Hanžek te članovi obitelji poginulih policijaca. (IKA)

U Zemunu obilježen Dan vojne kapelaniјe

U vojarni „Pukovnik Mirko Vukušić“ u Zemunu 27. rujna proslavljen je blagdan sv. Gabrijela Arkandela i Dan vojne kapelaniјe. Misno slavlje predvodio je fra Žarko Relota OFM u zajedništvu s kapelanom vojne kapelaniјe „Sv. Gabrijel Arkandeo“ o. Ivom Topalovićem SVD. Obilježavanju Dana vojne kapelaniјe nazočili su pripadnici postrojbi hrvatske vojske iz zemuničke vojarne, a misno slavlje je uveličao zbor Župe Svetog Petra - Ploča kod Zadra.

Fra Žarko Relota izrazio je zadovoljstvo što može biti danas u vojarni u Zemunu te s pripadnicima hrvatske vojske podijeliti ove slavljeničke trenutke. U svojoj je propovijedi govorio o važnosti i nauku Katoličke cr-

kve o arkandelima, kao posebnim bićima što nam kazuju da nas Bog nikada neće napustiti. „Bog je preko Arkandela Gabrijela poručio čovječanstvu da je uvijek uz nas, da nam pruža zaštitu. Svi u životu tražimo nekakvu zaštitu. A zaštitu treba tražiti od Boga koji nam je uvijek pomoći i utjeha. Preko Arkađela Gabrijela Bog nam šalje poruku kako biti istinski čovjek.“, rekao je fra Relota.

Riječima: „Hvala vam što ste našli vremena biti danas ovdje na misi, što ste došli biti uz Krista koji želi čovjeku obznaniti dobro i otvoriti mu vrata za ono što traje vječno.“, o. Topalović se zahvalio fra Žarku i svima koji su došli u zajedništvu proslaviti Dan svoje kapelaniјe.

Obilježena 28. obljetnica osnivanja GS OS RH

U kapelici "Sv. Ivana Pavla II." u ministarstvu obrane RH u petak, 27. rujna 2019. godine generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH don Marko Medo predvodio je svetu misu povodom obilježavanja 28. obljetnice osnivanja Glavnog Stožera Oružanih snaga RH u koncelebraciji s vojnim kapelanom p. Zrinkom Nikolićem SMM.

Obilježavanju 28. obljetnice osnivanja GS OS RH nazočio je potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zboru Mirko Šundov, direktor Glavnog stožera OS RH viceadmiral Robert Hranj, državni tajnik Tomislav Ivić i mnogobrojni generali, časnici, dočasnici, službenici i namještenici.

U propovjedi je don Marko Medo, riječima psalmista „Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud se muče graditelji.“ pozvao okupljene da otvore svoja srca Božjim poticajima. Potrebno je i danas izgrađivati naše društvo i ljude, kao što smo to učinili i pred 28 godina ustrojavanjem institucija, i njihovim razvijanjem. Takvu obljetnicu danas slavimo. Svi

tih godina mogli smo zamijetiti Božju prisutnost, posebno u vremenima kada su sile tame zatamnile ljudske osjećaje i postupke. Društvo moramo vratiti vječnim moralnim vrednotama kako bismo mogli i danas čuti Božje poticaje koji nas usmjeruju prema Isusu Kristu. Citirao je aglikanskog televizijskog novinara koji je napisao da je „nezadovoljan lažnim vrijednostima ovoga svijeta i kako je shvatio da "postoji samo jedna" alternativa: onaj program koji je izrečen pred 2000. godina na Galilejskom moru i na brežuljku Golgota... S Bogom se nikad ne gubi, čak ni tada kad sve izgleda izgubljeno. Stoga se ne trebamo plašiti uzeti danomice svoj Križ. Tako smisao dobivaju naša trpljenja, a u konačnici je Gospodin taj koji kuću gradi. Gospodin nas je pozvao da u zajedništvu nastavimo izgrađivati ovu instituciju.

Na kraju svetog misnog slavlja vojni kapelan p. Zrinko čestitao je svim nazočnim obljetnicu osnivanja istaknuvši da zajedništvo, međusobni dijalog i poštovanje, hrabrost i vjera čine i nemoguće stvari mogućima.

Proslava blagdana sv. Mihovila i Dana policije u Policijskoj akademiji

Povodom proslave blagdana sv. Mihovila i Dana policije, u petak, 27. rujna 2019. godine, slavljena je sveta misa koju je u kapelici sv. Mihovila na Policijskoj akademiji predvodio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u zajedništvu s policijskim kapelanima: p. Ivicom Horvatom, don Željkom Rakošcem i domaćinom biskupskim vikarom za MUP fra Franom Musićem OFM.

Misnom slavlju nazočili su glavni ravnatelj policije Nikola Milina i članovi njegovog kollegija, izaslanstvo Ministarstva unutarnjih poslova: državni tajnici Terezija Gras, Žarko Katić i Ivica Obradović, pomoćnik ministra Ante Delipetar, glavna tajnica Sanda Šimić Petrinjak, general Mladen Markač, svi načelnici Policijskih uprava, načelnik Policijske

akademije Dubravko Novak sa suradnicima, voditelj Samostalne službe za suradnju s VO Mario Dokmanić sa suradnicima, te djelatnici i polaznici Policijske akademije.

U prigodnoj propovijedi Vojni ordinarij osvrnuo se na knjigu Otkrivenja (Otkr. 12, 7-12a) u kojoj je Mihael Arkandeo opisan u puni i snazi svog poslanja, rata protiv Sotone, „zmaja“, koji zavodi nastanjenu zemlju. To je boj jednog anđela protiv sveopćeg, univerzalnog zla, u kojem se Mihael, poglavica anđela, dijeli od Lucifera, te ostaje trajno vjeran Bogu.

Upravo to je razlog zbog kojeg je papa Pijo XII. 1949. godine Mihaela proglašio zaštitnikom redarstvenika, policije, snaga reda, jer

se oni svakodnevno stavlju u službu dobra, nasuprot zlu i djelima tame, štite javni red i mir i ljude od raznih nevolja.

Prisutnim policajkama i policajcima Vojni ordinarij je poručio: „Od svetog Mihaela možemo naučiti koje bi vrline trebale krasiti policajca u najboljem smislu te riječi: to su poštjenje i čestitost, hrabrost i jakost, promicanje dobra i suzbijanje zla, blagost i susretljivost prema nevoljnima i potrebnima, a odlučnost i nepotkupljivost prema zločestima.

Sveti Mihael je uzor svakom policajcu. On je i naš zaštitnik i njemu se utječemo: „Sveti

Mihaele arkanđele, brani nas u borbi protiv snaga tame i njezinih duhovnih zloća. Priteci u pomoć nama koji smo stvorenici od Boga i otkupljeni uz veliku cijenu da ostanemo vjerni Bogu do kraja“.

Na kraju homilije, uz prigodnu čestitku prisutnim vjernicima zaželio je: „Molimo se Bogu da blagoslovi vaš rad i život, da vam podari snage i razboritosti kako biste uvijek djelovali po načelu pravednosti i istinitosti. Neka sveti Mihovil arkanđeo, čiji blagdan danas slavimo, bude svima nama uvijek trajni zaštitnik i pratilac“.

29. obljetnica napada na PP Petrinja, Dan policije i blagdan sv. Mihovila

Na petrinjskim rujanskim „Danim sjećanja“ ispred Policijske postaje Petrinja zapaljene su svijeće na 29. obljetnicu napada na Policijsku postaju Petrinja u spomen na 28. rujna 1990. godine, dan kada su počele intenzivne pripreme za obranu Hrvatske.

Molitvu za sve poginule i nestale na tom području tijekom Domovinskog rata predvodio je don Ivo Borić, kapelan Policijske uprave sisacko-moslavačke, a nazočili su predstavnici Udruga proisteklih iz Domovinskog rata, Grada Petrinje, Policije, Hrvatske vojske i političkih stranaka.

Obilježavanje Dana policije i blagdana njezina zaštitnika sv. Mihovila, u Petrinji je u jutarnjim satima počelo na Gradskom groblju sv. Benedikt odavanjem počasti poginulim, nestalim i umrlim hrvatskim policajcima. Zajedno s članovima obitelji poginulih i nestalih, cvijeće i svijeće kod Središnjeg križa, položila su izaslanstva policije, Grada Petrinje, braniteljskih udruga i političkih strana-

ka. Zajedničku molitvu predvodo je don Ivo Borić.

Misno slavlje u župnoj crkvi sv. Lovre, u zajedništvu s trajnim đakonom Vjekoslavom Uvalićem služio je don Ivo Borić. Čestitavši svima blagdan sv. Mihaela, u svojoj propovijedi don Borić je uputio zahvalu svemogućem Bogu na svim darovanim milostima za savjesno i marljivo izvršavanje postavljenih nam zadaća. „Odgovorna je to služba. Ali kao profesionalci, pozvani smo da u skladu sa svojim talentima i zaduženjima izgrađujemo naš sustav, a time i sustav vrednota u našem društvu. Kao vaš prijatelj, brat, dušobrižnik, sve vas potičem, a i sve vas braćo i sestre, čuvajte svetost svoga zvanja. Biti policajac, biti načelnik ili dogradonačelnik ili odgojitelj u školi ili u vrtiću, to nije zanat, to je poziv, kao što je i svećenički i redovnički poziv. A poziv se mora ostvariti u ljubavi. Unesimo svi u svoje služenje, ne samo policija, više ljubavi i pravednosti, ponajprije u svoje međuljudske odnose.“

Dan policijske kapelaniјe „Svetog Jeronima“ u PU osječko-baranjskoj

Svečanim euharistijskim slavlјem 30. rujna, s početkom u 11 sati, obilježen je Dan policijske kapelaniјe svetog Jeronima Policijske uprave osječko-baranjske. Misno slavlјe predvodio je generalni vikar Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj don Marko Medo, uz koncelebraciju vojnog kapelana don Vlade Mandure, bivšeg policijskog kapelana Policijske kapelaniјe Svetog Jeronima don Željka Rakošca te novoimenovanog policijskog kapelana o. Stjepana Harjača DI. Svečanosti su uz načelnika prisustvovali i rukovoditelji te policijski službenici i djelatnici policijske uprave. Zbornim pjevanjem djelatnici su animirali misno slavlјe.

Uvodnim pozdravom okupljenima se obratio generalni vikar Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj don Marko Medo, čestitavši djelatnicima Dan kapelaniјe, s željom da ih njihov zaštitnik i dalje prati na njihovom putu. „Svetog Jeronima odlikuju dvije stvari: pokora i Sveti pismo. U svom životu i radu i policijski službenici trebaju živjeti Svetog Jeronima“ započeo je propovijed generalni

vikar don Marko Medo. U nastavku je rekao da policijski službenici u svojem svakodnevnom radu moraju primjenjivati kršćanske vrijednosti. Najobučeniji i najprofesionalniji policajac i vojnik nije ništa ukoliko nema religioznu dimenziju. A kao pomoć pri ostvarenju religiozne dimenzije policajaca i djelatnika policije upravo su imenovani policijski kapelani.

Generalni vikar don Marko Medo zahvalio je velečasnom Željku Rakošcu, dosadašnjem policijskom kapelanu PU osječko-baranjske, na njegovom predanom radu u kapelaniјi, a novoimenovanom kapelanu o. Stjepanu Harjaču zaželio je puno Božjeg blagoslova i uspjeha na njegovoj novoj dužnosti.

Dosadašnji kapelan velečasni Željko Rakošec prešao je na novu dužnost u Vojnom ordinarijatu. Policijska kapelaniјa svetog Jeronima Policijske uprave osječko-baranjske svojim je radom započela u ožujku 2010. godine.

Proslava Dana vojne kapelije „Sv. Anđeli čuvari“

U srijedu 2. listopada 2019. u Kamenskom pokraj Karlovca proslavljen je Dan vojne kapelije "Sv. Anđeli čuvari", Dan roda inženjerije i Dan postrojbe inženjerijske pukovnije Hrvatske kopnene vojske. Domaćini su bili zapovjednik Inženjerijske pukovnije brigadir Alan Srpak i kapelan vojne kapelije "Blaženi Alojzije Stepinac" i "Sveti Anđeli čuvari" don Ivan Blaževac.

Nakon svečanog postrojavanja i govora zapovjednika i uzvanika te dodjele nagrada i pohvala za zaslужne pojedince, slavlјena je svečana koncelebrirana sveta misa. Misno slavlje predvodio je generalni vikar vojnog ordinarijata u RH, don Marko Medo, u koncelebraciji s desetak svećenika, vojnih i policijskih kapelana Vojne biskupije i svećenika iz Karlovačkog dekanata. Misi su nazočili izaslanik ministra obrane i načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-bojnik Siniša Jurković, predstavnici Karlovačke županije, predstavnik PU Karlovačke, kao i brojni drugi vojni i civilni uzvanici, umirovljeni i djelatni inženjeri koji su bili pripadnici ove postrojbe.

U prigodnoj homiliji generalni vikar je spomenuo stanja iz naše svakodnevnice kada izgubimo moć racionalnog rasuđivanja jer smo se uplašili pred nekim izazovom i u njemu gledamo prijetnju koja nas paralizira. „Najjače oružje zloga ili palih anđela je u tome da nam sugeriraju kako smo nemoćni te da povjerujemo da je zlo jače. A kada se pojavi rješenje koje mi smatramo sretnom slučajnošću ili stigne pomoć od neke osobe za koju bi se najmanje nadali, kršćani i vjernici trebali bi znati da je ta sretna okolnost anđeo čuvare.“

Don Marko je pozvao nazočne da se svakodnevno utječu svojim anđelima čuvarima, i mole s psalmistom u trenutcima „kada vas zmija i strah budu željeli svezati“: „Nećeš se bojati strašila noćnoga, ni strelice što leti danju, ni kuge što se šulja kroz tmine, ni pošasti što hara u podne. Neće te snaći nesreća, nevolja se neće približiti šatoru tvojemu. Jer anđelima svojim zapovijedi da te čuvaju na svim putima svojim.“

Blagoslov kapelice Policijske kapelaniјe "Sveti Mihovil arkandeo" u Splitu

Vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan 2. listopada 2019. godine posjetio je Policijsku upravu splitsko-dalmatinsku kako bi blagoslovio kapelicu Policijske kapelaniјe „Sveti Mihovil arkandeo“ u centralnoj zgradi PU u Splitu.

Prije blagoslova kapelice susreo se s načelnikom PU splitsko-dalmatinske Draženom Vitezom koji mu je zaželio srdačnu dobrodošlicu. Susret su nazočili najbliži suradnici načelnika Viteza, zamjenik načelnika Marko Srdarević, načelnica Diana Jakšić, načelnici Ivica Franić i Nediljko Garac, policijski kapelani don Marko Trogrlić i don Hrvoje Relja te Luka Galić, pomoćnik kapelana. Razgovaralo se o raznim temama vezanim za rad i suradnju policije i Vojnog ordinarijata. U znak zahvalnosti i kao sjećanje na ovaj posjet, domaćin načelnik Dražen Vitez darovao je msgr. Juri Bogdanu reprodukciju oltarnog

trokutastog zabata iz krunidbene crkve sv. Petra i Mojsija u Solinu, tzv. Šuplja crkva. „Neka ovaj dar koji potječe s prostora koje je tako bogato spomenicima naše kršćanske i hrvatske starine, a koje najvećim dijelom i obuhvaća PU splitsko-dalmatinska, Vama koji ste odavde i potekli, bude od svih nas znak zahvalnosti i trajan spomen na posjet našoj PU splitsko-dalmatinskoj, a kad god dođete k nama dobro ste došli i zapravo uvjek ste došli u svoj dom“ rekao je načelnik Vitez prilikom uručenja dara. Msgr. Bogdan je načelniku Vitezu u spomen na današnji susret uručio uvezanih svezak Vjesnika Vojnog ordinarijata za 2018. godinu.

Potom je slavljenja svečana sv. misa koju je predvodio msgr. Jure Bogdan uz koncelebraciju policijskih kapelana don Marka Trogrlića i don Hrvoja Relje te župnika Župe Svetе Obitelji fra Kristijana Kovačevića.

Svetoj misi nazočio je načelnik Vitez sa svojim suradnicima te brojni zaposlenici PU Splitsko-dalmatinske. Za vrijeme svete mise održan je i svečani blagoslov kapelice.

U prigodnoj homiliji msgr. Bogdan istaknuo je lik sv. Mihaela kojeg je Pio XII. prije 70 godina proglašio zaštitnikom redarstvenika i vojnika, a koji je u kršćanskoj ikonografiji prikazan u vojničkoj odori rimskog vojnika. Na temelju svetopisamskog teksta iz Knjige Otkrivenja u kojem je riječ o borbi sv. Mihaela na čelu nebeskih četa protiv Sotone i anđela njegovih, biskup je istaknuo važnost sva-kodnevne kršćanske borbe protiv zla i borbe za dobro koja se očituje u raznim situacijama i na raznim područjima. U životu hrvatskih policajaca i njihovu vrlo zahtjevnom radu to na osobit način dolazi do izražaja. „Dok mi o tomu i ne razmišljamo, oni čuvaju našu sigurnost kao i sigurnost brojnih prolaznika i dolaznika u našoj Domovini. Oni su čuvari općeg dobra, reda i mira te našeg „mirnog

sna“. Zato im pripada osobita zahvala i priznanje te naša posebna molitva sv. Mihaelu arkandelu da ih čuva, prati i brani na njihovim radnim mjestima diljem Domovine i svijeta“, istaknuo je biskup te je sve pozvao na molitvu za sve naše poginule i stradale policijce te članove njihovih obitelji.

Na kraju svete mise msgr. Jure Bogdan je zahvalio PU Splitsko-dalmatinskoj na čelu s načelnikom Vitezom i njegovim suradnicima za svesrdnu potporu pri ostvarenju ovog projekta koji je važan i za PU Splitsko-dalmatinsku i za Vojno-redarstvenu biskupiju. Ideja da se u prostorijama PU uredi mjesto za molitvu i slavljenje Boga je vrlo brzo realizirana uz pomoć i podršku rukovoditelja i dje-latnika te je ona već postala kutak sakramen-talnih susreta, molitve i duhovnog sabranja zaposlenika. Kapelica se nalazi u prizemlju zgrade, a svete mise i druge pobožnosti održavaju se svakim radnim danom u 7.30 sati.

14. hodnja iz petrinjske vojarne na Mariju Bistricu

U petak 04. listopada na tradicionalno 27. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u marijansko svetište Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici, na trodnevni put dug 102 ki-lometra pješice prema Mariji Bistrici krenulo je 40 pripadnika „Gromova“ i „Tigrova“, te Zapovjedništva za potporu iz petrinjske vojarne „Pukovnik Predrag Matanović“.

Prije puta služena je sveta misa koju je predvodio novi petrinjski vojni kapelan don Branko Čagelj, u koncelebraciji sa don Antonijem Mikulićem koji odlazi na novu dužnost u Našice. Don Branko je u svojoj homiliji rekao: „Danas kako imamo i blagdan sv. Franje Asiškog, koji je jedan od najvećih svetaca katoličke crkve, a on je i kao hodočasnik prošao cijelu Europu, čak i do Svetе zemlje je išao,

kako pješice tako i morem, čak je išao i do sultana i izborio se za tadašnja prava kršćana koji su bili proganjeni. Tako je poruka u tom hodočašću da se spominju, kako sebe i svoje obitelji, tako i svih ostalih nakana i potreba i da Majci Božjoj dođu u molitvi tražeći ono što je najpotrebnije za njihov život, a i da Majka Božja učini ono što ona misli da je dobro za njih.“ Na put ih je ispratio i zapovjednik 2. mehanizirane bojne Gromovi pukovnik Ivan Radić.

Ovo hodočašće se odvija već 14 godina, kao tradicija koju je započela nekadašnja 2. gardejska brigada „Gromovi“. Sada tu tradiciju nastavljaju mladi naraštaji petrinjske vojarne.

27. hodočašće Hrvatske vojske policije i branitelja u Mariju Bistricu

U nedjelju, 6. listopada 2019. godine, održano je 27. hodočašće Hrvatske vojske, policije I branitelja u hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici. Zapovjednik ovogodišnjeg hodočašća bio je kontraadmiral Ivo Raffanelli. Bojna Tigrovi i bojna Gromovi iz Petrinjske vojarne na hodočašće su krenuli pješke već u petak 4. listopada, a u svetište Majke Božje Bistričke stigli su u ranim jutarnjim satima kada je započelo okupljanje hodočasnika. Prije misnog slavlja molila se Gospina krunica, a vojni i policijski kapelani bili su čitavo vrijeme na raspolaganju mnogobrojnim hodočasnicima za sakrament svete ispovijedi.

Nakon dolaska pješačkog ešalona, svečanog i počasnog dijela na otvoren prostor Crkve blaženog Alojzija Stepinca, u 10:15 sati započelo je koncelebrirano svečano misno slavlje

koje je izravno prenosila Hrvatska Radiotelevizija. Misu je predvodio vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan uz koncelebraciju vojnog ordinarija u Bosni i Hercegovini msgr. Tomu Vukšića, vojnog biskupa u miru msgr. Jurja Jezerinca, provincijala Hrvatske pokrajine Družbe Isusove o. Dalibora Renića, generalnog vikara Vojnog ordinarijata don Marka Medu, biskupskog vikara za pastoral MUP-a fra Franu Musića OFM, biskupskog vikara za pastoral MORH-a don Slavka Rajića, generalnog vikara VO BiH s vojnim kapelanima iz BiH, generalnog vikara Varaždinske biskupije msgr. Antuna Perčića, slovenskog vojnog vikara Mateja Jakopića i austrijskog vojnog kapelana Haralda Trippa, brojnih vojnih i policijskih kapelana, đakona i bogoslova. Misi su nazočili predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora

Žarko Tušek, ministar obrane i potpredsjednik Vlade Damir Krstičević, ministar unutarnjih poslova i potpredsjednik Vlade Davor Božinović, ministar branitelja Tomo Medved, načelnik glavnog stožera OS RH general zbora Mirko Šundov, glavni ravnatelj policije Nikola Milina, načenik općine Marija Bistrica Josip Milički, izaslanstvo Grada Zagreba, vojni izaslanik BiH u RH brigadir Mato Đukić te brojni pripadnici Hrvatske vojske i policije, branitelji i ostali vjernici.

Misno slavlje uveličao je Orkestar Oružanih snaga RH pod ravnateljem zapovjednika dirigenta Miroslava Vukovoča-Dugana, klapa "Sv. Juraj" Hrvatske ratne mornarice i policijska klapa "Sv. Mihovil".

Polazeći od misnih čitanja, msgr. Jure Bogdan izrekao je prigodnu homiliju. Pozdravio je sve hodočasnike koji su došli svoje osobne i zajedničke nakane, želje i brige predati Blaženoj Djevici Mariji i naglasio da danas svi

zajedno s apostolima iz Lukinog evanđelja želimo moliti: *Gospodine, umnoži nam vjeru!* (Lk 17, 5).

Iako se danas čini da živimo u vremenu kada u svijetu prevladavaju malodušje, okorjelost srdaca i oholost života, upravo u takvim prilikama potrebno je pronaći čvrst životni temelj koji nas može nositi u najtežim prilikama. Taj temelj je upravo vjera.

"Desetljećima su nam govorili da je vjera nazadna i štetna, da je 'opijum za narod', a nažalost ni danas nisu utihнули ovi glasovi. Stoga, s ovoga svetog mjesta, glasno i jasno poručujemo: vjera nije privatna stvar koja bi ostala unutar četiri zida moje kuće, moga doma, nego po samoj svojoj naravi zahvaća čitav ljudski život i međuljudske odnose. Ali to ne čini na način da čovjeka zarobljava, da se silom nameće, kao što to čine razne ideologije, nego u potpunoj slobodi ispunja naš život smislom i kreativnošću.

Vjera nije odreknuće od vlastitoga mišljenja, nego štoviše najviši izraz ljudske slobode jer prepoznaje da je sve proizšlo iz ruke Božje i da se k Njemu treba vratiti. Vjera otvara nove vidike na stvarnost. U svjetlu vjere bolje shvaćamo ljude i događaje oko nas. Ona nam omogućuje da uđemo u srž stvari i pruža nam ključ za razumijevanje ovoga svijeta. Jednom riječi: vjera je temelj života”, istaknuo je biskup Bogdan.

Naveo je primjer tolikih kršćana vjernika tijekom stoljeća, a napose naših hrvatskih branitelja koji su imali čvrstu vjeru i kojima je krunica bila izvor snage. Također je istaknuo primjer blaženog Alojzija Stepinca, koji je svojim gesлом “*U tebe se, Gospodine, uzdam.*” želio naglasiti da je čovjek bez vjere, bez pouzdanja u Boga, osuđen na nemoć. Upravo mu je ta snažna vjera davala snagu da brani Božja i ljudska prava od bezbožnih ideologija i režima te mu je bila oslonac dok je nosio teški križ cijele jedne nacije.

Biskup Bogdan pojasnio je da vjera dinamična stvarnost koja u sebi krije velike potencijale poput gorušićina zrna. Logiku gorušićina zrna najbolje nam pokazuje Blažena Djevica Marija. “Ona, ponizna službenica Božja, iz maloga neznatnog mjesta Nazareta, postala je Velika Gospa, naša majka u redu milosti, jer je upravo od vjere živjela. I mi danas ovde želimo crpiti iz obilnoga izvora Marijine vjere utječući se njezinom majčinskom zagovoru”, zaključio je biskup.

Propovijed je završio molitvom: “Gospodine, pogledaj okupljene twoje vjernike – hrvatske vojнике, policajce, branitelje, sve nas okupljene u ovome svetištu. Budi im ti najčvršći štit i sigurna zaštita. Daj da ne klonu pred izazovima današnjega vremena. Ispuni ih svojom snagom, razborom i ljubavlju. Gospodine, po zagovoru Majke Marije, s apostolima mi Te molimo: umnoži nam vjeru i blagoslov svoj narod.”

U drugom dijelu hodočasničkog programa u popodnevnim satima održana je pobožnost

Križnog puta koju je predvodio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Uz vojнике i policajce te druge službenike u odorama, na Križnom putu na bistričkoj Kalvariji sudjelovao je

ministar obrane Damir Krstičević i načelnik Glavnog stožera OS RH general zborni Mirko Šundov.

Prigodno razmatranje, propovijed kod dva-naeste postaje izrekao je don Ivica Horvat. Time je završeno ovogodišnje hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u svetište

Majke Božje Bistričke te su se svi sudionici uputili svojim domovima radosni i duhovno okrjepljeni.

Obilježen Dan Policijske kapelaniјe „Sveti Franjo Asiški“

U petak, 4. listopada 2019. godine, svečanim misnim slavlјem u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u Čakovcu obilježena je šesta obljetnica osnutka Policijske kapelaniјe „Sveti Franjo Asiški“, za područje Policijske uprave međimurske. Svečano misno slavlјe vodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u zajedništvu s gvardijanom fra Željkom Železnjakom OFM, kapelanom Policijske kapelaniјe „Sveti Franjo Asiški“ vlc. Vjekoslavom Vidačekom i drugim svećenicima i policijskim kapelama.

Misnom slavlju nazočili su načelnik Policijske uprave međimurske Ivan Sokač sa svojim najbližim suradnicima, zaposlenici Policijske uprave, članovi obitelji pогinulih i nestalih policajaca Međimurske županije te mnogobrojni vjernici.

Pozdravljuјući okupljene, domaći župnik i gvardijan fra Železnjak zahvalio vojnom

ordinariju msgr. Juri Bogdanu na njegovom dolasku i želji da predvodi misno slavlјe povodom svetkovine sv. Franje Asiškog i Dana Policijske kapelaniјe za PU međimursku.

Vojni ordinarij mons. Jure Bogdan, svim je djelatnicima PU međimurske čestitao njihov dan. U prigodnoj propovijedi, biskup je istaknuo kako se u suvremenom svijetu rijetko čita Sветo pismo i u njemu četiri sveta Evanđelja. Izrazito je važno da svaki vjernik provodi više vremena s Božjom riječi i s njome se druži. Tek tada će kršćanin moći pisati i postati tzv. „Peto Evanđelje“, a to je evanđelje vlastitoga života koje će drugi oko nas moći pročitati. To evanđelje neće ostati nezapaženo.

Nakon mise u prostorijama Katoličkog doma nastavljeno je zajedničko druženje članova obitelji pогinulih i nestalih međimurskih policajaca i djelatnike Policijske uprave.

Svečano proslavljen dan Središta za obuku i doktrinu logistike Požega

U četvrtak, 10. listopada, u požeškoj vojarni obilježena je 14. obljetnica Središta za obuku i doktrinu logistike u Požegi. Svečanom događaju nazočili su izaslanik zapovjednika Zapovjedništva za potporu general-bojnika Mladena Fuzula, brigadir Predrag Krapljan, dožupan Požeško-slavonske županije gospodin Vedran Neferović, načelnik Policijske uprave požeško-slavonske gospodin Željko Grgić, gradonačelnik grada Požege gospodin Darko Puljašić, roditelji pогinulih hrvatskih branitelja, zapovjednici postrojbi Zapovjedništva za potporu, gradonačelnici i načelnici općina požeške županije, predstavnici brani-

teljskih udruga, načelnici i zapovjednici postrojbi Zapovjedništva za potporu.

U sklopu svečanog programa položeni su vijenci i zapaljene svijeće za pогinule branitelje na spomen obilježju 123. brigade HV u krugu požeške vojarne, a vojni kapelan don Željko Volarić predvodio je svetu misu u vojnoj kapelici „Sv. Ivana Krstitelja“. U propovijedi vojni kapelan je istaknuo važnost upornosti u molitvi. Molitva nas povezuje s Bogom i međusobno te kroz nju možemo doživjeti Boga kao našeg Oca.

Proslavljen Dan vojne kapelaniјe u Vinkovcima

Dana 10. listopada 2019. godine u vojarni u Vinkovcima, proslavljen je Dan vojne kapelaniјe „Kraljica Svetе Krunice“ i „Sveti Ivan Kapistran“, dan nebeskih zaštitnika Gardijsko oklopno mehanizirane brigade. U prigodi proslave prvo su na spomen obilježju u vojarni na Bosutu upaljene svijeće za sve poginule branitelje. Pomoćni biskup Đakovačko-osječke nadbiskupije msgr. Ivan Ćurić, predvodio je kod spomen obilježja molitvu za pokojne, poginule, nestale i umrle branitelje, a potom i svečano liturgijsko slavlje.

U koncelebraciji su sudjelovali: vojni kapelan u Vinkovcima i domaćin slavlja fra Mato Vincetić OFM, dekan Osječkog vojnog dekanata i vojni kapelan u Đakovu don Vlado Mandura, župnik župe svetih Euzebija i Poliona u Vinkovcima msgr. Tadija Pranjić, vojni kapelan u Našicama don Antonio Mikulić i drugi svećenici iz okolice.

Na samom početku euharistijskog slavlja nazočne je pozdravio zapovjednik vojarne i GOMBR-e, brigadni general Mijo Validžić, čijim pozdravima se svesrdno priključio fra Vincetić OFM koji je pozvao sve nazočne na radost i veselje susreta s Gospodinom pod

svetom misom kao i na blagoslovne i zaštitničke molitve Njemu upućene po zagovoru Kraljice Svetе Krunice.

Biskup Ivan Ćurić je u izrečenoj propovijedi protumačio veliku važnost i značenje naše kršćanske vjere za život čovjeka pojedinca ali i društva u cjelini. Napose je pritom istaknuo važnost i značenje Blažene Djevice Marije u ekonomiji spasenja te krunice kao molitve u kojoj se zrcale sva otajstva i bitni izričaji sadržaja i veličine naše vjere.

Svetoj misi su nazočili zapovjednik HKoV-a, general bojnik Siniša Jurković sa drugim visokim časnicima i dočasnicima kao i vojnici Hrvatske vojske. Slavlju su prisustvovali i predstavnici društvenog i političkog života Slavonije: iz Vukovarsko-srijemske županije Igor Banovac, gradonačelnik grada Vinkovaca Ivan Bosančić; gradonačelnica grada Iloka Marina Budimir, gradonačelnik Županije Davor Miličević te načelnik Policijske uprave vukovarsko-srijemske Fabijan Kapular. Liturgijsko pjevanje predvodio je zbor mlađih iz Franjevačkog samostana i Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije iz Tolisa „Adoro“.

Đakonsko ređenje u Vojnom ordinarijatu

Vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan predvodio je u subotu, 12. listopada 2019., u crkvi sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu svečano euharistijsko slavlje na kojem je za đakona zaredio Matu Mihaljevića. S biskupom Bogdanom concelebrirao je msgr. Juraj Jezerinac, generalni vikar don Marko Medo, biskupski vikari fra Frano Musić OFM i don Slavko Rajić, te više vojnih i policijskih kapelana i drugih svećenika.

U prigodnoj homiliji biskup se osvrnuo na misna čitanja i govorio o sakramantu svetog reda: „Isus je bez sumnje istinski pastir Izraela ukoliko je sin čovječji koji je dionik ljudske sudbine i on polaže svoj život za njih kako bi ih priveo k spasenju. Isus je središte, osovina oko koje se sve kreće, po kojem dolazi spaseњe svijeta i otkupljenje čovjeka. On je Pastir

dobri Novoga saveza. On je jedini veliki svećenik Novoga zavjeta po kojem nam je spasenje i otkupljenje (...) Sveti red je sakramenat po kojemu se u Crkvi do konca vremena nastavlja poslanje što ga je Krist povjerio apostolima: to je dakle sakramenat apostolske službe. Ima tri stupnja: biskupstvo, prezbiterat (svećeništvo) i đakonat.“

Osvrnuvši se osobito na đakonski red, biskup je rekao: „Odlomak iz šestog poglavља Djela apostolskih izvješćuje nas o izboru đakona u prvoj Crkvi, ‘sedam muževa na dobru glasu, punih Duha i mudrosti’. To su: Stjepan, Filip, Prohor, Nikanor, Timon, Parmen, i Nikola. Oni su izabrani za posluživanje kod stolova, za karitativna djela kako bi se dvanaestorica apostola mogli u potpunosti ‘posvetiti molitvi i posluživanju Rijeći’.

Đakoni na osobit način sudjeluju u Kristovu poslanju i milosti. Sakramenat reda utiskuje im karakter (biljeg) koji se ne može izbrisati i koji ih suobličuje s Kristom koji je postao đakon, tj. poslužitelj svih. Dužnost je đakona pomagati biskupu i prezbiterima u slavljenju božanskih otajstava, osobito euharistije, dijeliti euharistiju, prisustvovati ženidbi i blagoslovljati je, naviještati evanđelje i propovijedati, voditi sprovode i posvetiti se različitim službama kršćanske ljubavi. Tu obvezu po đakonskome ređenju preuzima danas naš Mate. Našeg kandidata za đakonat – doskora đakona Matu, u mjesecu listopadu - Gospinom mjesecu, stavljamo pod posebnu zaštitu Bezgrješne Djevice da bude sredstvo Božje milosti u Crkvi gdje će djelovati.“

Nakon homilije uslijedio je središnji čin ređenja. Ređeniku je, po polaganju biskupovih ruku i posvetnoj molitvi, podijeljen dar Duha Svetoga za službu đakona: „Pošalji na njega, molimo, Gospodine, Duha Svetoga da ga da-

rom tvoje sedmolike milosti ojača za vjerno vršenje službe.“ Novozaređeni đakon Mate Mihaljević odjenuo je zatim štolu i dalmatiku, čime se izvana pokazuje njegova služba koju odsad ima vršiti u liturgiji. Biskup mu je potom pružio u ruke evanđelistar govoreći: „Primi Kristovo evanđelje kojemu si postao navjestitelj. Nastoj vjerovati što pročitaš, učiti što uzvjeruješ, živjeti što učiš.“ Izmjenivši cjelov mira biskup je izrazio njegov prijam u novu službu.

Na kraju svete mise, okupljenima se obratio novozaređeni đakon Mate Mihaljević koji je na osobit način zahvalio dragome Bogu na daru života i ovoga poziva, zatim svojoj obitelji koja ga je odgojila i bila uz njega, biskupu Bogdanu, svećenicima, bogoslovima, prijateljima, djelatnicima Vojnog ordinarijata i svima koji su ga molitvom pratili na njegovom putu.

Misno slavlje svojim pjevanjem uveličala je klapa Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske "Sv. Matej" pod vodstvom policijskog kapelana Damira Vrabeca.

Mate Mihaljević rođen je 5. kolovoza 1990. godine u Splitu. U Kaštel Lukšiću završio je osnovnu školu "Ostrog". Srednjoškolsko obrazovanje nastavlja u Trogiru, upisavši Srednju ekonomsku školu „Ivan Lucić“. U tom razdoblju razmatrajući, moleći i osluškujuci Božji glas odlučuje se za svećenički poziv. U Splitu 2009. godine upisuje Katoličko bogoslovni fakultet, te provodi pet godina u Centralnom bogoslovskom sjemeni-

štu u Splitu. Ondje prima službe lektorata i akolitata. Nakon kratkog prekida formacije, filozofsko teološki studij završava na Teološkom institutu kod otaca isusovaca u Zagrebu 2017. godine. Posljedne dvije godine formacije za svećenika provodi u Nadbiskupskom bogoslovnom sjemeništu u Zagrebu. Vojni ordinarij u RH Jure Bogdan je odredio da za pastoralnu praksu bude u ustanovi Vojnog ordinarijata na ispomoći, gdje se od početka rujna pripremao za đakonat. Prije ređenja je obavio petodnevne duhovne vježbe. *Ispovijest vjere i Prisegu vjernosti* pri preuzimanju službe, učinio je u kapelici Vojnog Ordinarijata, 11. listopada ove godine.

Sveta misa za početak školovanja 15. naraštaja polaznika Policijske škole „Josip Jović“

Povodom početka školovanja 15. naraštaja polaznika Policijske škole „Josip Jović“ u ponedjeljak, 14. listopada 2019. godine, slavljen je sveta misa koju je u kapelici sv. Mihovila na Policijskoj akademiji predvodio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u koncelebraciji s biskupskim vikarom za MUP fra Franom Musićem i đakonom vojnog ordinarijata don Matom Mihaljevićem

Misnom slavlju nazočili su glavni ravnatelj policije Nikola Milina i članovi njegovog kolegija, glavna tajnica Ministarstva unutarnjih poslova Sanda Šimić Petrinjak, načelnik Policijske akademije Dubravko Novak sa članovima kolegija, načelnik Uprave za posebne poslove sigurnosti Miljenko Radnić, voditelj Samostalne službe za suradnju sa Vojnim ordinarijatom u Republici Hrvatskoj Mario Dokmanić, polaznici Policijske škole i mnogi drugi.

Vojni ordinarij Jure Bogdan u svojoj je propovijedi govorio o školovanju i važnosti znanja naglasivši da će ljudi i društvo biti bolji što će više napredovati u znanju. Polaznicima policijske škole zaželio je da u svjetlu vjere stječu što više spoznaja koje će im pomagati u napredovanju i voditi ih prema pravoj i jedinoj istini i smislu života.

Napomenuo je da uz svjetovnu školu postoji Isusova škola istine, ljubavi i dobrote. Tek kada se one nađu zajedno čovjek dobiva pravu puninu znanja i istine i pravi smisao svoga života. Mladim polaznicima Policijske škole zaželio je puno uspjeha u novoj školskoj godini, te da ih prati svjetlo vjere- svjetlo Duha Svetoga.

Nastava za polaznike 15. naraštaja Policijske škole „Josip Jović“ započela je prošlog mjeseca, a oni će idućih devet mjeseci stjecati potrebna znanja i vještine potrebne za budući policijski posao.

Policijska škola „Josip Jović“ provodi temeljno obrazovanje za zanimanje policajac sukladno svom Statutu i propisima o srednjoškolskom obrazovanju. Program temeljnog obrazovanja za zanimanje policajac donosi ministar uz suglasnost ministra znanosti, obrazovanja i športa. Obrazovanje se provodi u skladu s potrebama Ravnateljstva policije, općim propisima iz područja obrazovanja i drugim propisima.

Misno slavlje svojim pjevanjem uveličala je klapa "Sv. Mihovil" MUP-a RH.

Utemeljena Vojna kapelanijska „Sv. Andrija apostol“

U utorak, 15. listopada 2019., započela je radom nova Vojna kapelanijska „Sv. Andrija apostol“ u vojarni 132. brigade Hrvatske vojske u Našicama. Za prvog kapelana nove kapelanijske postavljeno je don Antonio Mikulić. Dekret vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana o uspostavi nove vojne kapelanijske, kao i dekret o imenovanju njegovog vojnog kapelana pročitani su za vrijeme mise koja je tom prigodom slavljenja u franjevačkoj župnoj crkvi sv. Antuna Padovanskog u Našicama.

Misu je predvodio generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo u zajedništvu s gvardijanom samostana fra Zoranom Bičićem OFM, dekanom Osječkog vojnog dekanata don Vladislavom Mandurom, kapelanom don Antoniom Mikulićem, mjesnim franjevcima i ostalim vojnim i policijskim

kapelanim. U događaju sudjelovao je zapovjednik 1. mehanizirane bojne "Sokolovi" pukovnik Robert Poljak, predstavnici policije i gradskih vlasti i mnogobrojni pripadnici Hrvatske vojske.

Don Marko Medo u svojoj je homiliji istaknuo kako je ovo značajan dan za Hrvatsku vojsku jer ona dobiva svoga svećenika – vojnog kapelana koji će biti na raspolaganju kako vojscu, tako i ovome gradu. Don Medo iznio je kratku povijest vojnog dušobrižništva. Prisutnost svećenika i đakona u vojnim taborima poznata je, naime, još u vrijeme cara Konstantina Velikog u IV. stoljeću. Svećenici su bili duhovni asistenti vojsci u Srednjem vijeku. Papa Inocent X. dokumentom *Cum sicut maiestatis* udara temelje vojnom dušobrižništvu. Godine 1910. uspostavlja se prvi vojni

ordinariat u Čileu, a uskoro se osnivaju vojni ordinarijati po cijelome svijetu. Integracija vojnih ordinarijata u redovitu strukturu crkvene organizacije dogodila se apostolskom konstitucijom *Spirituali Militum Curae* 1986. godine. U vojnem dušobrižništvu je specifičnost svećeničko poslanje u vojsci gdje se traže naročite ljudske kvalitete: osobni pastoral, osobno svjedočenje, suradnja i stvaranje klime povjerenja u postrojbama, promicanje pastoralna stvaranja kršćanske zajednice i povezanosti među vjernicima. Bitno je ne svesti evangelizaciju na "zapovijed", nego na osobni izbor vjere.

Na kraju svete mise okupljenim vjernicima obratio se don Antonio, koji se zahvalio svima na dolasku i istaknuo kako je poslanje vojnog kapelana biti među ljudima, nenačitljivo prisutan. Podsjetio je vojнике da je kapelan uvijek uz njih te ih ohrabrio riječima današnje svetice Terezije Avilske: „Ništa neka te ne straši, ništa ne uznemiruje. Sve prolazi. Samo Bog ostaje isti. Tko je strpljiv sve postiže. Tko ima Boga ima sve. Jedino Bog dostaje.“ Zapovjedniku 1. mehanizirane bojne "Sokolovi" pukovniku Robertu Poljaku, simbolično je uručena svjeća koja treba predstavljati Kristovo svjetlo koje je, slanjem svećenika u vojarnu, došlo među ljudi.

Obilježen Dan Vojne kapelaniјe „Sveti Ivan Pavao II.“

U četvrtak, 17. listopada 2019., proslavljen je Dan Vojne kapelanije „Sveti Ivan Pavao II.“ pod čiju se pastoralnu skrb ubrajaju sjedište Ministarstva obrane i Zapovjedništvo Glavnog stožera OS RH. Tim povodom je generalni vikar don Marko Medo u sjedištu MORH-a slavio svetu misu u kapelici posvećenoj svetome Ivanu Pavlu II. U koncelebraciji su bili biskupski vikar za pastoral MORH-a i OSRH don Slavko Rajić i vojni kapelani o. Zrindo Nikolić SMM i o. Zdravko Barić SMM.

Obilježavanju Dana Vojne kapelanije prisustvovao je potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, zamjenik načelnika Glavnog stožera OS RH general-pukovnik Drago Matanović sa suradnicima, posebni savjetnik ministra obrane Božo Kožul uz brojne djelatnike Ministarstva obrane i Hrvatske vojske.

Svoju propovijed don Medo posvetio je liku Ivana Pavla II., pape koji je ostavio nevjerljivo svjedočanstvo ljubavi, ustrajnosti i požrtvovnosti koja je nadahnula tisuće ljudi

di diljem svijeta: „Premda papa Wojtyla nije više na ovoj zemlji, njegova je poruka uvijek aktualna, on nastavlja i dalje govoriti preko svojih govora izrečenih Hrvatima.“

Don Medo podsjetio je na papinu ulogu u priznanju Hrvatske i na papine riječi Hrvatima tijekom Domovinskog rata kojima je apelirao na oprštanje i na pouzdanje u Božju providnost. Posebno još uvijek odzvanjaju papine riječi na odlasku iz Hrvatske: „U ovom trenutku, kad se ponovno vraćam u Vatikan sa sobom, kao uspomenu, nosim vaše lice, vaše oči u kojima sam čitao žarku želju da se sadašnjica popravi i da budućnost procvjeta. Svima, posebno mladeži, još jednom dovikujem: Budite hrabri!“

Don Medo je izrazio želju da nam sveti Ivan Pavao II. bude uzor koji ćemo naslijedovati kako bismo i mi bili „promicatelji drugačijeg života od onoga koji se danas propagira i nameće. Probajmo i mi izabrati drugi način – ljubav!“

Proslava Dana policijske kapelanije za PU Šibensko-kninsku

U petak 18. listopada policijska kapelacija za PU Šibensko-kninsku proslavila je blagdan sv. Luke evanđelista, svog svetca-naslovnika. Svetu misu proslavljena je u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu.

Sveto misno slavlje predvodio je i propovjedao don Hrvoje Relja, policijski kapelan za PU Splitsko-dalmatinsku, a suslavili su, uz don Darka, policijski kapelani splitskog policijskog dekanata don Marko Trogrić (PU Splitsko-dalmatinska) i o. Ivo Topalović (PU Zadarska) te vojni kapelan o. Jozo Mravak. Uz g. Santinija, zamjenika načelnika PU Ši-

bensko-kninske, rukovoditelje odjela i načelnike postaja te zaposlenike ove policijske uprave, svetoj misi se pridružio i obogatio ju svojim pjevanjem zbor skradinske župe i članovi bratovštine Sv. Križa.

Slaveći blagdan sv. Luke evanđelista, molitveno su promišljali važnost uspostavljanja i njegovanja odnosa s Isusom preko riječi evanđelja, kao i potrebu razmišljanja o događajima iz Isusova života po kojima otkrivamo Isusov mentalitet, obilježen milosrđem otvorenim za naše slabosti, naglasio je propovjednik.

Prvo krštenje u kapeli bl. Ivana Merza u Slunju

U subotu, 19. listopada 2019., slavljen je prvo krštenje u kapeli bl. Ivana Merza na vojnom poligonu „Eugen Kvaternik“ u Slunju.

Krštenica Katja Rahan kći je Maria Rahana, časnika Hrvatske vojske pripadnika Zapovjedništva za potporu, i Katarine Rahan r. Kirasić. Svetu Misu služio je i sakrament krštenja podjedio je vojni kapelan na vojnem poligonu don Milenko Majić uz koncelebraciju župnika Oštarija popa Antu Luketića, civilnog župnika kojoj pripada obitelj Rahan.

Na kraju misnog slavlja vojni kapelan se zahvalio Mariu i Katarini što su se odlučili da njihovo treće dijete primi sakrament krštenja u ovoj kapeli koju su napravili djelatnici Hrvatske kopnene vojske. Riječi zahvale izrekao je i brigadiru Mariu Liliću, zapovjedniku poligona, koji je svojom odlukom dopustio ulazak civila na vojni poligon preko vikenda i koji je dao nemjerljiv doprinos izgradnji ove crkve.

27. obljetnica osnutka Dočasničke škole „Damir Tomljanović Gavran“

Dana 22. listopada 2019. godine u vojarni „123. brigade HV“ u Požegi djelatnici i polaznici izobrazbe u Dočasničkoj školi „Damir Tomljanović Gavran“ svečano su obilježili 27. obljetnicu ustrojavanja škole. Tim povodom je vojni kapelan don Željko Volarić predvodio misno slavlje u kapeli vojne kapelije „Sv. Ivan Krstitelj“.

Nakon svete mise položeni su vijenci i zapaljene svijeće za sve poginule Hrvatske branitelje ispred spomen obilježja stožernom brigadiru Damiru Tomljanoviću Gavranu.

Na strojilištu vojarne održana je svečanost na kojoj su nazočili zamjenik zapovjednika Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ brigadni general Ivan Turkalj, načel-

nik Odjela planiranja i potpore centra vojnih škola „Petar Zrinski“ kapetan bojnog broda Marijan Dražetić, zapovjednik Časničke škole brigadir Mirko Stošić, drugi predstavnici tijela lokalne i područne samouprave, policije i zapovjednici Hrvatske vojske.

U svom je govoru brigadni general Ivan Turkalj naglasio da je doprinos Dočasničke škole nemjerljiv u cjelokupnom sustavu izobrazbe i obuke vojnika i dočasnika za potrebe Hrvatske vojske te da je organiziran sustav u skladu s potrebama i zahtjevima Hrvatske vojske, ali i NATO partnera.

Tijekom svečanosti djelatnicima Dočasničke škole uručena su promaknuća, pohvale i nagrade.

Četvrto pokrajinsko vojno hodočašće u Ilok

Četvrto po redu pokrajinsko vojno hodočašće Osječkog dekanata vojne biskupije održano je 23. listopada ove godine povodom blagdana svetog Ivana Kapistrana nebeskog zaštitnika župe i grada Iloka. Na hodočašću je sudjelovalo tristotinjak pripadnika Zapovjedništva za obuku i doktrinu „Fran Krsto Frankopan“ te Gardijsko oklopno mehanizirane brigade s područja osječkog vojnog dekanata. Sudionici su bili predvođeni izaslanikom potpredsjednika Vlade i ministra obrane RH brigadnim generalom Mijom Validžićem i zapovjednikom Zapovjedništva za obuku i doktrinu „Fran Krsto Frankopan“ brigadirom Željkom Ljubasom.

Izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane RH brigadni general Mijo Validžić, predstavnici Oružanih snaga RH te pred-

stavnici Vukovarsko-srijemske županije, grada Iloka i koordinacije udruga branitelja grada Iloka položili su vijence i zapalili svijeće za sve poginule i preminule hrvatske branitelje na Iločkom gradskom groblju, a molitvu je održao vojni kapelan vlč. Vladislav Mandura.

Središnji događaj bilo je svečano euharistijsko slavlje koje je predslavio pomoćni biskup Đakovačko-osječke nadbiskupije msgr. Ivan Ćurić uz koncelebraciju vojnih kapelana Osječkog dekanata vojne biskupije, te brojnih svećenika Iločkog i Vukovarskog kraja. U propovijedi biskup Ćurić naglasio je veličinu sv. Ivana Kapistrana, kao uzora u životu: „Mi smo se danas ujedinili i ovim činom pokazali snagu svoga zajedništva kako bismo sve što imamo stavili pred Gospodina.

Radosno danas slavimo zaštitnika i naslovnika ove crkve, samostana i grada Iloka, te zaštitnika vojne kapelanije u Vinkovcima. Papa Ivan Pavao II rekao je kako Sveti Ivan Kapistran predstavlja sjajan uzor domovinske ljubavi, heroja vjere, pobornika pravednosti i dobrotvornosti, oličenje plemenita vojnika, svećenika i svetoga vođe, te kao takav predstavlja pouzdan putokaz i primjer hrabrosti i svetosti. Također proglašava ga 20. veljače 1986. godine nebeskim zaštitnikom svih vojnih dušobrižnika.”

„Kršćanin je uvijek pozvan reći ne pesimizmu zbog iskustva vjere, poziva i puta svetosti. Papa Franjo jednom je rekao kako stalno slušamo da je nekada bilo bolje. Mi smo pozvani podizati i povijati rane našega vremena i gledati realno na stvarnost očima nade. Takvo nam je svjedočanstvo dao i Sveti Ivan Kapistran, a takvo je svjedočanstvo temelj i našega puta spasenja i zato ga želimo nasljeđovati”, naglasio je biskup Curić.

Domaćin fra Ivan Utješinović gvardijan Samostana Svetog Ivana Kapistrana u Iloku zahvalio je dragome Bogu na ovome danu, ocu biskupu, predstavnicima civilnih vlasti te pripadnicima oružanih snaga RH kojima je na osobit način zaželio da im sveti Ivan Kapistran bude primjer čestitoga života u odnosu prema njihovoj službi, bližnjima i Domovini. Ljepoti proslave zaštitnika župe i grada Iloka svojim pjevanjem, koncertom, budnicom ulicama grada Iloka i posebnim programima doprinijeli su Klapa “Sveti Juraj” HRM, Orkestar OS RH i Počasno zaštitna bojna. Nakon svete mise hodočasnici su imali prigodno druženje i okrjepu te mogućnost posjete Gradskom muzeju i Iločkim podrumima. Uoči Dana grada izaslanstvo Hrvatske vojske predvođeno brigadnim generalom Mijom Validžićem, sudjelovalo je na svečanoj sjednici Gradskog vijeća, te predvođeno brigadirom Draženom Batrnekom na prijemu kod gradonačelnice Iloka dr. Marine Budimir.

Gradonačelnica grada Iloka dr. Marina Budimir se zahvalila izrazivši uvjerenje kako je suradnja i zajedništvo s Hrvatskom vojskom ono što nas jača u uvjerenju da ćemo ostvariti svoje ciljeve.

Izaslanstvo Hrvatske vojske također je uoči Dana grada sudjelovalo na svetoj misi i koncertu Klape "Sveti Juraj" HRM i Orkestra OS RH u Župnoj crkvi Svetog Ivana Kapistrana u Iloku održanom kao dar građanima Iloka.

Hodočašće na Bobovac

Na poziv vojnog biskupa BiH msgr. Tome Vukšića, izaslanstvo Vojnog ordinarijata u RH i Oružanih snaga RH sudjelovala je 26. listopada 2019. na tradicionalnom hodočašću i molitvenom pohodu Vrhbosanske nadbiskupije te pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga BiH na Bobovac. Izaslanstvo od dvadesetak hodočasnika iz Hrvatske sačinjavalo je šest vojnih i policijskih kapelana. Oni su se već u petak 25. listopada uputili iz Zagreba na hodočašće.

Program molitvenog pohoda, na kojemu se i ove godine okupio velik broj vjernika, započeo je okupljanjem kod rijeke Bukovice pod-

no Bobovca, odakle se u molitvenoj procesiji, krenulo prema odredištu. Misno slavlje na Bobovcu predslavio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a propovijedao je vojni biskup u BiH msgr. Tomo Vukšić.

Uvodeći u misno slavlje, kardinal Puljić pozvao je na izgradnju mira koji se temelji na pravdi i jednakopravnosti. Istaknuo je: "Ovdje smo svjesni svojih korijena i zato što volimo ovu svoju zemlju i zato nam smeta kada netko manipulira poviješću, pogotovu kada slavi one koji su u prošlosti uništavali našu domovinu".

U svojoj homiliji biskup Vukšić napomenuo je kako je zajednička molitva za domovinu Bosnu i Hercegovinu okupila na Bobovcu već osamnaesti put vjernike Sarajevske nadbiskupije i šesnaesti put katolike pripadnike Ministarstva obrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Njima su se rado pridružili brojni katolički pripadnici redarstvenih snaga, ali također i vjernici i svećenici iz drugih krajeva i država.

“Za tu već lijepu tradiciju našeg okupljanja u molitvi, ovom svetom misom zahvaljujemo Gospodinu Bogu, što nas je obdario blagoslovom ustrajnosti. Hvala mu i za kušnje i otpore, koje je pripuštao, jer nas je po njima u svojoj promisli odgajao da budemo ustrajni, ali i ponizni, skromni i pobožni”, kazao je biskup. „Molimo, dakle, za sve ljude, koji žive u ovoj lijepoj zemlji. Neka se odavde s vrha gore razlikeže naša molitva za cijeli svijet, ljude i druga stvorenja, jer svi su djelo Božjih ruku i promisla. Pritom, kao vjernici, svjesni smo da su Nebesa svima, posebice nama danas ovdje okupljenima, svod naše životne građevine, cilj našega životnog maratona i svrha naših molitava i nastojanja”, istaknuo je biskup Vukšić. „Ako je ‘Gospod-

nja je zemlja i sve na njoj, svijet i svi koji na njemu žive’ (Ps 24,1), to pak znači, da smo mi na zemlji podstanari Božji. Najamni smo radnici u službi širenja Božje dobrote, svakovrsnoga rasta u ovom životu i radi vječnoga spasenja, svoga i svih Božjih stvorenja. A to spasenje je moguće ostvariti ukoliko pravedni – da ostanemo kod Isusove slike i rječnika – također uz pomoć naše molitve i stvarne potpore, ustraju na svom putu. Nepravedne neka milosrdni Gospodin odvrati od loših navika, svakoga zla i nereda te se i oni pri-druže mnoštvu dobrih ljudi”.

Na kraju je biskup Vukšić poručio kako danas molimo Gospodina da sve ljude nauči odredbama svojim te da u Bosni i Hercegovini zauvijek završi sezona teških riječi: „Neka se vrše samo dobra djela. Neka umre korupcija i nepotizam. Neka sposobnost, stručna sprema i osobna moralnost budu kriteriji pri zapošljavanju i napredovanju. Neka prava i dostojanstvo radnika budu poštovani. Neka se mladima omogući radosni pogled u budućnost. Neka za svakoga u ovoj zemlji bude posla i sigurnosti. Neka se poštuje obitelj, uloga oca i majke i štiti ljudski život od za-čeća.”

Hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Svetu Zemlju 21. - 28. listopada 2019.

Vojni ordinariat u Republici Hrvatskoj organizirao je hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Svetu Zemlju. Njima su se pridružili i članovi Udruge zagrebačkih Poljičana „Sv. Jure“. Ukupno 156 hodočasnika, na čelu s biskupom, vojnim ordinarijem msgr. Jurom Bogdanom te svećenicima – vojnim i policijskim kapelanim, krenuli su na put zrakoplovom u ponедjeljak 21. listopada 2019. u kasnim večernjim satima iz zagrebačke zračne luke Franjo Tuđman. U Tel Aviv su sletjeli u ranim jutarnjim satima 22. listopada, te su nakon carinskih i drugih formalnosti u tamošnjoj zračnoj luci Ben Gurion nastavili svoj put prema Haifi u kojoj su i odjeli tijekom prva tri dana boravka u Isusovoj domovini.

U utorak 22. listopada hodočasnici su posjetili sam grad Haifu, zatim Goru Karmel koja

čuva uspomenu na sv. Iliju proroka i početke Karmelskog reda te, u poslijepodnevnim satima, Nazaret. U Bazilici Navještenja u Nazaretu slavili su svetu misu u 15 00 sati, kojom je presjedao msgr. Jure Bogdan, a propovijedao je policijski kapelan don Marko Trogrlić. Don Marko je u svojoj propovijedi istaknuo kako se, nalazeći se na svetom mjestu na kojem je Riječ tijelom postala, na poseban način valja spomenuti te temeljne istine kršćanstva koja prožima sav naš život, naše misli, riječi i djela: Bog nam je došao ususret, da bi ostao među nama! A ostao je u sakramentalima Crkve. Zato je život kršćanina uvijek sakramentalni život. U tomu nam životu kao Pomoćnica i Odvjetnica uvijek pomaže ona preko koje je Božja nestvorena Riječ postala našim ljudskim tijelom i nastanila se među nama - Blažena Djevica Marija te smo svi

pozvani na osobit način gajiti veliku ljubav i pobožnost prema Božjoj i našoj Majci Mariji. U nastavku, hodočasnici su se mogli posvetiti osobnoj molitvi u velebnoj nazaretskoj Bazilici Navještenja, razgledati ju kao i crkvu sv. Josipa, crkvu sinagogu i Marijin izvor. U srijedu 23. listopada hodočasnički program obuhvatio je Brdo Blaženstava, Tabgu – mjesto Isusova čudesnog umnažanja kruha, crkvu Petrova prvenstva, zatim Kafarnaum, grad u kojem je Isus najduže i najradije boravio, Galilejsko jezero te Kanu Galilejsku. Hodočasnici su na svim ovim mjestima imali dovoljno vremena za osobnu molitvu i razmišljanje nad novozavjetnim tekstovima u kojima se ona spominju, te su i zajednički proslavili sv. misu u 11 00 sati na Brdu blaženstva. Njome je također predsjedao vojni ordinarij msgr. Bogdan, a propovijed je izrekao generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo. On je naglasio u svojoj propovijedi da su Isusova Blaženstva konkretan program konkretnoga kršćanskoga života. Ona su, rekao je don Marko poziv i izazov

da u svijetu u kojem živimo posvjedočimo Isusa na autentičan način, kako bi nas ljudi prepoznali kao Njegove učenike. U tomu uvijek oslonjeni na Božju snagu i pomoć, jer je ljudski gledajući ljudima nemoguće, bez Božje pomoći, ostati i opстатi na Isusovom putu Blaženstava. To je uski put, ali jedini pravi put koji, zaključio je propovjednik, jedini vodi do ovozemaljske sreće i, nakon smrti, do vječnog života s Bogom! Pri posjetu Kani Galilejskoj bračni parovi su obnovili svoje bračne zavjete na mjestu prvog Isusova čuda. Vožnja pak Galilejskim jezerom, popraćena meditacijom o Isusovim čudesima koja su se ovdje zbilja, omogućila im je poseban, gotovo neponovljiv duhovni doživljaj kako svetosti mjesta tako i dubine Isusove spasenjske poruke upućene svakom čovjeku. Četvrtak 24. listopada bio je u znaku posjeta Nacionalnom parku Masada i tamošnjoj istoimenoj utvrdi Heroda Velikog, najpoznatijoj po masovnom samoubojstvu Sikara prilikom rimske opsade 73. godine n. Kr. U poslijepodnevnim satima uslijedio je nastavak

putovanja do rijeke Jordana i mjesta Isusova krštenja (*Qaser Yehuda*) na kojemu su hodočasnici obnovili svoje krsne zavjete. Svetu misu u slavili su u 16 00 sati, u zajedništvu sa svojim ordinarijem i kapelanima u crkvi Dobrog pastira u Jerihonu. Propovijed je na ovom mjestu izrekao policijski kapelan don Hrvoje Relja. Naglasak njegove propovijedi bio je na osobnom vjerničkom odnosu s Isusom koji se živi u njegovoj Crkvi, zajednici onih koji vjeruju, a koji je jedini jamač našeg svladavanja mnogostrukih napasti kojima smo u životu izloženi, a kojima je svima svrha odvojiti nas od Boga našega Oca. Don Hrvoje je pri tomu istaknuo Isusov odnos potpunog predanja svome Ocu koji je za svakog vjernika model i nadahnuće njegova osobnog predanja Bogu. Uslijedilo je razgledavanje Jerihona – Brdo Isusove kušnje te mjesto na kojemu se, po predaji, nalazila Zakejeva smokva, nakon čega su se uputili u Jeruzalem, gdje su stigli u večernjim satima te boravili u drugom dijelu svojeg hodočašća u Svetoj Zemlji.

Peti dan putovanja, petak 25. listopada, bio je obilježen posjetom Maslinskoj gori, mjestu Isusova uzašašća na nebo, crkvi Očenaša te crkvi *Dominus flevit* (Gospodin zaplaka). Spuštajući se obroncima Maslinske gore, hodočasnici su se okupili u crkvi svih naroda u Getsemanskom vrtu – mjestu na kojem se Isus uoči svoje muke i smrti molio i znojio krvavim znojem. Upravo na tom mjestu, koje svo odiše Isusovom agonijom, ali i njegovim potpunim predanjem u Volju Očevu, hodočasnici su imali prigodu pristupiti i sakramentu pomirenja. Prijepodnevni dio programa toga dana završio je posjetom grčko-pravoslavnoj crkvi Gospinog groba/Marijinog uznesenja. Hodočasnici su svetu misu slavili u crkvi Marijina usnuća (*Dormitio Mariae*) na brdu Sion, u 15 00 sati. Misu je predvodio vojni ordinarij, a propovijedao je don Slavko Rajić biskupski vikar za pastoral MORH-a i OSRH-a. Središnja poruka don Slavkove propovijedi bila je usredotočena na neizmjernu Božju ljubav koju nam je Krist Gospodin pokazao svojim potpunim predanjem u muku i smrt za nas. Djelo našega spa-

senja djelo je upravo te Božje ljubavi koja je bezuvjetna i trajna, sva predana za nas. Ona se napose pokazuje u Euharistiji u kojoj nam je Gospodin ostavio svoje Tijelo za hranu, i svoju Krv za piće. Ona je zalog vječnoga života te se upravo na ovim svetim mjestima s dubokom zahvalnošću obraćamo Gospodinu moleći ga za milost da uvijek budemo i ostanemo ljudi Euharistije, oni koji ju s vjerom primaju i s vjerom u svomu životu svjedoče. Hodočasnici su posjetili crkvu Petra zatajenja (na mjestu nekadašnjeg Kajfina dvora), zatim Dvoranu Posljednje večer (*Cenacolo*) u kojoj je Gospodin ustanovio presvetu Euharistiju te, na koncu, Davidov Grob. Ovisno o rasporedu hodočasničkih skupina za trajanja hodočašća, neke su od njih prije, a neke iza posjeta Sionu obišli Baziliku Svetog Groba i poklonili se na svetim mjestima cijelog kršćanstva – mjestima muke, smrti i uskršnjuća Gospodnjega. Jednako tako bio je organiziran i posjet Zidu plača (Zapadni zid), ostatcima nekadašnjeg jeruzalemskog Hrama.

Subota je pak, 27. listopada, prijepodne bila sva u znaku posjeta Betlehemu, mjestu Isusova rođenja te, poslijepodne, mjestu rođenja Gospodinova preteče, sv. Ivana Krstitelja Ein Karimu. Svetu misu u crkvi sv. Katarine u Betlehemu služio je msgr. Bogdan u 9.00 sati. Propovijedao je fra Frano Musić OFM, biskupski vikar za pastoral MUP-a i redarstvenih službi RH. Mnoštvo je riječi koji svaki dan slušamo i kojima svaki dan svjedočimo, riječi nas opsjedaju i zaokupljuju, šalju nam mnogi po riječima svoje poruke i mi po njima izražavamo svoje, šaljući ih drugima. No jedna je Riječ – ona Božja, nama progovorila zauvijek i konačno u Isusu Kristu rođenu u Betlehemu, naglasio je fra Frano. Njezin sadržaj je konkretno spasenje čovjeka i svijeta. Ona nam je došla u Betlehemu nenametljivo i skriveno, u prvom redu otkrivena onim najmanjima i najponiznjima, kako bi nas poučila putu spasenja i oslobođenja, koji je uvijek skriven, ponizan, nemametljiv, tih, ali djelotvoran, živ, oslobađajući. Zato je Betlehem poziv da svaki vjernik u poniznosti srca prihvati tu Vječnu Božju Riječ i da po njoj uviđek iznova oblikuje svoj vlastiti život da onda

ona u nama progovori svima s kojima živimo i koje u svom životu susrećemo. Nakon slike svi hodočasnici su, strpljivo čekajući da dođe na njih red, posjetili i poklonili se mjestu Isusova rođenja, a razgledali su i mesta u kojima je boravio, radio te preminuo i naš veliki zemljak iz Stridona sveti Jeronim. Posjetili su zatim i crkvu koja čuva uspomenu na bijeg Sv. Obitelji u Egipat te mjesto na kojem je, po predaji, Gospa podojila Isusa. U Ain Karimu pak, rodnom mjestu sv. Ivana Krstitelja hodočasnici su pohodili crkvu Pohođenja (Marijina i Elizabetina susreta) i crkvu sv. Ivana Krstitelja.

Kako je subota bila posvećena mjestima Isusova rođenja, tako je nedjelja 27. listopada bila sva u znaku Isusove muke i, naravno, uskrsnuća. Naime, nakon posjete crkvi sv. Ane, posvećene Gospinu rođenju i ribnjaku Bethezda, uslijedio je križni put ulicom *Via dolorosa* – od kapela bičevanja i osude, preko crkve *Ecce homo*, do crkve Kristova groba. Neposredno zatim u 9 00 sati, slavljenja je sv.

misa u konkatedrali Imena Isusova u sjedištu Latinskog patrijarhata za vrijeme koje je propovijedao prof. don Darko Tomašević, jedan od stručnih voditelja ovog hodočašća. Isusov prazni grob – naglasio je don Darko – poruka je života, poruka je nade, poruka je novog Božjeg svijeta koji je Isusovim uskrsnućem već započeo, no još nije do kraja dovršen, već putuje prema svom konačnom ispunjenju. To je nadahnuće za naš život, pa onda tako i naš hod po svetim mjestima, nije obično razgledavanje i upoznavanje spomenika i običnih uspomena, nego je susret s memorijom Božje ljubavi prema čovjeku koja u vjeri snažno oduševljava. Zato se Sv. Zemlja i zove petim Evandželjem i tko god njome u vjeri hodi, svomu domu se vraća obnovljene vjere i ljubavi, učvršćen u svome predanju Isusu koji je živ i s nama u svojoj Crkvi ostaje sve do konca svijeta. Poslijepodnevni sati su bili posvećeni bilo odlasku na Mrtvo More te posjetu Jerihonu, bilo pak ponovnom posjetu Bazilici Sv. Groba, osobnoj molitvi na njezinim svetim mjestima te njezinu razgledavanju.

Hodočašće je zaključeno u pondjeljak 28. listopada sv. misom zahvalnicom koju je i ovaj put u konkaterdali Imena Isusova u sjedištu Latinskog patrijarhata služio biskup msgr. Bogdan koji je tu izreko i svoju homiliju. U njoj je vojni biskup svim hodočasnicima poručio da ono što su kroz svoje hodočašće svojim očima vidjeli i svojim ušima slušali, što su mogli doživjeti i proživjeti, ponesu u svoj život, u svoju svakodnevnicu. Potrebno je, naglasio je msgr. Bogdan, da svatko od načočnih hodočasnika, poput učenika iz Emausa o kojima su slušali u Evanđelju, osobno u vjeri susretne i prepozna Krista Uskrstog čiju su domovinu obišli, te da to svoje vlastito iskustvo susreta s Uskrnulim prenesu svima onima koje će susresti, i to s vjerom i radošću onih koji su se odlučili slijediti ga u svojem životu. Ohrabreni porukom Uskrstog Isusa, zaključio je vojni biskup, svatko od nas se vraća svojem domu, ispunjen Njegovom prisutnošću koja se mora očitovati u našim mislima, riječima i postupcima da ga, poput učenika koji su ga prepoznali u lomljenu kruha, i mi posvjedočimo svijetu u kojemu živimo.

Sveta misa je zaključena pjevanjem svima drage pjesme *Rajska Djeko, Kraljice Hrvata*, nakon čega je uslijedilo zajedničko fotografiranje i susret s pomoćnim biskupom latinskog patrijarha msgr. Giacintom Marcuzzom. On je msgr. Bogdanu, svećenicima i svim hodočasnicima predstavio jeruzalemsku biskupi-

ju koja je, kako je rekao, majka svih drugih mjesnih crkava po svemu svijetu te stanje i perspektive tamošnjih vjernika. Pozvao je sve na molitvu za kršćane u Sv. Zemlji kojih je, nažalost, sve manje, te na bratsku solidarnost s njima kako sveta mjesta u Isusovoj domovini ne bi ostala bez Kristovih vjernika tako odanih Isusovoj osobi, svojoj Crkvi i njezinim pastirima. Nakon blagoslova koji su msgr. Marcuzzi i msgr. Bogdan zajednički udijelili svim hodočasnicima uslijedio je povratak u Domovinu.

Tijekom cijelog boravka u Sv. Zemlji i hodočašća po svetim mjestima, uz snažan duhovni doživljaj, bilo je mnoštvo trenutaka koji su svim hodočasnicima omogućili međusobno prijateljsko upoznavanje, druženje, razmjenu iskustava i spoznaja, te se tako stvaralo harmonično ozračje međusobnog poštovanja i pažnje – što se napose moglo potvrditi u trenutcima rastanka na koncu ovoga hodočašća. Nije nipošto isključeno, da ovaj plodni, prijateljski ambijent urodi i nekim drugim, budućim zajedničkim duhovnim susretima u kojima će se na isti ili sličan način moći produbiti stečeno iskustvo i usvojiti nova ljudski i kršćanski obogaćujuća iskustva.

Tako je zaključeno još jedno hodočašće u nizu drugih brojnih, međunarodnih i domaćih, kojima uz ostale svoje aktivnosti, Vojno-redarstvena biskupija izvršava svoje duhovo-pastoralno poslanje među pripadnicima hrvatske vojske, policije i branitelja te članovima njihovih obitelji.

Misa zadušnica za poginule i umrle hrvatske branitelje

Uoči Dušnog dana, u srijedu 30. listopada služena je sveta misa za sve poginule i umrle hrvatske branitelje u zavjetnoj crkvi Svetе Mati Slobode. Misu zadušnicu predvodio je generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH don Marko Medo, u koncelebraciji s biskupskim vikarom za pastoral MORH-a i OSRH don Slavkom Rajičem, biskupskim vikarom

za pastoral MUP-a fra Franom Musićem OFM, župnikom don Danijelom Vidovićem i drugim vojnim i policijskim kapelanim.

Misnom slavlju nazočili su potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, državni tajnik MORH-a Tomislav Ivić, glavna tajnica MUP-a Sanda Šimić Petrinjak, za-

mjenik načelnika Glavnog stožera general-pukovnik Drago Matanović sa suradnicima, hrvatski branitelji, članovi udruga proizvih iz Domovinskog rata, pripadnici Hrvatske vojske, obitelji poginulih i nestalih branitelja.

Također su sudjelovali pripadnici Počasno-zaštitne bojne i svečanog postroja MUP-a te Klapa HRM-a "Sveti Juraj".

Don Marko je u propovijedi istaknuo kako se ovih dana „prisjećamo svih dragih koji su pred nama otišli u onostranstvo.“ Osobito se sjećamo onih koji su svoje živote položili za slobodu naše domovine. U teškim trenucima svakodnevnice, sjećanje na poginule branitelje daje nam snagu. „Žrtve tolikih mladića i djevojaka nas obvezuju da ne klonemo i ne

popustimo pred napastima da se razočaramo u našu zemlju i odustanemo od vjere i činjenja dobra", poručio je don Marko kazavši kako uspomene na njihova djela zauvijek nosimo u našim srcima.

Nakon mise, zajedničko izaslanstvo predsjednice Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatskog sabora i predsjednika Vlade Republike Hrvatske položilo je vijenac i zapalilo svijeću kod spomen obilježja „Pieta Croatica".

Tečaj formacije katoličkih vojnih kapelana o Međunarodnom humanitarnom pravu

Sedamdeseta obljetnica Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. - 2019.

Na Patrističkome institutu Augustinianum u Rimu, od utorka 29. do četvrtka 31. listopada 2019. održan je „5. Tečaj formacije katoličkih vojnih kapelana o Međunarodnom humanitarnom pravu“. Tečaj je organizirao Dikasterij za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja u suradnji s Kongregacijom za biskupe i Kongregacijom za evangelizaciju naroda.

Trodnevni skup - tečaj naslovljen "Oduzimanje osobne slobode u situacijama oružanih sukoba. Poslanje vojnih kapelana", jedna je od inicijativa koje je 2015. g. preuzela Sveta Stolica u okviru 32. Međunarodne konferencije Crvenog križa i Crvenog polumjeseca.

Svrha ovoga tečaja bila je, u svjetlu međunarodnog humanitarnog prava i u kontekstu oružanih sukoba i situacijama izrazite ranjivosti osobe, istražiti i produbiti poslanje vojnih kapelana u pomoći i zaštiti svih lišenih slobode. U jutarnjim satima održavane su se plenarne sjednice, a poslijepodnevna zasjedanja bila su posvećena radu u skupinama na različitim jezicima.

U utorak 29. i srijedu 30. listopada, nakon uvodnog pozdrava kardinala Marc-a Ouelleta, prefekta Kongregacije za biskupe, kardinala Petera K.A. Turksona, prefekta Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog

razvoja, i kardinala Fernanda Filonija, prefekta Kongregacije za evangelizaciju naroda, predavanja su održali: izaslanici Međunarodnog odbora Crvenog križa, predstavnici Ujedinjenih Naroda, predstavnici oružanih snaga i međunarodnih organizacija, vojni ordinariji iz različitih zemalja i više sveučilišnih profesora. Na skupu je bilo 130 sudionika iz 47 država. Iz Hrvatske je bio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, a iz Bosne i Hercegovine vojni ordinarij msgr. Tomo Vukšić.

U četvrtak, 31. listopada u Apostolskoj palači u Vatikanu sudionike tečaja primio je u posebnu audijenciju papa Franjo. U poslijepodnevnim satima istog dana pod predsjedanjem kardinala Petera K.A. Turksona, prefekta, i msgr. Bruna Marie Dufféa, tajnika Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja, održan je okrugli stol prigodom "70. obljetnice Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949.", na kojem su sudjelovali velepo-

slanici pri Svetoj Stolici. Govore su održali nadbiskup Paul Richard Gallagher, vatikanски tajnik za Odnose s državama, Denis Knobel, veleposlanik Švicarske pri Svetoj Stolici, Alojzij John, glavni tajnik Caritas Internationalis, Didier Pfirter, povjerenik 33. Međunarodne konferencije Crvenog križa i Crvenog polumjeseca.

Sudionici tečaja sudjelovali su svaki dan na Euharistijskim slavlјima kojima su predsjedali: kardinal Marc Ouellet, u utorak 29. listopada u crkvi svete Katarine Sijenske u Magnanapoliju; nadbiskup Santo Marcianò, vojni ordinarij u Italiji u srijedu 30. listopada u crkvi Santo Spirito in Sassia; kardinal Pietro Parolin, državni tajnik, u četvrtak 31. listopada u bazilici svetog Petra. U srijedu, 30. listopada sudionici su sudjelovali na molitvi Večernje u kapeli Papinskog misijskog zavoda „Pontificio Collegio Urbano“.

Obilježena 29. obljetnica ustrojavanja 1. gardijske brigade Tigrovi i bojne Tigrovi

U utorak, 5. studenog 2019., prigodnim programom obilježena je 29. obljetnica ustrojavanja 1. gardijske brigade Tigrovi i bojne Tigrovi Gardijske mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske. Program je započeo svetom misom koja je u crkvi Sv. Križa u Svetu služena za sve pогinule, nestale i umrle pripadnike Tigrova. Misu je predvodio vojni kapelan i dekan iz Đakova don Vladislav Mandura.

On je u svojoj homiliji istaknuo: "Domovina je obranjena srcem, ljubavlju, vrijednostima većima od ljudskog života. Zato mi, kad se sjećamo pогinulih i nestalih, nismo samo tužni nego i ponosni i zahvalni. Zato njihov život, koji je prošao i kojeg nema ovdje na zemlji, nama ostaje trajno nadahnuće i oni nam

govore tim svojim ugaslim životom." Don Vladislav okupljene je pozvao da, svatko na svom mjestu, raste u ljubavi prema Bogu, ljudima i domovini: "Mi ovdje smo oni kojima je domovina svetinja, oni kojima je dobro našega naroda sveto, oni koji su spremni za ta dobra podnijeti žrtvu. To znači biti hrvatski vojnik, to je značilo biti hrvatski branitelj i tu nam je Isus bio učitelj."

Nakon misnoga slavlja obilježavanje Dana brigade nastavljeno je u vojarni 1. gardijske brigade Tigrovi – Croatia u Novom Zagrebu gdje je održana središnja svečanost koja je uključivala podjelu beretki pripadnicima 1. mehanizirane bojne Tigrovi. Beretke je primilo 80 pripadnika koji su ovim svečanim činom postali pripadnici bojne Gardijske

mehanizirane brigade Tigrovi Hrvatske kopnene vojske. Uz pripadnike Prve gardijske brigade i bojne Tigrovi, obitelji poginulih, nestalih, umrlih pripadnika Tigrova i udruga veterana 1. gardijske brigade Tigrovi, središnjoj svečanosti nazočili su predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora Mljenko Filipović, izaslanik predsjednika Vla-

de ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra unutarnjih poslova umirovljeni general Mladen Markač, izaslanik načelnika Glavnog stožera direktor Glavnog stožera OS RH viceadmiral Robert Hranj, posebni savjetnik ministra obrane Božo Kožul, predstavnici Grada Zagreba i drugi visoki uzvanici.

Dan Policijske kapelanie „Blaženi Miroslav Bulešić“

U srijedu 6. studenoga proslavljen je Dan Policijske kapelanie „Blaženi Miroslav Bulešić“ koja djeluje pri Policijskoj upravi istarskoj. Tom prigodom, svečano misno slavlje u župnoj crkvi Sv. Kuzme i Damjana u Fažani predvodio je fra Frano Musić OFM, biskupski vikar za pastoral MUP-a, uz koncelebraciju dekana i kapelana domaćina don Iliju Jakovljevića te drugih policijskih kapelana i svećenika.

Misi je nazočio načelnik PU istarske Božo Kirin sa suradnicima, brojni djelatnici policije, predstavnici Općine Fažana, MORH-a, braniteljskih udruga te Hrvatske ratne mornarice na čelu s kapetanom bojnog broda Vladom Zokom. Nazočan je bio i Mario Dokmanić, voditelj Samostalne službe MUP-a za suradnju s Vojnim ordinarijatom.

U svojoj propovijedi se fra Musić, kroz citate iz duhovnog dnevnika bl. Miroslava Bulešića, osvrnuo na duhovno bogatstvo tog Božjeg sluge te ga po uzvišenosti povezao s obilježjima policijskog zvanja. On je, između ostalog, istaknuo: „Policijski je posao zahtijevan i nerijetko vrlo opasan, pun izazova i traži velike žrtve i odricanja, uzvišeni ideali, čuvanje dobra i temeljnih ljudskih prava, zaštita slabih i ugroženih, slobode i pravnoga poretku pred silnicima i bezobzirnima, to nema cijene, jer se ne može ničim platiti. Policijski po-

sao nije ugovor o djelu, ‘osam sati, pet dana u tjednu’, nego poziv, častan i dostojanstven, vrijedan svakoga poštovanja. Jer samo čisti srcem, kako kaže bl. Miroslav Bulešić, mogu služiti nepodijeljeno i vjerno. Tko će nam bolje i jasnije od bl. Miroslava Bulešića pokazati kako se ustrajava odlučno, načelno, zrelo i s ljubavlju.“ „Blaženik nas poučava kako živjeti od vjere i kako sačuvati vjeru kao najveću dragocjenost u svijetu prolaznosti i prolaznih ideologija“, zaključio je fra Musić.

Na kraju se okupljenima obratio načelnik Kirin koji je istaknuo kako je policijski poziv često vrlo zahtijevan te je stoga zahvalio kapelanu don Jakovljeviću na predanom radu i duhovnoj pomoći koju pruža djelatnicima puliske policijske uprave. „Policijski poziv human je i častan, on nije samo posao ili profesija već trajno životno opredjeljenje za činiti dobro, koje se ostvaruje i ispunjava brigom za sigurnost ljudi. U obavljanju toga poziva trajno smo suočeni sa stresnim situacijama. Stoga je jako bitno da pored sebe imamo dušobrižnika, duhovnog savjetnika koji nam može pružiti riječ utjehe kada nam je to potrebno. Stoga Vam se, dragi Ilija, u ime svih djelatnika Policijske uprave istarske najsreddačnije zahvaljujem“, zaključio je načelnik Kirin te svima čestitao Dan policijske kapelanie blaženoga Miroslava Bulešića.

Sjednica Prezbiteriskog vijeća Vojnog ordinarijata u RH

U petak 8. studenoga 2019. godine održana je u Zagrebu redovita sjednica Prezbiteriskog vijeća Vojnog ordinarijata u RH i dekana vojnih i policijskih dekanata. Sjednicom je predsjedao vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan i predstavio dnevni red. Nakon uvodne molitve, pročitan je i prihvaćen zapisnik s prethodne sjednice održane 8. studenoga 2018. godine.

Vojni ordinarij predstavio je Pastoralni kalendar Vojnog ordinarijata za 2020. godinu. Generalni vikar don Marko Medo predstavio je pastoralne aktivnosti Vojnog ordinarijata u slijedećoj godini s posebnim naglaskom na ljetovanje djece, mlađih i studenata. Osrvnuo se na duhovne vježbe koje Vojni ordinarijat organizira za pripadnike hrvatske vojske i policije, a provedene su u 2019. godini, i dao

upute za nastavak provedbe ove vrijedne aktivnosti u 2020. godini.

U trećoj točci dnevnog reda Vijeća obrađena je tema vođenja uredskih knjiga u kapelanimama te se generalni vikar osvrnuo na provedbu primopredaje kapelana kod premještaja kapelana. Vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan zaključio je sjednicu zahvaljujući članovima vijeća na iznesenim savjetima.

Nakon sjednice Prezbiteriskog vijeća održana je sjednica Zbora savjetnika Vojnog ordinarijata u RH na kojoj su izneseni prijedlozi za provedbu pastoralnih aktivnosti Vojnog ordinarijata i vođenju administrativnih poslova u vojnim i policijskim kapelanimama. Razgovaralo se i o ostalim aktualnim temama u Vojnom ordinarijatu.

U Puli svečano otvorena vojarna „Hrvatski branitelji Istre“

U nazočnosti najviših državnih dužnosnika, predstavnika Hrvatske vojske i brojnih okupljenih hrvatskih branitelja u Puli je u petak, 15. studenog 2019. godine održano svečano otvaranje vojarne „Hrvatski branitelji Istre“. Na svečanom događaju sudjelovao je i vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan.

U vojarni u Puli predviđen je razmještaj oko 140 pripadnika Hrvatske vojske, djelatnika novog Središta za besposadne zrakoplovne sustave, zatim Opslužništva vojarne Zapovjedništva za potporu koje će se izmjestiti s dosadašnje lokacije u luci Vargarola te razvojna jezgra 4. pričuvne pješačke pukovnije Hrvatske kopnene vojske.

Na početku svečanosti, ispred vojarne Hrvatski branitelji Istre otkriveno je spomen-

obilježje u znak sjećanja na prelet MiG-a pilota pukovnika Danijela Borovića, a otkrio ga je upravo pukovnik Borović i umirovljeni brigadir Željko Jelenić. Uslijedilo je otkrivanje amblema vojarne Hrvatski branitelji Istre kojeg su otkrili članovi obitelji četvorice pripadnika Hrvatske vojske i Ministarstva unutarnjih poslova koji su poginuli prilikom razminiranja vojarne. Blagoslova vojarne predvodio je vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj msgr. Jure Bogdan. Nakon toga izašlanstva su položila vijence i zapalila svijeće kod spomen-obilježja poginulih pirotehničara.

Uz članove obitelji branitelja poginulih tijekom razminiranja zračne luke u Puli, svečanosti su nazočili predsjednica Republike

Hrvatske i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Vlade potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov sa suradnicima, ministrica poljoprivrede Marija Vučković, zamjenik župana Istarske žu-

panije koji obnaša dužnost župana Fabrizio Radin, gradonačelnik grada Pule Boris Milić i načelnik Općine Ližnjan Marko Ravnić te ostali predstavnici područne i lokalne samouprave. U središnjem dijelu svečanosti visoki dužnosnici održali su svoje govore te istaknuli kako su ponosni zbog činjenice da se Hrvatska vojska konačno i na području Istarske županije nalazi sa svojim narodom.

Obljetnica pada Vukovara

Dana, 18. studenoga, spomen-hodočašćem u Vukovar obilježena je 28. obljetnica pada grada Vukovara. Kolona sjećanja krenula je u 10.30 sati od Vukovarske bolnice do Memorijalnog groblja gdje su kod spomen obilježja položeni vijenci i zapaljene svijeće za poginule branitelje i civile.

Uz hrvatske branitelje, članove udruga proizvihlih iz Domovinskog rata, članove obitelji stradalih, nestalih branitelja i civilnih žrtava te stanovnika iz cijele Hrvatske, u obilježavanju ovoga Dana sudjelovali su predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković, brojni saborski zastupnici i ministri, predstavnici diplomatskog zbora, državne, područne i lokalne vlasti.

Središnji dio spomen-hodočašća bilo je misno slavlje koje je s početkom u 13.00 sati na Memorijalnom groblju predvodio msgr. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski. U koncelebraciji su bili vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan, domaći biskupi Đakovačko-osječke nadbiskupije: nadbiskup msgr. Đuro Hranić, nadbiskup u miru msgr. Marin Šračić, pomoćni biskup msgr. Ivan Ćurić, zatim apostolski nuncij u RH msgr. Giorgio Lingua, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, požeški biskup msgr. Antun Škvorčević, srijemski biskup msgr. Đuro Gašparović, bjelovarsko-križevački biskup msgr. Vjekoslav Huzjak, vojni ordinarij u BiH msgr. Tomo Vukšić, pomoćni zagrebački biskupi msgr. Ivan Šaško i msgr. Mijo Gorski te apostolski upravitelj Križevačke eparhije msgr. Milan Stipić.

Na početku euharistijskog slavlja msgr. Đuro Hranić, nadbiskup đakovačko-osječki, uputio je pozdravnu riječ: „Draga braćo i sestre, okupljeni smo na Memorijalnom spomen-groblju ‘Dubrava’ i spominjemo se žrtve branitelja Vukovara i svih žrtava Domovinskog rata te svoje misli, osjećaje i nade stupamo u spomen-slavlje Kristova prijelaza kroz smrt u život, u slavlje euharistije ‘na čast otajstva Križa i muke Gospodnje’.“

U svojoj homiliji biskup Perić progovorio je o žrtvi Vukovara. U svjetlu kršćanske vjere, možemo promatrati njegov pad uistinu kao početak nove zore: „Iz bezdana poraza i toliko nedužne krvi prolivene ukaza se velebna pobjeda kao rezultat žrtve paljenice, užasan

gubitak kao neprotumačiv dobitak, iz tragične smrti novi život. Kao što nas je po svojoj muci i smrti Krist oslobođio od vlasti grijeha, tako su Vukovarci svojom krvlju izborili hrvatsku slobodu.“ Biskup je propovijed zaključio riječima kako je Isus Krist mir i pomirenje naše: „Kada dođeš, Gospodine Isuse, nađi nas ne kako ratujemo za stanove zemaljske, nego kako se radujemo i radimo za ‘stanove vječne’. Tako neka bude!“

Na kraju svete mise župnik Župe sv. Filipa i Jakova fra Ivica Jagodić OFM uputio je zahvalnu riječ biskupu Periću, medijima na prijenosu i svim hodočasnicima koji su danas došli u Vukovar pomoliti se za poginule.

Hodnja “Sjećanje na junakstvo i žrtvu grada Vukovara”

Temeljem Godišnjeg plana aktivnosti Zapoovedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" Osijek, dana 21. studenoga 2019., osamdesetak dočasnika i djelatnika OS RH održali su petnaestu po redu tradicionalnu hodnju "Sjećanje na junaštvo i žrtvu grada Vukovara". Ove godine hodnja je započela u Tovarniku s ciljem da se u herojskom gradu Vukovaru iskaže počast za sve poginule i nestale hrvatske branitelje u Domovinskom ratu.

Hodnja je započela svetom misom i molitvom za Domovinu u crkvi Svetog Mateja u Tovarniku koju je predvodio vojni kapelan i dekan don Vladislav Mandura u zajedništvu sa župnikom vlč. Stjepanom Vukovcem.

Don Mandura na spomendan prikazanja Blažene Djevice Marije u propovijedi je usporedio životni hod Blažene Djevice Marije i njen hod rodici Elizabeti s današnjom hodnjom pripadnika OS RH koji treba biti hod kroz život vjernika poštivajući vrijednosti koje su svjedočili poginuli i nestali hrvatski branitelji koji nam trebaju biti izvor nadahnuća i ohrađenja. Čestitao je dočasnicima što hodom časte put branitelja te zamolio Božji blagoslov na hodočasnike.

Nakon mise načelnica općine Tovarnik gđa. Ruža Veselčić - Šijaković pozdravila je hodočasnike, izrazila dobrodošlicu, ponudila okrjepu i opisala žrtvu Tovarnika u Domovinskom ratu, posebno istakнуvši ubojstvo svećenika vlč. Ivana Burika te sedamdeset i pet stanovnika općine.

Tijekom hodnje iskazana je počast poginulim, nestalim hrvatskim braniteljima i civilima paljenjem svijeća na spomen obilježjima u Tovarniku, Lovasu, Sotinu, stratištu "Ovčara", te na Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata i kod Središnjeg križa u Vukovaru.

Kod spomen obilježja na ulazu u selo Lovas obratio se preživjeli sudionik stravičnog zločina gospodin Ivan Mujić, a načelnica općine Lovas gđa. Tanja Cirba dodala je kako je u općini Lovas poginulo i nestalo devedeset branitelja i civila. Velečasni Zlatko Rajčevac, župnik Župe Marije Pomoćnice kršćana u Sotinu ispričao je tragična zbivanja u Sotinu gdje je ubijeno pedeset stanovnika, a osamnaest je nestalih.

Branitelji iz Vukovara Tomislav Baumgartner i Dubravko Dujić dali su svjedočanstva iz obrane grada Vukovara, a ratno predavanje "Bitka za Vukovar" prenio je sudionik ratnih zbivanja brigadir Petar Matanović koji je istaknuo nepoznate detalje i manje poznate činjenice tijekom bitke za Vukovar. Ova tradicionalna hodnja pridonosi tome da se istina o Domovinskom ratu ne zaboravi.

Po završetku hodnje svi sudionici ratnih zbivanja istaknuli su da je presudnu ulogu u Domovinskom ratu odigrala neizmjerna hrabrost i ljubav prema domovini te vjera u Boga i nada da nas Bog nije zaboravio. Prvi dočasnik ZOD "F.K.E."čn Željko Bilić zahvalio je svima na sudjelovanju i izrazio nadu za buduću suradnju.

Raščlamba 27. hodočašća Hrvatske vojske, policije i hrvatskih branitelja u Mariju Bistrigu

Vojni ordinariat u RH je dana 6. listopada 2019. organizirao i proveo 27. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistrigu. Nakon provedenog hodočašća djelatnici Vojnog ordinarijata u RH, Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH, Ministarstva unutarnjih poslova, djelatnici MORH-ova Samostalnog odjela za potporu Vojnom ordinarijatu u RH i MUP-ove Samostalne službe za suradnju s Vojnim ordinarijatom u RH, te predstavnici ostalih ministarstava i službi koji su aktivno sudjelovali u organizaciji i provedbi, održali su danas, 26. studenoga, raščlambu i vrednovanje provedenog hodočašća u zgradji Vojnog ordinarijata.

Vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan molitvom je započeo sastanak. Zaželjevši dobrodošlicu ovogodišnjem zapovjedniku hodočašća gosp. Ivi Raffanelli i zamjeniku zapovjednika gosp. Josipu Bukviću te ostalim sudsionicima raščlambe, biskup je istaknuo da je raščlamba mjesto i trenutak da se proanalizi-

ra organizacija i provedba hodočašća o čemu će se voditi obzir kod organiziranja sljedećeg hodočašća. Raspravom je moderirao generalni vikar don Marko Medo.

Zapovjednik 27. hodočašća kontraadmiral Ivo Raffanelli hodočašće je ocijenio vrlo dobro organiziranim i uspješno provedenim. Naglasio je kako je hodočašće bila prilika za izgradnju međusobnog zajedništva. Zamjenik zapovjednika gosp. Josip Bukvić izrazio je zadovoljstvo provedbom hodočašća i uspješnom suradnjom svih sastavnica te istaknuo sudjelovanje lijepog broja policijskih službenika na hodočašću.

U nastavku su nazočni djelatnici službi koje su sudjelovale u pripremi i realizaciji hodočašća iznijeli svoja zapažanja i sugestije za pripremu narednog 28. nacionalnog hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistrigu.

Sastanak biskupijskog Povjerenstva za organizaciju 28. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes

Vojni ordinariat u RH sudjelovat će u svibnju 2020. godine po 28. put na Međunarodnom vojnem hodočašću u Lourdes u Francuskoj koje se organizira 62 godine za redom. U tu svrhu, vojni ordinarij u RH msgr. Jure Bogdan imenovao je biskupijsko Povjerenstvo za pripremu i provedbu 28. hrvatskog vojnog, policijskog i braniteljskog hodočašća u Lourdes. Za voditelja Povjerenstva i glavnog koordinatora cjelokupnog hodočašća imenovan je generalni vikar don Marko Medo.

Povjerenstvo je započelo s radom sastankom održanim u utorak 26. studenoga 2019. u Vojnom ordinarijatu. Sastankom je predsjedao vojni ordinarij. Razmotreni su elementi koji prethode pokretanju inicijalnog raspisa za hodočašće. Raspis će posredstvom vojnih i policijskih kapelacija biti u prosincu upućen pripadnicima hrvatske vojske i policijskim službenicima.

Hodočašće će se održati od 12. do 19. svibnja 2020. u okviru 62. Međunarodnog hodočašća

vojski svijeta u Lourdes u Francuskoj. Geslo hodočašća je "Mir vam svoj dajem (Iv 14,27)". Raspis za hodočašće u Lourdes, prijavnica

i obrazac uplatnice bit će objavljeni tijekom prosinca na web stranici Vojnog ordinarijata u RH u rubrici "Dogadjanja".

Dan vojne kapelije "Sveti Andrija apostol" u Našicama

Dana 29. studenog, povodom blagdana svetog Andrije apostola, zaštitnika vojne kapelije u vojarni 132. brigade u Našicama, po prvi puta služena je sveta misa u novouređenoj kapelici vojarne. Misu je predslavio vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Koncelebrirali su gvardijan franjevačkog samostana sv. Antuna Padovanskog u Našicama fra Zoran Bibić OFM, dekan osječkog vojnog dekanata don Vladislav Mandura, vojni kapelan 1. mb "Sokolovi" don Antonio Mikulić, te vojni i policijski kapelani koji djeluju na području Slavonije. Na misi je pjevalo zbor Snaga Duha.

Vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan u homiliji je naglasio da je sveti Andrija bio Petrov brat te da je imao istaknuto mjesto među apostolima. Sveti Andrija je podnio mučeničku smrt za Krista. Bio je razapet na križu u obliku slova X, tzv. Andrijinom križu. Naime, iz poniznosti nije htio biti razapet na istom križu kao Spasitelj.

Na svetoj misi nazočili su pripadnici bojne "Sokolovi", vojni zapovjednici i predstavnici civilnih vlasti: zapovjednik Gardijsko oklopno mehanizirane brigade brigadni general

Mijo Validžić, zapovjednik 1. mehanizirane bojne "Sokolovi" pukovnik Robert Poljak, kao i ostali zapovjednici bojni, gradonačelnik Grada Našice Josip Miletić, zajedno sa ravnateljem Opće županijske bolnice dr. Hrvojem Šimićem, predstavnicima policijske postaje i vatrogasnih snaga grada Našice.

Na kraju svete mise don Antonio Mikulić

zahvalio je vojnicima na uređenju kapelice, te zapovjedniku pukovniku Robertu Poljaku što je omogućio prenamjenu prostora. Istaknuo je kako je prije 28 godina ova vojarna bila mjesto s kojeg se pucalo po gradu i rušila samostanska crkva, a danas je mjesto gdje se okuplja živa Crkva i slavi Boga- mjesto gdje je ljubav pobijedila mržnju.

Polaznici Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ u posjetu Vojnom ordinarijatu

Polaznici Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ koja djeluje pri Hrvatskom vojnom učilištu „Dr. Franjo Tuđman“, posjetili su u ponедјeljak 2. prosinca 2019. godine u sklopu svog plana i programa izobrazbe Vojni ordinarijat u RH. Dobrodošlicu su im zaželjeli vojni ordinarij

u RH msgr. Jure Bogdan i generalni vikar Vojnog ordinarijata don Marko Medo. Polaznike Ratne škole upoznali su sa ustrojem i pastoralnim radom Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj.

Proslava blagdana sv. Nikole biskupa u HRM u Splitu

Hrvatska ratna mornarica u petak, 06. prosinca 2019. godine, proslavila je blagdan svog nebeskog zaštitnika, sv. Nikole biskupa i Dan istoimene Vojne kapelaniye koja djeluje pri HRM u Splitu (Lora). Svečano slavlje započelo je molitvom kod kipa sv. Nikole u krugu same ratne luke - vojarne "Admiral flote Sveti Letica Barba" u Lori, nadomak ratnim brodovima, da bi zatim pripadnici Hrvatske ratne mornarice kip svojega svetog zaštitnika ponijeli u procesiji prema crkvi sv. Ante u Poljudu. U procesiji su, uz pratinju orkestra Hrvatske vojske, sudjelovali mornari, dočasnici i časnici predvođeni zapovjednikom HRM-a kontraadmiralom Ivom Raffanellijem. U crkvi sv. Ante na Poljudu zatim je održana svečana koncelebrirana sv. misa koju je predvodio Vojni biskup msgr.

Jure Bogdan u zajedništvu sa gvardijanom poljudskog franjevačkog samostana fra Anzelmom Stulićem, kapelanom splitske vojne kapelaniye sv. Nikole biskupa o. Jozom Mravkom, OP, policijskim kapelanim Šibenika, Zadra i Splita don Darkom Poljakom, o. Ivom Topalovićem, don Hrvojem Reljom i don Markom Trogrićem kao i svećenicima Splitsko-makarske nadbiskupije don Andjelkom Dukićem i don Antonom Vrankovićem i don Antonom Čulićem.

Uz zapovjednika Hrvatske ratne moranarice kontraadmirala Ivu Raffanelliju, njegove suradnike te brojne pripadnike Hrvatske ratne mornarice, ovoj proslavi su nazočili predstavnici Grada Splita, Splitsko-dalmatinske županije i braniteljskih udruga. Misno slavlje

svojim je doista skladnim pjevanjem uzveličao zbor HRM pod ravnanjem maestra prof. Maria Krnića. Msgr. Bogdan je u svojoj homiliji istaknuo lik sv. Nikole, jednog od najomiljenijih svetaca Katoličke crkve, zaštitnika pomoraca, putnika, ribara i djece. Njegov kult je živo prisutan i u istočnim kršćanskim Crkvama, a u našem narodu i Domovini, napose na hrvatskom Jadranu posvećeno mu je mnoštvo crkava i kapela. Polazeći od navedenoga evanđeoskog ulomka o kući koja je sagrađena na pijesku a koja se lako uruši pred bujicama i vjetrovima, te o onoj sagrađenoj na čvrstoj stijeni koja im, upravo stoga jer je sagrađena na čvrstom temelju, snažno odolijeva, msgr. Bogdan je naglasio da su sveci upravo oni ljudi koji su sav svoj život gradili i sagradili na takvoj čvrstoj stijeni.

Ta je pak stijena Krist. Stoga je sav njihov život bio prožet ukorijenjenosću u Krista Gospodina, pa su oni ne samo odolijevali bujicama i olujama zemaljskoga života, nego su i drugima pomagali u njihovim nevoljama i tegobama, obasipajući ih u njima, svojim zagovorom, brojnim Božjim darovima i milostima. Upravo takav je, istaknuo je nadalje vojni biskup, bio i sv. Nikola biskup. On je kao i svi drugi Božji sveci i svetice bio i jest „ikona“ Božja u ovom našem svijetu, a to znači živi putokaz koji upućuje na Boga i koji svakom čovjeku otkriva koji je najdublji i najtemeljniji smisao ljudskog života. Sveci nam poput sv. Nikole, istaknut će nadalje msgr. Bogdan, trajno poručuju kako biti s Bogom i biti Božjim znači - biti od Boga obdaren, ali istodobno, i biti darovan drugima. Ukazao je zatim na vrline sv. Nikole, poznatog po svojoj mudrosti i plemenitosti, svojoj ljubavi prema ljudima, a napose prema siromasima i potrebitima. Te su njegove vrline kroz svu povijest bile, a to su i danas uvijek jednako privlačne naraštajima svih vremena, te je stoga sve pozvao da svoj život, svoje životne brige i oluje, svoje izazove i neizvjesnosti po-

vjere zagovoru ovoga moćnog sveca te tako zgradu svoga života, po njegovu primjeru, usidre na čvrstoj stijeni - Isusu Kristu, izvoru svake svetosti i svake dobrote. U *Molitvi vjernika* otac biskup je, uz ostale nakane za koje se u ovom misnom slavlju molilo, sve pozvao na molitvu za sve naše poginule, preminule i nestale hrvatske branitelje.

Na koncu misnog slavlja svim nazočnima se svojom zahvalnom riječju obratio o. Jozo Mravak, OP vojni kapelan kapelaniće sv. Nikole biskupa u splitskoj Lori. Zahvalio je ponajprije vojnom biskupu msgr. Juri Bogdanu na njegovoj nazočnosti i trajnoj pažnji kojom on iz godine u godinu prati i poštovanju koje, predsjedanjem misnih slavlja u čast zaštitnika HRM i ove vojne kapelaniće uvijek iznova iskazuje svim njezinim članovima. Jednako tako o. Mravak je zahvalio i zapovjedniku HRM kontraadmiralu Raffanelliju i njegovim suradnicima na trajnoj pomoći i suradnji kojom susreću ovu vojnu kapelaniću, zatim svim nazočnim svećenicima na njihovu sudjelovanju u ovom slavlju kao i odsutnom kolegi vojnom kapelanu don Branimiru Projiću koji je, preko o. Mravka, iz Poljske gdje se trenutno nalazi, svima uputio svoje pozdrave i svoje čestitke. Konačno, zahvalio je i Zboru HRM pod ravnanjem prof. Krnića na skladnom pjevanju te svim nazočnima pripadnicima HRM, njihovim uzvanicima, gostima i prijateljima.

Ovo svečano misno slavlje u impresivnom ambijentu poljudske franjevačke crkve, koja svojom topлом sakralnošću sve poziva na sabranost i molitvu, zaključeno je svečanim blagoslovom koji je svima udijelio msgr. Bogdan, te pjevanjem hrvatske nacionalne himne *Lijepa naša Domovino*, a nastavilo se zajedničkim prijateljskim druženjem u prostorima Doma Hrvatske vojske „General-bojnik Ivo Jelić“ na splitskom Poljudu.

Apostolski nuncij u RH msgr. Giorgio Lingua slavio sv. misu u zagrebačkoj katedrali

Dana 17. listopada 2019. u zagrebačkoj katedrali na početku svoje misije u Republici Hrvatskoj predvodio je msgr. Giorgio Lingua, novi apostolski nuncij, euharistijsko slavlje na hrvatskome jeziku. U zajedništvu s njime bio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan te ostali hrvatski biskupi koji sudjeluju na redovitom 59. zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije, i pedesetak svećenika. Slavlju su također prisustvovali mitropolit zagrebačko-ljubljanski gospodin Porfirije i predstavnici državne vlasti: potpredsjednik Hrvatskoga sabora Željko Reiner, izaslanik predsjednice Republike dr. Mate Granić i gospođa Renata Margaretić, ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman te ministar pravosuđa Dražen Bošnjaković, predstavnik Grada Zagreba Jurica Gregurić, članovi diplomatskoga zbora te rektor Sveučilišta u Zagrebu profesor Damir Boras i mnogobrojni vjernici.

Uoči početka mise nunciju je riječi dobrodošlice izrekao zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. Izrazio je radost kao i zahvalu papi Franji što nam šalje svog predstavnika i zamolio za Božji blagoslov u poslanju što će ga nuncij u ime Svetog Oca obavljati na duhovnu dobrobit katoličkih vjernika u našoj zemlji i svih ljudi dobre volje. „Probat ću čitati na hrvatskom i nadam se da ćete moći razumjeti”, započeo je msgr. Lingua homiliju u kojoj je, referirajući se na riječi svetoga Ignacija, istaknuo kako je Hrvatska zemlja duboke katoličke tradicije i vjernosti Petrovoj Stolici te pozvao na slogu, sklad i zajedništvo. „Ignacije je bio svjestan da zajedništvo s Bogom ovisi o zajedništvu s braćom i zato ih je molio: ‘Ostanite u neokaljanom jedinstvu, pa ćete uvijek biti združeni s Bogom.’ Divne li misli! Ne možemo biti združeni s Bogom ako nismo u savršenom zajedništvu. Kakav li izazov!”, rekao je msgr. Lingua.

U homiliji je naglasio kako „spasenje ne zadobijivamo zato što smo dobri, nego zato što vjerujemo u Isusovo otkupljenje. Isus je došao na zemlju ne zato što smo to zaslužili, nego zato što bijasmo grešnici! I još smo to uvijek. Ali, On nas je spasio i On je onaj koji nas nastavlja spašavati. On je onaj koji gradi jedinstvo u svojoj Crkvi.“

Nadalje, nuncij Lingua posebno je progovorio o blaženom Alojziju Stepincu: „Mnogi se pitaju zašto blaženi Alojzije nije kanoniziran. Pazite, rekao sam kanoniziran, a ne svet, jer on je već svet. Nisu naše izjave te koje nadaju ili oduzimaju nešto njegovoj svetosti“. Nuncij je spomenuo kako je odmah prvu nedjelju, po dolasku u Zagreb, poželio hodочastiti upravo na Stepinčev grob. Kleknuo je pred grobom i započeo je razgovarati s njim pitajući ga: Što misli o cijeloj toj priči koja je podignula toliko neraspoloženje? I drugo: Dragi blaženi Alojzije, mogu li učiniti nešto da se prepozna tvoja svetost? „Ne kažem ovo da bih stekao vaše simpatije, niti tražim od vas da nađete mir u srcu i ne razmišljate više o tome. To kažem jer mi se učinilo da ga vrlo jasno čujem kako mi neprestano ponavlja: ‘Ne brini za moju svetost, brini za svoju’“, apostofirao je nuncij Lingua, kazavši kako je to ono što Blaženik traži svakoga od nas: da postanemo sveti, da postanemo sveti zajedno, kao što je Ignacije tražio od vjernika u Efezu, s onim skladom koji je vidio u svećenicima toga grada.

Msgr. Lingua je zaključio homiliju riječima: „Sveti Otac Papa Franjo, koji me šalje u vašu zemlju kao svog predstavnika, u apostolskoj pobudnici ‘Gaudete et Exultate’, govoreći o svećima piše: ‘Ne mislimo samo na one već proglašene blaženima ili svetima’, i poziva gledati na ‘svetost susjeda pored nas’, onih koji žive blizu nas i odraz su Božje prisutnosti.

Brinimo se za svoju svetost i naučimo otkrивati svece koji žive među nama.“

Prije završnoga blagoslova riječ dobrodošlice novom je nunciju izrazio predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup Želimir Puljić. U ime hrvatskih biskupa, svećenika, Bogu posvećenih osoba i

članova puka Božjega, nadbiskup Puljić nunciju je poželio plodnu i uspješnu misiju koju obavlja u ime Svetoga Oca i Svetе Stolice te da svi građani naše zemlje u osobi papina nuncija osjete ispruženu ruku i srdačnu prisutnost koja je u službi ljudi i općeg dobra. Msgr. Lingua šesti je predstavnik Svetoga Oca u samostalnoj hrvatskoj državi.

Don Željko Rakošec obranio doktorsku disertaciju

Svećenik Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj Željko Rakošec obranio je 6. studenog na Doktorskoj školi Društveno-humanističkih znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku doktorsku disertaciju pod naslovom „Odnos problematične upotrebe interneta i društvenih mreža sa smisлом života i religioznošću“. Disertaciju je izradio pod vodstvom mentorice izv. prof. dr. sc. Daniele Šincek i komentora prof. dr. sc. Danijela Labaša.

Disertacija je strukturirana u šest glavnih cjelina koje obuhvaćaju jedanaest poglavlja. U prvom poglavlju, uvodu, govori se o važnosti, i ulozi medija u životu pojedinca i društva, o njihovim mogućim utjecajima s posebnim naglaskom na internet. U drugom

poglavlju obrađuje se problematična upotreba interneta. Opisuje se terminologija, vrste problematične upotrebe, prevalencija, čimbenici rizika, prevencija i mogući tretmani. Treće poglavlje obuhvaća problematičnu upotrebu društvenih mreža, terminologiju, teoretski pristup problematičnoj upotrebi društvenih mreža, pokazatelje problematične upotrebe, instrumente za mjerjenje te tipologiju korisnika društvenih mreža. U četvrtom poglavlju opisuje se smisao života koji se smatra značajnim pokazateljem problematične upotrebe interneta. Religioznost kao središnja zbiljnost čovjekove osobnosti i njegova života te kao pokazatelj pozitivnog psihofizičkog zdravlja obrađuje se u petom poglavlju. Šesto poglavlje obuhvaća predmet, ciljeve, probleme i hipoteze istraživanja. Uzorak ispitanika, korišteni mjerni instrumenti, plan istraživanja i metode obrade podataka opisuju se u sedmom poglavlju. U osmom poglavlju vrednuju se dobiveni rezultati istraživanja, a u devetom poglavljuje rasprava o dobivenim rezultatima. U desetom poglavlju navode se ograničenja, implikacije i prijedlozi za buduća istraživanja. Jedanaesto poglavlje obuhvaća zaključke na temelju dobivenih rezultata istraživanja.

Disertacija predstavlja podjednako znanstveno-teorijski i aplikativni doprinos promišljanju i analizi ove problematike. Tako će, uz proširenje znanstvenih spoznaja, poglavito u mogućnostima istraživačkog dizajna i njegova korištenja u konkretnim analizama ove složene problematike, ovo istraživanje biti korisno znanstvenicima i istraživačima u polju informacijskih i komunikacijskih znanosti, ali i stručnjacima mentalnog zdravlja. Aplikativna vrijednost ovog rada je jednako važna budući da se jasno ukazuje na potencijalne rizične i zaštitne činitelje koji mogu biti osnova za selekciju pojedinaca za različite razine preventivnog djelovanja, ali se poticanjem činitelja koji su pokazali svoju zaštitnu

funciju mogu postaviti osnove za prevencij-ske i intervencijske programe.

Don Željko Rakošec rođen je 1966. godine u Zagrebu gdje je završio osnovnu i srednju školu. 1997. diplomirao je teologiju na Filozofskom-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu i zaređen za svećenika. 2001. magistrirao je iz duhovne teologije na Papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu, a 2002. diplomirao na Vatikanskoj školi bibliotekarstva. 2015. diplomirao je Pastoral kri-

znih stanja na poslijediplomskom specijalističkom studiju na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Poslijediplomski interdisciplinarni doktorski studij Kulturologije, smjer: Informacija i komunikacija u kulturi, modul: Medijska kultura – istraživanje medija upisuje 2016. i završava 2019. Od 2010. obnaša službu policijskog kapelana u Ministarstvu unutarnjih poslova u Osijeku. Od 1. rujna 2019. je na službi policijskog kapelana u Zagrebu.

Msgr. Bože Radoš zaređen za biskupa

Msgr. Bože Radoš zaređen je za trećeg biskupa Varaždinske biskupije na Nedjelju Krista Kralja 24. studenoga tijekom svečanog misnog slavlja u varaždinskoj katedrali.

To je prvo biskupsko ređenje u povijesti varaždinske katedrale Uznesenja Blažene

Djevice Marije na Nebo budući da su oba dosadašnja varaždinska biskupa, blagopokojni mons. Marko Culej, te njegov nasljednik mons. Josip Mrzljak, za biskupe zaređeni u zagrebačkoj prvostolnici. Glavni zareditelj msgr. Radoša bio je zagrebački nadbiskup

i metropolit kardinal Josip Bozanić, a suzaretitelji msgr. Josip Mrzljak, apostolski administrator Varaždinske biskupije te msgr. Đuro Hranić, đakovačko-osječki nadbiskup iz čije Nadbiskupije potječe msgr. Radoš.

Zagrebački nadbiskup je okupljenim vjernicima u varaždinskoj katedrali, kao i svima drugima uputio prigodnu homiliju.

Tijekom liturgije ređenja bulu pape Franje o imenovanju msgr. Bože Radoša varaždinskim biskupom pročitao je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua.

Nakon svečanog čina biskupskog ređenja oglasila su se zvona varaždinske katedrale.

Msgr. Bože Radoš rođen je 5. rujna 1964. u Crvenicama, u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Nekoliko godina kasnije njegova se obitelj preselila u Hrvatsku pa je Bože, nakon što je završio sjemenišnu klasičnu gimnaziju u Zagrebu i Đakovu (1983.), započeo filozofsko-teološki studij u Đakovu, koji je diplomirao 1990. godine, te 29. lipnja iste godine bio zaředen za svećenika tadašnje Đakovačke i Srijemske biskupije. Nakon toga, jednu godinu je obnašao službu župnoga vikara u Osijeku te 1991. godine započeo postdiplomski studij duhovne teologije na Papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu i magistrirao 1994. godine na temu „Motivacija za Bogu posvećeni život. Biblijski, teološki i psihološki aspekti“. Potom je nastavio specijalizaciju, ali je 1997.

godine bio imenovan na službu duhovnika u đakovačkoj Bogosloviji, koju je obnašao do 2016. godine. Uz to, u Nadbiskupiji je obnašao službu asistenta za permanentni duhovni odgoj mlađih svećenika, koordinatora za duhovnu formaciju svećenika, a od 2010. je kanonik Đakovačko-osječke nadbiskupije i u više navrata bio je član Prezbiterškoga vijeća. Bio je duhovni asistent đakovačke sekcije Udruženja hrvatskih katoličkih liječnika, član uredništva nadbiskupijskoga časopisa „Vjesnik“, a od 2013. godine i član Nadzornog odbora Papinskog hrvatskog zavoda svetoga Jeronima. Dekretom od 28. travnja 2016., na prijedlog hrvatskih biskupa, imenovan je od strane Kongregacije za kler na službu rektora Papinskog hrvatskog zavoda svetoga Jeronima u Rimu gdje ga je zateklo imenovanje varaždinskim biskupom.

Predvodio je brojne duhovne vježbe u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Srbiji i Austriji, a u više navrata organizirao hodočašća u Svetu Zemlju, Italiju, Grčku, Francusku i Poljsku. Na Bogoslovnom fakultetu u Đakovu predavao je duhovnu teologiju, duhovnost Novoga Zavjeta, duhovnost Staroga Zavjeta, život i duhovnost prema svetom Pavlu, uvod u kršćansku meditaciju, misiologiju i praksi pastoralnoga vodstva. U hrvatskim je časopisima objavio petnaestak radova o kršćanskoj duhovnosti.

KRONIKA VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA

RUJAN 2019.

Zagreb, 1. rujna 2019., nedjelja. Biskup je u kapelici Vojnog ordinarijata slavio misu za narod i propovijedao.

Vinjani Gornji (Imotski), 3. rujna 2019., utorak. U Vinjanima Gornjim na mjesnom groblju uz visoke vojne počasti pokopan je komodor Ivica Tolić. Sprovodne obrede i potom misu zadušnicu u crkvi sv. Roka predvodio je vojni biskup msgr. Jure Bogdan. Uz obitelj i rodbinu pokojnika, veliko mnoštvo od nekoliko tisuća, prijatelja, poznanika, poštovatelja, oprostilo se od prerano preminulog ratnika, zapovjednika, komodora, hrvatskog zastupnika u europskom parlamentu. U velikome mnoštvu bili su mnogi generali i admirali HV, branitelji, pripadnici Hrvatske ratne mornarice, ministri u Vladi Republike Hrvatske (potpredsjednik vlade i ministar obrane Damir Krstičević, ministri Tomo Medved, Milan Kujundžić), načelnik GS OS RH general zbora Mirko Šundov, saborski zastupnici, politički i javni djelatnici itd. Na sprovodu je sudjelovalo dvadesetak svećenika. Pjevanje u obredima je animirala klapa HRM „Sv. Juraj“.

Zagreb, 7. rujna 2019., subota. U sjedištu Antiterorističke jedinice (ATJ) Lučko u Zagrebu, proslavljenja je 29. obljetnica utemeljenja ove elitne postrojbe MUP-a. Kod spomen obilježja vojni ordinarij je predvodio molitvu za sve poginule pripadnike ATJ Lučko. Ispred kapele posvećene bl. Alojziju Stepincu predvodio je svetu misu i propovijedao. Uz pripadnike ATJ Lučko, na proslavi su sudjelovali potpredsjednik Vlade RH i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, glavni ravnatelj policije Nikola Milina, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, gradonačelnik grada Zagreba Milan Bandić i mnogi drugi uzvanici.

Udbina, 12. rujna 2019., četvrtak. Održano četvrti Vojno hodočašće Hrvatske kopnene vojske na Udbini. Hodočašće je započelo u 10.00 sati pobožnošću križnoga puta. U crkvi hrvatskih mučenika biskup msgr. Jure Bogdan je predvodio svetu misu u zajedništvu s gospicko-senjskim biskupom msgr. Zdenkom Križićem i drugim svećenicima Vojne i Gospicko-senjske biskupije. Uz pripadnike HKoV-a, na hodočašću su sudjelovali potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Mirko Šundov, zapovjednik HKoV-a general-bojnik Siniša Jurković, glavni inspektor obrane general-bojnik Slaven Zdilar, pripadnici ustrojbenih cjelina MORH-a, HV-a i MUP-a te drugi hodočasnici. Hodočašće je završeno molitvom i polaganjem vijenaca te paljenjem svijeća kod križa u Memorijalnom parku kraj crkve hrvatskih mučenika za sve pale za hrvatsku slobodu, poginule i umrle hrvatske branitelje.

Udbina, Lukač kraj Virovitice, 13. rujna 2019., petak. Vojni ordinarij sudjelovao je na svečanom otvaranju novoustrojenog Središta za razvoj vođa „Marko Babić“ u vojarni „Josip Jović“ u Udbini. Svečanosti su nazočili predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica OS RH Kolinda Grabar-Kitarović, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, načelnik Glavnog stožera OS RH general zbora Mirko Šundov, posebni savjetnici ministra obrane umirovljeni general-pukovnik Ante Gotovina i Božo Kožul, obitelj Babić i Tomljanović te brojni drugi visoki vojni i civilni uzvanici.

Istoga dana poslijepodne, na mjesnome groblju u mjestu Lukač kraj Virovitice, uz visoke vojne počasti, pokopan je vojni policajac Josip Perić, koji je poginuo u prometnoj nezgodi u 26. godini života. Sprovodne obrede je predvodio biskup. Nakon sprovoda, biskup

je u mjesnoj crkvi za pokojnika služio misu zadušnicu. U sprovodnim obredima sudjelovali su potpredsjednik vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević i zamjenik načelnika GS OS RH general-pukovnik Drago Matanović. Uz obitelj, rodbinu, prijatelje, poznanike i mještane pok. Josipa, nogometnike kluba u kojem je igrao, mjesnoga dobrovoljnog Vatrogasnog društva, od pokojnika su se oprostili brojni pripadnici Hrvatske vojske.

Zagreb, 15. rujna 2019., nedjelja. U kapelici Vojnog ordinarijata biskup msgr. Bogdan slavio je sv. misu „pro populo“ i propovijedao.

Marija Bistrica, 17. rujna 2019., utorak. Svećenici Vojnog ordinarijata u RH, imali su svoje redovne godišnje duhovne vježbe od 17. do 20. rujna u Mariji Bistrici. Voditelj duhovnih vježbi bio je don Mladen Parlov, profesor na KBF u Splitu. Biskup Bogdan je bio sa svećenicima na samome početku duhovnih vježbi i radi pastoralnih obveza se istog dana vratio u Zagreb.

Dubrovnik, 19. – 20. rujna 2019., četvrtak – petak. Proslava Dana Hrvatske ratne mornarice. U dubrovačkoj katedrali Velike Gospe, vojni biskup msgr. Jure Bogdan predslavio je misu za poginule i umrle hrvatske branitelje u koncelebraciji s dubrovačkim biskupom msgr. Matom Uzinićem, generalnim vikarom don Hrvojem Katušićem i vojnim kapelima. Misnom slavlju prisustvovali su načelnik Glavnog stožera OS RH general zboru Mirko Šundov, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice kontraadmiral Ivo Raffanelli, gradaonačelnik Dubrovnika Mato Franković sa suradnicima, časnici i dočasnici HRM-a te brojni vjernici grada Dubrovnika. Liturgijsko pjevanje predvodila je klapa HRM-a „Sveti Juraj“.

Knin, 20. rujna 2019., petak. U crkvi Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, uoči polaganja prisege 17. naraštaja kadeta Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“, Vojni biskup predslavio je svetu misu i propovijedao. Uz kadete svetoj misi nazočili

su zapovjednik HVU-a general bojnik Mate Pađen te načelnik Centra vojnih škola „Petar Zrinski“ brigadir Damir Stručić, vojni kapelani o. Zoran Vujičić DI i fra Božo Ančić OFM.

Knin, 21. rujna 2019., subota. Biskup je na stadionu NK „Dinara“ u Kninu prisustvovao polaganju prisege 17. naraštaja kadeta Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“.

Zagreb, 22. rujna 2019., nedjelja. U kapelici Vojnog ordinarijata biskup je slavio sv. misu „pro populo“ i propovijedao.

Zagreb, 24. rujna 2019., utorak. Msgr. Giorgio Lingua novi apostolski nuncij u RH posjetio je Vojni ordinarijat. U pratinji apostolskog nuncijskog bio je savjetnik u Nuncijsaturi msgr. Janusz Stanisław Błachowiak. Biskup je upoznao nuncijsku s djelovanjem Vojnog ordinarijata.

Zagreb, 25. rujna 2019., srijeda. Na Hrvatskom vojnom učilištu „Dr. Franjo Tuđman“ biskup je održao predavanje polaznicima 22. naraštaja Ratne škole „Ban Josip Jelačić“. Naslov biskupova predavanja bio je “Međunarodni ugovori između Svetе Stolice i Republike Hrvatske”.

Povodom blagdana sv. Mihaela arkandela zaštitnika Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ i početka akademске godine na istome, vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan je u srijedu, 25. rujna, u 17.00 sati, u crkvi sv. Antuna Padovanskoga na Svetome Duhu, služio sv. misu za polaznike, profesore, nastavnike, instruktore i zapovjednike. U zajedništvu s vojnim biskupom sv. misu su slavili vikar za pastoral u MORH-u vojni kapelan don Slavko Rajić, gvardijan franjevaca konventualaca na Svetome Duhu fra Tomislav Glavnik OFM Conv., župnik fra Roko Bedalov OFM Conv., vojni kapelan HVU-a o. Zoran Vujičić DI i vojni kapelan don Željko Savić.

Zagreb, 27. rujna 2019., petak. Povodom proslave blagdana sv. Mihovila i Dana poli-

cije, vojni biskup slavio je svetu misu u kapelici sv. Mihovila na Policijskoj akademiji. S biskupom su koncelebrirali fra Frano Mušić OFM biskupski vikar za pastoral u MUP-u i policijski kapelan, policijski kapelani don Željko Rakošec i don Ivica Horvat. Misnom slavlju nazočili su glavni ravnatelj policije Nikola Milina i djelatnici ureda Glavnog ravnatelja, izaslanstvo MUP-a: državni tajnici Terezija Gras, Žarko Katić i Cvjetko Obadović, pomoćnik ministra Ante Delipetar, glavna tajnica Sanda Šimić Petrinjak, general Mladen Markač, svi načelnici Policijskih uprava, načelnik Policijske akademije Dubravko Novak sa suradnicima i brojni drugi.

Biskup je potom sudjelovao u KD „Vatroslav Lisinski“ na svečanoj akademiji povodom Dana policije i blagdana sv. Mihovila. U prepunoj dvorani uz mnogobrojne policajce i policajke, svečanom programu prisustvovali su izaslanik predsjednice Republike Hrvatske Zrinko Petener, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora umirovljeni general Mladen Markač, potpredsjednik Vlade RH i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Damir Krstičević, potpredsjednik Vlade RH i ministar financija Zdravko Marić, ministar zdravstva Milan Kujundžić, ministar regionalnog razvoja i fondova Europske unije Marko Pavić, ministar rada i mirovinskog sustava Josip Aladrović, načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov, predstojnica Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost Maja Čavlović, glavni državni odvjetnik Dražen Jelenić, guverner Hrvatske narodne banke Boris Vujčić, gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić, izaslanik ministra hrvatskih branitelja Dinko Tandara, mnogi visoki uzvanici i gosti.

Nova Gradiška, 28. rujna 2019., subota. Uz najviše vojne počasti na Gradskom groblju u Novoj Gradiški pokopan je Darko Mujić (1980.-2019.), pripadnik Pukovnije vojne policije, koji je preminuo od posljedica teške prometne nesreće koja se dogodila u četvrtak 26. rujna o.g. na području zagrebačkog naselja Središće.

Sprovodne obrede predvodio je vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan. Za preminulog Darka biskup je nakon sprovođa služio sv. misu zadušnicu u crkvi Kraljice svete krunice Jug u Novoj Gradiški. Uz ožalošćenu obitelj i prijatelje, od Darka su se oprostili kolege iz Pukovnije vojne policije i pripadnici Hrvatske vojske, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, direktor Glavnog stožera viceadmiral Robert Hranj, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Siniša Jurković te zapovjednik Pukovnije vojne policije brigadir Mate Radoš. Zastavu Republike Hrvatske supruzi je predao bojnik Marin Jerković, zapovjednik 1. satnije Pukovnije vojne policije čiji je Darko bio pripadnik.

Krašić, 29. rujna 2019., nedjelja. U općinskoj vijećnici u Krašiću, u večernjim satima, vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan sudjelovao je na otvaranju izložbe slika vojnog biskupa u miru msgr. Jurja Jezerinca s naslovom „Priroda govori o Bogu“. Otkako je otišao u mirovinu biskup msgr. Jezerinac se posvetio slikarstvu.

LISTOPAD 2019.

Split, 2. listopada 2019., srijeda. Msgr. Bogdan je posjetio Policijsku upravu splitsko-dalmatinsku. U PU u Splitu, se susreo s načelnikom PU splitsko-dalmatinske Draženom Vitezom i suradnicima. Potom je slavio svetu misu pod kojom je blagoslovio kapelicu sv. Mihovila arhanđela. S biskupom su koncelebrirali don Hrvoje Relja, don Marko Trogrlić i fra Kristijan Kovačević TOR.

Čakovec, 4. listopada 2019., petak. Povodom Dana kapelaniće sv. Franje Asiškoga u Policijskoj upravi međimurskoj, biskup je uvečer predvodio svečano misno slavlje u župnoj crkvi sv. Nikole biskupa u franjevačkom samostanu u Čakovcu. Koncelebriralo je tridesetak svećenika među kojima policijski kapelan don Vjekoslav Vidaček.

Marija Bistrica, 6. listopada 2019., nedjelja. Vojni ordinarij je predvodio misu i propovijedao u sklopu 27. Hodočašća Hrvatske vojske,

policije i branitelja u Mariju Bistricu. Koncelebrirali su vojni ordinarij u Bosni i Hercegovini msgr. Tomo Vukšić, vojni biskup u miru msgr. Juraj Jezerinac, provincijal Hrvatske pokrajine Družbe Isusove o. Dalibor Renić DI, savjetnik apostolske nuncijature u RH msgr. Janusz Blachowiak, vojni i policijski kapelani iz Hrvatske i BiH, predstavnici iz Slovenije, Austrije i drugi svećenici. Na misi je bila i predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica OS RH Kolinda Grabar Kitarović, potpredsjednici vlade RH i ministri Damir Krstičević i Davor Božinović, ministar Hrvatskih branitelja Tomo Medved, načelnik Glavnog stožera OS RH general zbornika Mirko Šundov, ravnatelj policije Nikola Milina, brojni generali Hrvatske vojske, načelnici Policijskih uprava i brojni uzvanici i hodočasnici. Svirao je Orkestar Oružanih snaga.

U drugom dijelu hodočasničkog programa u popodnevnim satima biskup Bogdan u zajedništvu s biskupima Vukšićem i Jezerincem predvodio je pobožnost Križnog puta. Razmatranje - nagovor kod 12. postaje održao je vojni i policijski kapelan iz Varaždina don Ivica Horvat.

Metković, 8. listopada 2019., utorak. Povodom blagdana Kraljice sv. Krunice i proslave Dana neovisnosti Republike Hrvatske te 50. obljetnice od osnutka župe u kojoj je biskup započeo svoje svećeničko djelovanje (1980. – 1984.), vojni ordinarij je slavio svečanu sv. misu i propovijedao.

Zagreb, 11. listopada 2019., petak. U kapelici Vojnog ordinarijata, pod sv. misom koju je predvodio biskup, kandidat za đakonat Mate Mihaljević položio je isповijest vjere i prisegu.

Zagreb, 12. listopada 2019., subota. Vojni ordinarij predvodio je u crkvi sv. Franje Ksaverskog svečano euharistijsko slavlje na kojem je zaredio za đakona Vojnog ordinarijata Matu Mihaljevića. Koncelebrirali su: msgr. Juraj Jezerinac, don Marko Medo generalni vikar, biskupski vikari fra Frano Musić OFM

i don Slavko Rajić, te više vojnih i policijskih kapelana i drugih svećenika. Pod misom je pjevala policijska klapa Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske „Sv. Matej“, pod vodstvom policijskog kapelana don Damira Vrabeca.

Zagreb, 13. listopada 2019., nedjelja. Biskup je u kapelici Vojnog ordinarijata slavio sv. misu i propovijedao. Koncelebrirali su msgr. Juraj Jezerinac i don Marko Medo. Đakonirao je don Mate Mihaljević.

Zagreb, 14. listopada 2019., ponedjeljak. Povodom početka školovanja 15. naraštaja polaznika Policijske škole „Josip Jović“ vojni ordinarij slavio je svetu misu u kapelici sv. Mihovila na Policijskoj akademiji. Misnom slavlju nazočili su glavni ravnatelj policije Nikola Milina i članovi njegovog Ureda, glavna tajnica MUP-a Sanda Šimić Petrinjak, načelnik Policijske akademije Dubravko Novak sa članovima kolegija, načelnik Uprave za posebne poslove sigurnosti Miljenko Radnić, i polaznici Policijske škole. Pod misom je pjevala policijska klapa „Sv. Mihovil“.

Zagreb, 16. listopada 2019., srijeda. Biskup sudjelovao na 59. redovitom plenarnom zasjedanju Sabora Hrvatske biskupske konferencije.

Zagreb, 17. listopada 2019., četvrtak. Biskup je sudjelovao na 59. redovitom plenarnom zasjedanju Sabora Hrvatske biskupske konferencije.

U večernjim satima, s ostalim članovima HBK sudjelovao na euharistijskom slavlju u zagrebačkoj katedrali koju je, na početku svoje misije u Republici Hrvatskoj, predvodio apostolski nuncij nadbiskup msgr. Giorgio Lingua.

Zagreb, 18. listopada 2019., petak. Prijepodne, vojni ordinarij sudjelovao je na 59. redovitom plenarnom zasjedanju Sabora Hrvatske biskupske konferencije.

Zagreb, 20. listopada 2019., nedjelja. U kapelici Vojnog ordinarijata biskup msgr. Jure Bogdan slavio je sv. misu „pro populo“ i propovijedao.

Sveta Zemlja, 21.-28. listopada 2019. Biskup je boravio u Svetoj Zemlji na hodočašću hrvatske vojske, policije i branitelja.

Rim, 29. listopada – 5. studenoga 2019. Vojni ordinarij je boravio u Rimu. Sudjelovao je s drugim vojnim ordinarijima iz cijelog svijeta na petom Tečaju formacije katoličkih vojnih kapelana o Međunarodnom humanitarnom pravu koji se održavao od utorka 29. do četvrtka 31. listopada 2019. na Patrističkome institutu Augustianum. U četvrtak, 31. listopada u Apostolskoj palači u Vatikanu papa Franjo je u posebnu audijenciju primio sudsionike tečaja.

STUDENI 2019.

Rim, 2. studenoga 2019., subota. Biskup je predvodio sv. misu za pokojne u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima.

Zagreb, 8. studenoga 2019., petak. U Vojnom ordinarijatu biskup je prijepodne predsjedao sjednici Prezbiterskog vijeća Vojnog ordinarijata u RH i Zbora vojnih i policijskih dekana. Istoga dana poslijepodne predsjedao je sjednici Zbora savjetnika.

Zagreb, 10. studenoga 2019., nedjelja. U kapeli Vojnog ordinarijata biskup je slavio svetu misu s narodom za narod.

Pula, 15. studenoga 2019., petak. Sudjelovao u Puli na svečanom otvaranju vojarne „Hrvatski branitelji Istre“. Uz časnike, dočasnike i vojnike, mnogobrojne branitelje, članove obitelji branitelja poginulih tijekom razminiranja zračne luke u Puli, svečanosti su nazočili predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, izaslanik predsjednika Vlade RH i potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, izaslanik predsjednika Hrvatskog

sabora načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general zbora Mirko Šundov sa suradnicima te drugi predstavnici državne, područne i lokalne samouprave.

Kod ulaza u vojarnu biskup je izmolio blagoslovnu molitvu. Nakon polaganja vijenca i paljenja svjeća kod spomen-obilježja četvrtici pripadnika HV i MUP-a koji su poginuli prilikom razminiranja vojarne 1991., biskup Bogdan je predvodio molitvu odrješenja.

Zagreb – Đakovo, 17. studenoga 2019., nedjelja. U prijepodnevnim satima, u kapelici Vojnog ordinarijata msgr. Bogdan slavio je sv. misu „pro populo“ i propovijedao.

Istoga dana poslijepodne, na poziv đakovačko-osječkog nadbiskupa metropolita msgr. Đure Hranića doputovao u Đakovo kako bi idućeg dana sudjelovao na Nadbiskupijskom spomen-hodočašću u Vukovar i obilježavanju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara.

Vukovar, 18. studenoga 2019., ponедjeljak. U Vukovaru, vojni ordinarij je sudjelovao na obilježavanju 28. obljetnice pada grada. S drugim (nad)biskupima, svećenicima i nekoliko desetaka tisuća prisutnih, sudjelovao je u programu pred vukovarskom bolnicom i pridružio se koloni sjećanja. Koncelebrirao je na središnjoj svetoj misi koju je predvodio msgr. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata.

Zagreb 20. studenoga 2019., srijeda. Održana sjednica nad/biskupijskih povjerenika za popis žrtava Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. U svojstvu predsjednika Komisije biskup je predsjedao.

Zagreb, 22.-23. studenoga 2019., petak-subota. U krematoriju na zagrebačkome groblju na Mirogoju biskup je predvodio sprovodne obrede za umirovljenog bojnika Paška Glasnovića. Sutradan u subotu, u večernjim satima, u kapelici Vojnoga ordinarijata služio je misu zadušnicu za pok. Paška Glasnovića.

Varaždin, 24. studenoga 2019., nedjelja. Biskup je sudjelovao na slavlju ređenja novog varaždinskog biskupa msgr. Bože Radoša u varaždinskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo. Glavni zareditelj je nadbiskup metropolit zagrebački kardinal Josip Bozanić, suzareeditelji nadbiskup metropolit đakovačko-osječki msgr. Đuro Hranić i dosadašnji varaždinski biskup msgr. Josip Mrzljak. Na ređenju je bilo četrdesetak biskupa, nekoliko stotina svećenika i mnoštvo vjernika.

Zagreb, 26. studenoga 2019., utorak. U Vojnom ordinarijatu biskup je predsjedao sjednici o raščlambi 27. Hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistrigu 2019. godine.

Istoga dana poslijepodne predsjedao je sjednici Povjerenstva za organizaciju 28. hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes (svibanj 2020.).

Split, 27.-28. studenoga 2019., srijeda-četvrtak. U Ordinarijatu Splitske nadbiskupije, biskup je sudjelovao na proslavi 50. obljetnice ponovne uspostave Splitske metropolije (1969.-2019.).

Našice, 29. studenoga 2019., petak. Povodom Dana vojne kapelanije „Sveti Andrija

apostol“, biskup je prijepodne u vojarni u Našicama predvodio misu i propovijedao. Ovo je prva proslava „Dana kapelanije sv. Andrije“ u Našicama koji se svečano slavi. Uz kapelana don Antonija Mikulića koncelebriralo je više svećenika vojnih i policijskih kapelana i franjevci iz mjesnog samostana.

Krašić, 30. studenoga 2019., subota. U župnoj crkvi u Krašiću biskup je sudjelovao na slavlju 50. obljetnice misništva umirovljenog varaždinskog biskupa msgr. Josipa Mrzljaka. Koncelebrirali su nadbiskup kardinal Josip Bozanić, biskup sisački Vlado Košić, biskup bjelovarsko-križevački Vjekoslav Huzjak, vojni ordinarij Jure Bogdan, varaždinski biskup Bože Radoš, pomoćni zagrebački biskupi Ivan Šaško i Mijo Gorski, vojni ordinarij u miru Juraj Jezerinac, Nikola Kekić umirovljeni križevački vladika, Milan Stipić apostolski upravitelj križevački, nekoliko desetaka svećenika. Slavljenik msgr. Josip Mrzljak je predvodio misno slavlje. Pozdravnu riječ je izrekao kardinal Josip Bozanić, propovijedao je varaždinski biskup msgr. Bože Radoš. Na kraju se svima obratio i msgr. Mrzljak. U crkvi su bili vjernici Krašićanci te rodbina i prijatelji slavljenika. Osobito je bilo dojmljivo pučko pjevanje mjesnoga crkvenoga zbora.

ADRESAR VOJNOG ORDINARIJATA

Vojni ordinarijat u RH

Ksaverska cesta, 12

HR - 10 000 ZAGREB

tel: +385 1 4670 660 (59) (centrala)

faks: +385 1 4670 662

www.vojni-ordinarijat.hr

vojni.ordinarijat@morph.hr

Msgr. Jure BOGDAN, vojni ordinarij

Msgr. Juraj JEZERINAC, vojni ordinarij u
miru

Don Marko MEDO, generalni vikar
spec. 68 632
marko.medo@morph.hr

Fra Frano MUSIĆ OFM,
biskupski vikar za pastoral MUP-a i
Redarstvenih službi RH
fmusic2@mup.hr

Don Slavko RAJIČ
biskupski vikar za pastoral MORH-a
slavko.rajic@morph.hr

Robert STIPETIĆ, kancelar
spec. 68 642
robert.stipetic@morph.hr

S. Jasmina KOKOTIĆ,
tajnica (vicekancelar) Vojnog ordinarijata
spec. 68 638
jasmina.kokotic@morph.hr

Josip STARŽIK

osobni tajnik vojnog ordinarija
spec. 68 631
josip.starzik@morph.hr

Vladimir KRPAN,
osobni tajnik generalnog vikara
spec. 68 635
vladimir.krpan@morph.hr

Paula KOVACEVIĆ
savjetnica za međunarodnu suradnju
spec. 68 633
paula.kovacevic@morph.hr

Ana STANIĆ
pravna savjetnica
spec. 68 634
ana.stanic@morph.hr

Lidija ŠANTEK,
informatički izvršitelj
spec. 68 643
mob: 098/9208 827
santek127@gmail.com

**Samostalni odjel za potporu
Vojnom ordinarijatu (MORH)**

Vojni ordinarijat u RH
Ksaverska cesta, 12
HR - 10 000 ZAGREB
tel: +385 1 4670 660
faks: +385 1 4670 662

bojnik IVICA KRIŠTO,
voditelj Samostalnog odjela
specijal 68 640
ivica.kristo@morp.hr

Marija VUKOVOJAC,
viša stručna savjetnica za organizaciju
spec. 68 637
marija.vukovojac@morp.hr

Branka ŠANDRO,
viša stručna savjetnica za organizaciju
spec. 68 641
branka.sandro@morp.hr

Marina BUZUK, stručni referent
spec. 68 630
marina.buzuk@morp.hr

Nenad VERIGA, stručni referent
spec. 68 640
nenad.veriga@morp.hr

**Samostalna služba za suradnju s
Vojnim ordinarijatom (MUP)**

Policijska akademija
Avenija Gojka Šuška, 1
HR - 10 000 ZAGREB
tel: +385 1 2426 525 (spec. 26 525)
faks: +385 1 2426 496 (spec. 26 496)

Mario DOKMANIĆ,
voditelj Samostalne službe
tel: +385 1 2426 525 (spec. 26 525 i 26 319)
mob: 099/7031 578 (spec. 85 620)
mdokmanic@mup.hr

Mato TOPIĆ, policijski službenik za
međunarodnu vjersku suradnju
tel: +385 1 2426 527 (spec. 26 527)
mob: 091 4554 649 (spec. 82 649)
mtopic@mup.hr

Josip ZAGORŠČAK, policijski službenik za
međunarodnu vjersku suradnju
tel: +385 1 2426 523 (spec. 26 523)
mob: 098 470 781 (spec. 84 484)
jzagorscak@mup.hr

Branko ŠARKANJ, policijski službenik za
organizaciju i potporu
tel: +385 1 2426 528 (spec. 26 528)
mob: 091/4563 958 (spec. 82 958)
bsarkanj@mup.hr

Darko ŠANTEK, policijski službenik za
organizaciju i potporu
tel: +385 1 2426 529 (spec. 26 529)
mob: 091/4554 644 (spec. 82 644)
dsantek@mup.hr

Sanja VRKLJAN HORVAT,
administrativna tajnica
tel: +385 1 2426 525 (spec. 26 525)
svrkljan@mup.hr

Vojne kapelaniјe

ZAŠTITNIK KAPELANIJE	POSTROJBA
„Sveti Ivan Pavao II“ 22. listopada	MORH I GS OS RH Stančićeva 6, Zagreb
„Bl. Alojzije Stepinac“ 10. veljače „Sv. Andđeli čuvari“ 2. listopada	HKoV, Karlovac Inženjerijska pukovnija, Karlovac
„Gospa Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta“ 11. rujna	Mehanizirana bojna „Pauci“ GMBR vojarna „Kralj Zvonimir“, Knin
„Sv. Martin Tourski“ 11. studenoga	Zapovjedništvo specijalnih snaga, Delnice
„Sv. Petar i Pavao“ 29. lipnja	HRZ 91. zrakoplovna baza, Zagreb
„Sv. Nikola Biskup“ 6. prosinca	HRM Središte za obuku HRM, Split
„Sv. Nikola Biskup“ 6. prosinca	Flotila HRM, Obalna straža Pomorska baza Split, Split
„Sv. Ivan od Križa“ 14. prosinca	SOD, Velika Buna
„Sv. Ilija Prorok“ 20. srpnja	Mehanizirana bojna "Gromovi" GMBR, i Mehanizirana bojna "Tigrovi" GMBR, Petrinja
„Kraljica svete Krunice“ i „Sv. Ivan Kapistran“ 7. listopada 23. listopada	GOMBR, Vinkovci
„Uzvišenje svetog Križa“ 14. rujna	Gardijska mehanizirana brigada, Knin
„Sv. Franjo Asiški“ 4. listopada	1. motorizirana bojna „Vukovi“ GMBR voj. „Eugen Kvaternik“, Gospić
„Sv. Leopold Bogdan Mandić“ 12. svibnja	ZOD „Fran Krsto Frankopan“ Osijek
„Bl. Ivan Merz“ 10. svibnja	Središte za borbenu obuku SHb poligon „Eugen Kvaternik“, Slunj
„Sv. Valentin“ 14. veljače	Počasno-zaštitna bojna, Zagreb

KONTAKT	KAPELAN	POMOĆNIK KAPELANA
tel: 01/486-1345 faks: 01/456-7986	o. Zrinko NIKOLIĆ SMM mob: 091/5530-005	
tel: 047/626-388 faks: 047/626-536 tel: 047/626-603 faks: 047/626-622	don Ivan BLAŽEVAC iblazevac@yahoo.com mob: 098/9084-983	nadnarednik Daniel RADINOVIC tel: 047/626-536, mob: 098/186-3426 satnik Dražen ČULIG drazen.culig@morp.hr, mob: 091/8811-862
tel/faks: 022/617-841	fra Ilija MIKULIĆ OFM mob: 098/432-607	pozornik Marko BUZUK marko.buzuk@morp.hr, mob: 091/533-8266
tel: 051/652-806 faks: 051/652-940	o. Mirko VUKOJA DI mob: 099/6226-236	
tel: 01/6228-862 faks: 01/6228-484	o. Danijel ČOLO, OCD mob: 099/6812-445 d.karmel@gmail.com	razvodnik Lorenc TOMKIĆ mob: 098/946-7773
tel: 021/354-913 faks: 021/354-323 mob: 098/510-737	don Branimir PROJIĆ dekan Split branimir.projic@morp.hr	
tel: 021/354-160 (650) faks: 021/354-650	o. Jozo MRAVAK OP mob: 091/579-4868	desetnik Dario RAJČIĆ mob: 098/744-330
tel: 01/2025-830 faks: 01/2025-879	don Željko SAVIĆ mob: 091/973-2698	
tel: 075/221-281 faks: 075/221-278	don Branko ČAGELJ	satnik Mario BARIŠIĆ mob: 098/886-306 tel: 075/221-415
tel: 032/348-460 faks: 032/348-460	fra Mato VINCETIĆ OFM mob: 099/308-2203	satnik Adam DAKIĆ adam.dakic@morp.hr tel: 032/348-352, mob: 091/725-8290
tel: 022/617-810 faks: 022/617-722	fra Božo ANČIĆ OFM mob: 098/760-979	stožerni narednik Borislav LAPENDA mob: 091/172-8512 tel: 022/617-712
tel/faks: 053/577-201	fra Matej EĆIMOVIĆ OFM mob: 091/5722-111	
tel: 031/236-623 faks: 031/236-841	don Josip KEŠINOVIĆ mob: 099/3327-300	natporučnik Darko BOBAN darko.boban@morp.hr tel: 031/236-862
tel: 047/626-824 faks: 047/626-846 mob: 098/924-1483	don Milenko MAJIĆ dekan Karlovac mmajic@morp.hr	(milenkomajic@yahoo.com)
tel: 01/4566-344 (367) faks: 01/4566-368	o. Zdravko BARIĆ SMM dekan Zagreb; mob: 091/576-2764 zdravko.baric64@gmail.com	satnica VS Zvonimira KISIĆ zvonimira.kisic@morp.hr tel: 01/ 4566-177

ZAŠTITNIK KAPELANIJE	POSTROJBA
„Sv. Mihael arkanđeo“ 29. rujna	HVU „Dr. Franjo Tuđman“, Zagreb
„Sv. Gabrijel arkanđeo“ 29. rujna	Središte za obuku HRZ 93. zrakoplovna baza, Zadar
„Sv. Ivan Krstitelj“ 24. lipnja	SzOiDL i DŠ HVU Požega
„Sv. Juraj mučenik“	2. mehanizirana bojna "Pume" GOMBR Varaždin
„Sv. Obitelj“ 28. prosinca	ZZP, Zagreb
„Sv. Antun Padovanski“ 13. lipnja	Pukovnija Vojne policije
„Sv. Sebastijan“ 20. siječnja	Oklopna i Tenkovska bojna "Kune" - GOMBR, Đakovo
„Sv. Andrija apostol“ 30. studenoga	1. mehanizirana bojna "Sokolovi" GOMBR Našice

KONTAKT	KAPELAN	POMOĆNIK KAPELANA
tel: 01/3786-004 (272) faks: 01/3784-657	o. Zoran VUJIČIĆ DI mob: 098/337-162	poručnik Marijan PULJIZ mob: 099/2486-662
tel: 023/358-209 (239) faks: 023/358-209	o. Ivo TOPALOVIĆ SVD mob: 098/423-533	satnica Vinka ROGIĆ vinka.rogić@morph.hr, mob: 098/532-045
tel/faks: 034/245-117	don Željko VOLARIĆ mob: 098/340-798	satnik Antun MANDIĆ antun.mandic@gmail.com, mob: 091/786-1333
	don Ivica HORVAT	
tel: 01/6631-318 faks: 01/6631-296	don Slavko RAJIĆ slavko.rajić@morph.hr mob: 098/1632-359	satnik Damir SEDLAR mob: 091/943-0134
tel: 031/839-238 faks: 031/839-166 mob: 091/5863-400	don Vladislav MANDURA dekan Osijek vlado.mandura@gmail.com	natporučnik Mato KULAŠ mob: 092/ 174-9036
tel: 031/ 619-144	don Antonio MIKULIĆ donanto808@gmail.com	

Poličijske kapelaniјe

ZAŠTITNIK KAPELANIJE	POSTROJBA
„Majka Božja Kamenitih vrata“ 31. svibnja	MUP PU zagrebačka Petrinjska 20, 10 000 Zagreb
„Sv. Mihovil arkandeo“, Split 29. rujna	MUP PU splitsko-dalmatinska Trg Hrvatske bratske zajednice, 21 000 Split
„Sv. Mihael arkandeo“ 29. rujna	MUP Policijska akademija Av. G. Šuška 1, 10 000 Zagreb
„Sv. Vid“ 15. lipnja	MUP PU primorsko-goranska Trinajstićeva 2, 51 000 Rijeka
„Sv. Mihael arkandeo“ 29. rujna	MUP Zagreb Sjedište, Ul. grada Vukovara 33 Ravnateljstvo, Ilica 335
„Bl. Miroslav Bulešić“ 6. studenoga	MUP PU istarska Trg Republike 1, 52 100 Pula
„Sv. Juraj“ 23. travnja	MUP PU varaždinska Ivana Milčeca 10, 42 000 Varaždin
„Sv. Matej“ 21. rujna	MUP PU bjelovarsko-bilogorska Vlahe Paljetka bb, 43 000 Bjelovar
“Sv. Jeronim“ 30. rujna	MUP PU osječko-baranjska Trg Lavoslava Ružičke 1, 31 000 Osijek
“Sv. Luka evanđelist“ 18. listopada	MUP PU šibensko-kninska Velimira Škorpika 5, 22 000 Šibenik
“Sveti Filip i Jakov, apostoli“ 3. svibnja	MUP PU zadarska Andrije Hebranga bb, 23 000 Zadar
“Sveti Marko Križevčanin“ 7. rujna	MUP PU koprivničko-križevačka Trg Eugena Kumičića 18, 48 000 Koprivnica
“Sveti Hrvatski mučenici“ 9. rujna	MUP PU ličko-senjska Ulica Hrvatskog sokola 2, 53 000 Gospić
“Sv. Josip“ 19. ožujka	MUP PU karlovačka Trg hrvatskih redarstvenika 6, 47 000 Karlovac
“Sv. Vinko Palloti“ 22. siječnja	MUP PU požeško-slavonska Josipa Runjanina 1, 34 000 Požega
“Sv. Kvirin Sisački“ 4. lipnja	MUP PU sisačko-moslavačka Rimska 19, 44 000 Sisak
“Sv. Euzebije i Polion“ 29. svibnja	MUP PU vukovarsko-srijemska Glagoljaška 27b, 32 100 Vinkovci

KONTAKT	KAPELAN	POMOĆNIK KAPELANA
tel: 01/4563 295 (293) faks: 01/4566 699 mkozic@mup.hr	don Marin Drago KOZIĆ dekan Zagreb mob: 099/2680-728 (spec. 86 084)	Mišo JOSIPOVIĆ mob: 099/2292-432 (spec. 85 546) mjosipovic@mup.hr
faks: 021/307-512	don Marko TROGRLIĆ mob: 098/ 1811-688 don Hrvoje RELJA mob: 098/ 1715-305	Luka GALIĆ tel. 021/307 511, (spec. 40 511) fax. 021/307 512 mob: 098/9591-333
tel: 01/2426-490 (spec. 26 490) faks: 2426 496	fra Frano MUSIĆ OFM mob: 099/2584-982 (spec. 86 011) fmusic2@mup.hr	Luka NORAC KEVO tel. 01/2426 526, (spec. 26 526) mob: 091/4563-866
tel: 051/439-945 faks: 31 948	don Pavao MOKRI mob: 099/3739-315(spec. 82 057) pmokri@mup.hr	
tel: 01/6122-712 (712) faks: 01/3788-653 zrakosec@mup.hr	don Željko RAKOŠEC mob: 099/7065-885 (spec. 85 682)	Vinko BAKULA tel: 01/3788 853, (spec. 88 853) mob: 091/4563-805
mob: 099/4965-534 (spec. 86866)	don Ilija JAKOVLJEVIĆ , dekan Rijeka ijakovljevic2@mup.hr	
tel/faks: 042/749-400 ihorvat9@mup.hr	don Ivica HORVAT, dekan Varaždin mob: 099/2680-732 (spec. 86 088)	
dvrabec@mup.hr faks: 043/638-637	don Damir VRABEC mob: 099/4965-536 (spec. 86 868)	
tel: 031/237-553 faks: 031/237-267 sharjac@mup.hr	o. Stjepan HARJAČ DI , dekan Osijek mob: 099/2113-891 (spec. 84 048)	
tel: 47 264 fax: 022/347-284 dpoljak6@mup.hr	don Darko POLJAK, dekan Split mob: 099/2680-733 (spec. 86 089)	
tel: 45 435	o. Ivo TOPALOVIĆ SVD mob: 098/423-533	
obizek@mup.hr faks:048 813-430	don Ozren BIZEK mob: 099/2680-731 (spec. 86 087)	Jadranko BENJAK jbenjak@mup.hr tel: 048/ 656-421 mob: 099/ 49 74 546 (spec. 82 163)
	fra Matej EĆIMOVIĆ OFM	
tel.: 047/664-143 faks: 047/664-385	don Andrija MARKAČ mob: 098/213-393	
tel: 034/245-117	don Željko VOLARIĆ	
099/2680 735 (spec. 86091)	don Ivo BORIĆ iboric3@mup.hr	
	don Ivan BEGOVIĆ ibegovic3@mup.hr	

ZAŠTITNIK KAPELANIJE	POSTROJBA
“Sv. Marko evanđelist” 25. travnja	MUP PU brodsko-posavska Ivana Mažuranića 9, 35 000 Slavonski Brod
“Sv. Vlaho” 3. veljače	MUP PU dubrovačko-neretvanska Dr. Ante Starčevića 13, 20 000 Dubrovnik
“Sv. Nikola biskup” 6. prosinca	MUP PU krapinsko-zagorska Matije Gubca 53, 49210 Zabok
“Sv. Franjo Asiški” 4. listopada	MUP PU međimurska Jakova Gotovca 7, 40 000 Čakovec
“Bl. Alojzije Stepinac” 10. veljače	MUP PU virovitičko-podravska Trg bana Josipa Jelačića 19, 33 000 Virovitica

KONTAKT	KAPELAN	POMOĆNIK KAPELANA
	don Mario PARADŽIK mob: 097 / 7509 095	
	fra Ivo KRAMAR OFM ikramar@mup.hr	
tel: 74235	vlč. Ivan GRINIŠIN	
	don Vjekoslav VIDAČEK mob: 099/3739-312 vvidacek@mup.hr	
faks: 048/813-430	don Ozren BIZEK mob: 099/2680-731 (spec. 86 087) obizek@mup.hr	Jadranko BENJAK jbenjak@mup.hr tel: 048 / 656-421 mob: 099 / 49 74 546 (spec. 82 163)

SADRŽAJ

»POJAVILA SE MILOST BOŽJA, SPASITELJICA SVIH LJUDI« Božićna poruka vojnog ordinarija msgr. Jure Bogdana, Božić 2019.....	423
SVETA STOLICA.....	425
Motu proprio Svetoga Oca Franje kojim se ustanovljuje Nedjelja Božje riječi	425
Govor pape Franje o međunarodnom humanitarnom pravu	431
Poruka pape Franje za Međunarodni dan osoba s invaliditetom	432
HRVATSKI BISKUPI	434
Priopćenje s 59. zasjedanja Sabora Hrvatske biskupske konferencije.....	434
„Starost je konačno razdoblje ljudske zrelosti. Ona je izraz Božjega blagoslova“	436
Idite, misionarite!	437
Čovjek stvoren „na sliku Božju“ – njegova veličina i poziv	439
„Upamti da u Božjim očima ništa nije maleno. Sve što činiš čini s ljubavlju.“	449
Sveti Nikola zaštitnik u nevolji i pomoćnik obitelji	450
PROPOVIJEDI I GOVORI	452
Dan Hrvatske ratne mornarice	452
Peto evanđelje	454
Propovijed na misi zadušnici povodom 100. obljetnice smrti don Marka Sikirića	457
27. hodočašće Hrvatske vojske, policije i branitelja u Mariju Bistricu	460
Homilija apostolskoga nuncija Giorgia Lingue na početku misije	462
„Evo, začet ćeš i roditi sina“ (Lk 1, 31)	464
„Mi smo narod blaženih“	467
Sveta misa u crkvi Dobrog Pastira u Jerihonu	469
Betlehem	471
Propovijed u crkvi Marijina usnuća	474
Krist – po žrtvi pomiritelj naroda.....	475
Homilija kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog	478
Kršćani u rimskoj vojsci	481
Salonitanski kršćanski mučenici	485
IZ UREDA VOJNOG ORDINARIJATA.....	489
Otpuštanje cenzure zbog pobačaja u 2020. godini.....	505
Post i nemrs u 2020. godini.....	505
Nakane za 2020. preporučene članovima Papine svjetske molitvene mreže.....	506
DEKRETI I IMENOVANJA.....	508
IZVJEŠĆA I DOGAĐAJI.....	509
28. obljetnica oslobođenja požeške vojarne.....	509
28. godišnjica pogibije redarstvenika u Hrvacama	510
Svečano obilježena 28. obljetnica ustanovljenja Hrvatske ratne mornarice	511
Duhovne vježbe za svećenike Vojnog Ordinarijata	514
Sveta misa povodom svečane prisege 17. naraštaja kadeta HVU-a	517
Apostolski nuncij msgr. Giorgio Lingua pohodio Vojni ordinarijat	518

Predavanje polaznicima Ratne škole	519
Sveti Mihael arkanđeo na HVU.....	520
Svečano obilježena 28. obljetnica prve vojne akcije oslobođanja Požeštine od agresora	521
Dan policije proslavljen u Zaboku.....	522
U Zemuniku obilježen Dan vojne kapelaniјe.....	523
Obilježena 28. obljetnica osnivanja GS OS RH	523
Proslava blagdana sv. Mihovila i Dana policije u Policijskoj akademiji	525
29. obljetnica napada na PP Petrinja, Dan policije i blagdan sv. Mihovila.....	526
Dan policijske kapelaniјe „Svetog Jeronima“ u PU osječko-baranjskoj	527
Proslava Dana vojne kapelaniјe „Sv. Andeli čuvari“.....	528
Blagoslov kapelice Policijske kapelaniјe “Sveti Mihovil arkanđeo” u Splitu.....	529
14. hodnja iz petrinjske vojarne na Mariju Bistricu.....	530
27. hodočašće Hrvatske vojske policije i branitelja u Mariju Bistricu	531
Obilježen Dan Policijske kapelaniјe „Sveti Franjo Asiški“.....	538
Svečano proslavljen dan Središta za obuku i doktrinu logistike Požega	538
Proslavljen Dan vojne kapelaniјe u Vinkovcima	539
Dakonsko ređenje u Vojnom ordinarijatu	540
Sveta misa za početak školovanja 15. naraštaja polaznika Policijske škole „Josip Jović“	545
Utemeljena Vojna kapelaniјa „Sv. Andrija apostol“	546
Obilježen Dan Vojne kapelaniјe „Sveti Ivan Pavao II.“	547
Proslava Dana policijske kapelaniјe za PU Šibensko-kninsku	548
Prvo krštenje u kapeli bl. Ivana Merza u Slunju.....	549
27. obljetnica osnutka Dočasničke škole „Damir Tomljanović Gavran“	550
Četvrti pokrajinski vojno hodočašće u Ilok	550
Hodočašće na Bobovac	552
Hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u Svetu Zemlju 21. - 28. listopada 2019.	554
Misa zadušnica za poginule i umrle hrvatske branitelje	559
Tečaj formacije katoličkih vojnih kapelana o Međunarodnom humanitarnom pravu	561
Obilježena 29. obljetnica ustrojavanja 1. gardijske brigade Tigrovi i bojne Tigrovi.....	563
Dan Policijske kapelaniјe „Blaženi Miroslav Bulešić“	564
Sjednica Prezbiteralskog vijeća Vojnog ordinarijata u RH.....	565
U Puli svečano otvorena vojarna „Hrvatski branitelji Istre“	566
Obljetnica pada Vukovara	568
Hodnja “Sjećanje na junasťvo i žrtvu grada Vukovara”.....	569
Račlamba 27. hodočašća Hrvatske vojske, policije i hrvatskih branitelja u Mariju Bistricu.....	571
Sastanak biskupijskog Povjerenstva za organizaciju 28. hodočašća hrvatske vojske, policije i branitelja u Lourdes	571
Dan vojne kapelaniјe “Sveti Andrija apostol” u Našicama	572
Polaznici Ratne škole „Ban Josip Jelačić“ u posjetu Vojnom ordinarijatu	573
Proslava blagdana sv. Nikole biskupa u HRM u Splitu	574
Apostolski nuncij u RH msgr. Giorgio Lingua slavio sv. misu u zagrebačkoj katedrali	577
Don Željko Rakošec obranio doktorsku disertaciju.....	579
Msgr. Bože Radoš zaređen za biskupa.....	580
KRONIKA VOJNOG ORDINARIJA MSGR. JURE BOGDANA.....	582
ADRESAR VOJNOG ORDINARIJATA.....	588
Vojne kapelaniјe.....	590
Policijeske kapelaniјe	594
SADRŽAJ	598

27. hodočašće Hrvatske vojske policije i branitelja u Mariju Bistricu